

Besluit 56/13 B

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 20 september 2013

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 22 maart 2013

Datum

26 augustus 2013

Documentnummer

3469072

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de griffier, d.d. 26 augustus 2013 – 3460045;

gelet op artikel 40, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2012;

besluiten:

1. de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 22 februari 2013 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 20 september 2013
Provinciale Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de griffier

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. drs. C.J.M. Dortmans

**Notulen van de vergadering van Provinciale Staten
van Noord-Brabant op 22 maart 2013**

VASTGESTELD VERSLAG

Inhoudsopgave	blz.	nummer
Lijst van de leden van Provinciale Staten	5	
Agenda	7	
Presentielijst	9	
Opening van de vergadering	9	
Spreker:		
Voorzitter	9,10	
Indienen motie M1	10	
Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 16 november 2012	10	17/13
Ingekomen stukken	10	21/13
Sprekers:		
Voorzitter	10	
Mw. Arts	10	
Vierde wijzigingsverordening Provinciale milieuverordening 11 Noord-Brabant 2010		12/13
Wijziging Verordening Water Noord-Brabant en waterschapsreglementen (informatiebepalingen voor interbestuurlijk toezicht)	11	10/13
Toezichtbrief begroting 2013	11	13/13
Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020	11,110	16/13
Sprekers:		
Voorzitter	14,17,19,23,25,26,29,30,31,32,34,35,36,37,38,39,40,42,43,44,46,47,48,49,50,54,55,56,57,58,59,60,65,66,67,68,70,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,86,87,110,111 t/m 124	
Van den Berg	23	
De Boer	50,52,53,54,55,56,58,59,60,61,62,64,65,66,67,68,69,70,84,85,86,87	
Mw. Geeraedts	17,28,29,30,55,56,57,58,66,67,81,82	
Van Hattem	21,22,30,33,55,56,57,58,59,60,71,74,85	
Heijmans	58,65,73,76,82	
Kap	13,49,61,62,70,111 t/m 124	
Mw. Kardol	14,26,28,29,30,73,75,76,77,81,82,111 t/m 124	
Mw. Klitsie	16,17,20,21,24,25,34,37,38,53,65,66,78,	

	111 t/m 124
Mw. Knoet-Michels	12,17,21,24,31,32,33,34,53,54,57,58,65,66, 71,72,74,77,78,85,111 t/m 124
Mondriaan	44,56,68,82,111 t/m 124
Mw. Prins-Afman	11,12,13,14,21,70,111 t/m 124
Mw. Slegers	17,19,20,21,22,23,24,25,41,42,66,73,74,75, 76,77,111 t/m 124
P. Smeulders	20,22,40,41,42,52,53,55,56,64,65,68,69,74, 75,79,80,81,82,86,87,110,111 t/m 124
Mw. Spierings	23,41,54,55,69,72
Verhees	32,34,71
Van Vught	14,15,16,17,18,22,33,34,41,46,47,66,71,72, 111 t/m 124
Van Vugt	57,70,72,75
Van der Wel	13,15,21,29,33,37,45,46,47,54,55,60,61,67, 73,76,82,83,87,111 t/m 124
Mw. Wijnands	30,57,67,74
Amendement A1 (mw. Wijnands e.a. verworpen)	36,111
Amendement A2 (mw. Wijnands e.a. verworpen)	36,111
Amendement A3 (mw. Slegers e.a.; aangenomen)	25,112
Amendement A4 (P. Smeulders e.a.; verworpen)	42,112
Amendement A5 (P. Smeulders; verworpen)	43,113
Amendement A6 (Van der Wel; verworpen)	47,113
Amendement A7 (Van der Wel e.a.; verworpen)	47,113
Amendement A8 (Van der Wel e.a.; ingetrokken; gewijzigd in M19)	47,83
Amendement A9 (Van der Wel e.a.; verworpen)	48,111
Motie M2 (mw. Prins-Afman; gewijzigd in M2a; Aangenomen)	14,50,119
Motie M3 (Van Vugt e.a.; aangenomen)	19,120
Motie M4 (mw. Kardol; verworpen)	30,120
Motie M5 (mw. Wijnands e.a. aangenomen)	35,120
Motie M6 (mw. Wijnands e.a. verworpen)	35,121
Motie M7 (mw. Wijnands e.a. ingetrokken)	36,78
Motie M8 (mw. Slegers; aangenomen)	25,121
Motie M9 (mw. Slegers e.a.; aangenomen)	26,121
Motie M10 (mw. Slegers e.a.; aangenomen)	26,122
Motie M11 (Van Vught e.a.; aangenomen)	26,122
Motie M12 (mw. Klitsie e.a.; gewijzigd in M12a; Aangenomen)	39,79,122
Motie M13 (mw. Klitsie e.a.; gewijzigd in M13a; Aangenomen)	39,79,122
Motie M14 (P. Smeulders e.a.; gewijzigd in M14a; Verworpen)	43,80,123
Motie M15 (mw. Brunklaus e.a.; verworpen)	43,123
Motie M16 (P. Smeulders e.a.; verworpen)	44,123
Motie M17 (P. Smeulders e.a.; gewijzigd in M17a;	44,80,87,124

Gewijzigd in M17a1; verworpen)	
Motie M18 (Van der Wel; gewijzigd in M18a; Aangenomen)	48,83,124
Motie M19 (Van der Wel e.a. was eerst A8; Aangenomen)	83,124

Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013 87,124

22/13

Sprekers:

Voorzitter	90,91,93,94,95,96,98,99,101,102,104,105,107,108,109,110,124,125,126
Mw. Brunklaus	94,95,98,101,103,104,105,108,124,125,126
Mw. Geeraedts	105,124,125,126
Van Hattem	89,90,99,102,103,107,109,124,125,126
Van den Hout	98,99,100,101,102,103,104,105,106,107,110
Kap	97,100,101,104,106,109,125,126
Kuijken	88,90,91,94,95,96,107,109,
Mondriaan	95,96,108,124,125,126
Mw. Van Iersel	88,124,125,126
Mw. Spierings	91,92,98,99,100,102,103,105,106,107,108,124,125,126
Verhees	87,91,92,95,96,101,106,107
Wagemakers	90,91,107,109,124,125,126
Van der Wel	90,92,95,96,98,99,101,102,104,105,108,109,124,125,126
Amendement A10 (mw. Spierings ; verworpen)	93,125
Motie M20 (mw. Spierings e.a.; verworpen)	108,125
Motie M21 (Van der Wel; verworpen)	109,126

Kadernota ICT-beleid 2013-2015

126

15/13

Sprekers:

Voorzitter	126,127,129,130,131
Bouwman	131
Heijmans	129,130
Mw. Van der Kammen	126,127,130
Kap	128,131
Koevoets	130
Mw. Lestrade-Brouwer	128,131
Van Liempd	127,130
Mondriaan	131
Pauli	129,130
Van Vugt	130
Van der Wel	131

Vragenuurtje	131	
Sprekers:		
Voorzitter	131	
Van Hattem	131	
Motie M1 over een niet geagendeerd onderwerp	131	
Sprekers:		
Voorzitter	131,132,133,134	
Bouwman	133	
Mw. Brunklaus	133	
Mw. Geeraedts	132,133	
Van Hattem	131,134	
Heijmans	133	
Van den Hout	131	
Mw. Knoet-Michels	133	
Mondriaan	133	
Mw. Spierings	132,133	
Van Vugt	133	
Van der Wel	133	
Motie M1 (gewijzigd in M1a; verworpen)	10,131,134	
Sluiting van de vergadering	134	
Spreker:		
Voorzitter	134	
Besluit nr. 56/13	135	56/13

LIJST VAN DE LEDEN VAN PROVINCIALE STATEN

VAN NOORD-BRABANT

prof. dr. W.B.H.Ĵ. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Aarts-Engbers, mw. mr. C.J.M.	CDA	Tilburg
Agtmaal, ing. J.M.A. van	CDA	Huijbergen
Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bouwman, T.J.J.	GroenLinks	Eindhoven
Brenninkmeijer, drs. J.W.	CDA	Helvoirt
Brunklaus, mw. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Dol, R.	PVV	Uden
Doelen, W. M. van der (<i>tijdelijk</i>)	CDA	Maren-Kessel
Extel-van Katwijk, mw. A.A.H.C.M. van	CDA	Gemert
Frijters-Klijnen, mw. M.A.J.L.	PVV	Bergen op Zoom
Geeraedts, mw. mr. M.B.Ph.	VVD	Rosmalen
Gruijthuijsen, M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Harmsen van der Beek, M. ten	VVD	Roosendaal
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Iersel, mw. F.C.C.M. van	SP	Tilburg
Kammen, mw.drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kap, M.J.	Onafhankelijke Statenfractie Noord-Brabant	Tilburg
Kardol, mw. J.C.	PVV	Uden
Keijzers-Verschelling, mw.mr. J.C.R.	CDA	Son en Breugel
Kerkhoff, J.	PVV	Valkenswaard
Kerkhof-Mos, mw. C.C.	CDA	Roosendaal
Klitsie, mw.drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Leenders, drs. H.J.M.	PvdA	Breda

Lestrade-Brouwer, mw. M.C.
 Liempd, P.J. van
 Lopik, ing. A.T. van
 Mondriaan H.
 Oomen-Peeters, mw. I.N.M.
 Prins-Afman, mw. drs. M.W.
 Roozen, mw. C.J.M.
 Slegers, mw. drs. V.T.C.
 Smeulders, drs. P.H.M.
 Smeulders, S.J.A.H.
 Spierings, mw. M.J.G.
 Staak, W.R.van der
 Tetteroo, mw. M.P.S.
 Tsoutsanis-van der Koogh, mw. mr. M.E.
 Verhees, H.W.
 Vissers, M.P.
 Vught, A.C.J.M. van
 Vugt, drs. R.J. van
 Wagemakers, R.J.J.M.
 Wel, ir. M.C. van der
 Wijers, A.J.H.
 Wijnands, mw. drs. A.M.
 Zwijnenburg-van der Vliet, mw. J.

D66	Boxtel
PvdA	Eindhoven
VVD	Heesch
50PLUS	Boxtel
D66	Diessen
VVD	Sint Oedenrode
SP	Roosendaal
SP	Tilburg
GroenLinks	's-Hertogenbosch
PvdA	Helmond
D66	Sint Michielsgestel
SP	Boskant
PvdA	's-Hertogenbosch
VVD	Breda
VVD	Someren
SP	Oosterhout NB
CDA	Rijkevoort
CDA	Woudrichem
PvdA	Tilburg
PvdD	Rijsbergen
VVD	Oosterhout NB
PvdA	Helmond
VVD	Woudrichem

mw. drs. C.J.M. Dortmans, griffier

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

VRIJDAG 22 MAART 2013

Agenda

- I. Opening van de vergadering/vaststellen agenda
- II. Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 16 november 2012
- III. Ingekomen stukken
- IV. Voorstellen

A-stukken: hamerstukken

De nummers:

- 12/13 Vierde wijzigingsverordening Provinciale milieuverordening Noord-Brabant 2010*
- 10/13 Wijziging Verordening Water Noord-Brabant en waterschapsreglementen (informatiebepalingen voor interbestuurlijk toezicht)*
- 13/13 Toezichtsbrief begroting 2013*

B-stukken: moties en amendementen

—

C-stukken: bespreking in PS

De nummers:

- 16/13 Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020*
- 22/13 Verordening stikstof en natura 2000 Noord-Brabant 2013*
- 15/13 Kademota ICT-beleid 2013-2015*

- V. Vragenuurtje

VI. Sluifing

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 22 MAART 2013

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Griffier: mw. drs. C.J.M. Dortmans

Volgens de presentielijst zijn 53 leden aanwezig, te weten:

Van Gruijthuijsen, Koevoets, Wagemakers, Van Liempd, Bouwman, Heijmans, drs. P. Smeulders, Ten Harmsen van der Beek, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, Van der Doelen, ing. Van Lopik, mw.drs. Prins-Afman, mw. Arts, Van der Staak, mw. Lestrade-Brouwer, Kerkhoff, mw. Kardol, Verhees, mw.mr. Geeraedts, mw. Frijters-Klijnen, Kuijken MSc, drs. Burger Dirven, Dol, mw.drs. Van der Kammen, mw. Knoet-Michels, Van Hattem, drs. Brenninkmeijer, drs. Leenders, mw.drs. Klitsie, mw. Roozen, mw. Van Iersel, ing. Van Agtmaal, mw.drs. Slegers, Van Vught, Vissers, mw.drs. Wijnands, Kouthoofd, ir. Hageman, mw.mr. Tsoutsanis-van der Koogh, S. Smeulders MA, mw. Oomen-Peeters, Altundal MIB, Van den Berg, drs. Van Vugt, mw.mr. Keijzers-Verschelling, Kap, mw. Brunklaus, ir. Van der Wel, mw. Spierings, Mondriaan, mw. Van Extel-van Katwijk, Wijers, en mw. Tetteroo.

Afwezig zijn 2 leden: mw. mr. Aarts-Engbers en mw. Kerkhof-Mos.

De voorzitter opent om 09.30 uur de vergadering.

De *voorzitter*: Ik heet u allen van harte welkom voor deze Statenvergadering. Ik heet heel bijzonder welkom al degenen die vanuit het Ruwenberg-beraad gekomen zijn en in de Bois le Duczaal hier beneden in ons provinciehuis dit debat moeten volgen. Onze publieke tribunes zijn niet zo groot dat wij iedereen kunnen huisvesten. Bovendien zitten op de publieke tribune leden van de gemeenteraad van Breda en studenten van de Fontys studievereniging. Ook u heet ik allen bijzonder hartelijk welkom. Ik heb begrepen dat de opkomst van leden van de gemeenteraad van Breda zo hoog is dat er zelfs een quorum zou zijn om tot besluitvorming te kunnen komen. Dat geeft uw warme betrokkenheid bij Brabant en onze warme betrokkenheid bij Breda aan. De gasten zijn vanochtend ontvangen door onze leden

Marijke Tsoutsanis, Henk Leenders en Tim Kouthoofd. Ik wens u een mooie dag toe. U hebt het getroffen. Wij hebben vandaag een bijzonder belangrijk debat. Ik zeg dit zonder aan de andere debatten afbreuk te willen doen. Dat blijkt ook uit de belangstelling beneden in de Bois le Duczaal. Ik hoop dat iedereen daar goed ontvangen is en dat u het debat daar goed kunt volgen.

Namens ons allen wil ik Daniëlle Aarts feliciteren en uiteraard ook haar man en haar gezin met de geboorte van Jens. De gebruikelijke beschuit met muisjes zullen wij graag nuttigen op een ander moment. Daniëlle, ik denk dat je via internet dit debat volgt, wij zenden je vanuit de Brabantse Staten een hartelijke groet live gestreamd zoals dat tegenwoordig gaat.

Ik stel nu de agenda aan de orde en meld u dat er door de PVV een motie over een niet geagendeerd onderwerp is ingediend. Die is vanochtend in het

presidium toegelaten en wordt behandeld aan het einde van deze vergadering. Er is ook een vraag ingediend voor het vragenuurtje. Die vraag gaat over schapen. De motie wordt gekopieerd en op iBabs geplaatst. Ik neem aan dat die nu niet hoeft te worden toegelicht.

Als er geen opmerkingen zijn over de agenda, stellen wij die zo vast.

Aldus wordt besloten.

De *voorzitter*: Door het lid Van Hattem wordt de volgende motie over een niet geagendeerd onderwerp voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 22 maart 2013, constaterende dat:

- *per 1 april aanstaande de eerste tender Landschappen van Allure op grond van de subsidieregeling wordt opengesteld;*
- *het project "Het kloppend hart" deel uitmaakt van de voor deze tender gepresenteerde projecten;*
- *in dit project sprake is van herintroductie van het edelhert in het Groene Woud,*

overwegende dat:

- *het edelhert één van de eerder door GS als "Big Five" voorgestelde diersoorten was;*
- *PS per motie hebben besloten af te zien van herintroductie van de "Big Five";*
- *GS nu mogelijk via de tender Landschappen van Allure toch de herintroductie van een van de "Big Five" zullen financieren,*

dragen GS op:

- *geen medewerking te verlenen vanuit de provincie aan herintroductie van het edelhert of andere soorten uit de "Big Five" zonder expliciete toestemming hiervoor van Provinciale Staten,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M1.

Nummer PS 17/13

Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 16 november 2012

De notulen worden vastgesteld met dank aan de samenstellers.

Nummer PS 21/13

Ingekomen stukken

De *voorzitter*: Ik maak u even erop attent dat onze griffie een nieuwe manier van registratie heeft gemaakt van de ingekomen stukken. Die voorziet in een goede samenhang met alles wat u via Statenmededelingen al krijgt en wordt netjes geregistreerd met een wijze van afdoening. Kunt u met deze en met de door de griffier voorgestelde wijze van afdoening instemmen?

Mevrouw Arts (SP): Voorzitter! Als u mij toestaat, wil ik mede namens mevrouw Zwijnenburg en de heer Van Vught een korte opmerking maken over stuk nummer 27.

Wij zijn blij met de uitwerking van onze motie en ook met het feit dat GS de aanbevelingen overnemen.

Er wordt besloten conform de voorstellen van de griffier.

De *voorzitter*: Zoals u weet, werken wij met A-, B- en C-stukken. De A-stukken zijn in beginstel hamerstukken. Dat zijn er vandaag drie. Er zijn geen B-stukken maar er zijn drie C-stukken die volledig worden behandeld. Voor de C-stukken is een spreektijdsregeling met de fracties afgesproken. Wij beginnen met de A-stukken. Ik vraag bij elk van die stukken of u stemming verlangt of dat wij per acclamatie kunnen besluiten.

Nummer 12/13**Vierde wijzigingsverordening Provinciale milieuverordening Noord-Brabant 2010****Nummer 10/13****Wijziging Verordening water Noord-Brabant en waterschapsreglementen (informatiebepalingen voor interbestuurlijk toezicht)****Nummer 13/13****Toezichtbrief begroting 2013**

Deze voorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De *voorzitter*: Dan komen wij bij de C-stukken. Voor drie voorstellen is spreektijd aangevraagd. Ik stel voor tot behandeling van de voorstellen over te gaan en het voorstel Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020 en het voorstel Verordening stikstof en Natura 2000 vanwege de intrinsieke behandeling eerst beide te behandelen om daarna tot besluitvorming van beide dossiers na elkaar maar wel separaat over te gaan.

Nummer 16/13**Transitie naar zorgvuldige veehouderij 2020**

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! We gaan vandaag een besluit nemen over de denklijn "Ontwikkelruimte moet je verdienen en is niet onbegrensd". Met deze denklijn wordt een proces in gang gezet naar een verduurzaming van de gangbare veehouderij in Brabant. In 2020 moet er alleen nog duurzaam vlees in de winkelschappen liggen. Er zal een balans moeten komen tussen ondernemerschap, duurzaamheid en volksgezondheid. Wij hebben als taak daarvoor de randvoorwaarden aan te geven.

Door de intensivering en de schaalvergroting in de

veehouderij en door de uitbraak van ziekten onder het vee is er bij de burgers weerstand ontstaan tegen de manier waarop in de intensieve veehouderij wordt gewerkt. Tegelijkertijd is deze sector nauw verbonden met de agro- en foodsectorindustrie, die als tweede economische pijler van de Brabantse economie heel belangrijk is. Voor die sector wordt het een probleem dat het huidige verdienmodel van schaalvergroting en kostenminimalisatie niet langer houdbaar is.

De denklijn die GS voorstellen is een keerpunt in het huidige beleid. Het is nodig om de overlast van de veehouderij op het woon-, werk- en leefklimaat te beperken en weer toekomstperspectief te bieden aan de veehouderij. In plaats van bulkproductie moet uitgegaan worden van kwaliteit en toegevoegde waarde. De Brabantse maatlat Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) is een instrument om deze verduurzaming te realiseren. De BZV moet eenvoudig en transparant zijn. Wij als VVD willen geen woud aan regels maar er moet wel gehandhaafd kunnen worden. Of, om met de Nationale ombudsman te spreken, wij willen geen onbegrijpelijke overheid.

In deze maatlat worden in relatie tot de gezondheid, het milieu en het dierenwelzijn voorwaarden gesteld aan de uitbreiding van veehouderijen. Wij zijn het eens met deze denklijn die voor alle vormen van veehouderij geldt. De vrijheid van de ondernemer moet afgewogen worden tegen de risico's voor het milieu en de volksgezondheid. Aan de Brabantse boer die in deze verduurzaming voorop wil lopen, moet voldoende ruimte gegeven worden om te kunnen ondernemen.

Overigens is in het rapport van de Raad voor de Volksgezondheid de relatie tussen de volksgezondheid en de intensieve veehouderij, uitgezonderd de geitenhouderij, nog niet aangetoond. Over de afstanden tussen woongebieden en veehouderijen staat te lezen: "Onze huidige kennis schiet tekort om antwoord te kunnen geven op de vraag tot welke afstand omwonenden verhoogde gezondheidsrisico's lopen." De raad pleit dus niet voor het benoemen van normen en afstandscriteria, zoals de directeur van de GGD (Gemeenschappelijke Gezondheids

dienst) Hart voor Brabant suggereert. Wel zijn er problemen met de geur. De gemeente is het bevoegde gezag om hieraan iets te doen. Wij vinden dat de gemeente, als er problemen zijn, het niet kan laten afweten en haar verantwoordelijkheid moet nemen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik heb het anders gelezen. Meent mevrouw Prins nu echt dat er staat dat het niet nodig is om iets met afstandscriteria te doen? Ik heb begrepen dat er gezegd wordt dat er te weinig onderzoek is gedaan om iets daarover te kunnen zeggen. Dat is volgens mij toch wel een verschil.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik heb het gisteren nog even opgezocht. Het staat op pagina 45 van het rapport. Er staat inderdaad ook bij dat er nog onderzoek moet worden gedaan. Beide zijn waar.

Voorzitter. De gemeente is het bevoegde gezag om hier iets aan te doen. Wij vinden dat de gemeente het niet kan laten afweten als er problemen zijn. Zij moet haar verantwoordelijkheid nemen. Om de vinger aan de pols te houden of het beleid de gewenste richting uitgaat, is het goed een monitoringssysteem op te zetten.

Om het gewenste resultaat te bereiken zal er intensief met veel partijen samengewerkt moeten worden. Belangrijk zijn de partijen die in de voedselkolom opereren. Wij vinden dat GS een maximale inspanning moeten leveren opdat de marktpartijen in de keten binnen het Verbond van Den Bosch, parallel aan de uitwerking van deze denklijn, het beleid mee gaan realiseren. We zijn benieuwd naar de inkoopspecificaties en cijfers die door het Verbond van Den Bosch gepresenteerd gaan worden. Wil de primaire sector de slag naar verduurzaming en vernieuwing kunnen maken, dan moet ze een goede prijs voor haar product krijgen. Hierover zal straks het CDA ook namens ons een motie indienen.

In juni bespreken we de Uitvoeringsagenda Agrofood waarmee duidelijk moet worden wat de mogelijkheden voor de sector zijn. In juni bespreken we ook de verdere invulling van de maatlat en andere randvoorwaarden om het evenwicht tussen de veehouderij en haar omgeving

te herstellen. Een onderdeel van de maatlat is de maatschappelijke dialoog. Vanuit de gezondheid, natuur, milieu en dierenwelzijn wordt de maatlat verder ingevuld. We zijn het met GS eens dat knelsituaties niet moeten wachten totdat de maatlat er is. Deze moeten zo snel mogelijk opgelost worden, vooral in die gebieden waar sprake is van overbelaste situaties.

In het gebiedsproces de Peelhorst wordt inmiddels extra aandacht aan dit probleem gegeven en dan gaat het niet alleen om een dialoog.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik denk dat het begrip "overbelaste gebieden" vanochtend nog vaak zal worden gebruikt en vraag daarom aan mevrouw Prins wat haar definitie is van overbelaste gebieden.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik heb daar geen specifieke definitie van. Als de omgeving erg veel last heeft van een en ander, denk ik dat het een overbelast gebied kan zijn en dat daarnaar gekeken moet worden.

In het Memorie van Antwoord wordt een aantal goede suggesties gedaan om zaken in beweging te krijgen, zoals het snel oppakken van een gebiedsprofilering. Wij vinden het voorstel om dierrechten te gaan opkopen geen goed plan. Wij zijn het eens met de argumentatie die een paar pagina's verderop staat, dat een opkoopregeling voor dierrechten prijsopdrijvend gaat werken, de veehouders te maken krijgen met hogere lasten en investeringsgeld wegvloeit naar papier in plaats van naar duurzaamheidsmaatregelen.

Ik wil nog even stilstaan bij een paar punten die steeds in de discussies naar voren komen. Met het besluit om voor de geiten- en schapenhouderij de bouwstop met maximaal één jaar te verlengen, kunnen we instemmen. We vinden wel dat de bouwstop tegelijkertijd met de start van de maatlat moet worden opgeheven.

Wij vinden dat er onvoldoende zwaarwegende argumenten aanwezig zijn om nu de hele veehouderij met een voorbereidingsbesluit op slot te zetten. Het provinciale voorbereidingsbesluit is maar zes maanden geldig en kan niet verlengd worden.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik werd getriggerd door de opmerking van mevrouw Prins over de stop bij de geitenhouderijen. Volgens mij hebben wij dat besluit genomen vanwege de volksgezondheid. De maatlat heeft daarmee niets van doen. Ik begrijp niet waarom de bouwstop moet worden opgeheven als wij starten met de maatlat. Het is toch een kwestie van volksgezondheid?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Dat is inderdaad zo. Ik heb echter begrepen dat ook volksgezondheid in die maatlat wordt meegenomen, evenals milieu, natuur, etc.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Het opnemen van iets in het beleid wil nog niet zeggen dat de risico's zijn weggenomen. Dat blijkt pas veel later. Ik vind dat je moet kijken welke risico's er op dat moment zijn. Ik kom daarop terug in mijn bijdrage.

De heer *Kap* (OSN): Hoeveel besmettingen zijn er de laatste tijd geweest op grond waarvan mevrouw Prins concludeert dat dit een reden is om de zaak op slot te houden?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Wij willen zorgvuldig handelen en laten wij dat dan ook doen. Ik heb de indruk dat het niet lang meer duurt voordat de maatlat er is. Met die maatlat kunnen wij de sector verder helpen richting verduurzaming.

De heer *Kap* (OSN): Voorzitter! Ik constateer dat mevrouw Prins-Afman niet weet hoeveel besmettingen er de laatste tijd zijn geweest.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Dat is uw constatering, mijnheer Kap, ik heb er niets over gezegd.

Ik was gebleven bij het voorbereidingsbesluit. Het lukt niet de BZV binnen die periode in te voeren. Alle aanvragen die al zijn ingediend, moeten volgens het oude recht afgewerkt worden. Hieruit concluderen wij dat het risico dat er iets gebeurt zeer beperkt is, zeker ook omdat wij weten dat de voorbereiding voor een groter bouwplan

gemiddeld een tot drie jaar duurt. Wij zullen dan ook het initiatief om een voorbereidingsbesluit te nemen niet steunen.

Bij diverse burgers zijn er zorgen ontstaan over een toename van het aantal dieren in Brabant. De fractie van de PvdA heeft de vorige week gevraagd om een overzicht van het aantal dieren en het aantal verleende vergunningen. Uit het aantal verleende vergunningen zou geconcludeerd kunnen worden dat er nog meer dieren bij zouden kunnen komen, maar dat is niet het geval. Het aantal dieren dat gehouden kan worden, hangt niet af van het aantal vergunningen maar van de dierrechten die men kan kopen. In 2010 wordt al 99% van de varkensrechten benut. Voor pluimvee is dit iets meer dan 100%. Het probleem is dat ons land in drie compartimenten is verdeeld. Het compartiment zuid loopt van midden-Brabant tot midden-Limburg. Omdat dit compartiment erg groot is, kan er in een bepaald deel van dit compartiment, zoals de Peel, een hoge concentratie van dieren voorkomen. Niet de provincie maar het Rijk gaat over de compartimentering. De fractie van de VVD vraagt GS met de staatssecretaris te overleggen wat eraan gedaan kan worden om het aantal dieren in de Peel naar beneden te krijgen.

Het is duidelijk dat in de Peel een overbelaste situatie is ontstaan. Wij vragen GS bij hun besluitvorming over ASVAM rekening te houden met de denklijn van het Statenvoorstel "Transitie naar een zorgvuldige veehouderij".

De denklijn van GS over de mestverwerking, en niet de mestvergisting, hebben we gelezen. Naar aanleiding van onze vraag in de commissie zal worden uitgewerkt dat mestverwerking ten behoeve van het eigen vee op het eigen bedrijf mogelijk blijft en worden ook kleine initiatieven van groepen veehouders onder voorwaarden in het voorstel meegenomen. Daar zijn we tevreden mee. In juni komt er een notitie over dit onderwerp. Dan kunnen we hier verder over praten. Dat geldt ook voor de invulling van de maatlat en voor alle andere voorstellen die nog verder uitgewerkt gaan worden en in juni voor de commissie op de agenda staan.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voorzitter! Mevrouw Prins sprak zojuist over ASVAM. Is de fractie van de VVD voor of tegen de komst van ASVAM in Deurne?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik heb zojuist gezegd wat wij ervan vinden. GS gaan over de uitvoering en wij geven dit aan GS mee voor hun uitvoeringsbesluit.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Mevrouw Prins zei zojuist ook dat de Peel overbelast is.

De *voorzitter*: Mevrouw Prins heeft het woord.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Ik krijg een briefje toegeschoven want ik ben vergeten te melden dat wij een motie indienen over ASVAM. De strekking van de motie komt overeen met wat ik zojuist heb verteld.

Voorzitter. In de Ruwenberg is de denklijn over de transitie naar een zorgvuldige veehouderij besproken met de partners die aan het Brabantberaad deelnamen. Aan het einde van deze driedaagse conferentie werd een slotverklaring opgesteld waarin alle partijen deze denklijn onderschreven. De komende jaren gaan we met al die partijen een proces in om deze transitie in 2020 te realiseren. Het zou jammer zijn als partijen, zoals Megastallen Nee, gaan afhaken doordat er alleen naar de eigen belangen gekeken wordt.

De fractie van de VVD vindt dat met deze denklijn weer een stap wordt gezet in een proces om te komen tot een vitaal platteland met een goed woon-, werk- en leefklimaat en een economisch rendabele en duurzame toekomst voor de agrarische ondernemer. De discussie over de toekomst van de landbouw zal minder vanuit emoties en meer op argumenten en op basis van feiten gevoerd moeten worden.

De *voorzitter*: Door het lid mw. Prins-Afman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in openbare vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het

Statenvoorstel 16/13A inzake de transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020, constaterende dat:

- In Deurne door de aanwezigheid van een grote hoeveelheid vee van een overbelaste situatie gesproken kan worden,

overwegende dat:

- ASVAM voor zijn bedrijfsvoering gronden wil verwerven van de provincie;

- hierdoor de overbelaste situatie nog groter wordt,

verzoeken het college van GS:

- bij hun besluitvorming over ASVAM rekening te houden met de overbelaste situatie zoals die nu in Deurne is en zal worden, als ASVAM zich op de gronden van de provincie vestigt conform de denklijn zoals verwoord in het Statenvoorstel Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020 en door het Brabantberaad bekrachtigd,

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M2.

De heer *Van Vught* (CDA): Voorzitter! De transitie naar een zorgvuldige veehouderij is een veel besproken onderwerp in Brabant en in dit huis. De lengte van onze TSP-vergaderingen (Transitie Stad en Platteland) en de volle publieke tribune vandaag wijzen op het belang van deze nota.

De relatie tussen stad en platteland is jammer genoeg veel losser geworden. Veel mensen weten amper waar het voedsel dat zij elke dag eten geproduceerd wordt of vandaan komt en dat baart ons wel zorgen.

Wij zijn voor een zorgvuldige veehouderij waarin dierenwelzijn, omgevingsfactoren, emissiebeperkingen en gezondheid zeer belangrijke punten zijn. De food- en agrisector is buitengewoon belangrijk voor Brabant en daarom is het belangrijk dat duurzaamheid hier extra aandacht krijgt, want dan hebben wij ook toekomst.

Onze veehouderijsectoren en de foodindustrie moeten opereren in een open markt en zullen dus concurrerend moeten kunnen blijven, want anders gaan zij naar de filestijnen. Het zou veel beter zijn als in EU het productie- en kwaliteitslevel naar een hoger niveau getild zouden worden. Onze regering

moet daarop ook een belangrijk stempel drukken. Wij proberen met deze nieuwe aanpak het probleem deels via het RO spoor op te lossen. De vraag is of dit een goede weg is. Zou het niet veel beter zijn om het via de markt, de retail en het consumentengedrag op te lossen? De commissie Van Doorn is daar nu mee bezig. Zij komt in het voorjaar weer met nieuwe adviezen. Wij zullen bekijken in hoeverre wij die adviezen kunnen meenemen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Als de heer Van Vught spreekt over consumenten, spreekt hij over de Nederlandse consumenten, maar 80% van het vlees uit Brabant gaat naar het buitenland. Daarbij zit veel goedkoop vlees dat problemen oplevert. Hoe wil de heer Van Vught dat oplossen?

De heer *Van Vught* (CDA): Daarom roep ik ertoe op om in EU-verband de kwaliteit van het voedsel op een hoger niveau te brengen. Op die manier is het overal in Europa precies hetzelfde en kunnen de Nederlandse veehouderij en de foodsector daarvan veel meer profiteren dan als wij dat alleen in Nederland doen en andere landen in Europa in veel mindere mate. Als dat niet gebeurt, is er sprake van twee productiecircuits en dat kan niet de bedoeling zijn. Dat is heel lastig.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Ik vind dit een heel goede geste en ben het daarmee helemaal eens. Het is alleen jammer dat de Tweede Kamerfractie van het CDA hiermee de afgelopen 30 jaar niets gedaan heeft.

De heer *Van Vught* (CDA): Maar die gaan wij nu bewerken.

Een paar weken geleden zijn wij in onze commissie een beetje bijgepraat door leden van de commissie Van Doorn. Er was ook iemand die het retailstuk vertegenwoordigde. Daarvan werden wij als CDA niet echt vrolijk. Er werd o.a. gezegd dat de concurrentie zwaar is, dat consumenten gelokt moeten worden met heel lage prijzen ook bij vlees en dat de mogelijkheden beperkt zijn. Dat was ongeveer de denklijn van retail. Het kan natuurlijk

niet zo zijn dat retail en de consumenten niet of in mindere mate meedoen, terwijl wij van onze agrarische sector verwachten dat de lat steeds hoger gelegd wordt, dat daarvoor extra kosten gemaakt moeten en dat dit uiteindelijk ertoe leidt dat men het in die sector niet meer vol kan houden. Op die manier krijgen wij de transitie nooit geregeld. Wij dienen een motie in waarin GS wordt opgeroepen het maximale te doen om de retail mee te krijgen.

Van de consument mag overigens ook wat gevraagd worden.

De transitie en de kwaliteitsslag zullen op de een of andere manier betaald moeten worden, want het verdienmodel moet verbeterd worden. Anders is de agrarische sector evenmin duurzaam en zal de maatlat niet gaan werken. Wij vinden overigens de maatlat de enige goede aanpak. Een andere methode kunnen wij niet verzinnen. Evenals de VVD vinden wij dat de maatlat op een praktische en eenvoudige manier moet worden ingevuld. Wij kunnen in deze toren van alles verzinnen maar de boeren zullen het moeten uitvoeren en die willen licht aan het eind van de tunnel zien. Wij vinden overigens wel dat de ZLTO (Zuidelijke Land en Tuinbouw Organisatie), de gemeenten en de BMF (Brabantse Milieufederatie) betrokken moeten worden bij de voorbereiding van de maatlat. Wij bevinden ons overigens in goed gezelschap, want de Nationale ombudsman, Alex Brenninkmeijer, (niet te verwarren met onze Jan Brenninkmeijer) heeft een heldere boodschap aan de overheid gegeven, namelijk dat er minder met wet- en regelgeving gewerkt moet worden omdat burgers en ondernemers de weg een beetje kwijtraken. Hij roept op om elkaar niet te wantrouwen maar te vertrouwen en hij roept op tot minder regels en beleid en tot meer maatwerk. Gelukkig ademt dit stuk van het college die sfeer.

De handhaving in het kader van de maatlat moet in onze ogen voor een belangrijk deel plaatsvinden binnen de keten. Hopelijk komt Van Doorn met een goed advies in dezen. De overheid zal deze handhaving wel moeten faciliteren, want de keten alleen gaat natuurlijk ook niet. Wij hebben onlangs onze nieuwe RUD's (Regionale uitvoeringsdiensten) opgericht. Die moeten dat voor een

belangrijk deel gaan doen, maar er zitten ook rijks-elementen in. Het zou goed zijn om een en ander met elkaar af te stemmen. Anders wordt het dubbelop.

Overigens moeten wij ook niet denken dat onze agrarische sector op allerlei fronten achterloopt in Europees perspectief. Dat beeld ontstaat weleens als wij de kranten lezen en uit de brieven die wij de laatste weken ontvangen hebben.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voorzitter! De heer Van Vught zegt dat de RUD's zullen moeten handhaven op de maatlat. Dat is inderdaad het geval op het moment dat de Wabo-vergunning wordt gegeven. Wat is zijn standpunt over de handhaving bij de bestaande bedrijven, de zogenaamde stilzitters, en over de rol van de RUD daarin?

De heer *Van Vught* (CDA): Ik kom direct over de stilzitters te spreken. Kan mevrouw Klitsie daarop wachten of wil zij direct een antwoord?

Mevrouw *Klitsie* (D66): Dan kom ik nog een keertje terug.

De heer *Van Vught* (CDA): Onze Brabantse sector is toonaangevend. Uit heel Europa komen mensen kijken hoe wij het doen. Onze mkb-bedrijven profiteren van die voorlopersrol. Denk aan luchtwassers, nieuw stalsystemen, nieuwe managementsystemen, etc.

In het voorstel is geen rekening gehouden met gemengde bedrijven, bedrijven die naast een veehouderijtak ook een akkerbouw tak van een behoorlijke omvang hebben en producten zelf opslaan op het bedrijf. Wij zouden het op prijs stellen als GS bij de verdere uitwerking van het voorstel hieraan aandacht besteden en er een oplossing gevonden wordt zonder dat er misbruik van gemaakt wordt. Dat laatste wil ik nadrukkelijk gezegd hebben namens mijn fractie.

Sturing op bedrijfsniveau vinden wij de enig juiste aanpak. Dan kan het bedrijf zelf kiezen op welke manier het aan de duurzaamheidscriteria wil voldoen. Dat moet niet gebeuren door middelvoorschriften maar door doelvoorschriften.

Zo staat het ook in het voorstel. Wij zijn daarvan dan ook een voorstander.

De groep stilzitters en achterblijvers bestaat in onze ogen uit twee delen. Deze groep bestaat uit twee delen. De groep stilzitters wordt gevormd door mensen die wat ouder zijn, nog een paar jaar willen doorboeren maar niet meer van plan zijn om de gebouwen aan te passen. Er is een rijksregeling voor deze groep. Zij moeten met de gemeente afspraken maken o.a. dat zij minder dieren zullen houden. Ik ga ervan uit dat de gemeente die regeling zal handhaven. Die groep stopt automatisch over enkele jaren. Dan is dat dus opgelost.

De tweede groep, de achterblijvers, bestaat niet alleen uit mensen die niet willen, maar ook uit de mensen die het financieel niet kunnen. Dat is een heel lastige groep om te handhaven, want daarbij spelen ook sociale elementen maar ook deze groep moet voldoen aan de wettelijke normen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Dat is nu precies wat ik met de heer Van Vught wil bespreken. Hij zegt dat die groep zich moet houden aan de wettelijke normen. Ik kom straks met een motie waarin staat dat de gemeenten financieel in een lastige situatie zitten en dat de RUD's 10% gekort worden. Hoe waarborgen wij dat de RUD's die handhaving daadwerkelijk oppakken, want tot nog toe wordt dit soort bedrijven slechts een keer per twee of drie jaar gecontroleerd? Zij hebben een effect op de veehouderij dat wij niet willen. Hoe kunnen wij handhaving door gemeenten en RUD's stimuleren en faciliteren?

De heer *Van Vught* (CDA): Wij zijn voor een goede handhaving. Er moet niet gerommeld of gerotzoid worden. Zij hebben ontheffing gekregen waardoor zij op de ouderwetse voet met minder dieren kunnen doorboeren. Wij vinden echter wel dat dit goed gehandhaafd moet worden opdat zij niet het ouderwetse aantal dieren houden. Die handhaving moet gebeuren door de RUD's. Ik ga er vooralsnog van uit dat die voldoende geld hebben om dit te doen in de frequentie die mevrouw Klitsie zojuist noemde. Als dat niet het geval is, verwacht ik dat GS met een

voorstel komen. Om op voorhand al te zeggen dat wij hiervoor een blik ambtenaren opentrekken om die te laten handhaven, vind ik een beetje voorbarig.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Ik ben benieuwd hoe de heer Van Vught straks stemt over mijn motie.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik begrijp de zorgen van mevrouw Klitsie. Denkt zij dat het alleen een kwestie is van handhaving, of is er soms ook geen gevoel van urgentie of gebrek aan wil?

Mevrouw *Klitsie* (D66): Door de huidige milieudiensten en straks door de RUD's wordt gekeken naar de zwaarte en de ernst van het milieudelict of de milieusituatie. Het gaat daarbij van categorie 4-bedrijven naar categorie 1-bedrijven in een verschillende intentie. Veehouderijen zitten vaak in de categorieën 1 en 2 en krijgen dus minder aandacht in de handhaving. Als wij daaraan wel prioriteit willen geven, zullen wij ook mankracht beschikbaar moeten stellen. Ieder bedrijfsbezoek kost immers tijd. Ik denk dat de prioriteitsstelling bij de RUD's heel moeilijk zal zijn.

De heer *Van Vught* (CDA): Als mevrouw Klitsie de motie zodanig aanpast dat wij eerst de bal bij GS leggen, kunnen wij er nog eens naar kijken. Als blijkt dat er onvoldoende capaciteit is om de stilzitters en de achterblijvers te handhaven, kunnen wij misschien met haar meedenken. Maar om op voorhand daarvan uit te gaan, lijkt mij niet zo nuttig.

De *voorzitter*: Ik stel voor dat wij debatten over de inhoud van moties voeren als die zijn ingediend.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): De stilzitters vormen ook een probleem voor de boeren die wél investeren en die investering graag willen terugverdienen. Er is sprake van een behoorlijke oneerlijke concurrentie. De periode tot 2020 is dan wel heel erg lang. Kan de heer Van Vught zich voorstellen dat wij het Rijk vragen om dit toch iets te versnellen en ook bij de stilzitters de eisen

meer naar voren te halen?

De heer *Van Vught* (CDA): Als stilzitters eindeloos stil blijven zitten, moeten er maatregelen worden genomen. Als stilzitters dit slechts enkele jaren doen totdat zij 65 zijn, heb ik daar vrede mee. Je kunt die mensen niet dwingen om een jaar of twee jaar voordat zij willen stoppen nog heel grote investeringen te doen. Dat kan niet. De vraag is overigens of stilzitters altijd voordeel hebben bij stilzitten. Meestal zijn de bedrijfsresultaten bij nieuwe gebouwen veel beter dan bij oude gebouwen. De keten zal eisen gaan stellen aan bijvoorbeeld het gebruik van antibiotica. Het blijkt dat in nieuwe goed geventileerde stallen het gebruik van antibiotica veel lager is dan in oude stallen. De vraag is of het waar is dat stilzitters beter af zouden zijn zoals mevrouw Knoet suggereert.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik kan niet in de glazen bol kijken en de heer Van Vught ook niet. Als het al zo is, is het helemaal gemakkelijk om het naar voren te halen voor degenen die het niet doen. De heer Van Vught weet ook dat er mensen zijn die echt willen stoppen omdat zij 65 zijn en dat anderen voorlopig hun stallen gebruiken omdat zij dan niet die nieuwe technieken hoeven in te zetten.

De *voorzitter*: Ik wil even een punt maken. De interrupties worden echt betogen. Gezien de orde van het debat lijkt mij dat niet zo wenselijk.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Mag ik daar even iets over zeggen? Dit is natuurlijk een boeiende discussie, maar het gaat vandaag over de denklijn. Ik hoop dat wij de discussie beperken tot dat onderdeel en niet voortdurend in alle details vervallen.

De *voorzitter*: Mevrouw Geeraedts, u hebt een punt dat aansluit bij dat van mij. Het ging mij niet zozeer om de inhoud. Ik ben als voorzitter een beetje terughoudend om al te veel verbindingen te verbieden die hier worden gelegd. Ik wil echter dat de interrupties kort en krachtig zijn anders doen

wij betogen over.

De heer *Van Vught* (CDA): Ik loop even in telegramstijl de beslispunten langs. De voorgestelde maatschappelijke dialoog vinden wij buitengewoon belangrijk. Het is belangrijk dat een dergelijk complex onderwerp uitgelegd wordt in begrijpelijke taal. Wij hopen dat er een maatlat komt die kan worden uitgelegd aan de omgeving en geen technisch gebeuren waarvan niemand meer iets snapt.

De SP komt met een monitoringsvoorstel om de komende maanden bij te kunnen houden of het aantal vergunningaanvragen fors stijgt ten opzichte van de afgelopen jaren. Wij steunen dat voorstel.

Bouwstop geiten en schapen.

De adviezen van de Gezondheidsraad zijn voor ons heel belangrijk als zij duidelijk zijn. Die kunnen in de maatlat verwerkt worden, maar als dat van belang is, moet er eerst hier en daar nog wat onderzoek worden verricht.

De beëindigingsregelingen BIV (Beëindigingsregelig Intensieve Veehouderij) en VIV (Verplaatsing Intensieve Veehouderij) verdwijnen. Er zijn nog wel wat middelen om hier en daar problemen op te lossen. Wij vinden het faciliteren van bepaalde zaken belangrijker dan het trekken van onze geldbuidel. Er moet vooral worden ingezet op maatwerk.

Wij vinden voor de intensieve veehouderij een bouwblok van 1,5 ha oké met een ontheffingsmogelijkheid van GS in specifieke zaken. Wij hebben echter wel moeite met het "gebouwenquotum". In het stuk staat namelijk dat als men wil gaan ontwikkelen er elders gebouwen gesloopt moeten worden. Wij hebben daar grote problemen mee, vooral voor de gezinsbedrijven. Daar staan wij voor en die worden opgescheept met een stapeling van kosten. Dit gaat ons echt te ver. Wij hopen dat GS dit zullen intrekken of met een ander idee komen, maar dit niet.

Wij steunen de lobby richting Den Haag om de IV dierrechten te handhaven.

Wij steunen de motie over de compartimentering. In de motie wordt GS gevraagd in overleg met de staatssecretaris te kijken of het mogelijk is om de huidige compartimenten te verkleinen zodat er

meer sturingsmogelijkheden ontstaan. Overigens vinden wij dat dit een taak is voor het Rijk.

Volgens ons zijn er onvoldoende argumenten om op dit moment een bouwstop af te kondigen. Wij werken daar niet aan mee.

Wij zijn voorstander van zonering en van het opheffen van LOG's (Landbouw Ontwikkelings Gebieden). De naam LOG heeft zo'n slecht imago, daar moeten wij maar snel afscheid van nemen.

De stikstofverordening wordt na dit voorstel behandeld.

Wij zijn het ermee eens dat er voorlopig een bouwstop blijft voor geiten en schapen. Er moet zo snel mogelijk een goede maatlat komen voor de geitenhouderij. Zodra die er is, kan de bouwstop worden opgeheven.

Wij zijn het eens met het voorstel inzake 1,5 ha voor rundvee met de mogelijkheid van een voeropslag buiten het bouwblok. Er moet wel sprake zijn van een goede landschappelijke inpassing.

Wij staan achter de gekozen oplossing die GS voorstellen voor mestverwerking. Wij vinden ook dat mestverwerking op een boerderij of bij een loonwerker mogelijk moet zijn. Als het echt grootschalig wordt, hoort die mestverwerking op een industrieterrein thuis.

Ik heb al enkele malen gesproken over de commissie Van Doorn. Wij wachten de uitvoeringsagenda af.

De Peelhorst moet een proeftuin worden van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de veehouderij. Toch heeft die Peelhorst in onze ogen maar heel beperkte middelen, namelijk enkele miljoenen. Wij vragen ons af of dit voldoende is om een echte proeftuin te realiseren. Wij vragen GS ons aan te geven wat zij precies bedoelen met een proeftuin en uit te werken hoeveel geld daarvoor nodig is. Als er meer geld nodig is dan nu wordt gedacht, is dat wat ons betreft mogelijk. Wij zijn daar een voorstander van.

Wij dienen twee moties in. In de eerste motie worden GS opgeroepen alle denkbare kanalen en relaties te mobiliseren om de inzet van de commissie Van Doorn richting de retail tot een succes te maken. Met onze tweede motie die ik overigens nog niet klaar heb, vragen wij het college

in de gemeente Deurne geen gronden te verkopen aan ASVAM. Die motie dien ik op een iets later moment in.

De *voorzitter*: Door de leden Van Vught, mw. Prins-Afman, mw. Knoet-Michels, P. Smeulders en Mondriaan wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in openbare vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13 inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020, constaterende dat:

- *de commissie Van Doorn een ketenbrede aanpak bepleit om binnen de agrarische sector een transitie te bereiken;*
- *de retail een sleutelpositie inneemt tussen boer en burger, overwegende dat:*

- *de provincie in directe zin geen invloed kan uitoefenen op de retailsector;*
- *er wel een moreel appel kan worden gedaan op de verantwoordelijken binnen de retail,*

verzoeken het college:

- *alle denkbare kanalen en relaties te mobiliseren om de inzet van de commissie Van Doorn richting de retail tot een succes te maken,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M3.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Laten wij vandaag spreken over de uitvinding van een wiel. Ik kom daarop later in mijn betoog terug.

Ik vind het wel bijzonder om hier te staan, precies zes jaar nadat ik hier woordvoerder landbouw werd voor mijn partij. Op dat moment barstte de strijd tussen boer en burger pas echt los. Het leek bijna alsof zij Oost-Indisch doof waren voor elkaars zorgen en behoeften. Daaruit is het initiatief Megastallen Nee ontstaan. Allerlei actiegroepen en ongebonden burgers sloten zich daarbij aan. En het is nu bijna precies drie jaar na het toch historische besluit van het provinciebestuur om met een ongeken- de begrenzing van bouwblokken tot 1,5 ha. een begin te maken met de zoektocht naar echte uitwegen uit die strijd om gezondheid en leefomgeving versus

broodwinning. Ik spreek van ongekend omdat wij hierin als provincie echt uniek zijn. Ik hoorde van de week nog dat in het Noord-Nederland nog flink grotere bouwblokken worden toegestaan en in Utrecht idem. Aan die strijd gaan aan beide kanten nog steeds heel veel mensen eronderdoor.

We moeten nu besluiten nemen over een denklijn die door middel van concrete maatregelen later dit jaar de veehouderij echt verantwoord en toekomstbestendiger moet maken en daarmee het Brabantse buitengebied voor mens en dier leefbaarder en de natuur gezonder. Die denklijn richting kringlooplandbouw en grondge- bondenheid kon zo uit de SP-partijprogramma's komen, dus daar zijn we blij mee. Overigens over kringlooplandbouw gesproken, op Noord-West-Europese schaal is die wellicht in veel gevallen het meest realistisch, maar er zijn nu al groepen ondernemers die erin slagen op kleinere schaal die kringloop te sluiten. Wij pleiten ervoor om juist ook dit soort ondernemers tegemoet te komen in regelgeving.

Ook aan de definitie van grondgebondenheid zitten fikse haken en ogen, kijk maar naar de korte looptijd van pachtperiodes en de grote afstand tussen pachtgronden. Wij hebben daarover deze week correspondentie ontvangen. Hopelijk komt dat straks bij de uitwerking aan de orde. We vragen hier aandacht voor.

Ook de ontwikkeling van de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij, kortweg maatlat, vinden we een goed idee. Gisteren bracht de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur een advies uit, waarin toevallig veel van de visie van dit voorstel terug te vinden is en waarmee eigenlijk Brabant dus een soort van wiel heeft uitgevonden. Het rijdt nog niet, er moet nog lucht in de band, maar het ontwerp is er en het is de bedoeling dat wij binnenkort ermee kunnen gaan rijden.

Ik wil namens mijn fractie complimenten maken aan het complete Brabantberaad want de deelnemers daaraan zijn eigenlijk de uitvinders van dat wiel. Het is immers bijzonder dat bijna alle betrokken maatschappelijke organisaties na alle jaren van strijd inmiddels wél bereid zijn gebleken om naar elkaar te luisteren en met elkaar

rekening te houden, onder grote maatschappelijke en politieke druk. Het heeft iedereen pijn gedaan, ik was er samen met leden van andere fracties bij als toehoorder, maar iedereen heeft er voor zijn achterban essentiële dingen uit weten te halen. Ik ken geen provincie in Nederland waar de zoektocht naar een zorgvuldige duurzame veehouderij met zoveel gedeeld besef van urgentie en van verantwoordelijkheid verloopt. Wij leren in ieder geval van de huidige crisis in voedselproductie en in het vertrouwen van voedsel. Het voorstel dat we nu bespreken is de uitkomst van dat Brabantberaad, met hier en daar volgens ons terechte aanscherpingen. Laat in ieder geval de winst van vandaag zijn dat duidelijk wordt dat het een gezamenlijk streven is van de complete Brabantse Staten om met name in de Peel en de Kempen minder dieren te krijgen en om daarmee de zorgen van burgers over hun gezondheid, over hun leefomgeving en over hun voedsel te verminderen. Laat de winst van vandaag tegelijk ook zijn dat de Staten ernaar streven om de Brabantse boer de kans te geven op een duurzaam, verantwoord, gedragen en toekomstbestendig bedrijf en dus op bestaanszekerheid.

Maar er zijn natuurlijk aandachtspunten. Toen we in maart 2010 de bouwblokken rigoureus beperkten, konden we niet voorkomen dat op grond van eerder verkregen, juridisch harde rechten er toch nog veel uitbreidingen en vooral ook concentraties van uitbreidingen van veebedrijven gerealiseerd werden, die behalve de ondernemer zelf eigenlijk niemand meer zag zitten. Ook nu is er de kans dat er nog snel vergunningen worden aangevraagd voor uitbreidingen die niemand nog verantwoord vindt, maar die we moeten toestaan omdat de maatlat er nog niet is. De SP heeft steeds haar zorg daarover uitgesproken, omdat we niet alleen de boer willen vertrouwen maar ook de burgers graag het vertrouwen willen teruggeven. Daarom willen we dat het college met onmiddellijke ingang gaat monitoren hoe de aanvraag van vergunningen zich ontwikkelt, niet alleen vanaf vandaag maar vanaf het moment dat wij en andere fracties hiervoor aandacht vragen. We willen dat het college de

bevindingen van die monitoring meteen rapporteert aan de commissie TSP, zodat er indien nodig onmiddellijk maatregelen kunnen worden genomen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Mevrouw Slegers wil dat er gemonitord wordt of er ongewenste ontwikkelingen plaatsvinden. Ik denk dat dit vooral moet gebeuren in de periode totdat de maatlat in werking treedt. Zij stelt dat er indien nodig meteen maatregelen genomen kunnen worden om ervoor te zorgen dat iets niet doorgaat. Aan welke maatregelen denkt zij dan?

Mevrouw *Slegers* (SP): Die vraag wil ik aan het college stellen. Wat ons betreft alle maatregelen die nodig zijn om ontwikkelingen die wij niet willen, te stoppen. Of dergelijke ontwikkelingen gaan plaatsvinden, valt nog te bezien, maar als het zo is, moeten wij alle maatregelen kunnen nemen die wij nodig achten. Vandaar mijn vraag.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Is mevrouw Slegers het met mij eens dat hier wel een risico wordt genomen? Tussen nu en het moment dat de maatlat ingaat, zit ongeveer een jaar. Stel dat over een paar maanden blijkt dat heel veel mensen nu vergunningen aanvragen zodat zij niet aan de maatlat hoeven voldoen, dan zijn wij die al kwijt. Is het niet beter om vandaag te zeggen dat wij ermee stoppen totdat de maatlat er is?

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik hoor daarover graag de mening van het college. De heer Smeulders spreekt over een paar maanden. Ik wil geen paar maanden wachten. Ik wil eigenlijk binnen nu en twee weken al de eerste monitoring hebben. Dan kunnen wij kijken of het nodig is om maatregelen te nemen. De heer Smeulders heeft volkomen gelijk als hij zegt dat het juridisch en bestuurlijk een langer proces is dan wij allemaal willen. Ik wil voorkomen dat wij nu al alle maatregelen uit handen geven en straks niets meer hebben. Daarover wil ik graag het antwoord van het college horen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Op het moment dat je gaat

monitoren, moet er iets concreets zijn. Een verleende vergunning is iets concreets, niet een aanvraag. Op het moment dat een vergunning verleend is, ben je te laat.

Mevrouw *Slegers* (SP): Nee, het gaat mij om monitoring van vergunningaanvragen. Op grond daarvan kunnen wij een inschatting maken van de ontwikkelingen die gaande zijn, welke wij wel of niet willen en wat wij eventueel moeten doen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Een aangevraagde vergunning moet je verlenen binnen het op dat moment geldend recht. Je kunt niet zeggen: dit past mij niet en daarom geef ik maar geen vergunning. Het is het een of het ander, óf je verleent de vergunning op grond van het geldende recht óf niet.

Mevrouw *Slegers* (SP): Daarom komen wij met een motie waarin het college wordt opgeroepen om nu moment dat blijkt dat er inderdaad sprake is van een toename van vergunningaanvragen met als doel om onder het vigerende juridische beleid te vallen, te kijken of dat is wat wij willen en welke maatregelen er genomen kunnen worden.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Kan mevrouw Slegers mij vertellen of zo'n overzicht überhaupt bestaat? Is dat wel haalbaar? Wanneer is er volgens haar sprake van een toename?

Mevrouw *Slegers* (SP): De provincie moet meteen gaan kijken. Daarvoor moet zij contact opnemen met de gemeenten en tegen hen zeggen dat zij regelmatig rapportages wil over welke en hoeveel aanvragen er gedaan worden. Ik wil graag dat het college die gegevens binnen een aantal weken aan de commissie TSP voorlegt, zodat wij kunnen bekijken wat wij een ongewenste toename van aanvragen vinden. Laten wij dat zelf beslissen en op zo kort mogelijke termijn.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Wij kunnen niet tegen een monitoring van ongewenste ontwikkelingen zijn. Als wij die gegevens binnen twee weken hebben en daaruit blijkt dat er inderdaad sprake is

van ongewenste ontwikkelingen, is mevrouw Slegers dan ook bereid om dan meteen in te grijpen met een voorbereidingsbesluit door middel van een extra Statenvergadering en een wijziging van de verordening tot stand te brengen?

Mevrouw *Slegers* (SP): Wij moeten bereid zijn om alle maatregelen te treffen, mochten er ongewenste ontwikkelingen plaatsvinden. Ik wil ervoor waken om vandaag hier selffulfilling prophecies te doen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Ik wil erop wijzen dat het alleen zin heeft om te monitoren en te constateren dat er iets mis is, als er ook iets klaarligt waarmee wij kunnen handelen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik zeg ook niets anders dan dat. Daarom willen wij ook dat er meteen gemonitord wordt en dat het college de resultaten terugkoppelt aan de commissie TSP.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter. Ik vind het toch verbazingwekkend. Als er onder vigerend recht aanvragen worden gedaan, worden die ook onder vigerend recht afgehandeld. Hoe wil mevrouw Slegers dat tegenhouden? Dan zal er nu al een voorbereidingsbesluit genomen moeten worden, anders kunnen wij niets meer doen tegen die in de ogen van mevrouw Slegers ongewenste ontwikkelingen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik wil voorkomen dat wij ons nu al de instrumenten die wij hebben uit handen laten staan, en wij straks niets meer hebben in de lange periode die nodig is om alle maatregelen te nemen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik heb een aantal argumenten aangegeven waarom wij nu geen voorbereidingsbesluit zouden moeten nemen. Ik wil nog wel een keer herhalen dat de provincie slechts voor zes maanden een voorbereidingsbesluit kan nemen en dat kan niet worden verlengd. De behandeling van grote bouwaanvragen duurt zeker een tot drie jaar omdat daarbij allerlei onderzoeksgegevens noodzakelijk zijn, de financiën moeten op orde

zijn, etc. In die tijd hebben wij onze maatlat klaar. Ik denk dat de gedeputeerde dat misschien nog veel beter kan uitleggen dan wij, maar dit heb ik uit de stukken begrepen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Mevrouw Prins wijst terecht op de Memorie van Antwoord van het college. Daarin wordt een zorg verwoord die ik deel en daarom zeg ik: laten wij niet meteen al onze instrumenten uit handen geven. Die zorg bestaat, want er is nog geen duidelijkheid. De heer *Smeulders* maakte zich terecht veel zorgen over de juridische houdbaarheid van alle maatregelen die wij willen gaan nemen. Ik maak mij daar ook zorgen over, vandaar mijn pleidooi.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik heb nog steeds geen duidelijk antwoord gehad op mijn vraag over het vigerend recht. Daarop komen aanvragen binnen. Mevrouw *Slegers* wil daaraan iets doen, maar dat is niet mogelijk want voor vigerend recht geldt het moment van aanvraag. Hoe wil zij dat oplossen? In het tijdschrift *De Boerderij* stond vorige week dat er nu al sprake is van een run op extra aanvragen vanwege de aangekondigde mogelijkheid van een bouwstop.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik laat dat graag monitoren door mensen die er verstand van hebben en niet door de krant.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Ik wil graag reageren op de interruptie van mevrouw Prins over dat voorbereidingsbesluit. Het klopt inderdaad dat een voorbereidingsbesluit maximaal zes maanden geldig is. In mijn voorstel gebruiken wij daarvan maar twee maanden, namelijk van morgen tot 1 juni. In het voorbereidingsbesluit zit een aanpassing van de Verordening ruimte. Die gaat op 1 juni in. Het feit dat een voorbereidingsbesluit maar zes maanden geldig is, is hier geen probleem.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik hoor graag het antwoord van de gedeputeerde daarover. Volgens mij delen wij allemaal dezelfde zorg.

Voorzitter. Daarnaast is er het grote probleem van

de concentratie – ik zou bijna het pleonasme overconcentratie willen gebruiken – van veebedrijven in de Peel en de Kempen. Er zijn zeker op korte termijn te weinig provinciale bestuurlijke instrumenten om die concentratie te doen afnemen, om juist in die gebieden naar veel minder dieren te gaan. Daarom wil de SP en het CDA maakte daarvan ook al gewag dat het college naar de staatssecretaris van Landbouw gaat en daar aandringt op het creëren van instrumenten die de afbouw van dieren aantallen en dierconcentraties daar wél mogelijk maken. Sterker nog: als de staatssecretaris onverhoopt zegt dat zij dat niet gaat doen, pleit ik ervoor dat wij hier nu afspreken dat we dan zelf die instrumenten gaan bedenken. Ik realiseer mij terdege dat dit een erg ingewikkelde taak gaat worden. Wij geven graag het college de opdracht mee om aan mevrouw *Dijksma* te vragen ons die instrumenten te geven en die op rijksniveau te regelen. De situatie in de concentratiegebieden is echt volstrekt onhoudbaar geworden en het wordt tijd dat ook het Rijk en zelfs Brussel dat gaan inzien.

De heer *Van Vught* (CDA): Ik wil even een correctie toepassen anders gaat dat een verkeerd leven leiden. Ik heb niet gezegd dat wij instrumenten willen ter verkleining van de veestapel in de Peel. Wij willen instrumenten die ervoor zorgen dat de veestapel in de Peel niet verder toeneemt. Die andere fase komt misschien nog ooit, maar dat hebben wij nu niet gevraagd.

Mevrouw *Slegers* (SP): Mag ik het dan zo verwoorden, mijnheer Van Vught, dat u en ik vragen om instrumenten, liefst op rijksniveau, om te kunnen sturen? Volgens mij heb ik het zo goed verwoord.

De heer *Van Vught* (CDA): Ik weet niet of het erg verstandig is om als je iets vraagt aan de staatssecretaris te zeggen: als u het niet doet, doen wij het zelf. Dan is het antwoord vrij duidelijk.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik zeg niet dat wij dit tegen de staatssecretaris moeten zeggen, maar dat wij dat onszelf moeten voornemen. De heer Van

Vught heeft gelijk dat wij daarop niet vooruit moeten lopen.

De maatlat gaat de boer, de primaire producent, behoorlijk de maat nemen, letterlijk, en op kosten jagen. Die kosten kan hij alleen maar kan opbrengen als de opbrengstprijz hoger wordt. En ja, natuurlijk moet de consument zijn verantwoordelijkheid nemen en niet meer voor het kiloknallerplovarken gaan. Maar zeker in deze crisistijd maken de supermarkten de verleiding voor velen begrijpelijkerwijs wel erg groot om in zee te gaan met die goedkope producten. Als AH een pluimveehouder €0,60 betaalt per ons verantwoord geproduceerde kipfilet maar die vervolgens voor €4 in de schappen legt, wie kan dat nog kopen tegenwoordig? Zo'n retailer slaat een dubbelslag door met lage prijzen veel klanten te lokken en zichzelf als maatschappelijk verantwoord ondernemer te presenteren, maar intussen wordt alleen die retailer rijk over de rug van zowel de producent als de consument. Eerlijker delen in de keten, zegt de SP. Dat gaat natuurlijk nooit lukken door zelfregulering zoals die malle Van Doorn zegt. Herinner u even de 2% korting die AH haar producenten in september door de strot duwde. Bedenk ook dat ons eigen Brabantse familieconcern Jumbo zijn producenten vorige week maar liefst 3% kortte en die boodschap liet overbrengen door een Amerikaanse brokerfirma.

De heer *Van den Berg* (PVV): Overweegt de SP zelf supermarkten te gaan beginnen die goedkope kip gaan verkopen?

De *voorzitter*: Ik dacht dat het assortiment beperkt was tot tomatensoep, maar wij gaan luisteren naar mevrouw Slegers.

Mevrouw *Slegers* (SP): Wij willen best nadenken over hoe wij agrarische ondernemers die iets leuks in de keten kunnen bedenken en zelf een supermarkt willen beginnen, tegemoet kunnen komen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ik hoorde mevrouw Slegers iets zeggen over de commissie

Van Doorn. Ik interpreteer die opmerking zo dat mevrouw Slegers geen vertrouwen meer heeft in wat er uit het voorstel van Van Doorn komt. Is dat juist?

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik sprak over de zelfregulering die de heer Van Doorn etaleert. Ik denk inderdaad dat de retailers een steuntje in de rug nodig hebben.

Mevrouw *Spierings* (D66): Is zelfregulering niet de essentie van het voorstel van Van Doorn? Hoe kijkt mevrouw Slegers daartegenaan? Vindt zij dat een duwtje in de rug of zegt zij dat wij dit voorstel van de commissie wel terzijde kunnen schuiven?

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik zeg niet dat wij alle voorstellen van de commissie Van Doorn terzijde moeten stellen. Ik heb wel ernstige twijfels over de toonzetting van met name de heer Van Doorn. Hij pleit steeds voor zelfregulering en zegt eigenlijk tegen onze Staten dat wij ons er niet mee moeten bemoeien. Ik denk dat dit niet werkt. Elke sector heeft laten zien dat zelfregulering een positieve ondersteuning nodig heeft in de vorm van een bepaalde regulering. Ik zou het prettig vinden als de gedeputeerde daarover zou praten met staatssecretaris Dijkzwaag want dat is een Rijksmandaat en zelfs een mandaat van Brussel. Daarmee heb ik meteen gezegd wat ik wilde zeggen. Vraag aan de staatssecretaris of wij wat kunnen met die zelfregulering. Alleen gaat dat immers niet lukken, maar dat ligt buiten onze invloedssfeer.

Daarnaast willen wij graag Brabantse retailers en verwerkers als Jumbo, Sligro, Vion en ook hun niet-Brabantse collega's uitnodigen voor een stevig gesprek, zodat wij als Brabantse volksvertegenwoordigers onze zorgen kunnen overbrengen over economische en maatschappelijke verantwoordelijkheden. We horen graag van de andere fracties hoe zij tegenover dit voorstel staan. Wij hebben geen zeggenschap over hen maar wij kunnen hen wel uitnodigen voor een gesprek.

Mijn volgende opmerking is bestemd voor banken, adviseurs en aanverwante erfbetreders: Bulk in Brabant is ten dode opgeschreven. Stop verdorie

onderhand eens met het overdragen van het idee naar jullie klanten dat bulk en intensivering de enige weg naar de hemel zijn! Jullie leiden jullie klanten, onze boeren, juist regelrecht als lemmingen naar de hel, alleen omdat je er zelf kortetermijnwinst op boekt. Dat is niet alleen economisch en maatschappelijk inmiddels hoogst kwalijk, maar ook moreel! Het zou geen overbodige luxe zijn als wij als PS ook deze sectoren eens zouden uitnodigen voor een stevig gesprek!

Wij zijn het eens met het handhaven van de voorlopige bouwstop voor geiten- en schapenhouderijen. In de commissie hebben we al aangegeven dat we de zorg van de sector begrijpen, maar zolang er aantoonbaar nog steeds ondernemers zijn die hun dieren niet inenten of dat te laat deden, en zolang er zelfs op allang geruimde bedrijven nog de Q-koortsbacterie aanwezig is, moeten we die bouwstop handhaven. Als de maatlat er is, praten wij verder.

We gaan in juni een integrale discussie voeren over welke kant we in Brabant op willen met mestwerken. Wij komen met een amendement waarmee aantallen of bandbreedtes voor aantallen locaties even uit het voorstel halen. Later kunnen wij daarover dan verder spreken.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik heb een vraag over de aantallen in de maatlat. Als wij die eruit halen, kunnen het er ook honderd worden. Ik wil even weten hoe mevrouw Slegers dat bedoelt.

Mevrouw *Slegers* (SP): Wat ons betreft worden het er geen honderd. Je moet natuurlijk niet selectief shoppen op grond van je eigen wensen. Wij hebben afgesproken dat wij hierover in juni een integrale discussie zullen voeren. Er komt een Mestwet aan. Brabant moet in ieder geval een aantal locaties aanwijzen. Laten wij dan zelf bepalen hoeveel dat er zullen zijn. Dat moet gebeuren op basis van berekeningen en niet op basis van schattingen. Vandaar dat wij dit nu uit dit voorstel willen halen. Voor ons hoeven het er niet meer te zijn. Ik heb begrepen dat de schattingen op grond waarvan deze bandbreedte nu tot stand is gekomen een verwachte aanname is

voor Brabant. Daarover moeten wij dus nog spreken met elkaar.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Die verwachting moet natuurlijk nog blijken. Wij zouden het besluit ook volledig kunnen opschorten. Dat is zuivere besluitvorming zoals wij in de commissie hebben afgesproken.

Mevrouw *Slegers* (SP): Wij vinden het ook heel belangrijk dat een agrarisch bedrijf zich ontwikkelt – dat is overigens niet hetzelfde als groei – in samenspraak met de omgeving. Volgens ons had dit al veel eerder moeten gebeuren en had het een vanzelfsprekendheid moeten zijn. Voor sommige ondernemers is het dat inmiddels gelukkig ook. Het is de enige manier voor de Brabantse agroproductie om het draagvlak terug te krijgen dat zij in rap tempo heeft verloren. Wij willen toch allemaal een deel van de voedselproductie in ons eigen Brabant houden.

In een interruptiedebatje met mevrouw Klitsie heb ik even gesproken over gemeenten en communicatie. Misschien is het een financieel probleem. Ik hoor daar straks graag de gedeputeerde over. Er moet natuurlijk strak gehandhaafd worden. Er moet iets met de stilzitters gebeuren. Het is echt ingewikkeld, maar daarvoor moeten wij aandacht blijven houden. In het komende communicatieplan moeten wij gemeenten heel duidelijk maken dat dit ook voor gemeenten een absolute prioriteit moet hebben, koste wat het kost; niet alleen omdat wij zo wijs zijn maar omdat heel Brabant dat vraagt.

Over de stilzitters merk ik op dat het voor mij al jaren duidelijk is dat bijvoorbeeld de ZLTO en soms agrarische ondernemers zelf al veel eerder slagen hadden moeten maken. Daarnaast erken ik ook dat de andere ketenpartners het wel heel erg moeilijk hebben gemaakt. Het is een bijna onontwarbare kluwen van ellende geworden en wij mogen die nu ontrafelen. Laten wij dat dan maar samen doen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Mevrouw Slegers zegt: handhaven, koste wat het kost. Betekent dit dat zij daaraan financiële consequenties wil verbinden?

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik had het duidelijk over de gemeenten. Elke gemeente heeft op dit moment een groot financieel probleem. Dat weet iedereen, maar het is niet altijd een kwestie van geld, het is vaak ook een kwestie van onvermogen of onmacht maar soms ook van onwil. Daarvoor moet aandacht zijn.

Mevrouw *Klitsie* (D66): De opmerking koste van het kost gaf mij een ander beeld, vandaar dat ik dat even navroeg.

Mevrouw *Slegers* (SP): De provincie heeft misschien iets meer geld, maar daar zijn bestemmingen voor. Wij moeten ervoor waken dat er nog meer gemeenschapsgeld naar dit probleem gaat. Laten wij hier een goed evenwicht zoeken. Ik begrijp en deel de zorg van mevrouw Klitsie.

Wij hebben een brief van de Dierenbescherming gekregen met een aantal punten. Die brief kwam vrij laat binnen, dus ik kon geen technische vragen meer stellen. Is het mogelijk om straks in de maatlat stalsystemen en brandveiligheid op te nemen. Daarvoor bestaan rijksvoorschriften, maar in hoeverre kunnen wij zelf iets zeggen over bijvoorbeeld brandveiligheid?

De inkoopspecificaties moeten een stuk steviger worden dan het Verbond van Den Bosch aangeeft, want die stellen niet zo heel veel voor. Tegelijkertijd moet de boer wel in staat gesteld worden om daaraan te voldoen.

Ik heb al vaker gezegd dat het onderwijs ook wat moet doen. Het is altijd tamelijk conservatief geweest en het heeft ook altijd op de bulk gezeten. Ik verheugde mij gisteren over de uitnodiging van Helicon om hierover verder te komen praten. Misschien wordt het nog wat.

In het algemeen zegt de SP: Wij moeten nu dat wiel uitvinden en dat kan ook. Het moet nu gebeuren: voor burger en voor boer, voor mens, voor dier, voor natuur en consument. Op naar een gezond Brabant!

De *voorzitter*: Door de leden mw. Slegers, mw. Prins-Afman en Van Vught wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, bijeen in vergadering op 22 maart 2013, besprekende het voorstel Transitie naar een zorgvuldige veehouderij,

constaterende dat:

- *de Staten in juni een integrale discussie zullen voeren over beleid voor mestverwerking, voorafgegaan door informatieve bijeenkomsten,*

van mening dat:

- *het nu al vastleggen van een specifieke bandbreedte voor het aantal benodigde mestverwerkingslocaties onlogisch vooruitloopt op die discussie,*

vervangen op pagina 17 onder J. Mestverwerking na de tweede bullet de zin:

"Naar schatting zijn daarom de komende jaren 15-30 nieuwe locaties nodig in Brabant."

door de zin:

"Een gepast aantal locaties zal worden vastgesteld."

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging. Het krijgt nr. A3.

Door het lid mw. Slegers wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, bijeen in vergadering op 22 maart 2013, besprekende het voorstel Transitie naar een zorgvuldige veehouderij,

constaterende dat:

- *het provinciebestuur slechts over beperkte instrumenten beschikt om de transitie naar een duurzame zorgvuldige veehouderij actief ter hand te nemen,*

overwegende dat:

- *de provinciale instrumenten zich noodgedwongen concentreren op de primaire producenten, in het besef dat velen van hen zonder solidariteit en gedeelde verantwoordelijkheid binnen de keten nu al niet of slechts met moeite kunnen voldoen aan de regelgeving, nog vóór de invoering van de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij,*

van mening dat:

- *alle ketenpartners hun verantwoordelijkheid zullen moeten nemen om zowel gezamenlijk als individueel maatschappelijk en commercieel draagvlak te houden voor hun eigen activiteiten en die van hun ketenpartners, nodigen de Brabantse retailbedrijven Jumbo en Sligro, de niet-Brabantse retailers, en daarnaast de Brabantse en*

andere Nederlandse vleesverwerkende bedrijven zoals onder meer de Vion als ketenpartners uit voor een formeel gesprek, en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M8.

Door de leden mw. Slegers, mw. Prins-Afman en Van Vught worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, bijeen in vergadering op 22 maart 2013, besprekende het voorstel Transitie naar een zorgvuldige veehouderij, constaterende dat:

- *Gedeputeerde Staten op grond van het Brabantberaad voorstellen om instrumenten te ontwikkelen die de transitie naar een duurzame veehouderij concreet op gang brengen en ondersteunen,*

overwegende dat:

- *de visie en denkbare van GS over duurzame veehouderij pas op een later tijdstip met concrete beleidsmaatregelen kunnen worden ondersteund wanneer de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij is ontwikkeld en in werking kan treden via de Verordening ruimte,*

van mening dat:

- *tot die tijd een ongebruikelijke toename van vergunningaanvragen voor uitbreiding van veehouderijen die onder de huidige vigerende regelgeving te vallen moet worden voorkomen,*

dragen GS op:

- *via monitoring van aanvragen bij gemeentes de ontwikkelingen te bezien en om daarover aan de commissie TSP te rapporteren,*

en gaan over tot de orde van de dag.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, bijeen in vergadering op 22 maart 2013, besprekende het voorstel Transitie naar een zorgvuldige veehouderij,

overwegende dat:

- *de dierrechtencompartimentering voor Noord-Brabant van het gebied van Midden-Brabant via Noord- en Zuidoost-Brabant naar Noord- en Midden-Limburg loopt,*

constaterende dat:

- *er sprake is van een maatschappelijk ongewenste cumulatieve van veebedrijven en daaruit volgende concentratie van landbouwhuisdieren in met name de*

Peel en de Kempen, tevens constaterende dat:

- *niet het provinciebestuur maar het Rijk de bevoegdheid heeft om hierin te sturen,*

dragen Gedeputeerde Staten op:

de staatssecretaris van Economische Zaken te vragen om instrumenten te ontwikkelen die op de concentratie van vee in de Peel en de Kempen kunnen sturen, en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze moties maken onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgen nr. M9 en nr. M10. Ondertussen heb ik ook de door de heer Van Vught aangekondigde motie ontvangen.

Door de leden Van Vught, mw. Slegers, P. Smeulders, mw. Klitsie, mw. Kardol, Kap, Van der Wel en Mondriaan wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in openbare vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13 inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020,

constaterende dat:

- *de voorstellen met betrekking tot de transitie Stad en Platteland in principe uitgaan van een maat van 1,5 ha voor agrarische bedrijven;*

overwegende dat:

- *dit beleidsuitgangspunt van integrale betekenis is voor het handelen van de provincie;*
- *ASVAM gronden wil verwerven van de provincie voor een bedrijfsvoering die de maximale maat binnen de transitie Stad en Platteland te boven gaat;*

verzoeken het college:

geen gronden te verkopen aan ASVAM,

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M11.

Mevrouw Kardol (PVV): Voorzitter! Vandaag beslissen we over een belangrijk dossier: De transitie naar een Zorgvuldige Veehouderij 2020. Wat is echter zorgvuldig in dezen?

Het dierenaantal is de afgelopen jaren explosief gestegen in bepaalde regio's in Brabant. De Peelregio heeft zelfs de hoogste veedichtheid van

Europa. Tijdens een werkbezoek in mijn regio Noord-Oost Brabant zag ik dat burgers lijnrecht tegenover elkaar staan. Het is triest om te zien dat hier de dorps- en wijkraden zijn verdwenen vanwege de discussies over veehouderij. De leefbaarheid in deze regio's is aangetast. Zorgvuldig is dit allerminst.

De provincie heeft de rol op zich genomen om de regie te voeren in deze transitie naar een zorgvuldige veehouderij. Over hoe we hier echter invulling aan geven en hoe we het instrument van de maatlat gaan inzetten, oftewel Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV), daar is ondanks het Brabantberaad oftewel Parmaconferentie nog geen overeenstemming. Is er voor deze denklijn wel draagvlak bij het Rijk, de ketenpartners, inclusief de retail, en de burgers? De Tweede Kamerfractie van de VVD heeft in Kamervragen gezegd dat de verduurzaming van de veehouderij geen taak is van de provinciale overheid. De afwezigheid van de retail bij de discussies baart de PVV zorgen, evenals het gebrek aan daadkracht en de ontbrekende resultaten van de commissie Van Doorn. Is de burger wel bereid om meer te betalen voor vlees wat volgens Van Doorn zogenaamd "duurzaam" zou moeten zijn? 75% van de vleesproductie is bestemd voor de export. Hoe beïnvloedt dat het productieproces in Brabant? Desalniettemin zien wij zeker kansen in de opgestelde denklijn naar een zorgvuldige veehouderij.

Naar aanleiding van het burgerinitiatief tegen megastallen en het groeien van de veestapel hebben wij ons als volksvertegenwoordigers in deze Staten duidelijk uitgesproken met de motie "Genoeg, geen vee erbij". Dit schept terecht verwachtingen bij de burgers. Beloften om de overbelasting in Brabant en met name in de Peelregio aan te pakken, moeten dan ook worden waargemaakt. Om dit te stimuleren, komen wij met een amendement en een motie om ervoor te zorgen dat de veestapel afneemt.

Aan het hier en in de Bois le Duczaal aanwezige publiek kunt u zien dat het dit Statenvoorstel op bepaalde punten aan maatschappelijk draagvlak ontbreekt. Wij hopen dan ook dat van meet af aan ingezet wordt op volksgezondheid, leefbaarheid en

dierenwelzijn. We zullen dan ook een motie mee indienen, waarin het college wordt gevraagd om volksgezondheid voorop te plaatsen.

De maatlat oftewel Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) moet echter geen instrument zijn om goedwillende ondernemers mee te slaan. Gezinsbedrijven en niet innovatieve boeren op leeftijd moeten ook hun brood kunnen blijven verdienen door gewoon boer te zijn. We zullen de moties die deze boeren het ondernemen onmogelijk maken dan ook niet ondersteunen.

Volgens ZLTO biedt elke vergunning een kans om vernieuwing en verduurzaming van de veehouderij te versnellen. Ontwikkeling betekent echter niet per direct schaalvergroting. In het rapport "Al het vlees duurzaam" van de commissie Van Doorn is aangegeven dat 1,5 hectare voor een veehouderij economisch voldoende is. Concurrentie moet niet zitten in schaalvergroting, maar in ontwikkeling binnen de keten.

Het voorliggend Statenvoorstel biedt de mogelijkheid voor meer megastallen door door af te wijken van de eerder gestelde maximum bouwblokgrootte van 1,5 hectare, oftewel ruim twee voetbalvelden. GS willen bij zogenaamde knelpunten hiervoor toestemming gaan verlenen, ook wanneer de BZV nog niet uitgewerkt is. Vanwege deze onduidelijke randvoorwaarden zou ik dan ook van GS willen horen wat knellend is en welke criteria en uitgangspunten hiervoor gehanteerd worden. Welke factoren bepalen of in een bepaalde situatie sprake is van "overbelasting"?

In de nota van wijziging is, zonder dit expliciet te vermelden, de gebruikmaking van de "algemene ontheffingsmogelijkheid" vervangen door "vigerend instrumentarium". Welke instrumenten bedoelen GS hier concreet mee? Wat zijn de criteria die GS zullen hanteren zolang er nog geen beschikking is over de BZV?

Het belangrijkste in deze hele discussie zijn transparantie en eenduidigheid naar de Brabantse burgers. Een eenduidige en heldere definitie van grondgebondenheid is hierbij van belang. Dat zien we momenteel bij een casus in Sint Anthonis. Een eenduidige definitie zou veel maatschappelijke onrust en procedures bij de Raad van State

kunnen voorkomen. We zullen dan ook een amendement mede indienen om in ieder geval de definitie van weidegang helder te formuleren.

Volksgezondheid is voor de PVV van het grootste belang. Gezien de onzekerheden aangaande mestfabrieken, die tevens door de gezamenlijke huisartsen van Gemert-Bakel zijn geuit, zijn we dan ook tegen de komst van een van de grootste biogistinstallaties van Europa in Brabant. We praten over duurzaamheid, maar hoe duurzaam zijn de subsidieslurpende mestvergisters?

Zoals de naam van dit stuk al aangeeft, staat een zorgvuldige besluitvorming ook voorop. In de maatlat en in de Verordening ruimte zullen we deze mogelijkheden, met name nabij woonwijken, dan ook niet moeten toestaan. Als wij spreken over de komst van 15 tot 30 locaties, waar hebben we het dan over? Locaties op industrieterreinen, in het buitengebied, mestverwerkers of mestvergisters?

Gedeputeerde De Boer heeft aangegeven dat hij inzicht wil hebben in de effecten die mestvergisters kunnen hebben op de volksgezondheid. Zolang er onduidelijkheid is bij de Statenleden over mestverwerking en mestvergisting vinden wij het niet passend om daarop vooruitlopend een besluit te nemen. We zullen dan ook een amendement mede-indienen om dit onderdeel van het Statenvoorstel te schrappen.

Mijn fractie wil inzetten op volksgezondheid, leefbaarheid en dierenwelzijn. De grootste Q-koortsepidemie ter wereld heeft zich voorgedaan in de Peelregio. Momenteel zijn er nog ongeveer twintig bedrijven in Brabant waar Q-koorts heerst. Brabant is dus nog lang niet Q-koortsvrij. Zolang de onderzoeken nog niet zijn afgerond, er nog onduidelijkheden zijn over de volksgezondheid en er dreigingen zijn voor de gezondheid, zijn wij voorstander van het verlengen van de bouwstop voor de geiten- en schapenhouderijen. Zoals de sector zelf al aangaf, zijn er nog steeds verbeteringen mogelijk in de sector en is ontwikkeling ook mogelijk zonder schaalvergroting. We begrijpen en zien dat de sector verbeteringen heeft doorgevoerd. In uitzonderingssituaties kunnen dan ook mede in het belang van de volksgezondheid conform de zorgvuldigheidsscore oplossingen worden gezocht,

zodat de sector niet stil hoeft te blijven staan.

In de laatste commissievergadering is de eventuele mogelijkheid van een voorbereidingsbesluit ter sprake is gekomen. Bij Brabantse boeren met uitbreidingsplannen is de vrees ontstaan dat vandaag een bouw- en uitbreidingsbesluit zal worden afgekondigd. Tientallen bouwvergunningen zijn daarom nu al versneld ingediend. Dat hebben wij gisteren kunnen lezen in de krant. Om te voorkomen dat er in de periode voordat de BZV van kracht wordt nog meer vergunningen versneld worden aangevraagd op basis van de oude regels, is de PVV voorstander van het per direct nemen van een voorbereidingsbesluit voor een bouwstop in de overbelaste gebieden. Dit betekent niet dat de agrarische sector voor langere tijd totaal niet vooruit kan en dat boerengezinnen richting een faillissement worden gedreven. Een provinciaal voorbereidingsbesluit is immers slechts maximaal een halfjaar geldig. De gebruikelijke doorlooptijd voor vergunningen is vaak al veel langer, dus in de praktijk zal de impact op de sector zeer beperkt zijn. De ambtelijke organisatie in dit provinciehuis zal echter stevig aan de slag moeten om binnen een halfjaar een zorgvuldige uitwerking op poten te zetten.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik weet niet of ik het goed hoor. Ik hoor mevrouw Kardol enerzijds zeggen dat nu een voorbereidingsbesluit genomen moet worden en anderzijds dat het eigenlijk allemaal niet zo'n probleem is omdat de voorbereiding van een vergunning heel lang duurt. Waarom dan een voorbereidingsbesluit? Dat begrijp ik niet.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Ik heb gezegd dat er op dit moment een run is op vergunningen. De fractie van mevrouw Geeraedts is van mening dat dit niet het geval is. Waarom is zij dan tegen een voorbereidingsbesluit?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Omdat een voorbereidingsbesluit effect moet hebben. Als de aanvragen om vergunningen, zoals mevrouw Kardol ook zegt, langere tijd duren, wat is dan het nut van een dergelijk besluit?

Mevrouw *Kardol* (PVV): Omdat de aanvragen nu worden gedaan en volgens de huidige regels moeten worden afgehandeld. Daarom zijn wij voor een voorbereidingsbesluit zodat die straks conform de BZV kunnen worden afgehandeld.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mevrouw *Kardol* gaat dus ook af op de krant. Mevrouw *Prins* heeft gezegd dat die aanvragen nu nog niet worden ingediend, maar in voorbereiding worden genomen. Ik denk dat dit juist is. Een beetje ingewikkelde aanvraag duurt een tot drie jaar voordat alle stukken in orde zijn. Ik weet niet waar mevrouw *Kardol* al die gegevens vandaan heeft, maar het is gevaarlijk om alleen op de kranten af te gaan.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Ik denk dat ik helder ben geweest tegen de fractie van de VVD. Als zij niet bevreesd is voor een storm van vergunningen, waarom dan niet instemmen met een voorbereidingsbesluit? Ik heb die vraag al twee keer gesteld.

De *voorzitter*: Volgens mij lijken de punten wel gewisseld. Dat is duidelijk.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik zou tegen mevrouw *Geeraedts* willen zeggen dat wij met het besluit van die 1,5 ha naar aanleiding van Megastallen Nee te maken hebben gekregen met een overgangsregeling. Daaruit zijn veel situaties voortgekomen waaraan wij onze handen aan vol hebben gehad. Om nu te voorkomen dat wij in die periode tot het besluit dat GS hebben genomen komen te zitten met allerlei aanvragen die misschien wel tot aan de Raad van State gaan, is het beter om nu een voorbereidingsbesluit te nemen.

De *voorzitter*: Uw punt is duidelijk, mijnheer *Van der Wel*.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Wat doet u dan met al die aanvragen na dat halve jaar, mijnheer *Van der Wel*?

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! De heer *Smeulders* zal uitleggen hoe het voorbereidingsbesluit eruit ziet.

De *voorzitter*: Dan wachten wij het college van de heer *Smeulders* af.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik maak hier bezwaar tegen. Als hier opmerkingen worden gemaakt en de heer *Van der Wel* geeft daar een onzinnig antwoord op, weet hij kennelijk niet eens waarover het gaat.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Dat zijn de woorden van mevrouw *Geeraedts*. Daar ga ik niet op in. Ik ga in op haar inhoudelijke opmerkingen. Ik heb bedoeld te zeggen dat de heer *Smeulders* net al per interruptie heeft aangekondigd dat het voorbereidingsbesluit meegaat met de ronde van de wijziging van de verordening inzake de geitenstop. Dat is 1 juni.

De *voorzitter*: Ik stop dit debat. Wij wachten op de bijdrage van de heer *Smeulders*.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voorzitter! Wij dienen een motie in over meerdaagse activiteiten. De aanleiding hiervoor is het ontbreken van een duidelijke en strikte budgettering vooraf bij de zogeheten Parma-conferentie, zowel bij de oorspronkelijke Parma-versie als de uiteindelijke Brabantse variant. De onduidelijkheid heeft zowel vooraf als achteraf gezorgd voor onvrede over zowel de kosten als de samenhang tussen enerzijds de besteding van de belastinggelden en anderzijds de bestedingsdoelen. Bij deze conferentie zijn de Statenleden niet vooraf geïnformeerd over de gewijzigde afspraken en GS hebben ook nadien niet direct een transparante verantwoording gegeven over de gemaakte kosten. Pas na een tweede ronde technische vragen is duidelijk geworden dat de provincie voor alle deelnemers de kosten heeft gedragen, dit in tegenstelling tot eerdere afspraken in het presidium. Ik hoor graag een reactie van GS hierop. Dit geeft bij de PVV de indruk dat de begrote €50.000 opgemaakt moest worden. Om soortgelijke situaties in het vervolg,

o.a. bij de aangekondigde jaarlijkse vergaderingen van het Brabantberaad, te voorkomen komt de PVV met een motie waarin GS worden verzocht om duidelijke en strikte informatievoorziening over budget en begroting van kosten voorafgaand aan en in samenhang met de programmering aan Provinciale Staten.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Het is een beetje lastig, voorzitter, want deze kwestie raakt het onderhavige onderwerp niet. Het gaat over meerdaagse conferenties die wij dan opeens moeten begroten. Ik denk dat mevrouw Kardol niet helemaal geïnformeerd is en dat probleem heeft zich vaker voorgedaan bij de PVV, zo hebben wij gemerkt. Wij hebben hierover in het presidium uitvoerig gesproken. Het presidium wist ook precies hoe het allemaal in elkaar zat. Ons is echter gebleken dat dit kennelijk niet in de fractie van de PVV wordt besproken.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Mevrouw Geeraedts zegt dat het presidium heel goed geïnformeerd is. Was het bij haar vooraf bekend dat de provincie in deze conferentie de kosten voor alle deelnemers zou dragen?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat is in het presidium besproken. Sterker nog, er is afgesproken dat de provincie de kosten zou dragen en er is gezegd dat de Statenleden het zelf moesten betalen. Daarop heb ik in het presidium gezegd dat ik dat onzin vond. Ik vind dat het voor iedereen betaald moet worden. Zo is het gegaan en niet anders. Mevrouw Kardol is er niet bij geweest en kan er dus niet over oordelen. Kennelijk wordt er niet goed gecommuniceerd binnen de fractie van de PVV.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Kennelijk leest mevrouw Geeraedts de stukken niet goed, want daarin staat iets heel anders.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik wil daarop even reageren. Ik was er wel bij en mevrouw Geeraedts doet nu duidelijk een beetje aan geschiedsvervalsing. Er stond wel degelijk dat voor de Parmareis de provincie de kosten voor de

Statenleden zou dragen. In het presidium is echter nooit gesproken over de kosten voor de Ruwenberg in dit kader.

De *voorzitter*: Mag ik voorstellen deze discussie verder te voeren in het presidium en nu het woord aan mevrouw Kardol te geven voor de afronding van haar termijn?

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voorzitter! Ik vind dat deze motie niet aan de orde is in dit debat.

De *voorzitter*: Wij zullen de motie eerst even lezen. Daarna kunnen wij dat beoordelen. Ik heb in ieder geval mevrouw Kardol horen spreken over de toekomst van het Brabantberaad en dat maakt wel deel uit van deze beraadslagingen. Laten wij er niet op vooruitlopen. De tekst wordt eerst ingediend bij de voorzitter.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voorzitter! Ik zal u nu de motie overhandigen.

De *voorzitter*: Door het lid mw. Kardol wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13 inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020, constaterende dat:

- *het Statenvoorstel het voornemen uitspreekt om jaarlijks een (meerdaagse) conferentie te organiseren: "Jaarlijks organiseren wij een bijeenkomst met het Brabantberaad om de resultaten van deze monitoring tegen het licht te houden, te bespreken en zo nodig voorstellen te doen voor het maken van nieuwe afspraken tussen alle partijen."*
- *wanneer GS thans meerdaagse conferenties organiseert, dan wordt dit op dit moment niet standaard voorgelegd in het presidium, alleen bij buitenlandse bezoeken waarin ook Statenleden worden betrokken;*
- *als Statenleden bij dergelijke conferenties worden betrokken, zij vooraf niet vanzelfsprekend inzake krijgen in het budget en de begroting van de te maken kosten en een eventuele verdeling van kosten met derden;*

overwegende dat:

- *Statenleden wel politiek aangesproken kunnen worden op*

een dergelijke deelname;

- *zij een eventuele deelname derhalve ook moeten kunnen verantwoorden;*
- *om deze redenen GS de Statenleden vooraf actief zouden moeten informeren,*

dragen Gedeputeerde Staten op:

- *bij door GS georganiseerde meerdaagse conferenties waarvoor Statenleden worden uitgenodigd, PS vooraf actief te informeren over het budget, de begroting van de te maken kosten en een eventuele verdeling van kosten met derden,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M4.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voorzitter! Vandaag staan we voor een belangrijke beslissing. We kiezen de richting waarin ons Brabantse platteland zich de komende tijd gaat ontwikkelen; een ontwikkeling waarbij we burgers en boeren moeten betrekken, omdat zij elke dag de gevolgen ervan ervaren. De inzet van de PvdA-fractie is een gezond Brabants platteland met ruimte voor wonen, werken en recreatie; een platteland waar verantwoorde veehouderij de ruimte krijgt, maar waar onverantwoorde ontwikkelingen een halt wordt toegevoerd.

De veehouderij kent in Brabant een lange geschiedenis, vooral op de zandgronden in de Peel en de Kempen. De mechanisatie van de veehouderij direct na de Tweede Wereldoorlog heeft Nederland veel welvaart gebracht. De prijs van voedsel bleef laag voor de consument en de boer kon door toenemende productie zijn boterham blijven verdienen. Begin jaren tachtig worden we ons meer bewust van de nadelen van de intensieve veeteelt, met name voor milieu en dierenwelzijn. Later wordt die zorg groter als er ziekten uitbreken die niet alleen dieren treffen, maar ook mensen.

Bij de aanvang van deze eeuw is Nederland het meest veedichte land van Europa als het gaat om varkens, kippen en kalveren. Tussen 2005 en 2010 nemen de megastallen verder toe en dat leidt in 2009 tot het initiatief "Megastallen Née". We nemen als provincie binnen onze mogelijkheden

vervolgens een belangrijk besluit in maart 2010: we staan bij nieuwe gevallen geen bouwblokken meer toe die groter zijn dan 1,5 hectare.

In december 2011 diende de PvdA met steun van de meerderheid van deze Staten de motie "Genoeg, geen vee erbij!" in. Met de motie werden Gedeputeerde Staten opgeroepen alles in het werk te stellen om de Brabantse veestapel terug te dringen. Daarmee rust een grote verantwoordelijkheid op al onze schouders.

Vandaag zetten we die belangrijke vervolgstap. We besluiten over de denkbare naar een Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij; een maatlat die niet alleen gaat over de omvang van bouwblokken, maar ook eisen stelt aan volksgezondheid, natuur en milieu. Op die manier wordt het mogelijk verantwoorde veehouderij ruimte te bieden en tegelijkertijd ongewenste ontwikkelingen daadwerkelijk tegen te houden. De maatlat biedt dan ook de mogelijkheid een goede balans te vinden tussen de belangen van burgers én boeren.

Wij toetsen de maatlat van Gedeputeerde Staten vandaag aan onze eigen PvdA-maatlat. Is de volksgezondheid voldoende geborgd? Worden natuur en milieu ontzien? En is er maatschappelijk draagvlak voor deze ontwikkeling? We horen graag van het college of de nu volgende punten worden meegenomen in de verdere uitwerking. Ze zijn voor ons bepalend om straks onze goedkeuring te geven aan de maatlat.

Volksgezondheid is van groot belang. We steunen de voorstellen van de Provinciale Raad Gezondheid dan ook om nader onderzoek te doen om straks in de maatlat daadwerkelijk harde en meetbare eisen te kunnen stellen.

Natuur en milieu moeten wat de PvdA betreft meer aandacht krijgen. Vervuiling van water, zoals bijvoorbeeld de toename van fosfaat en nitraat in beekdalen, wordt nergens genoemd. Ook moeten we voorkomen dat de stikstof toeneemt, zeker op de zandgronden, om de natuur te beschermen en daarmee onze natuurlijke bescherming tegen slechte milieu-invloeden in stand te houden. Kan het college toezeggen dat in de uitwerking de effecten van de veehouderij op natuur en milieu een prominentere plaats krijgen dan wij nu in het document kunnen lezen?

Wij vragen ook ons af of de uitwerking straks wel echt de omslag van intensieve veehouderij naar innovatieve veehouderij zal brengen. Wij twijfelen op dit punt, zeker als het gaat om het onderdeel mestverwerking en -vergisting. Maken we daar wel de goede keuzes? Er is immers vooralsnog geen sprake van duurzaamheid in de aanpak. In de Statencommissie is afgesproken meer studie te wijden aan dit onderdeel alvorens tot besluiten te komen. We dienen dan ook een amendement in samen met Groen Links, PVV en D66, omdat we in deze fase geen enkele uitspraak willen doen over voortzetting van bestaand beleid of nieuw beleid.

De heer *Verhees* (VVD): Mevrouw Knoet gaf aan dat zij een pas op de plaats wil maken en even niets wil doen op het punt van mestverwerking. Wij hebben ons in het Provinciaal Milieubeleidsplan tot doel gesteld dat probleem aan te pakken. Dat probleem speelt inderdaad al sinds de jaren tachtig. Nu zitten wij in een cruciale fase. De rijksoverheid zegt dat het nu opgelost moet zijn. Die beslissing is genomen door het Rijk.

De *voorzitter*: Komt u tot een heldere vraag in uw interruptie.

De heer *Verhees* (VVD): Ik ben inderdaad te langdradig, voorzitter. Ik zal het even kort samenvatten. Is mevrouw Knoet het met mij eens dat wij nu geen pas op de plaats kunnen maken met de vergunningverlening? Het is nu het uur U. Het heeft dertig jaar geduurd. Ik denk niet dat dit het goede moment is om te zeggen dat zij er nog even over wil nadenken.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): In de commissie bleek heel duidelijk dat er nog heel veel vragen leven en daarom is het moeilijk om duidelijke beslissingen te kunnen nemen over aantallen locaties, of het toestaan van biovergisters, waar die moeten komen, wel of niet op industrieterreinen. Ik denk dat zorgvuldige besluitvorming belangrijk is. Als het al 30 jaar geduurd heeft, kan het die paar maanden tot 1 juni heus nog wel wachten opdat wij een fatsoenlijk, gedragen en goed besluit kunnen nemen.

Terug naar de negen maatregelen van de commissie Van Doorn. Ik zie in dit document alleen de handhaving en mestverwerking. Volgens is er wel degelijk een verband tussen zorgvuldige veehouderij en verdienmodellen. Boeren moeten wel de kans krijgen om met minder dieren of in een andere vorm de bedrijfsvoering rendabel te maken. We maken ons zorgen over het langzame tempo en de achterblijvende resultaten van in bijzonder de retail. Wij dienen daarom samen met het CDA een motie hierover in.

De plaats van de consument is nog onderbelicht. De consument betrekken bij de transitie en informatie geven over onze voedselbereiding en de prijs daarvan, hoort wat ons betreft in het plan.

In onderdeel G stelt het college voor om doelvoorschriften in plaats van middelvoorschriften te maken. Boeren die daadwerkelijk innoveren op het gebied van duurzaamheid zullen u dankbaar zijn als u het niet alleen voorstelt, maar het ook daadwerkelijk doet. Het zal de innovaties in de landbouw stimuleren. Ik dien een motie in samen met VVD, PVV, D66 en GroenLinks om daar iets steviger in te gaan staan dan wij nu in het document kunnen lezen.

Ook stelt het college voor dat gemeenten integrale gebiedsprofielen maken. De pilot en de voortgang van het gebiedsproces de Peelhorst stellen ons echter bepaald niet gerust. Wat vindt u van de eis dat er niet uitgebreid mag worden in een gemeente die niet samen met haar burgers – verzameld in bijvoorbeeld dorpsraden – een gebiedsprofiel heeft opgesteld? Zou dit een toevoeging aan de voorstellen kunnen zijn?

Het mag hier en daar van ons wat scherper. We willen het Rijk vragen om kleinere compartimenten toe te staan. Wij willen bij meer dan 1,5 ha goed weten wat de criteria zijn voordat wij kunnen besluiten of we grotere percelen gaan toestaan.

De maatregel "steen voor steen" – een oude stal afbreken voor een nieuwe – zou uitgebreid kunnen worden door ook te "stalderen" op de dierenaantallen en de vergunningen. We dienen daartoe een amendement in samen met de PVV, D66, GroenLinks.

Laten wij ook voorkomen dat koeien straks de

nieuwe bio-industrie worden. Wij staan nu nog open stallen van koeien en geiten toe.

De heer *Van Vught* (CDA): Ik kom even terug op het salderen van stallen. Mevrouw Knoet wil oproepen tot nog verdere maatwerking. Ik heb daarstraks gezegd dat het voor jonge boeren financieel onmogelijk wordt om en aan de maatlat te voldoen en aan al die andere eisen. Het gaat om een stapeling van kosten. Wat is de mening van mevrouw Knoet hierover?

Volgens mevrouw Knoet moet er ook nog een saldering van dieren komen. Wij hebben toch al dierrechten? Hoe wil zij dan nog een saldering hebben? Ik begrijp dat even niet.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik doe niets af aan het voorstel van GS. Daarin staat dat er een oude stal moet worden afgebroken als ergens een nieuwe stal wordt gebouwd of een uitbreiding plaatsvindt. Het gaat ons echter niet alleen om de stenen, wij vinden dat op dat moment ook de vergunning die bij die stal hoort, moet worden ingeleverd. De heer Van Vught kan straks het amendement erop nalezen.

De heer *Van Vught* (CDA): Mevrouw Knoet sprak ook over de fosfaat- en stikstofproblematiek en zei dat die ook in de maatlat zou moeten worden opgenomen. Tot op heden is mestwetgeving een taak van het Rijk. Waarom wil mevrouw Knoet die taak naar de provincie halen? Wij kennen al de evenwichtsbemesting, waarom moet daar een schepje bovenop? Dat begrijp ik niet.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik heb nog niet gezegd in welke vorm en hoe, maar wij vinden het nu een magere paragraaf. Wij vinden dat wat prominenter beschreven moet worden wat de effecten van de veehouderij zijn op natuur en milieu.

Voorzitter. Ik was gebleven bij de koeien en de geiten. Vooral de koeien dreigen de nieuwe bio-industrie te worden omdat er een trend is naar steeds grotere koeienstallen. Aantallen van 800 tot 1200 koeien horen wij steeds meer. Het gaat nog steeds om open stallen. Dat stinkt, dat veroorzaakt

fijnstof en endotoxinen in de lucht en dat kan mensen en dieren ziek maken. Niet doen dus. Voor pluimvee hebben we nog geen goede bruikbare luchtwassers, maar voor geiten en rundvee zijn er al wel mogelijkheden om te voorkomen dat fijnstof en endotoxinen veel in de lucht komen.

Wij dienen samen met GroenLinks een motie in.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Mevrouw Knoet sprak zojuist over grote stallen met rundvee, 800 tot 1200 stuks, en zei: in open stallen niet doen! In gesloten stallen wel doen?

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Wij zitten er misschien iets anders in dan de heer Van der Wel, want wij vinden dat er nog wel enige marktwerking mag zijn. Wij vinden wel dat het echt heel moeilijk gemaakt moet worden als men met meer dan 250 koeien aan de gang wil gaan. Wij moeten immers de volksgezondheid en de natuur in Nederland borgen. Wij moeten ons ernstig afvragen of daar niet de grens ligt van de ontwikkelingen die wij in Nederland willen toestaan. Het is ook daarom dat de motie geldt voor die gevallen waarin het om meer dan 250 dieren gaat. De gezinsbedrijven hebben geen hinder van zo'n maatregel maar wij keren wel de trend.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Komen in de optiek van mevrouw Knoet die 800 tot 1200 koeien in gesloten stallen ook nog buiten, is er sprake van weidegang of blijven zij alleen maar binnen?

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik geef duidelijk aan dat wij vinden dat bedrijven met enorm veel koeien een risico vormen voor de volksgezondheid. Het liefst zouden wij die helemaal niet hebben in Brabant. Dat hoeft ook niet. Als wij het echter niet kunnen tegenhouden, kan het in een gesloten stal waardoor in ieder geval de gezondheid geborgd wordt.

De heer *Van Hattem* (PVV): Mevrouw Knoet zegt nu dat die stallen gesloten moeten zijn. Vanuit het oogpunt van dierwelzijn lijkt mij dat toch een zeer

onwenselijke ontwikkeling. Hoe kijkt mevrouw Knoet daartegenaan?

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Dat is inderdaad bekend en daarom zou het mij nog liever zijn als wij zouden verbieden dat er stallen zijn met meer dan 250 koeien.

De heer *Verhees* (VVD): De heer Van der Wel vergat even het dierenwelzijn, maar de heer Van Hattem loste dat op.

Mevrouw Knoet zei dat zij naar doelvoorschriften wilde. Hier zegt zij echter dat het een dichte stal moet zijn. Een doelvoorschrift zou zijn dat een ondernemer ervoor moet zorgen dat er minder uitstoot komt van fijnstof en ammoniak. Hoe hij dat oplost, moet hij echter zelf weten.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ja, dat zou misschien een andere richting kunnen zijn om het doel te bereiken. Ik wil voorkomen dat wij over tien jaar met elkaar moeten constateren dat wij niet op tijd hebben ingegrepen in het stellen van grenzen aan de schaalvergroting.

De heer *Van Vught* (CDA): Ik begrijp niet waarover mevrouw Knoet zich zo druk maakt. In het nieuwe beleid staat 1,5 ha dikke punt. Op 1,5 ha kunnen helemaal geen stallen voor 800 of meer koeien. Die passen er niet op. Dat kan gewoon niet.

Waarop baseert mevrouw Knoet haar opmerkingen over dichte stallen? Ik vind dat de Partij van de Arbeid de afgelopen dagen en ook vandaag heel creatief bezig is. Wij zijn bezig met het invullen van de maatlat. Die invulling komt in juni of juli terug op de agenda. Wij kiezen nu voor een maatlat. Een van de elementen daarvan betreft de vraag open of dichte stallen.

De *voorzitter*: Wilt u dan toch een antwoord op uw vraag?

De heer *Van Vught* (CDA): Ik wil wel antwoord. Ik vind dat mevrouw Knoet heel ver op de zaken vooruitloopt. Ik wil te zijner tijd de argumenten horen, maar volgens mij zijn die er niet.

De *voorzitter*: Het lijkt mij dat wij een aantal van uw vragen kunnen parkeren voor het debat dat zal plaatsvinden nadat de denklijn ten principale is vastgesteld. Mevrouw Knoet, hebt u nog behoefte aan een reactie?

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik vind het een beetje vreemd dat de heer Van Vught meent dat hij mij moet uitleggen dat het vandaag om de denklijn gaat. Dit punt gaat over een maatregel om te voorkomen dat wij op termijn heel veel koeienstallen krijgen van een omvang die wij als PvdA in ieder geval ongewenst vinden. Ik vind dat meer in de denklijn passen dan een voorstel van de heer Van Vught over een situatie in Deurne.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voorzitter! Ik wil graag even aansluiten bij het aspect dierenwelzijn. Als je stallen met meer dan 250 dieren dicht maakt, is er volgens mij een conflict tussen de gezondheid van de mensen, de gezondheid van de dieren en het welzijn van de dieren. Ik zou graag de opvatting van de PvdA hierover horen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voorzitter! Ik dien de motie in en hoor graag wat GS daarvan vinden. De gedachte achter de motie is dat wij moeten voorkomen dat wij in Nederland stallen krijgen met volgens ons veel te veel koeien.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Mijn oproep is om toch iets breder te kijken hoe je dat voorkomt en niet het middel als maat te nemen voor die ontwikkeling. Ik denk dat wij dan de verkeerde weg opgaan.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik zal naar uw advies luisteren, mevrouw Klitsie.

Er is nog een punt dat ik wil benoemen. Wij willen toch echt de stilzitters laten bewegen. Ik heb daarover al iets gezegd in een interruptiedebatje met de heer Van Vught. Samen met D66 en GroenLinks willen wij het college oproepen om zeer intensief met het Rijk aan de slag te gaan om ervoor te zorgen dat stilzitters gedwongen worden te bewegen voor 1 januari 2018.

De PvdA vertrouwt erop dat de zojuist genoemde punten in de uitwerking worden verwerkt en dat

we vandaag een goede vervolgstap zetten op weg naar een verantwoorde veehouderij. We kunnen echt enthousiast worden van initiatieven die we zien op werkbezoeken. Wij zien boeren en hun organisaties bewegen in de goede richting. We hebben als zodanig vertrouwen in de partners van het Brabantberaad.

Maar helaas wordt dit alles overschaduwd door de effecten van de veehouderij in de Peel en de Kempen. Wat betekent de maatlat nu voor die streek? Want daar hebben we het de laatste weken over. De mensen uit St. Anthonis, Landerd, Gemert, en Deurne bijvoorbeeld, die we allemaal hebben gesproken. Krijgen zij morgen minder stallen in hun omgeving? Helaas, wij weten dat dat niet zomaar werkelijkheid kan zijn, omdat er ook nog lopende zaken spelen. En we begrijpen dat de provincie lang niet alles zelf kan en dat de werkwijze van het Rijk en de gemeenten vaak van veel meer invloed zijn. Maar dat wát we kunnen doen, móeten we ook doen.

In de commissie hebben we daarom gevraagd naar de instrumenten die u ter beschikking staan. We hebben hierover naar aanleiding van de Memorie van Antwoord nog een aantal vragen. Op pagina 1 gaat het over een verbod op uitbreiding van bestaande bebouwing. Wanneer wilt u dat laten ingaan? Op pagina 2 denkt het college aan de mogelijkheid om met een specifieke knelpuntenaanpak de transitie verder aan te jagen. Wat gaan we in de tussentijd doen met aanvragen van vergunningen? In de Memorie van Antwoord wordt gesteld dat het er niet veel zullen zijn. Wij vragen het college om het om te draaien. Van de enkeling die dan komt, kunnen wij beoordelen of het om de conceptmaatlat gaat en die aanvraag kan door. Het voordeel van dat omdraaien is tweeledig. U haalt de zorg weg bij mensen in overbelaste gebieden die zich oprecht zorgen maken over hun gezondheid. Alle partijen, zowel de ZLTO, natuurorganisaties en burgers, die betrokken zijn bij het Brabantberaad en mee willen werken aan de maatlat, zullen zich in het zweet werken om het maar een paar maanden te laten duren zodat wij hier heel snel een heldere maatlat hebben. Ik hoor graag hoe GS over die vergunningen denken en over het omdraaien zoals

ik heb voorgesteld voordat wij in tweede termijn beslissen over verdergaande maatregelen zoals een voorbereidingsbesluit.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Knoet-Michels, mw. Kardol, P. Smeulders, mw. Prins-Afman en mw. Klitsie wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13A inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020, onderdeel G,

overwegende dat:

- *de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij van toepassing gaat zijn op uitbreidingen van veehouderij;*
- *daarmee o.a. beoogd wordt dat de milieudruk door de veehouderij afneemt;*
- *innovaties in landbouw worden gestimuleerd,*

constaterende dat:

- *in onderdeel G voorgesteld wordt in overleg te gaan met het Rijk en, waar mogelijk, doelvoorschriften in te zetten in plaats van te sturen via voorgeschreven technieken;*
- *de landbouwsector zelf ook aangeeft liever met doel- dan met middelvoorschriften te werken,*

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- *intensief met het Rijk te gaan onderhandelen over sturen op doelvoorschriften in plaats van te verplichten om toegelaten vastgestelde technieken te gebruiken, de zogenaamde middelvoorschriften,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M5.

Door de leden mw. Knoet-Michels, mw. Klitsie en P. Smeulders wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13B inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020,

overwegende dat:

- *de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij van toepassing gaat zijn op uitbreidingen van veehouderij;*
- *Brabant zogenaamde "stilzitters" in de veehouderij kent die ook omwille van volksgezondheid en natuurwaarden aangemoedigd dan wel gedwongen zouden moeten*

worden de nieuwe maatlát in te voeren;

- *Brabant veehouders kent die in het kader van de rijksregeling AMvB Huisvesting hebben laten weten te willen stoppen en ontslagen zijn van het aanbrengen van verbeteringen in hun stallen;*
- *in 2020 elke Brabantse veehouderij tenminste eenmaal het traject van de maatlát moet hebben doorlopen, waardoor vanaf 2020 er een level playing field is met een goede basis,*

constaterende dat:

- *de provincie niet over de instrumenten beschikt om alle veehouders maatregelen te laten nemen conform de maatlát,*

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- *intensief met het Rijk te gaan onderhandelen om nieuwe maatregelen in een AMvB-huisvesting te doen opnemen voor dierenwelzijn en emissiebeperking die leiden tot een beter milieu en betere bescherming van de volksgezondheid, met een ingangsdatum van uiterlijk 1 januari 2018,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M6.

Door de leden mw. Knoet-Michels en P. Smeulders wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13A inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020, onderdeel G,

overwegende dat:

- *de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij van toepassing gaat zijn op uitbreidingen van veehouderij;*
- *daarmee o.a. beoogd wordt dat de milieudruk door de veehouderij afneemt;*
- *innovaties in landbouw worden gestimuleerd.*

constaterende dat:

- *emissies uit stallen stikstof, geur, fijnstof en endotoxinen bevatten;*
- *deze stoffen allerlei (besmettelijke) organismen kunnen binden die zich via uitgeblazen stallucht kunnen verspreiden;*
- *dit kan leiden tot besmetting van nabij gelegen veehouderijen, maar ook de overdracht naar andere dieren en mensen (zoonosen);*
- *rundvee en geiten nog niet zoals varkens verplicht*

gehouden dienen te worden in dichte stallen met de plicht gebruik te maken van emissie reducerende maatregelen;

- *dit bij het pluimvee ook gewenst zou zijn, maar vooralsnog technisch niet mogelijk is,*

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- *in de Brabantse Zorgvuldigheidsscore op te nemen dat geiten en rundvee (bij meer dan 250 dieren per bedrijf) in gesloten stallen gehouden dienen te worden en daarbij verplicht gesteld wordt dat emissiereducerende technieken worden toegepast,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M7.

Door de leden mw. Knoet-Michels, mw. Kardol, mw. Klitsie en P. Smeulders worden de volgende amendementen voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13A inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020,

besluiten dat:

de tekstpassage onder D "Sturingsmogelijkheden omvang veestapel" bullet 2: Er wordt een systeem elders. Door een dergelijke saldering wordt rem op de groei van de veestapel.

als volgt wordt gewijzigd:

bullet 2. Er wordt een systeem uitgewerkt waarbij een bepaalde omvang van de uitbreiding van de bebouwing alleen mogelijk wordt na sloop van bestaande stallen binnen het daartoe aangewezen gebied inclusief de saldering van het aanwezige dierenaantal of de omvang van de voormalig "vergunde" dieren. Door een dergelijke saldering wordt rem op de groei van de veestapel."

Toelichting:

Een lege stal hoeft nog niet te betekenen dat er een dierenaantal aan verbonden is. Alleen de koppeling aan de dieren aantallen brengt een rem op de veestapel.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13A inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020,

besluiten, dat de tekstpassage onder J. Mestverwerking,

1. Voorstellen bullet 1 en bullet 2, vervalt.

2. Nieuwe bullet wordt toegevoegd met de volgende tekst:

Besluiten over voortzetting bestaand beleid en/of nieuw beleid op te schorten tot juni 2013."

Toelichting

In de commissievergadering op 8 maart is besloten het onderwerp mestverwerking en -verginning nader te onderzoeken inclusief gezamenlijk werkbezoek en studie. Om die reden is het niet passend om daarop vooruitlopend nu al beslissingen te nemen over voortzetting bestaand beleid en/of nieuw beleid.

De voorzitter: Deze amendementen maken onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgen nr. A1 en A2.

Dames en heren. Mij bereikt een veelheid aan signalen van verscheidene aard dat het goed is een kleine schorsing in te lassen om een kopje koffie te drinken. Het goede nieuws is dat de gemeente Breda wat lekkers voor ons heeft klaargezet op de tafels op het Statenveld.

De vergadering wordt van 11.20 uur tot 11.35 uur geschorst.

De voorzitter: Ik dank de gemeente Breda voor de buitengewoon heerlijke versnapering.

Wij vervolgen de eerste termijn van de zijde van de Staten en het woord is aan mevrouw Klitsie van de fractie van D66.

Mevrouw Klitsie (D66): Voorzitter! Op 9 december 2011 hebben wij het Koersdocument behandeld in Provinciale Staten en groen licht gegeven voor de uitwerking van dat Koersdocument. Dat was een trendbreuk met de voorafgaande periode. Het Koersdocument heeft betrekking op de toekomst en er wordt gekeken hoe het anders kan.

Leidende thema's voor onze fractie waren toen: gezondheid van mensen, gezondheid van dieren, welzijn van dieren, duurzaamheid, economie, natuur en leefbaarheid. Mijn fractie heeft in de periode daarna aangedrongen op behandeling van het landbouwdossier in samenhang, niet dertien losse dossiers maar dertien dossiers in samenhang en die staan vandaag ook in de denklijn ter discussie. Wij hechten belang aan samenhang omdat maatregelen effect hebben op elkaar. Het los van elkaar behandelen vonden wij niet

gewenst. Wij zijn ervan overtuigd dat samenhang en de sessies die hebben plaatsgevonden om onze informatie op peil te brengen, hebben geleid tot wat er vandaag voorligt. Het is een samenhangende denklijn geworden voor de toekomst van een zorgvuldige veehouderij. Vandaag zetten wij weer een stap in het proces, want vandaag stellen wij de denklijn vast mits de partijen het met elkaar eens worden. Mijn partij is het op hoofdlijnen met de denklijn eens. Op bepaalde onderdelen hebben wij behoefte aan nuancering en op andere onderdelen bedenkingen. Wij als leden van PS hebben op 5, 6 en 7 februari deelgenomen aan de conferentie in de Ruwenberg, ook wel genoemd Parma aan De Dommel. Wij hebben gezien hoe daar door alle aanwezige partijen gewerkt is aan een akkoord: de ZLTO, de natuurorganisaties, de gemeenten, Megastallen Nee, de vertegenwoordigers van de gezondheidszorg, etc. Zij hebben daar een fragiel akkoord bereikt. Dat bleek ook uit de krantenberichten. Er was iedere keer wel een kikker die uit de kruiwagen dreigde te springen als er weer wat in het nieuws kwam, maar gelukkig zijn de meeste partijen aan boord gebleven. Ik vind dat een mooi resultaat en heb dat ook gemerkt tijdens de conferentie op de Ruwenberg. Ik heb mensen daar vaak horen zeggen: als wij er hier niet uitkomen met alle kennis over en betrokkenheid bij het probleem, wie komt er dan in godsnaam wel uit? Wij hebben de plicht om eruit te komen. Heel Nederland kijkt naar ons, wij zetten hier de trend.

De heer Van der Wel (PvdD): Wat vond mevrouw Klitsie van de verhouding tussen boerenorganisaties en burgerbelangen in de Ruwenbergconferentie?

Mevrouw Klitsie (D66): Ik heb gemerkt dat alle partijen hun inbreng op een adequate manier hebben kunnen leveren. Ik heb niet gemerkt dat de verhoudingen scheef waren. Naar mijn mening heeft iedereen uitstekend de kans gehad om alle argumenten in te brengen.

De heer Van der Wel (PvdD): Voorzitter! Ik heb even geteld: 18 boerenbelangenorganisaties, 2

gezondheidsorganisaties, 2 milieuorganisaties en 1 burgerparticipatieorganisatie. Vindt mevrouw Klitsie niet dat hier sprake is van scheefgroei en denkt zij niet dat een andere verhouding een ander resultaat had kunnen opleveren?

Mevrouw *Klitsie* (D66): Ik ben het niet met de heer Van der Wel eens. Dat heb ik al duidelijk gemaakt. Het ontwikkelen van de denklijn op basis van het Brabantberaad is een tour de force geweest voor GS en de ambtelijke organisaties. Het resultaat is het document waarover wij vandaag spreken. Ook is er een uitvoerige Memorie van Antwoord gekomen en een schriftelijke rapportage na de eerste termijn van de commissie TSP. Er is ook een nota van wijziging gekomen en een opzet voor de mer-kant van de Structuurvisie. Er is geweldig veel werk verzet om heel snel tempo te maken in dit dossier. Dat is nodig en belangrijk. Als wij vandaag "ja" zeggen tegen deze denklijn is er de komende jaren nog heel veel te doen. Het is belangrijk om het doen, maar ik geef graag GS nu al complimenten voor het werk dat tot nu toe is verzet.

In het voorbereidingstraject zijn al veel door mijn fractie ingebrachte punten overgenomen in de teksten dan wel in de Memorie van Antwoord dan wel in de nota van wijzigingen. Ik had bijvoorbeeld een amendement aangekondigd over de maatschappelijke verankering en de relatie tussen veehouderij en maatschappelijke onrust. Ik vond dat op dit punt in de denklijn de redenatie omgedraaid was en gelukkig is die tekst gewijzigd. Ik miste ook een aantal aspecten op het gebied van gezondheid zoals die waren aangegeven door de Gezondheidsraad. Ook die punten zijn overgenomen in de nota van wijziging. Samen met de SP heb ik gepleit voor het toevoegen van een communicatieparagraaf. GS hebben dat gedaan, dus ook dat punt is prima opgepakt. De wijze waarop GS dit doen samen met de Staten getuigt van een nieuwe aanpak door het college.

Er zijn natuurlijk ook nog wat zorgpunten. Onze grootste zorg is hoe wij de tijd overbruggen tussen het realiseren van de BZV en het nu vaststellen van de denklijn. Er ontstaat een tijdsvenster waarin mogelijk ongewenste ontwikkelingen gaan

plaatsvinden en waarvoor wij nu nog geen instrumenten hebben om dat tegen te gaan. Wij hebben in de commissie aan GS gevraagd welke instrumenten wij hebben om dit te voorkomen. Er waren een aantal oplossingen. GS hebben aangegeven dat compartimentering strikt noodzakelijk is en dat daarin eigenlijk nog een verdiepingsslag moet plaatsvinden. Ik deel die analyse. Daarom dien ik samen met GroenLinks, de PvdA en 50PLUS een motie in waarin wij GS vragen bij de staatssecretaris van Economische Zaken, mevrouw Dijkma, aan te dringen op een nadere verfijning van de compartimentering in Brabant, zodat de reeds overbelaste gebieden in de Peel en de Kempen niet nog zwaarder belast kunnen worden.

Ik heb al per interruptie laten merken dat ik mij ook zorgen maak over de manier hoe wij omgaan met de stilzitters. De stilzitters ontwikkelen niet door en vragen dus geen nieuwe vergunningen aan. Zij boeren echter nog wel en zitten hun tijd uit: stilzitters. Sommigen doen het netjes maar niet iedereen. Hoe krijgen wij daar greep op? Mensen die stilzitten en niet meedoen aan deze transitie vormen naar mijn mening de grootste bedreiging voor de beeldvorming naar buiten. Wij moeten hen niet plagen of pesten maar wel houden aan de regels die er zijn. Een strikte handhaving van de voor die bedrijven geldende milieueisen vind ik heel noodzakelijk. De RUD's die dit moeten doen, zitten in een grote transitie. In het handhavingsprogramma dat wordt afgesproken met de RUD's moet duidelijk zijn hoeveel energie en prioriteit gegeven moet worden aan de veehouderijbedrijven. Er moeten strakke rapportages komen, per halfjaar of zoveel als mogelijk is. Op basis van die rapportages kunnen wij kijken of het voldoende is. Als het onmogelijk is om dit te doen binnen de financiële stromen van de RUD's, moeten wij daarop terugkomen bij de begroting of de jaarrekening. Samen met veel andere partijen dien ik daarover een motie in.

De *voorzitter*: Mevrouw Klitsie, u hebt nog een halve minuut.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Dat is jammer, voorzitter,

dan heb ik een tweede termijn nodig.

Wij kunnen de besluiten 1 t/m 7 steunen. Ik wil nog even stilstaan bij de BZV. De maatlat wordt essentieel en die moet samen met alle partijen ontwikkeld worden. Ik mis het aspect welzijn in de partners die tot nog toe genoemd zijn. Ik wil graag dat de gedeputeerde toezegt dat ook dierenwelzijnsorganisaties goed betrokken worden bij de ontwikkeling van de maatlat.

De BZV is tevens een goed middel om de dialoog tussen boeren en burens op gang te brengen. Ik zie de maatlat als een positief element voor die dialoog. Ik stop nu met mijn betoog, voorzitter, de rest is voor de tweede termijn.

De voorzitter: Ik heb mij gewoon aan de door u opgegeven spreektijd gehouden, mevrouw Klitsie. De door u aangekondigde moties ontvang ik graag.

Door de leden mw. Klitsie, mw. Knoet-Michels, mw. Brunklaus, Kap, Mondriaan, Van Vught en mw. Spierings, wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 1611 3A inzake "Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020",

overwegende dat:

- de bedrijven die niet ontwikkelen (de stilzitters) de grootste belemmerende factor zijn om de transitie tot stand te brengen (zie Memorie van Antwoord);
- de handhaving op deze bedrijven ten aanzien van gestelde eisen (Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij) door de RUD's zal worden uitgevoerd;
- het budget van het Gemeentefonds ten behoeve van de milieuhandhaving door de nu nieuw opgerichte RUD's met circa 10% gekort is door het Rijk;
- het provinciale belang gediend is met een strenge handhaving op de zogeheten "stilzitters",

constaterende dat:

- gemeenten financieel geen ruimte hebben om de RUD's extra opdrachten te verlenen,

dragen Gedeputeerde Staten op:

- bij de RUD's concrete afspraken te maken over het handavingsprogramma (intensieve) veehouderij 2014/2015 inclusief rapportage;
- op basis van een tussenrapportage te bepalen of de

handhaving voldoende prioriteit krijgt;

- bij het eerst volgende financieel afwegingsmoment gelden te reserveren t.b.v. een tijdelijke versterking van de Handhaving Veehouderij voor twee jaar indien dit uit het vorige punt noodzakelijk blijkt,
- en gaan over tot de orde van de dag."*

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M12.

Door de leden mw. Klitsie, P. Smeulders, mw. Knoet-Michels en Mondriaan wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013

behandelend het Statenvoorstel 16/13A inzake de transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020;

constaterende dat:

- Provinciale Staten op 9 december 2011 de motie "Genoeg, geen vee erbij!" hebben aangenomen;
- Provinciale Staten op 16 november 2012 unaniem de motie "Handhaven stelsel dierrechten" hebben aangenomen, waarin de Eerste en Tweede Kamer worden opgeroepen het stelsel van dierrechten ook na 2015 te handhaven, tenzij er een beter systeem wordt ingevoerd om de veestapel te reguleren,

overwegende dat:

- de compartimentering met betrekking tot dierrechten voor Noord-Brabant het gebied Midden-Brabant, Noord- en Zuidoost en Noord- en Midden Limburg omvat;
- er een autonome ontwikkeling is waarbij de concentratie in de Peel en de Kempen toeneemt ten opzichte van andere streken binnen het eerder aangegeven compartiment;
- de transitie naar een zorgvuldige veehouderij gebaat is bij het voorkomen van verdere intensivering in de Peel en de Kempen,

dragen Gedeputeerde Staten op:

- op korte termijn met de staatssecretaris van Economische Zaken in overleg te treden, teneinde te komen tot een nadere verfijning van de compartimentering in Noord-Brabant;

roepen de Eerste en Tweede Kamer op:

- om op middellange termijn het stelsel van dierrechten zodanig aan te passen dat provincies de mogelijkheid krijgen om binnen het stelsel tot verdere regionale compartimentering te komen, zodat overbelaste gebieden

als de Peel met maatwerk kunnen worden ontlast, en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M13.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! De ambitie voor een zorgvuldige veehouderij in 2020 is veelbelovend. Reeds voor de korte termijn willen Gedeputeerde Staten maatregelen nemen om te komen tot:

- het verder terugdringen van stank, ammoniak, fijnstof, ziekteverwekkende stoffen en antibioticagebruik;
- een productie die past in de draagkracht van de natuurlijke omgeving en het draagvlak van de omwonenden.

Dat zijn rake openingsstatements die GroenLinks aanspreken. Op deze mooie woorden volgen helaas weinig concrete acties en die zijn wel nodig, anders is het de zoveelste keer dat er wel wordt gesproken over de transitie, maar dat echte maatregelen achterwege blijven. GroenLinks helpt het college graag wél concreet te worden. Ik begin met de denklijn "ontwikkelruimte moet je verdienen en is niet onbegrensd". Dit klinkt sympathiek, maar tijdens de reconstructie leerden we dat geven van ontwikkelruimte om landbouwproblemen op te lossen, niet werkt.

Na de varkenspest in 1997 ging het buitengebied op de schop. Landbouw en natuur moesten meer ontwikkelruimte krijgen. Tien jaar en honderden miljoenen aan gemeenschapsgeld later zijn de problemen alleen maar groter geworden. Zolang voor vervuiling van lucht, water en bodem geen serieuze oplossing in zicht is, kan simpelweg geen extra ruimte beschikbaar komen.

Collega's, de enige echte oplossing is simpel: minder beesten. Provinciale Staten hebben vorig jaar hiertoe besloten. Het is hoog tijd dat dit besluit wordt uitgevoerd. Wethouder Hoppezak van Gemert-Bakel zei tijdens de Ruwenbergconferentie niet voor niets: "De samenleving eist nu maatregelen. De Peel wil een standstill." In Brabant zijn 16 gemeentes met meer dan 40 dieren per inwoner, met alle risico's voor de volksgezondheid van dien en veel

maatschappelijke onrust tot gevolg. Dit zijn Someren, Sint-Anthonis, Alphen-Chaam, Gemert-Bakel, Asten, Boekel, Bernheze, Bergeijk, Oirschot, Reusel-De Mierden, Deurne, Landerd, Sint-Oedenrode, Mill en Sint-Hubert, Eersel en Boxmeer.

Willen we de maatlat en de maatschappelijke dialoog waartoe wij vandaag de intentie uitspreken een reële kans van slagen geven? Zo ja, dan moeten we er als Staten nu voor kiezen om in deze overlaste gebieden totdat de maatlat in werking is getreden, geen nieuwe ontwikkelingen meer toe te staan. Daarvoor dienen we het amendement "Vorbereidingsbesluit Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020" in.

Het vorbereidingsbesluit is een zwaar juridisch instrument, dat realiseren wij ons heel erg goed. Daarom gooien we de gebieden niet helemaal op slot. In ons voorstel geven we Gedeputeerde Staten de opdracht om in de in vorbereiding zijnde wijziging Verordening ruimte 2012 bepalingen op te nemen die het mogelijk maken medewerking te verlenen aan initiatieven die bijdragen aan de transitie naar een zorgvuldige veehouderij in 2020. We gaan op deze manier dus alleen de ongewenste ontwikkelingen tegen. En dat is nodig, want de problemen in overbelaste gebieden als De Peel en De Kempen zijn groot; dusdanig groot, dat echt een pas op de plaats moet worden gemaakt totdat de maatlat is ingegaan. De Peel wil een standstill, de Peel krijgt een standstill!

Het is goed dat volksgezondheid terugkomt in de maatlat. Veel Brabanders die wonen rond intensieve veehouderijbedrijven maken zich immers zorgen over hun gezondheid, na de uitbraak van onder meer de Q-koorts. Voor GroenLinks staat volksgezondheid altijd voorop. Economische activiteiten van een bedrijf mogen nooit ten koste gaan van de gezondheid van omwonenden en bezoekers in het buitengebied. We hopen dat de rest van de Staten het met ons eens is dat de nieuwe gezondheidsnormen van GS die in de maatlat worden uitgewerkt, niet alleen op uitbreidingen van toepassing moeten zijn, maar ook moeten gelden voor bestaande gevallen. Daarom dienen we een motie in, waarin we GS verzoeken met oplossingsvoorstellen te komen als

de nieuwe gezondheidsnormen door bestaande bedrijven worden overschreden.

Als bedrijven groter worden, nemen de risico's toe. Eén van onze beste besluiten in de afgelopen jaren is het beperken van bouwblokken tot 1,5 hectare. Er is geen enkele reden om dit nu terug te draaien, ten koste van natuur, landschap en gezondheid. Daarom dienen we het amendement "Genoeg, geen megastal erbij!" in, waarmee de mogelijkheid om weer stallen te bouwen groter dan 1,5 hectare uit het Statenvoorstel geschrapt.

Natuur wordt vrijwel niet genoemd in het stuk. Dat is merkwaardig, want de intensieve veehouderij is wel degelijk van grote invloed op de natuurkwaliteit. Daarom dienen we een motie in waarin wij GS verzoeken de kwaliteit van de Brabantse natuur in de jaarlijkse monitor op te nemen, – wat mij betreft kan dat best op basis van bestaande gegevens – én te bespreken tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van het Brabantberaad. Daarmee laten we als provincie zien dat natuur geen sluitpost is.

De grote vraag is en die is vandaag al een paar keer gesteld: Hoe pakken we bestaande bedrijven aan? De genoemde maatlat biedt daarvoor geen oplossing. Wat kunnen we wel? In ieder geval de PvdA-motie "Stilzitters laten bewegen" steunen. Wij dienen zelf de motie "Beëindigen in plaats van verplaatsen" in. Gedeputeerde Staten komen in juni met een voorstel waarin de knelpuntenproblematiek is uitgewerkt. Onze motie spreekt uit dat de €10 mln. euro voor knelpunten bij voorkeur wordt ingezet voor het beëindigen in plaats van verplaatsen van een agrarische onderneming.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Kunnen die €10 mln. ook ingezet worden om de knelpunten op te lossen in plaats van voor beëindigen of verplaatsen? Kunnen wij op een andere manier knelpunten oplossen dan door beëindigen of verplaatsen?

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Ik weet niet of dat mogelijk is. Als wij geld inzetten om knelpunten op te lossen, lijkt het mij zinniger om het probleem niet te gaan verplaatsen zodat wij

daarvoor over twintig jaar weer geld moeten inzetten. Wij moeten ervoor zorgen dat het echt wordt opgelost. Daarom dienen wij die motie zo in.

Mevrouw *Spierings* (D66): Ik begrijp die wens van de heer Smeulders, maar mijn fractie wil het liefst dat die €10 mln. zodanig wordt ingezet dat er zo veel mogelijk knelpunten worden opgelost. Wij denken dat dit niet gebeurt door beëindiging of verplaatsing en dat wij op een andere manier veel meer kunnen bereiken met dat geld. Wij horen hierover graag de opvatting van de gedeputeerde.

De heer *Van Vught* (CDA): Met een bedrag van €10 mln. kunnen slechts twee of drie bedrijven beëindigd worden. Het is een druppel op een gloeiende plaat. Wij kunnen het geld toch veel beter conform het voorstel van GS gebruiken om te faciliteren en daardoor meer problemen oplossen dan de heer Smeulders voorstelt?

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik ben dezelfde mening toegedaan als de heer Van Vught. Bovendien denk ik dat er geen €10 mln. meer beschikbaar is, want van dat bedrag is al een deel gebruikt om het probleem in Huygevoort op te lossen. Het betrof daar één knelgeval. Daarvoor is volgens mij €1,5 mln. gebruikt, maar de gedeputeerde weet dat beter. Is de heer Smeulders zich daarvan bewust? Het gaat om gemeenschapsgeld en daarvan is al heel veel naar de sector gegaan op welke manier dan ook. Vindt de heer Smeulders het verantwoord dat er nog meer geld heengaait en moet dat niet op een zo effectieve en efficiënt mogelijke manier gebeuren?

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Ik ben mij ervan bewust dat het geen €10 mln. meer is. Ik ben mij er ook van bewust dat in het verleden veel gemeenschapsgeld is ingezet om boerenbedrijven te verplaatsen. Wij zeggen dat verplaatsen weinig zin heeft omdat daarmee de problemen niet worden opgelost. Wij vinden dat je gemeenschapsgeld hier alleen mag inzetten om een boerenbedrijf te beëindigen. Ik ben het ook met iedereen eens dat €10 mln. niet heel veel is. Als

blijkt dat er meer geld nodig om de nu bestaande knelpunten op te lossen, doen wij daarvoor graag een voorstel bij de Voorjaarsnota of bij de begrotingsbehandeling. Het moet echt gaan om het beëindigen en niet om het verplaatsen van een probleem.

De *voorzitter*: Mijnheer Smeulders, vervolgt u uw betoog. U hebt nog drie minuten.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Collega's, we moeten de kringlopen sluiten. We kunnen onze aarde simpelweg niet blijven uitputten, ten koste van ieders gezondheid. Laten we de transitie van de landbouw in de goede richting sturen. Mest wordt dan bijvoorbeeld een waardevolle kwaliteit, die de bodemvruchtbaarheid verbetert en zorgt voor voedsel voor mens en dier. We wachten op een echte visie van GS op mestvergiftiging en mestverwerking en steunen dan ook de motie van de PvdA die het besluit over mestverwerking wil opschorten tot juni.

Om verbetering van het stelsel van dierenrechten zeker te stellen, worden er twee moties ingediend. Een daarvan is zojuist ingediend door de fractie van D66. Die motie gaat over de compartimenten en niet alleen kleinere compartimenten. In die motie wordt gevraagd ons de bevoegdheid te geven om die compartimenten te bepalen dan kunnen wij overbelaste gebieden als de Peel ontlasten. Ik dien de motie "Dierenrechten voor alle dieren" in. Daarmee anticiperen wij op het afschaffen van het melkquotum in 2015. Het is een oproep aan Den Haag.

Mevrouw *Slegers* (SP): De heer Smeulders triggert mij een vraag te stellen die eigenlijk ook al aan mevrouw Klitsie had willen stellen. Ook wij zijn voor alle mogelijke middelen om de concentratie te verminderen en daarop te kunnen sturen. Ik heb daarover ook iets gezegd in mijn termijn. Zijn de heer Smeulders en het college niet bang dat wij door de methode die in de motie wordt voorgesteld de kleinere gebieden die wij dan misschien mogen creëren de boel op slot zetten omdat wij er dan geen dieren kunnen uithalen wat wij eigenlijk allemaal wel willen? Dat is de

aarzeling die wij hierbij hebben.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Ik vind dat een heel terecht punt van mevrouw Slegers. Wij moeten ook niet voor te kleine compartimenten kiezen, want dan kan er niks meer. Nu is het compartiment Oost-Brabant en Noord- en Midden-Limburg zo groot dat de concentratie in een aantal gemeenten doorgaat en dat moeten wij kunnen stoppen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik kan die gedachtegang heel goed volgen en ben het daarmee eens. Ik blijf echter een beetje huiverig over de motie van GroenLinks, vandaar dat ik het in de motie van SP net iets anders heb geformuleerd. Met die motie vragen wij de staatssecretaris om instrumenten om te kunnen sturen. Dan voorkom je in ieder geval dat je geen dieren kunt weghalen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter, ik rond af. We hebben vandaag de mogelijkheid om de intensieve veehouderij verregaand te veranderen. Dan moeten we wel échte maatregelen durven te nemen. De sleutel ligt niet in end of pipe oplossingen waarbij we de fundamentele problemen ontkennen. Nu houden we met luchtwassers en mestfabrieken een systeem van plofkippen en kiloknallers in stand. Producenten voor een anonieme markt op basis van de laagste kostprijs is passé. Boeren moeten hun consumenten kennen en de Brabantse consumenten hun boeren. Voedselproductie, volksgezondheid, dierenwelzijn, natuur en leefbaarheid gaan hand in hand. Gesloten kringlopen, minder dieren. Alleen dan krijgen we een echte transitie naar een zorgvuldige landbouw waar we als Brabanders trots op kunnen zijn!

De *voorzitter*: Door de leden P. Smeulders, mw. Kardol, Kap en Van der Wel wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13 A inzake de Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020,

besluiten dat achter besluitpunt 20 de volgende tekst aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

"21. Een voorbereidingsbesluit te nemen conform het bijgevoegde ontwerpbesluit II 16/13 F."

Toelichting

Zie de inleidende tekst van bijgevoegd ontwerpbesluit.

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging. Het krijgt nr. A4.

Door het lid P. Smeulders wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13A inzake de Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020,

besluiten dat

de volledige tekstpassage onder "Ruimte voor duurzame oplossingsrichtingen" vervalt."

Toelichting:

De laatste jaren zijn de regels voor de intensieve veehouderij in Brabant aangescherpt. De directe aanleiding hiervoor was het burgerinitiatief tegen megastallen. Het comité 'Megastallen Nee' diende bij de provincie in juli 2009 33.000 handtekeningen tegen megastallen in. Op 19 maart 2010 besloten Provinciale Staten dat veehouderijen geen toestemming meer krijgen voor bedrijven groter dan 1,5 hectare. Er is geen aanleiding om op dit besluit terug te komen. Het Brabantse landschap en de plattelandsgemeenten verdragen geen megastallen. Gedeputeerde Staten krijgen daarom niet de mogelijkheid om ontheffingen boven de 1,5 hectare te verlenen.

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. A5.

Door de leden P. Smeulders, mw. Kardol, mw. Klitsie en mw. Knoet-Michels wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13A inzake de Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020,

constaterende dat:

- Gedeputeerde Staten voorstellen om "samen met het Rijk en de gemeenten voor o.a. geur, ammoniak, fijnstof en endotoxinen normen te ontwikkelen zodat deze aan de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij toegevoegd

kunnen worden,

overwegende dat:

- veel Brabanders die wonen in de omgeving van intensieve veehouderijbedrijven zich zorgen maken over hun gezondheid, nu de afgelopen 20 jaar grote en gevaarlijke dierziekten zoals Q-koorts zijn uitgebroken,

spreken uit dat:

- het wenselijk is dat deze nieuwe gezondheidsnormen niet alleen op uitbreidingen van toepassing zijn maar ook op bestaande bedrijven;
- volksgezondheid vooropstaat; economische activiteiten van een bedrijf mogen niet ten koste gaan van de gezondheid van omwonenden en bezoekers in het buitengebied,

dragen Gedeputeerde Staten op:

- met oplossingsvoorstellen te komen indien de nieuwe gezondheidsnormen door bestaande bedrijven worden overschreden,

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M14.

Door de leden mw. Brunklaus, mw. Knoet-Michels, mw. Klitsie en mw. Spierings wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel 16/13A inzake de Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020,

constaterende dat:

- de kwaliteit van de Brabantse natuur niet wordt genoemd bij de ontwikkelingen die jaarlijks worden gemonitord;
- de provincie jaarlijks een bijeenkomst met het Brabantberaad organiseert om de resultaten van deze monitoring tegen het licht te houden, te bespreken en zo nodig voorstellen te doen voor het maken van nieuwe afspraken tussen alle partijen;

overwegende dat:

- tijdens het eerste Brabantberaad nauwelijks aandacht is geweest voor natuur;
- de intensieve veehouderij wel van invloed is op de kwaliteit van de Brabantse natuur;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- de ontwikkeling van de kwaliteit van de Brabantse natuur op te nemen in de jaarlijkse monitor en te bespreken tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van het

*Brabantberaad,
en gaan over tot de orde van de dag."*

De voorzitter: De motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M15.

Door de leden P. Smeulders en mw. Knoet-Michels wordt de volgende motie voorgesteld:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering
bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel
16/13A inzake de Transitie naar een zorgvuldige
veehouderij 2020,
constaterende dat:*

- *Gedeputeerde Staten in juni met een voorstel komen
waarin de knelpuntenproblematiek verder is uitgewerkt;*
- *de inzet van overheidsgeld daarbij uitzondering zal zijn,
overwegende dat:*

*wanneer er toch overheidsgeld wordt ingezet om een
knelpunt aan te pakken, het ongewenst is wanneer dit
leidt tot een groter bedrijf op een andere locatie;*

spreken uit dat:

- *de 10 miljoen euro voor knelpunten bij voorkeur wordt
ingezet voor het beëindigen in plaats van voor het
verplaatsen van een agrarische onderneming,
en gaan over tot de orde van de dag."*

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M16.

Door de leden P. Smeulders, mw. Knoet-Michels en mw. Klitsie wordt de volgende motie voorgesteld:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering
bijeen op 22 maart 2013, behandelend het Statenvoorstel
16/13A inzake de Transitie naar een zorgvuldige
veehouderij 2020,
constaterende dat:*

- *Provinciale Staten op 9 december 2011 de motie
"Genoeg, geen vee erbij!" hebben aangenomen;*
- *Provinciale Staten op 16 november 2012 unaniem de
motie "Handhaven stelsel dierrechten" hebben
aangenomen waarin de Eerste en Tweede Kamer worden
opgeroepen het stelsel van dierrechten ook na 2015 te
handhaven, tenzij er een beter systeem wordt ingevoerd
om de veestapel te reguleren,*

overwegende dat:

- *er in Noord-Brabant grote zorg bestaat over de verwachte*

*toename van melkvee wanneer het melkquotum in 2015
vervalt,*

roepen de Eerste en Tweede Kamer op:

- *het stelsel van dierrechten uit te breiden naar alle
landbouwdieren,
en gaan over tot de orde van de dag."*

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M17.

De heer Mondriaan (50PLUS): Voorzitter! Ik heb geluisterd naar de bijdragen van de verschillende fracties. Elke fractie vertelt een fantastisch verhaal waarvan een buitenstaander tranen in de ogen krijgt. In de reacties op bepaalde voorstellen zie je echter dat zij toch iets anders bedoelt. Ik schaar mij achter de bijdrage van de heer Smeulders van de fractie van GroenLinks. Ik vond dat een goede, uit het hart gegrepen inbreng. Daar kan ik achter staan. Ik wil niet alles herhalen maar ik wil een punt aan de orde stellen. Ik heb gekeken naar de ziekenhuisvoorschriften voor de MRSA-bacterie. Categorie 2 zijn patiënten die mogelijk de MRSA-bacterie hebben. Wie zijn dat? Dat zijn patiënten die werken in de varkenshouderij, die in contact zijn geweest met varkenshouders of in de buurt zijn geweest van varkenshouderijen en mensen die op de kamer hebben gelegen met mensen die de MRSA-bacterie bij zich dragen. Dan denk je, nou so what. Ik heb eens verder gekeken naar wat je moet doen als die mensen dat hebben. Je wordt niet vrolijk van wat je daarover leest. Die moeten geïsoleerd verpleegd worden. De verplegende moet helemaal ingepakt zijn. Er mag met niemand contact zijn. Dat is ons voorland als wij niet ingrijpen in de landbouw. Het kan niet anders. Ondanks dat de varkensboeren zeggen dat zij dan geen geld meer kunnen verdienen, kan het niet meer. Het is namelijk geen landbouwactiviteit meer maar een industriële activiteit. Een industriële activiteit moet je saneren. Dat hebben wij in het verleden ook moeten doen. Die kan niet onbeperkt stoffen uitstoten waardoor mensen ziek worden. Die kan niet onbeperkt afval produceren waar wij geen raad mee weten. Er moet ingegrepen worden, op welke manier dan ook.

Er wordt steeds gesproken over de Peelhorst. Daar

is maar één mogelijkheid: niet stilstaan maar terug. Het stuk vind ik helemaal niet slecht. Het komt sympathiek op mij over. De vraag is echter of je op grond van de inhoud van dit stuk ASVAM in de Peelhorst kan tegenhouden. Als dat zo kan, is het fantastisch. Het gaat er uiteindelijk om dat wij de zaak in de hand kunnen houden, want het gebruik van antibiotica moet teruggebracht worden. Dat vind ik belangrijk.

Ik heb enig onderzoek gedaan naar de geitenhouderijen. De diergeneeskunde is er volledig van overtuigd dat er geen enkel probleem meer is. Ik hoor dat echter nog niet van de humane geneeskunde. Wij zijn natuurlijk voor een bouwstop. Tijdens die bouwstop moeten de argumenten van de GGD, het Jeroen Boschziekenhuis en van anderen die met de geiten te maken hebben, worden gewogen. Wij moeten dan bezien wat wij met de geiten doen: het aantal uitbreiden of terugbrengen? Is het in ons land überhaupt mogelijk om geiten te houden?

Ik verwijs naar uitspraak van de directeur van het RIVM (Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu), de heer Coutinho, dat in Nederland te veel mensen wonen om deze grote hoeveelheden vee te houden. Er zijn dus maar twee keuzes: óf het aantal dieren terugbrengen, óf het aantal mensen terugbrengen. Mijn partij kiest ervoor het aantal dieren terug te brengen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Begin deze maand maakte het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) bekend dat in 2012 de waarde van de vleesexport steeg met 6,4 % naar €8,1 mld. en die van zuivelproducten en eieren met 0,7% naar €7,02 mld.; samen meer dan €15 mld. euro, alleen al voor export.

Volgens de universiteit van Wageningen zijn het grofweg de grote bedrijven die hoge inkomens weten te realiseren en hoger dan kleine bedrijven. De schaalvergroting en specialisatie zetten nog altijd door binnen de primaire landbouw. Volgens onze informatie zijn er in Brabant momenteel 635 bedrijven die vallen onder de definitie megastal. Ten opzichte van 2011 zijn er 102 megabedrijven bijgekomen, voornamelijk varkenshouderijen. De trend: steeds grotere bedrijven met steeds grotere

stallen exporteren steeds meer vlees. Laten we deze trend leggen naast de conclusie van de Rabobank dat het verdienmodel in de intensieve veehouderij op basis van kostenminimalisatie en bulkproductie nagenoeg failliet is. Als er met eerder genoemde getallen geen sprake is van bulkproductie, dan weet ik het niet meer.

Een andere trend is de concentratie van de veestapel in bepaalde gebieden van Brabant, met alle problemen die dat met zich brengt. Risico's voor de volksgezondheid, overlast voor de hele regio, afname van de leefbaarheid en aantasting van de natuur.

Als we alles bij elkaar optellen, dan stemmen wij niet in met de voorgestelde denklijn "ontwikkelruimte moet je verdienen en is niet onbegrensd". Ook niet als het gaat om een maatschappelijke dialoog, als het gaat over verdere uitbreiding, wel als de maatschappelijke dialoog gebruikt wordt om overlast, in welke vorm dan ook, aan te pakken. Feitelijk wordt met deze denklijn bedoeld dat er een verdere concentratie van vee zal plaatsvinden op locaties waar het goedkoop produceren is, daar waar de infrastructuur ingericht is voor grootschalige vleesproductie.

Ook een pakket aan duurzaamheidsmaatregelen kan deze ontwikkeling niet stoppen, want elke maatregel moet worden terugverdiend door schaalvergroting. Waarom zou je als provincie anders inzetten op grotere stallen middels de Verordening ruimte en het vrijgeven van milieuvergunningen in de Verordening stikstof?

Ik vraag de gedeputeerde of hij het met ons eens is dat met de denklijn "ontwikkelruimte moet je verdienen en is niet onbegrensd" er een verdere concentratie van de veestapel zal plaatsvinden in delen van Brabant? Worden met een verdergaande concentratie van vee in Brabant ook de feitelijke problemen aangepakt? Of gaan we met dit beleid verder op een doodlopende weg? Alles staat en valt met de vraag met wat de provincie bedoelt met een zorgvuldige veehouderij! Wat is nu de definitie van een zorgvuldige veehouderij? Het blijft voor ons een vraag en voor de provincie een weet. De provincie geeft een soort van handvat en stelt dat een

zorgvuldige veehouderij geplaatst moet worden in het licht van het begrip duurzaamheid en dat daarbij voor de veehouderij geldt dat zij met respect moet omgaan met mens, dier en milieu. Het is een arsenaal aan begrippen: zorgvuldig, duurzaam en respect. Indien er zorgvuldig geformuleerd wordt, zou dit perspectief kunnen bieden! Ik vraag de gedeputeerde of ik de definitie voor de provincie als volgt kan formuleren: "Een zorgvuldige veehouderij is een duurzame veehouderij met respect voor mens, dier en milieu". Als we dat kunnen vaststellen na een jaar van voorbereiding, vinden wij dat alvast een winstpunt.

Als wij als Partij voor de Dieren aan een zorgvuldige veehouderij denken, denken wij primair aan een kwalitatieve ontwikkeling van de veestapel: meer kwaliteit, minder milieubelasting, meer dierenwelzijn en dus minder vee! Om in ieder geval de verdere intensivering van de veehouderij een halt toe te roepen, is een bouwstop door middel van een voorbereidingsbesluit een absolute noodzaak, zeker als de provincie ook van mening is dat zorgvuldige veehouderij een duurzame veehouderij is, met respect voor mens, dier en milieu. Nu is er nog veel ruimte voor ontwikkeling mogelijk. De gemiddelde stalgrootte in de intensieve veehouderij is nu 1 hectare. Het maximum hebben wij gesteld op 1,5 ha en dat maximum wordt misschien losgelaten. Er is dus nog een gemiddelde groei van 50% mogelijk; een schrikbeeld voor de Partij voor de Dieren en voor veel mensen in het landelijk gebied!

Een verlenging van de bouwstop voor de geiten en schapenbedrijven met maximaal een jaar om wille van de volksgezondheid vinden wij als Partij voor de Dieren een goede stap, om er zeker van te zijn dat risico's op een uitbraak van Q-koorts worden verkleind. Wij zijn echter van mening dat het maximum van één jaar eigenlijk een minimum zou moeten zijn. Een vraag aan de gedeputeerde is of hij criteria heeft bepaald om de bouwstop eerder dan een jaar op te heffen en op welke gronden dat besluit zou kunnen plaatsvinden.

Het is klip en klaar dat niet de ammoniakuitstoot maar het aantal dierenrechten de beperkende

factor is voor de uitbreiding van stallen.

De *voorzitter*: Mijnheer Van der Wel, u hebt nog één minuut.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Met luchtwassers is heel veel uitbreiding mogelijk! En als het aantal dierenrechten de beperkende factor is, dan is het vastleggen van de stalgrootte het enige stuurmechanisme dat de provincie heeft om verdergaande groei van de veestapel af te remmen. Alleen op die manier kan de concentratie van vee in de toch al overbelaste gebieden worden gestopt. Ten minste, wij zien geen andere mogelijkheid.

Is de gedeputeerde het met ons eens dat verdergaande concentratie van vee in gebieden als de Peel onwenselijk is? En dat het vasthouden aan een maximale stalgrootte het beste instrument is om de groei daar te stoppen? Of denkt de gedeputeerde deze groei anders te kunnen beteugelen?

De heer *Van Vught* (CDA): Ik begrijp eigenlijk niet wat de heer Van der Wel bedoelt. Hij haalt steeds twee zaken door elkaar. Het aantal dierrechten bepaalt de omvang van de veestapel in Brabant en niet de omvang van de stallen. Hij zegt steeds dat er grotere stallen komen en dus meer vee. Misschien kan hij het nog eens goed toelichten, want ik snap er niets van?

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ja, ik kan er niets aan doen dat de heer Van Vught het niet snapt, maar ik probeer het uit te leggen. Wij vinden dat de ammoniakuitstoot niet de beperkende factor is omdat er steeds betoogd wordt dat het met luchtwassers en andere instrumenten mogelijk is om uit te breiden zonder de natuur te schaden. Als men gebruikmaakt van luchtwassers zou men bijvoorbeeld kunnen uitbreiden van 1000 varkens naar 7770 varkens. Daarmee komt er echter wel een grote concentratie van dieren op die plek. Wat is nu de beperkende factor? Dat zijn niet de milieurechten maar de dierenrechten en die nemen wel degelijk toe in regio's als de Peel. Dat gaat maar door. Waar concentreren bedrijven zich? Op plaatsen

waar wij het goedkoopst kunnen produceren.

De heer *Van Vught* (CDA): Gedeputeerde Van den Hout heeft vorige week in de commissie Ecologie een soort college gegeven dat zeer verhelderend was. Hij gebruikte daarbij een bord, maar dat zie ik hier helaas niet staan. Misschien is het goed als hij hier die uiteenzetting nog een keer geeft, want dan zal de heer Van der Wel zien dat hij geen gelijk heeft.

De *voorzitter*: Het is niet de bedoeling om hier commissievergaderingen over te doen, maar wij zullen kijken of de didactische kwaliteiten van de gedeputeerde die hier rondzingen vanmiddag weer zullen blijken.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik rond af met de opmerking dat wij met dit beleid doorgaan met concentratie van vee in gebieden waar wij dat niet willen.

De *voorzitter*: Door het lid Van der Wel wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 16/13B inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020, besluiten dat onder I. Grondgebonden veehouderij (melkvee) wordt toegevoegd;

- *dat de Verordening ruimte wordt aangevuld met een definitie van grondgebondenheid, waarbij de definitie grondgebondenheid duidelijk maakt wat de relatie is tussen de grond en de activiteit die wordt ontplooid, daarbij uitgaande van het voortbrengend vermogen van de grond en de nutriëntenkringlopen;*
- *dat de definitie niet alleen geldt voor de melk/rundveehouderij, maar voor de gehele veehouderij;*
- *dat deze definitie wordt meegenomen in de eerstvolgende wijziging Verordening ruimte.*

Toelichting

Dat het Statenvoorstel bij het onderwerp grondgebonden veehouderij, geen definitie van grondgebonden veehouderij bevat;

Dat door het ontbreken van deze definitie, het onmogelijk is om te beoordelen welke inrichtingen grondgebonden zijn

hetgeen de vergunningverlening kan bemoeilijken;

Dat grondgebondenheid een uitgangspunt is voor het sluiten van kringlopen en daarmee duurzame veehouderij"

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging. Het krijgt nr. A6.

Door de leden Van der Wel en mw. Kardol wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 16/13A inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020, besluiten dat onder I. Grondgebonden veehouderij (melkvee) wordt toegevoegd;

- *De provincie stelt een definitie van weidegang voor de melkveehouderij vast;*
- *Deze definitie moet voldoen aan de eisen voor weidegang zoals bepaald door het EKO keurmerk en/of het keurmerk van Stichting weidegang;*
- *De definitie van weidegang wordt in overleg met de commissie Transitie Stad en Platteland verankerd in het provinciaal beleid."*

Toelichting:

Dat mede uit het rapport van de commissie van Doorn blijkt dat dierenwelzijn een prominente plek heeft binnen de duurzame veehouderij;

dat weidegang een adequaat instrument is om dierenwelzijn te vergroten;

dat in bovenstaand statenvoorstel weidegang niet wordt genoemd en dat in het kader van het dierenwelzijn weidegang absoluut noodzakelijk is.

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging. Het krijgt nr. A7.

Door de leden Van der Wel en P. Smeulders wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, kennisgenomen hebbende van Statenvoorstel 16/13B inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020, besluiten dat:

tekstpassage C in het Statenvoorstel (Geïntegreerd instrumentarium (VIV en BIV)) vervalt en vervangen wordt door:

De provincie zet zich in voor een regeling 'ruimte voor ruimte

bij knelpunten'.

Waarbij het uitgangspunt van de 'ruimte voor ruimte bij knelpunten regeling' is dat:

- a. om in aanmerking te komen voor de regeling ruimte voor ruimte agrarische bedrijfsgebouwen worden gesloopt en hiervoor in de regeling een minimum wordt vastgesteld;
- b. in geval van een volledige beëindiging van alle agrarische activiteiten op de slooplectie, de omzetting van de oude bestemming die agrarisch gebruik van het perceel mogelijk maakt, naar een andere bij de omgeving passende bestemming;
- c. de productie van dierlijke meststoffen feitelijk wordt beëindigd en hiervoor in de regeling een minimum wordt vastgesteld;
- d. de milieuvergunning die betrekking heeft op de activiteiten van de intensieve veehouderij wordt ingetrokken en hiervoor in de regeling een minimum wordt vastgesteld;
- e. de rechten voor de intensieve veehouderij die voor de intensieve veehouderij zijn geregistreerd, zijn doorgehaald en hiervoor in de regeling een minimum wordt vastgesteld;
- f. de bovenstaande vergunningen en rechten niet terugkeren om elders te worden gebruikt maar worden vernietigd.
- g. om verrommeling van het landschap tegen te gaan, maximaal 1 huis wordt gebouwd per verdwijnende veehouderij."

Toelichting:

Dat de regelingen BIV en VIV niet verder worden voortgezet in de huidige vorm;

Er derhalve naar alternatieven wordt gezocht voor deze regelingen;

Dat de voorgestelde regeling kan worden ingezet voor reductie van de veestapel.

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. A8.

Door de leden Van der Wel en Kap wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 16/13A inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020, besluiten, dat de tekst onder dossier J. Mestverwerking van het Statenvoorstel 16/13A wordt verwijderd en wordt vervangen door:

Er wordt provinciaal beleid ontwikkeld voor mestverwerking

en mestvergisters; Indien er voor mestverwerking en/of mestvergisters milieuvergunningen worden aangevraagd en/of ontheffingen of aanpassingen van de Verordening Ruimte worden aangevraagd dan wordt voor elk individueel geval minimaal getoetst op de volgende criteria:

- volksgezondheid,
- leefbaarheid (verkeer),
- draagvlak bij omwonenden en betrokkenen,
- milieugerichte Levenscyclus Analyse (LCA), en
- economische haalbaarheid (incl. subsidies)."

Toelichting:

De fractie(s) die het amendement ondertekenen zien af van beleid over mestvergisters omdat zij vinden dat de Staten onvoldoende informatie hebben over volksgezondheid, leefbaarheid (verkeer), Levenscyclus Analyse en economische haalbaarheid (incl. subsidies) om een besluit te kunnen nemen.

Gezien de bekende en nog onbekende risico's van mestvergisting dient niet lichtzinnig te worden omgegaan met het verlenen van milieuvergunningen en wijzigingen van de Verordening Ruimte.

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. A9.

Door het lid Van der Wel wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013.

Kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 16/13A inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020,

Overwegende dat:

- in Statenvoorstel 67/12A de wens is uitgesproken tot de bouw van acht mestvergisters;
- het sluiten van (nutriënten) kringlopen een belangrijk onderdeel moet zijn bij de gedachte over duurzaamheid;
- het gebruik van mestvergisters ook toevoegingen nodig maakt van koolstofhoudende stoffen zoals compost en/of voor voeding geschikte producten zoals maïs;
- voor mestverwerking extra verkeersbewegingen nodig zijn voor aanvoer en afvoer van mest en digestaat;
- mede door bovenstaande factoren de duurzaamheid van het gebruik van mestvergisters in twijfel kan worden getrokken;
- de provincie, verwijzend naar Statenvoorstel 67/12A Fondsvoorstellen 2de tranche investeringsagenda, voornemens is om biovergistingslocaties te voorzien van

cofinanciering (subsidies);

- *mede door bovenstaande factoren het financieel, energetisch en duurzaamheidsrendement lager kan liggen dan bij andere maatregelen uit het energiefonds, zie 67/12A;*
- *de subsidie uit het energiefonds bedoeld voor de bouw van mestvergisters aan betere technieken zou kunnen worden besteed met een hoger energetisch rendement, zoals zonnepanelen,*

constaterende dat:

- *Gedeputeerde Staten op 16 november 2012 hebben uitgesproken ons voor de bespreking van de voorjaarsnota te informeren over de mate van duurzaamheid van het gebruik van mestvergisters en over de stand van zaken van alternatieve, meer duurzame technieken en initiatieven in Noord-Brabant;*
- *uit een rapport van Waterschap Aa en Maas van 19 december 2012 blijkt dat er antibiotica en resistente bacteriën in het effluent van mestvergisters aanwezig kunnen zijn;*
- *dit bij Waterschap Aa en Maas tot zorgen leidt over de effecten hiervan op volksgezondheid en milieu;*
- *er geen duidelijkheid is betreffende de feitelijke duurzaamheid en mogelijke gezondheidsrisico's van het gebruik van mestvergisters;*
- *er geen weloverwogen besluit ten aanzien van mestvergisters kan worden genomen zonder uitgebreide informatie over bovenstaande onderwerpen,*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *binnen 6 maanden de commissie TPS te voorzien van onafhankelijk onderzoek(en) over mestvergisting; daarbij de onderwerpen volksgezondheid, milieugerichte Levenscyclus Analyse (LCA), leefbaarheid (verkeer) en subsidies expliciet te benoemen;*
- *tot die tijd af te zien van besluitvorming ten aanzien van de bouw van mestvergisters in Brabant,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M18.

De heer Kap (OSN): Voorzitter! Er ligt een bijzonder belangrijk dossier ligt op tafel. Ik wil graag staccato het standpunt van de Onafhankelijke Statenfractie duidelijk maken, maar laat ik beginnen met een compliment te geven aan de Brabantraad en GS voor de gezamenlijke

inspanningen die op dit vlak zijn verricht. Wat onze fractie betreft wordt de waardevolle maatschappelijke dialoog verder gecontinueerd.

De Brabantse Zorgvuldigheidsscore is een prima denklijn en biedt dan ook zeker potenties. Het lijkt ons dan ook gewenst om te bekijken of dit instrument verder ontwikkeld kan worden om zo een duurzame veehouderij te objectiveren. De uitgangspunten van de BZV: Het moet transparant zijn, draagvlak hebben, rechtszekerheid bieden en een lage administratieve last geven voor zowel ondernemers als provincie zelf. Daarbij moet er aandacht komen voor de cross-over met de Verordening stikstof.

Naar mijn idee hebben gemeenten en provincie nooit fatsoenlijk willen toetsen wanneer een grondgebonden veehouderij nu echt grondgebonden is. Dat is arbeidsintensief maar zo zouden echt grondgebonden veehouderijen van de andere ondernemers gescheiden kunnen worden. Wij vragen dan ook om echte grondgebonden bedrijven te stimuleren en niet onnodig te beknotten met een bouwblok van 1,5 hectare. Graag horen wij hierover de reactie van de gedeputeerde. Indien echter ingeslagen wordt op de bestaande denklijn, zoals neergelegd in het stuk, zeggen wij over alle veehouderijen kristalhelder: 1,5 hectare is 1,5 hectare en geen millimeter meer! De nationale wetgeving voor de pelsdierhouderij en de lijn in dit stuk gaan ons eigenlijk niet ver genoeg. We willen dat pelsdierhouderijen niet meer verplaatst kunnen worden tenzij er een acuut probleem is voor de volksgezondheid. Dit ook om de overlast zo klein mogelijk te laten zijn. Ik sluit hierbij aan op wat er in het stuk staat. Op deze wijze wordt een effectieve uitsterfconstructie gerealiseerd voor deze ethisch verwerpelijke bedrijfstak. Graag verneem ik van de gedeputeerde hoe hij hierover denkt. Want dit is een aanscherping van de denklijn.

Wij hebben nog niet zo lang geleden de visie van Van Doorn omhelsd. Ik kan mij nog herinneren dat Van Doorn zei dat de uitdagingen die er op dit vlak liggen, vooral door de sector zelf moeten worden opgelost en dat de overheid te veel in juridisch afdwingbare regels dacht in plaats van in convenanten.

Mijn vraag beste gedeputeerde is dan ook in hoeverre dit dossier nog in lijn is met dit uitgangspunt van Van Doorn. Dreigen we niet in een pijnlijke spagaat terecht te komen? Ik ontvang ook hierop graag een antwoord.

Wat onze fractie betreft komt er geen vee meer bij en wordt er ingezet op een gelijkmatige spreiding van het vee over Brabant. De Peel en de Kempen moeten daarbij in ieder geval ontlast worden. Hoe dat bereikt wordt, is onze fractie in beginsel om het even. Het gaat immers om het doel en niet om het middel.

Voorzitter, ik kom af tot een afronding. Dit dossier gaat over volksgezondheid, over afname van biodiversiteit, over stank, over dierenwelzijn en raakt daarmee direct aan de leefbaarheid van mens en dier, maar het gaat ook om het vertrouwen van burgers in de overheid. In een dergelijke situatie is het van belang om als overheid de regie te behouden. Dat kan alleen door een vergaand besluit te nemen zoals GroenLinks inmiddels heeft voorgesteld. Dit is de enige manier om niet voor verrassingen te komen staan en om orde op zaken te kunnen stellen. Dat is in het belang van onze samenleving. Wij roepen elke fractie dan ook op om dit instrument met een positieve insteek te bekijken.

De voorzitter: Daarmee komen wij aan het einde van de eerste termijn van uw Staten. Het is nu half één, een mooie tijd voor de lunch. Ik deel mee dat de Statenleden dit keer in de koffiekamer worden verwacht in voor een ontmoeting en een lunch met de raadsleden van Breda.

De vergadering wordt van 12.25 uur tot 13.05 uur geschorst.

De voorzitter: De voorbereiding van de beantwoording van de gedeputeerde nam iets langer tijd dan eerst was gezegd. Daardoor is het iets later geworden dan ik had gemeld.

Ik heb ook nog een praktische mededeling. Iemand heeft zijn iPad in de zaal verloren. Die ligt klaar bij de bodes.

Verder deel ik u mede dat motie M2 gewijzigd is en het dictum thans als volgt luidt:

"verzoeken het college van GS bij hun besluitvorming over ASVAM rekening te houden met de overbelaste situatie zoals die nu is in Deurne en zal worden, als ASVAM zich op de gronden van de provincie zou vestigen conform de denklijn zoals verwoord in het Statenvoorstel Transitie naar een zorgvuldige veehouderij in 2020 en door het Brabantberaad bekrachtigd."

De voorzitter: Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M2a.

Nu gaan wij luisteren naar de bijdrage van de zijde van het college.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! De Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (de BZV) is vandaag aan de orde, gekoppeld aan de denklijn die op dit moment als Statenvoorstel bij u op tafel ligt. Het is een erg belangrijk moment in de geschiedenis van Brabant waar het gaat over de landbouw en over de veeteelt in het bijzonder.

Wij hebben allemaal kunnen constateren dat er Brabantbreed grote belangstelling bestaat voor dit onderwerp. Ik wil de Staten een compliment geven voor de moeite die zij genomen hebben om naar de Brabander te luisteren. Met name in de commissie TSP is ruim de tijd genomen om met elkaar van gedachten te wisselen met het doel tot een zo goed mogelijk besluit te komen binnen de politieke verhoudingen zoals die op dit moment in de Staten liggen. Ik memoreer even het moment aan het einde van het Brabantberaad toen ik in dat mooie amfitheater van De Ruwenberg de aanwezigen mocht toespreken en hen bedankt heb voor het vertrouwen dat men in elkaar had uitgesproken met betrekking tot de toekomst. Daarmee heeft men samen een stap kunnen zetten en een bijdrage geleverd aan het nu voorliggende Statenvoorstel. Er is veel vergaderd, er is veel informatie uitgewisseld. Het onderwerp leeft!

Wij zijn, om met de woorden van collega Pauli te spreken, in Brabant op weg om een topregio te worden. Het Koersdocument is al genoemd. Wij proberen het welbevinden van mens en dier in Brabant te verbeteren. Wij proberen de gezondheidsrisico's zo klein mogelijk te maken. Wij willen het ecosysteem zo weinig mogelijk

belasten en de biodiversiteit bevorderen. Dat is een complex veranderingsproces. Het proces is begonnen met Sicco Mansholt die toentertijd in Brussel zei: wij moeten het anders gaan doen; wij hebben een probleem met onze voedselvoorziening. Dat proces heeft geleid tot de fase die eigenlijk al drie jaar geleden is begonnen waarin wij samen die ombuiging proberen te realiseren. Bij dat complexe proces zijn veel partijen betrokken. Niet alleen de gemeenten, de provincie en het Rijk zijn genoemd maar ook Europa is hier vandaag een aantal keren aan de orde geweest. Ik ondersteun graag die gedachte. In het Brabantberaad hebben wij heel veel partijen aan tafel gehad. In wisselende samenstellingen hebben wij 2,5 dag gediscussieerd over het onderwerp. Een zorgvuldige en vitale veehouderij is alleen mogelijk als de door mij genoemde criteria onderschreven worden.

Ik werk nu twee jaar met deze portefeuille. U weet ondertussen allemaal dat ik dialoog een uitermate belangrijk instrument vind om samen verder te komen in dit dossier. De communicatie moet snel, betrouwbaar en helder zijn. Iedereen moet het kunnen begrijpen.

De denklijn van de BZV stoelt op drie niveaus: het bedrijfsniveau, het gebiedsniveau en het economisch perspectief. Die vormen de basis voor de denklijn.

Ik ga nu in op de verschillende bijdragen en zal dat zo volledig mogelijk proberen te doen, maar er is door de Statenleden heel veel gezegd in heel korte tijd. Ik heb geprobeerd snel mee te schrijven. Ik denk dat ik nu een cursus steno ga volgen, dan weet ik zeker dat ik onderweg niets verlies.

Veel van de opmerkingen laat ik even liggen tot het moment dat ik de moties en amendementen ga behandelen. De salderingstechniek of de stalderingstechniek zoals ook wel eens in de stukken staat, is inderdaad niet bedoeld om stapeling te entameren waardoor er zoveel maatregelen komen dat het voor een bedrijf onmogelijk is om tot een nette techniek te komen. Het is de bedoeling om hier zorgvuldig naar te kijken samen met de ondernemers. Ik wil in juni met u spreken over de vraag hoe je de saldering op stallen en dieren aantallen zodanig concreet kunt

maken dat er een draagvlak voor ontstaat en dat het haalbaar is.

Mevrouw Slegers van de SP heeft gevraagd of het mogelijk is om de brandveiligheid op te nemen in de BZV. Het antwoord daarop is "ja". Dit is een van de punten die wij met elkaar kunnen bespreken. In de commissie TSP kunnen wij uitgebreid met elkaar spreken over de criteria voor de BZV volgens die vijf thema's.

Mevrouw Knoet van de PvdA heeft een aantal punten aangekaart. Zij vroeg of volksgezondheid deel uitmaakt van de BZV. Ook daarop is het antwoord "ja". Ik heb dit ook toegezegd in de commissievergadering toen de GGD meldde dat zij in april met een onderzoek komt. Mij is toegezegd dat wij de resultaten daarvan zo snel mogelijk krijgen. Op dat moment zullen wij samen met u bezien hoe wij dit in de maatlat kunnen opnemen voor zover dit onder de verantwoordelijkheid van de provincie valt. Ik wijs in dit verband op de rolhygiëne.

Mevrouw Knoet sprak ook over natuur en milieu en de effecten op de veehouderij. Ik kom daarop straks terug bij een van de moties. Dit wordt al jaarlijks gedaan. Wij hebben daarvoor een aantal stelsels. Het zou vervelend en verwarrend zijn als wij verschillende regelgevingen gaan stapelen. Ik wil geen verdubbeling maar ik wil wel aanhaken bij wat collega Van den Hout jaarlijks met u bespreekt met betrekking tot dit onderwerp. Als het aanvulling behoeft, zullen wij bezien waar dat het beste kan landen.

Mevrouw Kardol van de PVV en ook anderen hebben een vraag gesteld over mestvergiftiging. Ik ben van mening dat wij niet moeten interfereren bij de grote mestverbranders zoals op Moerdijk. Grootschalige mestverwerking hoort op dat soort industrieterreinen thuis. Kleine ondernemers moeten hun mest op grond van de huidige wetgeving van het Rijk op de een of andere manier verwerken. Het gaat hier om een kleinschalige activiteit. Er zijn op dit moment een aantal ontwikkelingen gaande. Wij moeten met elkaar de consequenties van kleinschalige mestvergiftiging duidelijk in beeld brengen. De Staten hebben aangegeven daaraan een vrijdagochtend te willen besteden.

Het college wil strak sturen en zoeken naar mogelijkheden om dit zo efficiënt mogelijk te doen. Wij willen geen overmatige lastendruk voor gemeenten en burgers, maar efficiënte maatregelen die werkelijk tot iets leiden en die door de gemeenten moeten worden opgepakt.

Mevrouw Klitsie van D66 sprak over de stilzitters. In de Memorie van Antwoord hebt u gezien dat ook het college worstelt met de vraag hoe de stilzitters in beweging te krijgen. Er is een motie ingediend waarop ik later zal ingaan. Het Rijk heeft met een AMvB Huisvesting de mogelijkheid om stilzitters tot beweging te laten komen. In mei spreken wij over inkomensspecificaties uit de sector. Dat is ruimschoots op tijd voordat wij in juni de discussie met elkaar gaan voeren. Een aantal zaken uit deze denklijn moet nog voor het zomerreces geconcretiseerd worden. Wij kunnen ook kijken of in de provinciale milieuverordening emissievoorstellen anders geformuleerd moeten worden. Ook aan die mogelijkheid valt de denken. Ook op de vraag of het dierenwelzijn betrokken wordt bij de maatlat, is het antwoord "ja".

Voorzitter. Een van de amendementen gaat over het nemen van een voorbereidingsbesluit. Naar mijn mening is er genoeg gecommuniceerd over dat onderwerp, zowel in de technische vragen als in de schriftelijke eerste termijn van de commissie als in de Memorie van Antwoord en het Statenvoorstel. Het standpunt van het college is duidelijk: niet doen op dit moment. Ik voeg er nog graag een argument aan toe. Ik heb niet voor niets daarstraks het Brabantberaad genoemd. Er was op het einde van dat beraad een kleine hiccup, maar dat is ruimschoots gerepareerd. Ik verwijs naar het Statenvoorstel. Daarin is het door de BMF (Brabantse Milieufederatie) aangehaalde punt opnieuw opgenomen. Wij hebben ook het manifest over groen in metropolitane omgevingen omarmd. Wij hebben samen vertrouwen uitgesproken in de toekomst om deze denklijn op te pakken. Ik heb dit uitgelegd aan de hand van een tekening over het cascadeselsel. Wij proberen met de samenleving en de ondernemers die lat hoger te leggen om uiteindelijk tot die duurzaamheid te komen die wij allemaal wensen. Wat in 1990 duurzaam was, is nu weer anders. Er zijn nieuwe definities en

nieuwe vormen van duurzaamheid. Dat is het ontwikkelmodel. Wij willen een ontwikkeling die Brabant waardig is. Ik heb dat vanochtend ook voor de camera mogen vertellen.

In het Brabantberaad en in de slotverklaring hebben wij vertrouwen in elkaar uitgesproken. Dat is zeker niet afgezwakt. Wij vinden dat voldoende draagvlak om die stap naar voren te maken. In onze ogen past het niet om dat vertrouwen te doorbreken door nu ad hoc een nieuw voorbereidingsbesluit in te voeren.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Ik heb twee vragen aan de gedeputeerde. Hoe groot acht hij de kans dat er voordat de maatlat in werking treedt extra veel aanvragen worden ingediend, omdat men dat nu nog kan doen zonder te voldoen aan de maatlat en de bovenwettelijke vereisten? Ziet de gedeputeerde het risico dat er het komend halfjaar extra veel aanvragen worden ingediend?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Er zijn vanochtend verschillende soorten ondernemers genoemd. Toen ik vanochtend hier na toe reed, werd ik gepasseerd door een aantal auto's dat harder dan 120 km/uur reed. Er blijven altijd mensen die vinden dat zij zoiets moeten doen. Ik heb veel gesprekken gevoerd en maak ook graag plaats vrij in mijn agenda om met de gemeenten te spreken op basis van de uitspraken van de Staten. Voor mij is duidelijk dat hier op 1 maart een discussie is gevoerd die voor een aantal ondernemers aanleiding is geweest om in paniek te gaan handelen. Er zijn meer aanvragen bij de gemeenten binnengekomen. Dat is een paniecreactie omdat men niet wilde afwachten wat de vergadering van 1 maart zou opleveren. Ik kan mij daarbij iets voorstellen. Als wij in juni met elkaar praten over de zorgvuldigheidsanalyse betekent dat in mijn optiek niet dat er in de BZV dingen komen die men kan betitelen als "ondernemertje pesten". Nee, er komen dingen in die ondernemers moeten stimuleren en de samenleving vertrouwen geven dat wij nu de knop omdraaien om tot een betere situatie te komen dan thans het geval is.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Ik begrijp het antwoord van de gedeputeerde niet helemaal. Hij verwijst naar eerdere stukken. Die gingen inderdaad over een voorbereidingsbesluit voor heel Brabant. Wij willen een voorbereidingsbesluit voor de zestien gemeenten waar de druk op dit moment het hoogst is. Bovendien nemen wij in dat voorbereidingsbesluit een ontheffing op voor GS om gewenste ontwikkelingen die voldoen aan de BZV door te laten gaan. Wat is nu precies het bezwaar van GS tegen dit voorbereidingsbesluit?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Nu verengt de heer Smeulders het naar die zestien gemeenten. Of je nu wel of niet een aantal gemeenten noemt, het blijft volgens mij gelijk. Of je nu een besluit neemt voor heel Brabant of voor zestien gemeenten, het is nog steeds een voorbereidingsbesluit. In onze Memorie van Antwoord hebben wij slechts antwoord gegeven op de vraag van de heer Smeulders, wat het zou betekenen en welke mogelijkheden er zijn. Het gaat dus om een antwoord en niet om een voorstel. Ik hecht eraan om dat nogmaals duidelijk te maken. Ik zie de heer Smeulders bevestigend knikken.

Wij houden vast aan onze argumentatie dat het effect hetzelfde is, of je het nu voor een bepaald aantal gemeenten doet of voor heel Brabant. Dat effect willen wij graag voorkomen. Ik verwijs naar de stukken die met de Staten zijn gedeeld. De heer Smeulders zegt dat er een ontheffingsmogelijkheid bij moet komen, maar andere partijen willen dat niet. De ontheffingsmogelijkheid bij die 1,5 hectare die in het Statenvoorstel staat, willen zij ook niet. Wij proberen een consistent beleid te voeren dat gericht is op vertrouwen. Ik weet ondertussen dat een groot aantal agrarische ondernemers echt deze kant wil uitgaan. U hebt gehoord hoe de Rli (Raad voor de leefomgeving en infrastructuur) hierop reageert. U hebt ondertussen kunnen zien hoe de ZLTO erop heeft gereageerd. Wij hebben gezien wat de discussie in Groningen heeft opgeleverd. De wereld verandert!

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat wij een consistente lijn moeten doorzetten om het over en weer

opgebouwde vertrouwen te bewaren. Ik vind het heel jammer dat wij het stikstofdossier later behandelen. Om een consistente lijn aan te houden, zou het heel charmant zijn om het stikstofdossier een paar maanden door te schuiven totdat de maatlat klaar is. Dan hoeft je geen voorbereidingsbesluit te nemen. Je zet de rem erop omdat er geen dierrechten vanuit de salderingsbank beschikbaar zijn. Op die manier kun je een charmante overgang bereiken. Kan de gedeputeerde daarop ingaan, of vraag ik nu te veel?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Mevrouw Klitsie vraagt niet te veel, maar ik zou wel het voorstel van de voorzitter van uw Staten willen volgen dat straks eerst de behandeling van het stikstofdossier plaatsvindt en dat daarna de stemmingen over beide dossiers plaatsvinden. Verder denk ik dat de huidige dierrechten niet kunnen worden uitgebreid. Gedeputeerde Van den Hout heeft dat afgelopen vrijdag met verve verteld. Ik zie de relatie die mevrouw Klitsie legt niet.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Ik verschil op dat punt van mening met de heer Van den Hout. Het gaat om de lokale situatie. Je moet een rem kunnen zetten op die regio's waar je op grond van het stikstofdossier geen groei van het aantal dierrechten wilt. De combinatie van de twee dossiers biedt de kans om een charmante oplossing te vinden voor het probleem waarover de heer Smeulders spreekt.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik heb de gedeputeerde geen antwoord horen geven op de vraag van de heer Smeulders waarom het niet zou kunnen. De gedeputeerde geeft aan dat hij weinig aanvragen verwacht en dat er weinig verkeer kan gaan. Ik heb in mijn eerste termijn gezegd dat wij het ook kunnen omdraaien. GS krijgen de mogelijkheid om vast te stellen dat de goede richting gevraagd wordt, de burgers kunnen vertrouwen hebben in het proces dat wij ingaan en wij kunnen druk uitoefenen opdat het snel gaat. Alle partijen moeten immers wel mee!

De heer *De Boer* (GS;VVD): Burgers moeten geen vertrouwen halen uit een beslissing die plotsklaps opdoemt. Burgers en ondernemers moeten erop vertrouwen dat wij hier de juiste beslissingen nemen, die consistent en voorspelbaar zijn en waarop iedereen kan anticiperen. Een omdraairedenering is mogelijk, maar als ik op skivakantie ga, zet ik niet eerst mijn been in het gips voor het geval dat ik het breek.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Sorry, maar dat is een andere manier van omdraaien dan die ik bedoel. Je kunt ondernemers geruststellen dat zij nog van alles mogen doen, dat is de keuze van GS. Mijn keuze is: ondernemers, leg het maar eerst voor voordat wij jullie de ruimte geven. Dan weten in ieder geval de burgers in de overbelaste gebieden dat er geen risico bestaat dat het de komende maanden meer wordt op basis van het nieuwe. Vanwege lopende zaken staat het natuurlijk morgen niet allemaal stil, ook niet bij een voorbereidingsbesluit. Waarom kan het niet? Dat was de vraag van de heer Smeulders.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik heb niet gezegd dat het onmogelijk is, ik heb aangegeven dat het college het niet wenselijk vindt om op die manier beleid te voeren. De heer Smeulders heeft zich uitgebreid ambtelijk kunnen laten informeren over de mogelijkheden en onmogelijkheden. Hem is geen enkele onmogelijkheid ter ore gekomen. Het college wil een bepaalde richting uitgaan. Het college is van mening dat wij met de ondernemers en de burgers die in die overbelaste situatie zitten, het gesprek moeten voeren over de vraag wat wij in juni met elkaar moet afspreken om uiteindelijk een draagvlak te krijgen. Op die manier krijg je én draagvlak bij de ondernemer én draagvlak bij de burger. Dat is voor mij veel meer waard dan nu een voorbereidingsbesluit te nemen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! De heer De Boer spreekt over een consistente lijn en hij constateert een inconsistentie tussen enerzijds een voorbereidingsbesluit waarop uitzonderingen mogelijk zijn en anderzijds partijen die keihard willen vasthouden aan 1,5 ha zonder uitzondering.

Daar zal hij ons in ieder geval niet op betrappen. De heer De Boer spreekt ook over draagvlak. Volgens ons past in die consistente lijn dat wij vandaag niet beslissen over het stikstofdossier. Wij moeten eerst ervoor zorgen dat de maatlat er is, dat de BZV is uitgewerkt en daarna pas beslissen over het stikstofdossier. Dat heeft ook alles met draagvlak te maken. Het stikstofdossier regelt een regionale sturing.

De *voorzitter*: Komt u tot een heldere interruptie, mevrouw Spiering. U moet geen hele betogen houden.

Mevrouw *Spierings* (D66): Sorry, voorzitter, maar de materie is ingewikkeld. Het stikstofdossier regelt een regionale sturing, want binnen het compartiment zijn heel veel verschuivingen mogelijk. Ik ben benieuwd naar de reactie van de heer De Boer.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! Ik kan op dit moment niets meer toevoegen, anders behandel ik het stikstofdossier. Ik vind het goed dat wij daarover straks de discussie voeren. De heer Van den Hout heeft afgelopen vrijdag in zijn betoog precies aangegeven dat wat mevrouw Spierings beoogt, niet op deze manier wordt gerealiseerd.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Het punt is dat wij niet willen dat het stikstofdossier vandaag wordt behandeld. Vandaar dat ik er toch op in moet gaan. Wij moeten immers met elkaar beslissen of wij het willen aanhouden. Het stikstofdossier regelt wel degelijk een regionale sturing. Op dat punt ben ik het simpelweg niet eens met de heer Van den Hout. Ik heb mij er heel goed in verdiept.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! De gedeputeerde zei zojuist dat hij gesproken heeft met heel veel veehouders, ondernemers en burgers die welwillend staan tegenover die maatlat. Waarom zouden wij in die tussenliggende periode de deur op een kier zetten voor de freeriders? Dat zijn immers precies de bedrijven die wij willen

aanpakken!

De heer *De Boer* (GS;VVD): Wat de heer Van der Wel nu aan mij vraagt, hebben wij uitgebreid besproken, er zijn technische vragen over gesteld en wij hebben een en ander op papier gezet. Ik vind het een herhaling van zetten. De argumenten zijn gewisseld. Een aantal leden heeft daarover een andere mening dan het college. Wij verschillen op dit punt van mening.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Ik wil even bevestigd hebben dat de gedeputeerde zegt dat het aantal aanvragen wel meevalt. Wij gaan het ook monitoren de komende twee weken. Dan kunnen wij zien welke consequenties die inschatting heeft.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Dat is precies de reden waarom mevrouw Slegers een monitoring heeft voorgesteld. Op die manier kunnen wij de vinger aan de pols houden.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik wil even reageren op de opmerking van mevrouw Spierings over het stikstofdossier. Zij zegt dat dit zorgt voor regionale sturing. In de beantwoording van technische vragen staat echter heel duidelijk dat sturing op dierenaantallen niet de bedoeling is van de Verordening stikstof. Ik vind het onjuist dat dit toch gesuggereerd wordt. Ik wil het stikstofdossier vandaag gewoon kunnen behandelen en dan over dit punt in discussie kunnen gaan. Afvoeren van de agenda is wat mij betreft zeker niet aan de orde.

De *voorzitter*: Het staat op de agenda. Ik stel voor dat die discussie voor zover nodig dan gevoerd wordt.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Mag ik mijn woorden even uitleggen? Ik heb het niet over wat de bedoeling is van het stikstofdossier, maar over wat het feitelijk doet.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik wil even wat zeggen over dat voorbereidingsbesluit. Wij hebben in de commissie een discussie gevoerd. Daarmee hebben wij over onszelf afgeroepen dat

een aantal mensen nu bouwaanvragen hebben ingediend. Daarvoor helpt een voorbereidingsbesluit niet want die moeten gewoon getoetst worden. Ik kan mij voorstellen dat de mensen die zich echt niet aan die toekomstige maatlat zouden willen houden nu bouwaanvragen hebben ingediend. Die moeten gehonoreerd worden. Anderen hebben dat niet gedaan. Is het dan zinvol om te denken dat er nu zo veel ongelukken gaan gebeuren? Ik steun in dezen de gedeputeerde. Als je het omgedraaide zegt, namelijk dat je dan zo'n voorbereidingsbesluit wel kunt nemen, dan betekent dit ook dat je elk klein onderdeel in feite op slot zet. Je moet die bouwaanvragen aanhouden. Dat kun je zes maanden doen. Dan hebben wij nog geen meetlat en dan moeten wij alles honoreren. Zijn wij dan wel zinvol bezig met het instrument voorbereidingsbesluit? Het is niet zozeer een vraag dan wel een constatering.

De *voorzitter*: Als de gedeputeerde niet wil reageren, is het woord aan de heer Smeulders.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Ik wil hier dolgraag op reageren. Als je in twee weken al zo veel extra aanvragen krijg, wat gebeurt er dan als je nog een halfjaar mogelijkheden voor extra aanvragen biedt? Dat is de reden waarom wij kiezen voor een voorbereidingsbesluit.

Mevrouw Geeraedts zegt dat wij alles op slot gooien. Wij gooien niet alles op slot, want wij kiezen alleen voor de zestien gemeenten die het zwaarst overbelast zijn. Verder verwijs ik naar punt 8 van het voorbereidingsbesluit omdat dit ontzettend wezenlijk is. Ik citeer: "Gedeputeerde Staten krijgen de opdracht om in de in voorbereiding zijnde wijziging Verordening ruimte 2012 zorgvuldige veehouderij bepalingen op te nemen die het mogelijk maken medewerking te verlenen aan initiatieven die bijdragen aan de transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020." GS mogen zelf met voorstellen en criteria komen hoe zij totdat die BZV echt in werking treedt gewenste ontwikkelingen laten doorgaan. Dit is toch voor iedereen een win-winsituatie?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik denk dat dit juridisch

niet kan. Dat betekent dat GS criteria ontwikkelen en dan zeggen: u mag wel en u mag niet. Juridisch kan dat echt niet. Je kunt alleen maar bouwaanvragen aanhouden en vergunningen verlenen op grond van criteria die een juridische basis hebben. Die hebben wij niet want voorlopig is de Verordening ruimte er niet.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Ik ga het even uitleggen. Ik ben er de afgelopen weken zo mee bezig geweest dat ik het helemaal snap. Met het voorbereidingsbesluit zeggen wij dat er vanaf morgen geen stallen meer mogen worden gebouwd. Tegelijkertijd bereiden wij versneld een wijziging van de Verordening ruimte voor. Die gaat mee met de verlenging van de geiten- en schaphouderijen en die gaat op 1 juni in.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mijnheer Smeulders, mag ik u even onderbreken? Dat kan niet, want de verordening moet volgens de Wet op de Ruimtelijke Ordening de inspraak in. Die kan dus nooit op 1 juni ingaan.

De *voorzitter*: De vragen en de dilemma's zijn voldoende toegelicht. Ik stel voor dat de gedeputeerde hierop ingaat in de loop van zijn betoog of in de tweede termijn.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Dit is geschreven door de ambtenaren die ons hebben ondersteund. Ik ga ervan uit dat dit juridisch klopt en dat mag de gedeputeerde bevestigen. Wij hebben dus tot 1 juni om met elkaar die uitzonderingsmogelijkheden te formuleren.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mijnheer de voorzitter, mag ik dan nog even antwoorden? Kijkt u naar de tekst van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, mijnheer Smeulders. Daar staat dat elke wijziging van de Verordening ruimte de inspraak ingebracht moet worden. Dat betekent dat wij dat nooit op 1 juni voor elkaar kunnen hebben. Ik weet niet welke ambtenaar u dit heeft uitgelegd, maar dit kan dus niet!

De *voorzitter*: Het punt is hier helder neergelegd. Ik

verwacht van de gedeputeerde dat hij in staat is daarover straks duidelijkheid te verschaffen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Met het voorbereidingsbesluit zeggen wij: better safe than sorry. Wij hebben gemerkt dat er een run is op aanvragen. Op grond van de eerste plannen die er lagen, zou de maatlat pas in februari gereedkomen. Dat zou allemaal veel te lang gaan duren, daarom schuiven wij dat nu naar voren. Er zal hier in het provinciehuis veel harder gewerkt moeten worden om die maatlat op tijd klaar te krijgen. Daarbij hoort inderdaad een terinzagelegging. De procedures van de Wro moeten allemaal keurig worden afgehandeld. Dat kan inderdaad binnen het halfjaar dat wij hebben. Er komt wat meer druk op de ketel, maar het moet haalbaar zijn.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): De gedeputeerde zei zojuist dat er veel overeenstemming bestaat met de ondernemers in het veld. Ik zie echter net een brief van de Nederlandse vereniging van varkenshouders waarin staat dat zij ons voorstel niet lust en dat zij het daarmee totaal niet eens is.

De *voorzitter*: Wij zullen het eens vragen aan de gedeputeerde.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik heb niet gezegd dat ik overeenstemming heb bereikt met de ondernemers, ik heb met ondernemers gesproken en gevraagd hoe zij hun toekomst zien en hoe zij met hun bedrijven willen omgaan.

Ik heb daarstraks al gesproken over het brede spectrum aan belangen in deze samenleving. Het gaat van: laten wij alles maar natuur maken tot aan: overheid, bemoei je nergens mee. De heer Mondriaan spreekt over een groep die het voorliggende Statenvoorstel geen hout vindt snijden. Dat heeft hij terecht geconstateerd. In dat brede spectrum moet de politieke afweging plaatsvinden en moeten de argumenten worden gewisseld.

De *voorzitter*: Ik kijk even naar mevrouw Wijnands. Wilt u interromperen op dit punt?

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Ik wilde een vraag stellen aan mevrouw Geeraedts.

De *voorzitter*: Er moet enige ordening zijn in het debat. Er is een aantal vragen over dat voorbereidingsbesluit gesteld aan de gedeputeerde. Wilt u zich daarbij voegen?

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Mevrouw Geeraedts gaat diep in op de juridische mogelijkheid of onmogelijkheid van een voorbereidingsbesluit. Als het juridisch wel mogelijk is, wil zij er dan in meegaan?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik ben op het juridische aspect ingegaan omdat ik vind dat als hier dingen worden verteld die juridisch niet kloppen, dat gecorrigeerd moet worden.

Ik volg de lijn van de gedeputeerde. Ik vind dat wij niet vanuit een positie van wantrouwen maar vanuit een positie van vertrouwen met elkaar moeten omgaan. Daar is het Brabantberaad ook voor geweest en die lijn moeten wij voortzetten.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Wij horen dat er de afgelopen weken veel vergunningaanvragen binnengekomen zijn. Waarop is dat vertrouwen dan gebaseerd?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Er worden altijd vergunningaanvragen ingediend. Ik kan niet beoordelen of er allerlei vreselijke ontwikkelingen plaatsvinden. Misschien weet de gedeputeerde wat die aanvragen inhouden. Alleen omdat er aanvragen zijn ingediend, begint iedereen hier te roepen dat wij een voorbereidingsbesluit moeten nemen. Ik weet helemaal niet waartoe dat leidt. Het kan niet leiden tot meer dieren, want de dierrechten zijn allemaal al gegund. Ik weet niet waarover die ophef wordt gemaakt. Dat is mij niet duidelijk. Misschien kan iemand dat uitleggen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Misschien kan ik het uitleggen. Een voorbereidingsbesluit dient juist om excessen te voorkomen. Wij nemen hier meer maatregelen waarvan wij niet weten welke ontwikkelingen daardoor precies op gang

kunnen komen of dat er zaken gebeuren waarvan wij achteraf veel spijt krijgen. Juist om excessen te voorkomen, is het goed om nu een slot op de deur te zetten en daarmee niet langer te wachten.

De heer *Van Vugt* (CDA): Bij ons staan de paaseitjes weer op tafel. Mijn zoontje pakt er af en toe eentje uit het bakje. Wat denkt u als ik zeg: over een uur haalt papa het bakje weg? Dan is het bakje leeg!

Als boven de markt zweeft dat wij als Staten een voorbereidingsbesluit overwegen, is het niet gek dat hier en daar wat veiligstellingen komen. Ik steun echter de lijn van de gedeputeerde. Wij moeten uitgaan van vertrouwen. Als wij dat vragen van de sector moeten wij onszelf ook serieus nemen. De eerste Pavlovreactie in deze Staten is regelgeving. Mijn fractie zal het voorbereidingsbesluit niet steunen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Het is niet waar dat dierrechten overal groei voorkomen. Dat is de reden waarom het voorbereidingsbesluit een verfijning kent.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): De dierrechten zijn 100% vergeven. Er kunnen dus niet meer dieren bijkomen. Iets anders is dat er vanwege de compartimentering verschuivingen kunnen plaatsvinden. Denkt mevrouw Knoet nu werkelijk dat er op dit moment ik weet niet hoeveel verschuivingen plaatsvinden omdat er een aantal aanvragen binnengekomen is?

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Dat weet ik niet. Wij kunnen de risico's niet inschatten en daarom zeggen wij: draai het dan maar om, neem die vergunningen niet in behandeling, behalve als je kunt vaststellen dat die richting de nieuwe maatlat gaan. Het voorbereidingsbesluit is daar duidelijk over.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik vind dat wel een heel gemakkelijke redenering. Wij weten niet wat die aanvragen inhouden en toch stelt mevrouw Knoet voor om daarop besluiten te nemen. Dan had onderzocht moeten worden wat die aanvragen

inhouden en of die tot zodanige excessen leiden dat er echt iets moet gebeuren. Dat is niet gebeurd maar er wordt wel een voorstel voor een voorbereidingsbesluit gedaan. Wij vinden dat heel slecht.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Mevrouw Geeraedts zegt dat wij onvoldoende onderzocht hebben wat die aanvragen inhouden, maar zij heeft evenmin onderzocht of er niet allerlei aanvragen zullen komen omdat er behalve dat bakje met lekkere paaseitjes soms een bakje staat met eitjes die nog lekkerder zijn en dan wordt dat eerst opgesnoept. Dat is onze zorg.

De heer *Van Hattem* (PVV): Los van de aard van de vergunningaanvragen gaat het ook om de hoeveelheid aanvragen. Dat zorgt voor veel extra werk voor de ambtenaren. Die aanvragen moeten immers allemaal afgehandeld worden. Dat zorgt voor onnodige vertraging in dit proces. Dat moeten wij niet willen. Dat is ook een van de redenen waarom het goed is om er nu een stop op te zetten.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Daar hoeft u niet wakker van te liggen, mijnheer Van Hattem, want ik heb u net horen vertellen dat zij hier maar een halfjaar extra hard moeten werken.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik heb liever dat daaraan hard gewerkt wordt in plaats van aan zaken die achterhaald zijn.

De *voorzitter*: Er zijn intussen behoorlijk wat argumenten gewisseld.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik vraag de gedeputeerde ons aan te geven of het mogelijk is om de wijzigingen in de verordening wat meer naar voren te halen. Wat kan daarin het tempo zijn?

De heer *Heijmans* (SP): Mevrouw Geeraedts zegt heel expliciet dat een wijziging van de verordening ter inzage moet worden gelegd. Dat betekent dat er een hele tijd verloren gaat aan procedures.

Voordat wij besluiten, wil ik absoluut zeker weten of dat juist is. Of is het mogelijk dat verordeningen gewijzigd worden zonder inspraak? Ik ben geneigd mevrouw Geeraedts zonder meer te geloven, maar ik vind wel dat wij het zeker moeten weten.

De *voorzitter*: Die vraag is nu een paar keer gesteld. Wij wachten op het antwoord van de gedeputeerde.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Vanuit juridische, financiële en beleidsmatige overwegingen heeft het college de lijn uitgezet die in het Statenvoorstel is verwoord. De reactie hebben wij gegeven in onze termijnen en in het antwoord op de schriftelijke vragen. In het amendement van een aantal partijen in woordvoering aangevoerd door de heer Smeulders wordt voorgesteld om achter beslispunt 20 de tekst toe te voegen: "21. Een voorbereidingsbesluit te nemen conform het bijgevoegde ontwerpbesluit 16/13F." Onder 13F van het ontwerpbesluit staat exact beschreven wat wel en wat niet kan. Alle juridische lijnen staan daar keurig verwoord. Er zit geen licht tussen. De Staten hebben zo-even gediscussieerd over een voorbereidingsbesluit en over de terinzagelegging van de Verordening ruimte. Het is een spoedeisende regeling en kan derhalve als een direct werkende regel worden aangemerkt. Juridisch gezien, mijnheer Heijmans, kunt u vertrouwen op het voorliggende stuk. Dat amendement heeft het college in technische zin correct bevonden, maar het college ondersteunt het niet. Het college ondersteunt wel van harte het verzoek om monitoring. Met dat instrument hebben de Staten namelijk de mogelijkheid om via de commissie TSP de vinger aan de pols te houden. Ik vind de opmerking van de heer Van Hattem dat in het provinciehuis de betreffende ambtenaren een keer flink onder druk moeten worden gezet, onterecht. Hij hoeft er niet op te reageren, maar ik vind het jammer dat hij deze toon zet. Ik wil onze medewerkers complimenteren voor het feit dat zij onder druk hebben kunnen werken en al deze stukken op deze manier hebben aangeleverd.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik wil dat compliment van harte ondersteunen. Mijn opmerking is zo ook niet bedoeld, ik wilde alleen zeggen dat er keihard gewerkt moet worden. Dat is goed en daarmee is niets mis. Ik wil de medewerkers een dik compliment geven voor wat zij tot nu toe hebben neergezet en naar voren hebben gebracht. Dat waardeer ik absoluut.

De *voorzitter*: Waarvan akte!

De heer *De Boer* (GS;VVD): Dan zijn wij het weer samen eens, voorzitter.

Ik wil toch even de opmerking van de heer Van Hattem nuanceren en wijzen op de juridische mogelijkheden. Op het moment dat wij doen wat de heer Van Hattem voorstelt, komt, zoals mevrouw Geeraedts terecht opmerkt, het proces in juridische zin in gevaar. Dan vindt de tervisielegging namelijk plaats tijdens de zomervakantie. Daarom hebben wij met elkaar afgesproken die termijn te verlengen tot na de zomervakantie. De winst die wordt beoogd, verdampt door wat in de wet staat.

De fractie van GroenLinks heeft mij geweldig geholpen. Ik kan aan de hand van een hoeveelheid amendementen en moties de bijdrage van de heer Smeulders beantwoorden.

Ik wil ook graag ingaan op de inbreng van de heer Mondriaan. Hij heeft het fenomeen MRSA sterk uitvergroot. Toen ik vijf jaar geleden in het ziekenhuis kwam en naast iemand zat die op vakantie was geweest in een land buiten Europa werd dezelfde vraag gesteld en werd deze persoon in quarantaine behandeld. MRSA doet zich mondiaal voor. Ik denk dat hij de agrarische ondernemer en de patiënten geen recht doet als hij het zodanig uitvergroot. Dat is meer een uiting van mijn passie dan dat ik mij op feitelijkheden baseer. Ik geloof de heer Van der Wel graag als hij beweert dat de agrarische sector €15 mld. euro in onze nationale economie pompt. Ik vind dat een compliment voor deze sector, maar de sector krijgt geen compliment als die zich lineair blijft ontwikkelen langs de lijn van schaalvergroting en niet langs de lijn van een zorgvuldige veehouderij. De ondernemers die zich met fokken en vetmesten

van varkens bezighouden, hebben inderdaad een brief geschreven dat zij een aantal mogelijkheden niet willen. Ook bij de ondernemers die zich bij deze organisatie hebben aangesloten hoor ik dat zij niet op de huidige manier door kunnen gaan. Zij zeggen: dat gaat niet meer in mijn bedrijf, ik heb er de ruimte en de middelen niet voor, ik zal het op een andere manier moeten gaan doen. Nogmaals, ik heb niet alle ondernemers gesproken, maar ook deze groep draagt bij aan onze nationale economie. Het is terecht dat de heer Van der Wel zegt dat het op een andere manier moet gebeuren. Als wij de sector echter de nek omdraaien, zal dat de heer Dijsselbloem niet tot vreugde stemmen.

Ik schrok van de eerste zinnen die de heer Van der Wel uitsprak over de denklijn. Ik dacht het zal toch niet waar zijn dat de Partij voor de Dieren de hele denklijn al in zijn eerste zin compleet vermindert. De heer Van der Wel hing een doelredenering op. Mijn hart ging rustiger kloppen toen hij zijn betoog vervolgde. Met de argumenten die hij vervolgens aandroeg, ondersteunde hij de denklijn. Ik vond dat prettig om te horen. De nuances die de heer Van der Wel aanbracht, kennen wij.

De heer Van der Wel vroeg of ik kan instemmen met de definitie: duurzaam met respect voor mens, dier en natuur. Mooi hé? Ik heb geprobeerd zo goed mogelijk te luisteren.

Het zou dit college sieren als ik zou zeggen dat dit een mooie aanzet is om duurzaamheid te definiëren in dit dossier en op die manier in de commissie TSP de discussie te voeren en uiteindelijk op een of andere manier te borgen wat deze provincie vindt van duurzaamheid. Het zou mij te ver gaan en weinig respect tonen voor alle andere Statenleden om meteen te zeggen dat dit een mooie definitie is zonder dat wij daarover met elkaar een debat hebben gevoerd. Mag ik het beschouwen als een ondersteuning van de discussie die plaatsvindt in de commissie TSP?

De heer Van der Wel spreekt over de grens van 1,5 ha en over de vraag van het college om rekening te houden met knelgevallen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Gaan wij nu een keer echt de discussie aan over de definitie van

duurzaamheid?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik wil die discussie heel graag aangaan. U hebt mij een aantal keren in Deurne zien optreden. Ik heb toen gezegd dat het begrip duurzaamheid voor mij gestoeld op vier pijlers. Ik noem die in een willekeurige volgorde: gezond voedsel, diergezondheid, volksgezondheid en natuurbeleid. Dat is de lijn die wij inzetten om duurzaamheid in beleid vast te leggen en in juni van instrumenten te voorzien. Ik vind het prima als ik daarover het debat met u mag voeren van de voorzitter, maar dit is in ieder geval mijn persoonlijke beleidsopvatting. Ik wil die heel graag neerleggen bij de commissie TSP samen met de definitie die de heer Van der Wel heeft gegeven. Dat zal uiteindelijk leiden tot een definitie die wij in Brabant sluitend vinden. Ik vind dat dit debat moet plaatsvinden in het politieke spectrum van deze Staten.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik ben blij dat de gedeputeerde nu direct een heldere definitie kan geven. Daarmee komen wij al een stap verder. Het lijkt mij nuttig om hierover verder goed na te denken.

De *voorzitter*: Daar krijgt u allemaal nog de kans voor, maar de heer De Boer heeft nu het woord.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik ga terug naar de heer Van der Wel. Wij willen slechts bij hoge uitzondering afwijken van de norm van 1,5 ha, maar de heer Van der Wel vindt dat wij dat niet moeten doen. In de lineaire ontwikkeling die wij de afgelopen decennia hebben gekend, hebben wij gezien dat het zo niet verder kan. Van Doorn stipuleert dat, wij hebben dat geconstateerd in ons Koersdocument en zetten daarvoor nu beleidsmatig de eerste stappen. Die ombuiging is uitermate belangrijk, maar het betekent niet dat wij in een keer de schakelaar kunnen omdraaien, want dan zitten wij allemaal in het donker en kunnen wij moeilijk de goede uitgang vinden. De Staten hebben het college regelmatig gewezen op een aantal met name genoemde schrijnende gevallen en ons gevraagd of daarvoor een

oplossing te bedenken valt. Juist de beperkte bewegingsruimte die in het Statenvoorstel is benoemd, geeft het college de ruimte om inhoud en vorm te geven aan een oplossing in dat soort hoge uitzonderingssituatie waarin sprake is van bedrijven die nu al aantoonbare overlast veroorzaken.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik ben blij dat de gedeputeerde op het laatst nog even afweek van wat wij vinden, anders zouden wij misschien samen in polonaise de zaal uitgaan.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Dat is ook geen gekke gedachte!

De *voorzitter*: De dag is nog niet om, gaat u door.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Ik denk dat die dag vandaag nog niet is aangebroken.

Ik heb vier vragen gesteld en hoop dat de gedeputeerde die in zijn eerste termijn wil beantwoorden. Mijn eerste vraag was inderdaad over de denklijn ontwikkelruimte moet je verdienen. Ik heb gevraagd of de gedeputeerde wil bevestigen of ontkennen dat met die ontwikkelruimte de groei zal toenemen in gebieden onder druk zoals de Peel.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Het antwoord daarop is "nee". Ik praat echter niet over "nee" morgen, er is sprake van een tijdhorizon. Daarom zei ik dat het geen ruk aan het stuur is, het is geen schakelaar die wij omdraaien. De bedoeling is duidelijk, de instrumenten liggen op tafel en die worden verfijnd in juni. Het college streeft nog steeds na wat de Staten anderhalf geleden met een motie hebben gevraagd en nu herhalen: een gezonde veehouderij, een duurzame veehouderij die niet onbegrensd is. Bedrijfsontwikkelingen worden echter volgens de principes van de voorafgaande decennia nog steeds onmiddellijk vertaald in schaalvergroting. Wij hebben vandaag een heldere lijn uitgezet. Een aantal besluit is ook in het Statenvoorstel opgenomen om ervoor te zorgen dat het wordt aangepakt op de manier die de Staten bedoelen. Zoals gezegd volgt de verdere

verfijning in juni en die ligt na het zomerreces ter besluitvorming voor. Mijn "nee" is dus niet gericht op morgen maar op de termijn die wij samen hebben gesteld.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! U begrijpt dat wij heel blij zijn met dit antwoord. Wij willen kwalitatieve groei. Waarom zouden wij dan ontheffingen verlenen voor stallen groter dan 1,5 ha?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Als een agrarisch bedrijf midden in een kern zit waar conform het bestemmingsplan ook nog een school wordt gebouwd, vinden wij allemaal dat dit eigenlijk zo niet moet. Wij zeggen allemaal: dat kan toch niet waar zijn! De mogelijkheid tot verplaatsing is er maar de Verordening ruimte verhindert dat. Het moet mogelijk zijn om te bekijken of in een overlastsituatie een bedrijf op een nette manier verplaatst kan worden naar een gebied waar het thuishoort.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik had het over groei.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Als je gestapelde lagen terugbrengt naar één niveau heb je meer ruimte nodig. Burgers zien dat echter ook als groei en ik kan mij daarbij iets voorstellen. Ik wil het debat zuiver voeren.

Als een bedrijf een tiende hectare extra nodig heeft om tot een efficiënte bedrijfsvoering te komen, of omdat daardoor een rij historische knotwilgen niet gekapt hoeven te worden, zijn dat voor mij situaties die hout snijden om het maar bij bomen te houden. Dat is heel iets anders dan de suggestie van de heer Van der Wel dat hier sprake zou zijn van exorbitante groei op basis van ontheffingen die in het voorstel zijn verwoord. Ik neem afstand van die suggestie. Er staat precies wat wij bedoelen. Er is geen sprake van een verborgen agenda, het is geen konijn uit de hoge hoed.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Ik heb ook een vraag gesteld over de stop op uitbreiding voor geitenhouderij. Er wordt gesproken over maximaal

een jaar. Het kan dus zijn dat het binnen een jaar ook wordt afgestopt. Aan welke voorwaarden moet dan worden voldaan?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik wil hierop graag twee antwoorden geven. Dat is allereerst dat wij op dit moment node een standpunt van het kabinet missen op het rapport van de Gezondheidsraad. Op de tweede plaats vind ik het uitermate belangrijk om nog een keer heel goed te overwegen wanneer je zo'n bouwstop intrekt en waarom. Die discussie zullen wij ongetwijfeld in de commissie TSP voeren. Ik zie aan de knikkende beweging van de heer Van der Wel dat hij dit antwoord graag wilde horen. Dan is het bijna tijd voor de polonaise, voorzitter.

Ik ben blij met de opmerking van de heer Kap dat de BZV steeds verder ontwikkeld en geobjectiveerd moet worden. Dat is precies het trapje dat ik steeds heb getekend. Die lijn wil ik graag volgen. Collega Van den Hout en ik zijn inderdaad aan het tekenen geslagen, want zoals u weet zegt één beeld vaak meer dan honderd woorden. Inderdaad dient die BZV steeds verder verfijnd en geobjectiveerd te worden. Het is geen in beton gegoten instrument dat rigide tot in lengte van jaren gehanteerd wordt.

De heer Kap stelt voor om de echt grondgebonden veehouderij een kans te geven. Dat is een sympathieke suggestie die eigenlijk ook een beetje uit het Statenvoorstel spreekt. Het betekent wel dat wij in de BZV die grondgebondenheid moeten bepalen en op de een of andere manier opnemen in de maatlat, niet als een richtlijn voor wat niet mag maar om de omslag naar grondgebondenheid te maken.

De heer *Kap* (OSN): Ik ben erg blij met dat antwoord. Betekent dit ook dat er vervolgens een groter bouwblok wordt toegestaan om de grondgebondenheid te stimuleren?

De heer *De Boer* (GS;VVD): In de melkveehouderij praten wij over een beperking tot 1,5 ha. Die stap willen wij zetten. Het geldt op dit moment dus alleen voor de uitzonderingssituaties. Wij moeten wel met elkaar kunnen afspreken wat wij precies

verstaan onder grondgebonden om een ontheffing te kunnen verlenen. Misschien dat een bedrijf dan wel tot een andere maatvoering kan komen, maar daarover doe ik geen enkele voorspelling. In dit Statenvoorstel vragen wij u op dit moment akkoord te gaan met die 1,5 ha en de grondgebondenheid nadrukkelijker te definiëren om te kunnen gebruiken in de BZV.

De heer *Kap* (OSN): Een grondgebonden tak is heel anders, ook uit het oogpunt van dierenwelzijn. Als wij de definitie van grondgebondenheid samen hebben vastgesteld, willen wij aan die bedrijven toch een plus geven ook uit het oogpunt van milieu. Ik hoop dat dit ook tot uitdrukking in de BZV.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Dank u wel, mijnheer Kap. Uw opmerking staat op de band en komt straks ook op schrift te staan. Zij maakt in ieder geval deel uit van de aspecten die wij in juni gaan bekijken. Uw opmerking is gehoord.

Dat geldt ook voor het duidelijke statement van de heer Van Vught van het CDA over het gemengde bedrijf. Ik heb dat gehoord en opgeschreven.

De heer Kap vraagt ons ook om het beleid voor pelsdieren verder aan te scherpen. Dat kan niet op grond van Verordening ruimte omdat dit mogelijkserwijs op gespannen voet komt te staan met het nationale beleid in dezen. De heer Kap heeft gezien dat volgens het nationale beleid deze bedrijfstak eind 2024 beëindigd moet zijn. Het zijn grote bedrijven en wij moeten met elkaar goed bekijken wat wij daarmee gaan doen. Er kan dan namelijk een omschakeling plaatsvinden in een richting die door de Staten ongewenst wordt geacht.

Mevrouw Klitsie heeft een vraag gesteld over de RUD's. De RUD's richten zich niet alleen op handhaving in de veehouderij maar op handhaving in het algemeen. Het gemakkelijkst is natuurlijk om een blik met geld en een blik met medewerkers open te trekken. Wij hebben nadrukkelijk gezegd dat de inzet van de handhavers optimaal moet worden. Als blijkt dat er ineffectiviteit ontstaat vanwege een tekort aan financiën of door een te klein aantal fte's, kan er

een integrale afweging plaatsvinden bij de voorjaarsnota of de begrotingsbehandeling.

Voordat ik overga naar de behandeling van de moties en de amendementen zou ik de rollen van de gemeenten nog eens nadrukkelijk willen benoemen. De gemeenten hebben een grote verantwoordelijkheid in deze. Zij moeten leveren voor de monitor. Zij dienen een en ander te melden op hun sites. Wij gaan ook nabellen om ervoor te zorgen dat de monitor op de juiste manier gepresenteerd kan worden. Wij zullen alle 67 gemeenten schriftelijk op de hoogte stellen van wat wij vandaag besluiten. Ik wil ook met een aantal gemeenten spreken over het nemen van hun verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld als er een omgevingsvergunning voor een bouw wordt aangevraagd. Dan moeten de gemeenten scherp kijken of zo'n aanvraag voldoet aan alle aspecten en zo niet, dan krijgt de aanvrager vier weken de tijd om dat te herstellen en als hij dat niet doet in die vier weken wordt die aanvraag niet ontvankelijk verklaard. Als wij dat op die manier kunnen afspreken, komt er tempo en er komt duidelijkheid en rechtszekerheid in het proces, met name in de richting van de burgers. Dat soort verantwoordelijkheden zou ik een op een met de gemeenten willen bespreken. Ik heb al een gesprek achter de rug in de Verkadefabriek over de vraag wat kunnen wij met elkaar doen en hoe. Dat gesprek was zeer verhelderend. Ik wil de gemeenten precies uitleggen wat de strekking van het Statenvoorstel is. Tijdens de conferentie in de Ruwenberg hebben verschillende partijen aangegeven ons te willen helpen met dit proces en wij willen die hulp graag aanvaarden. Nogmaals, wij willen samen met de gemeenten optrekken om die kolom handen en voeten te geven.

Amendement A1 heeft als titel "Een lege stal alleen is niet genoeg". Wij ontraden dat amendement. De heer Van Vught zei: zorg dat je de realiteit in beeld houdt en dat je het gezinsbedrijven niet onmogelijk maakt. De methode die in dit amendement wordt voorgesteld, is praktisch slecht uitvoerbaar en geeft misschien schijnzekerheid. Bovendien hebben wij het dierrechten systeem waarover mevrouw Geeraedts een aantal behartigenswaardige dingen heeft gezegd.

Amendement A2: "Mestverwerking en mestvergiftiging." Ook dit amendement wordt door het college ontraden. Ik heb u toegezegd dat wij in juni hierover verder met elkaar in debat zullen gaan. Wat zou je moeten doen als je de bullets 1 en 2 wegstreept bijvoorbeeld met de mestverbrander op Moerdijk? Dat soort ontwikkelingen willen wij niet tegengaan. Onder 2. wordt een nieuwe bullet toegevoegd met de volgende tekst: "Besluiten over voortzetting bestaand beleid en/of nieuw beleid op te schorten tot juni 2013." Op dat onderdeel is echter geen besluit aan de Staten voorgesteld. Er wordt wel gezegd dat wij het besluit nemen om op die manier te gaan werken.

Wij hebben geen bezwaar tegen amendement A3 waarmee wordt besloten om op pagina 17 onder J. Mestverwerking na de tweede bullet de zin "Naar schatting zijn daarom de komende jaren 15-50 nieuwe locaties nodig in Brabant" te vervangen door "Een gepast aantal locaties zal worden vastgesteld."

Amendement A4: "Vorbereidingsbesluit Transitie naar een zorgvuldige veehouderij in 2020." Gezien het interruptiedebat dat wij hier hebben gevoerd met een aantal Statenleden moge duidelijk zijn dat het college dit amendement ontraadt.

Amendement A5 heeft als titel "Genoeg geen megastal erbij." Ik heb in mijn bijdrage proberen aan te geven dat voor ons de grens 1,5 ha is en dat wij slechts bij hoge uitzondering ontheffing willen verlenen. Wij moeten de ondernemer en de omgeving de kans geven om met elkaar te kunnen bewegen. Als dit amendement zou worden aangenomen, wordt de extra stimulans in het gebied weggenomen. Dat is voor ons de reden om dit amendement te ontraden. Dat geldt overigens ook voor amendement A6: "Definitie grondgebondenheid in de Verordening ruimte." Ik heb zo-even daarover het gesprek gevoerd en dit gekoppeld aan de BZV.

Amendement A7: "Definitie weidegang in Brabants beleid." Grondgebondenheid en weidegang worden vaak in één adem genoemd. Wat mij betreft kunnen die in één adem genoemd en bepaald worden in de BZV. Ik denk dat de PvdD en de PVV met dit amendement een

stimulans willen geven, maar ik zou het amendement toch willen ontraden omdat wij met elkaar die discussie in de commissie TSP dienen te voeren.

Amendement A8: "Ruimte voor ruimte bij de knelpuntenregeling". Als met dit amendement wordt bedoeld dat de ruimte voor ruimteregeling zodanig kan worden geïnterpreteerd dat zij past in wat wij in de regeling met de OR hebben afgesproken en de contracten met onze participanten op die manier gevalideerd zijn, heeft het college geen bezwaar tegen dit amendement. Ik kan de juridische en contractuele dimensie met onze participanten echter onvoldoende overzien. Het amendement is wel sympathiek omdat het ons helpt in de ruimte voor ruimteregeling te doen wat wij jaren geleden hebben afgesproken. Het is niet uit onwil maar uit juridische prudentie dat ik het amendement op dit moment wil ontraden.

Amendement A9: "Zorgvuldige mestverwerking." Ik dank de PvdD en de OSN hartelijk voor de criteria zoals die hier benoemd zijn. Die kunnen ons helpen bij de discussie in juni met de BZV. Op dit moment wil ik dit amendement echter ontraden.

Ik ga nu over naar de moties.

Wij hebben geen bezwaar tegen motie M2a. Die motie gaat over ASVAM. Het college wordt daarin verzocht om bij de besluitvorming rekening te houden met de discussie van vandaag.

Het college heeft ook geen bezwaar tegen motie M3. Daarin wordt ons gevraagd om alle denkbare kanalen en relaties te mobiliseren om de inzet van de commissie Van Doorn richting de retail tot een succes te maken.

Motie M4 van de PVV gaat over meerdaagse conferenties. Wij hebben ernstig geaarzeld of wij op dit moment een antwoord willen geven omdat het punt buiten de orde zou kunnen van de discussie die vandaag met elkaar voeren. Terecht heeft mevrouw Kardol een koppeling gemaakt met het Brabantberaad. Wij ontraden deze motie, omdat het als er een meerdaagse conferentie voorligt altijd de vraag is, hoe wij een en ander vorm zullen geven. Wij vinden het te ver gaan om elke conferentie die door het college wordt belegd generiek te sturen. Wij vinden dat daarbij

maatwerk aan de orde is. Veel partijen hebben ons laten weten dat zij graag bij het Brabantberaad aanwezig waren geweest. Als wij volgend jaar het Brabantberaad weer organiseren, zal worden nagedacht over de richting en de vormgeving daarvan. Deze keer waren in eerste instantie twee Statenleden uitgenodigd om bij dit beraad aanwezig te zijn. De Staten hebben toen aangegeven dat wij wilden dat er van elke fractie een lid aanwezig was. Wij leveren graag maatwerk en daarom vinden wij deze motie te generiek en te ver gaan.

Met motie M5 wordt GS verzocht om intensief met het Rijk te gaan onderhandelen en te sturen op doelvoorschriften in plaats van te verplichten om toegelaten vastgestelde technieken te gebruiken, de zogenaamde middelvoorschriften. Wij hebben geen enkel bezwaar om het op deze manier mee te nemen in het proces. Wij denken ook dat Europa in dit proces al veel verder is dan wij. De stimulans die van deze motie uitgaat, is in lijn met wat er in Europa wordt gebezigd.

Motie M6 "Stilzitters laten bewegen". Met die motie wordt het college verzocht met het Rijk te gaan onderhandelen over het treffen van nieuwe maatregelen via een AMvB-huisvesting. Het college heeft geen bezwaar tegen deze motie.

Motie M7 "Emissieopvang ook bij rundvee en geiten. Met die motie wordt GS verzocht "in de Brabantse Zorgvuldigheidsscore op te nemen dat geiten en rundvee (bij meer dan 250 dieren per bedrijf) in gesloten stallen gehouden dienen te worden en daarbij verplicht gesteld wordt dat emissiereducerende technieken worden toegepast." Wij willen deze motie ontraden omdat wij op dit moment geen staltechnieken hebben die daarop een antwoord kunnen geven. Een andere reden waarom wij de motie willen ontraden, is omdat wij er geen behoefte aan hebben een getal van 250 mee te nemen in het proces. Dat suggereert namelijk schijnzekerheid.

Met motie M8 wordt het college uitgenodigd om de Brabantse retailbedrijven Jumbo en Sligro, de niet-Brabantse retailers en daarnaast de Brabantse en andere Nederlandse vleesverwerkende bedrijven zoals onder meer de Vion als ketenpartners uit te nodigen voor een formeel

gesprek. Het antwoord van het college is natuurlijk "ja". Vandaar dat wij geen bezwaar hebben tegen deze motie.

Met motie M9 wordt het college opgedragen via monitoring van aanvragen bij gemeenten de ontwikkelingen te bezien en om daarover aan de commissie TSP te rapporteren. Wij hebben geen bezwaar tegen deze motie.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Ik wil graag een nadere toelichting van de gedeputeerde over het positieve advies over motie M9. Ik val eigenlijk van mijn stoel. Zeker gezien de woorden die mevrouw Slegers daarbij heeft gebruikt, is dit nogal wat. Er staat en ik citeer: "van mening dat tot die tijd een ongebruikelijke toename van vergunningaanvragen voor uitbreiding van veehouderijen die onder de huidige vigerende regelgeving vallen moet worden voorkomen." Wij zeggen precies hetzelfde met ons voorbereidingsbesluit. Wat wordt er nu vervolgens gedaan? Er wordt gemonitord en als er meer aanvragen komen, wordt er tot actie overgegaan. Dit is veel en veel gevaarlijker dan wat wij een paar weken geleden in de commissievergadering hebben gedaan, namelijk door daar in het openbaar over een voorbereidingsbesluit te spreken.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! Op een aantal punten kan ik meegaan in de redenering van de heer Smeulders en op een aantal punten zeker niet. In deze motie lezen wij dat iedereen in deze Staten het belangrijk vindt om de ontwikkelingen te volgen. Hoe zit het met die aanvragen? Nu komt het. Ik ben daarstraks begonnen met het uitspreken van het woord "vertrouwen". Dat is door een aantal sprekers herhaald en daar ben ik heel blij mee. Als in het proces blijkt dat het aantal vergunningaanvragen inderdaad explosief stijgt, is wellicht zo'n interveniërende maatregel aan de orde, want dan wordt het vertrouwen geschonden dat wij met elkaar in het Brabantberaad hebben uitgesproken. Dán is het moment aangebroken om samen te kijken in welke positie wij ons bevinden. Die discussie hoort in deze Staten thuis.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Ik blijf verbaasd en verrast over dit antwoord. Volgens mij is deze motie een wassen neus. Over een halfjaar stellen wij aan maatlat in. Dan moet men aan bovenwettelijke eisen gaan voldoen. Tot die tijd heeft men de kans om zich te ontwikkelen, maar als er te veel aanvragen komen, zorgen wij misschien ervoor dat dit niet meer kan. Wat denkt de gedeputeerde dat er gaat gebeuren? Het kwaad is al geschied op het moment dat wij dadelijk extra maatregelen gaan nemen. Alles wat nu wordt ingediend, moeten wij immers op grond van oude regels gaan handhaven. Wij moeten óf vandaag het besluit nemen óf geen besluit nemen.

De heer *Heijmans* (SP): Ik heb een eenvoudige vraag. Hoe snel is het college in staat om aan de commissie TSP een eerste uitkomst van die monitoring te laten zien? Wij spreken dan toch niet over een maand, want dat vind ik erg lang.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Wij spreken over twee weken.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): De heer De Boer sprak over vertrouwen tussen de partners in het Brabantberaad en dat dit daarom niet zal leiden tot veel vergunningaanvragen. Die schrik hebben wij immers, vooral voor bepaalde gebieden in onze mooie provincie. Juist de freeriders die zich minder aangetrokken voelen tot wat in het Brabantberaad is besproken, zijn het gevaarlijkste in de periode waarin wij komen te zitten. Het heeft niets te maken met het vertrouwen in de partners van het Brabantberaad en in de organisaties die dat steunen. Dat vertrouwen is er wel, maar niet iedereen staat achter die keuzes.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Mag ik iets zeggen tegen mevrouw Knoet?

De *voorzitter*: Ja, dat mag.

De heer *Heijmans* (SP): Er zijn inderdaad freeriders en mensen die gebruikmaken van de situatie. Kan het niet zo zijn dat nadat een bepaald dagblad heeft geschreven dat wij vandaag een

voorbereidingsbesluit gaan nemen, er allerlei bewegingen zijn ontstaan en de freeriders inmiddels hun aanvraag hebben ingediend en waaraan wij dus niets meer kunnen doen? Als wij nu gaan monitoren, is het dan niet mogelijk dat wij constateren dat er geen toename is van vergunningaanvragen waardoor wij zuinig kunnen zijn met dat instrument? Ik hoor net van de gedeputeerde dat wij binnen twee weken een uitstekend idee hebben wat er in allerlei gemeenten is gebeurd. Dan is het aan ons om bij wijze van spreken binnen één dag een extra Statenvergadering te beleggen en een besluit te nemen om dit te stoppen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik vind dat toch een beetje raar als de heer Heijmans zegt dat een artikel in de krant dat effect al heeft. Dat betekent immers dat het nog zeker veertien dagen door zal gaan als wij nu afspreken dat wij nog zo lang wachten om dat besluit te nemen. Dat kan er bij mij niet in.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Het gaat om vertrouwen. De gedeputeerde doet daar terecht een beroep op. Tegelijkertijd organiseert hij zelf ook een stukje wantrouwen. Ik wil de vraag eens omdraaien. Hoe sluiten wij dit tijdvenster op een ordentelijke manier af, met vertrouwen en zonder dat wij nu allerlei overhaaste besluiten nemen? Wat is het voorstel van de gedeputeerde?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Mijn voorstel is zo simpel als hier op papier staat en wat ik het laatste uur geprobeerd heb te betogen. Dat is gebaseerd op vertrouwen, op afspraken die zijn gemaakt. Tegen de voorgaande spreker wil ik nog zeggen dat ik heb geconstateerd dat heel veel mensen van het Brabantberaad met een bijzondere boodschap naar huis moesten. In het extreme geval moest er iets uitgelegd worden aan de mensen van de Peel en de agrarische sector kreeg ook een boodschap mee over een forse inperking. Wij zijn nu nog een stapje verdergegaan voor de agrarische sector. Die lijn zet ik uit. Ik heb zojuist een amendement ontraden dat ging over het meest vergaande juridische instrument. Wij hebben daarover met

elkaar van gedachten gewisseld en ik heb drie overwegingen van juridische, financiële en beleidsmatige aard gegeven op grond waarvan wij dat amendement ontraden.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Dat is niet precies een antwoord op mijn vraag. Er is één instrument dat de gedeputeerde ontraadt. Er zijn meer instrumenten. Welk instrument kiest hij om dit tijdsvenster te overbruggen? Heeft hij een andere oplossing?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Zo lang de monitor geen andere signalen geeft, hoeven wij geen andere instrumenten te bedenken. Als de monitor er wel aanleiding toe geeft, kunnen wij de juiste juridische stappen ondernemen. Nogmaals, dat betekent dat wij pas gaan schieten als wij een doel in het vizier hebben.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik vind dat deze discussie een merkwaardige kant uitgaat. Wij hebben op dit moment de Verordening ruimte, wij hebben milieuwetgeving en wij hebben de Provinciale milieuverordening. Daarmee hebben wij het tot op de dag van vandaag gedaan en nu zegt iedereen opeens dat er allemaal excessen kunnen ontstaan. Wij toetsen nu gewoon aan de verordening. Het enige dat wij in de toekomst willen, is een verdere verduurzaming. Als iemand in de huidige situatie een aanvraag indient, betekent dat niet dat hij zomaar zijn gang kan gaan. Hij moet aan alle criteria en eisen voldoen. Volgens mij zou het antwoord van de gedeputeerde moeten zijn dat de huidige regelgeving heel zwaar is. Als iemand een vergunning aanvraagt, krijgt hij die pas over een jaar omdat hij aan ik weet niet hoeveel eisen moet voldoen. Wij moeten de zaak ook niet overtrekken.

De heer *De Boer* (GS;VVD): De opmerking van mevrouw Geeraedts is correct. Ik begreep dat de vraag van mevrouw Klitsie ging over andere instrumenten en daarop heb ik gereageerd. De bestaande instrumenten blijven in dit proces handhaafbaar en uitvoerbaar.

De heer *Van Vught* (CDA): Ik sluit mij aan bij mevrouw Geeraedts. Volgens mij maken wij van een mug een olifant. Het is helemaal niet mogelijk om op ouderwetse voorwaarden een vergunning aan te vragen. Vandaag de dag moeten vergunningaanvragen voor stallen aan de meest strenge voorwaarden voldoen. Ik kan er een hele rij opnoemen, maar dat zal ik niet doen. Ik wijs ook op de dierrechten. Er gebeuren echt geen vreselijke dingen als er een paar vergunningen worden aangevraagd. Het wordt nu heel erg opgeklapt.

De *voorzitter*: Ik denk dat er al veel over dit onderwerp gedebatteerd is. Wilt u hier nog op ingaan mevrouw Knoet?

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik wil reageren op de opmerkingen van mevrouw Geeraedts en de heer Van Vught. Wij willen de maatlat steunen en niet tot sint-juttemis wachten voordat wij de effecten daarvan zien. Dat is onze inzet. Wij hebben in maart 2010 een besluit genomen. Tot op de dag van vandaag spelen er nog lopende zaken. Daar is niets mis mee. Het is zoals het is. Na maart 2010 is de wetgeving inderdaad strenger geworden maar niet zoals wij met de denklijn in gedachten hebben. Wij schuiven de zaken zodanig op dat het wat ons betreft veel te lang gaat duren.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik sta er tussenin. Dit is ondertussen een welles-nietesspelletje geworden. Aan mijn rechterzijde wordt gezegd dat het een mug is en aan mijn linkerzijde zegt men dat het een olifant is. Het punt is dat wij niet weten of het een mug of een olifant is. Laten wij nu voor eens en voor altijd duidelijkheid scheppen en binnen nu en twee weken op grond van een rapportage vaststellen of het een mug of een olifant is en dan nemen wij het daarbij passende besluit.

De *voorzitter*: Mag ik stilte in de zaal? Mocht de verwarring buiten toeslaan, dit gaat over varkens!

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik word nu weggezet als een mug. Zo voel ik mij nu even niet! Ik denk niet dat het óf een mug óf een olifant is. Op enig

moment hebben wij met elkaar afgesproken om een denklijn te ontwikkelen. Wij beslissen vandaag hoe die moet gaan worden. Over drie maanden spreken wij daar opnieuw over. Zo lang duurt het dus niet. Nu wordt gesuggereerd dat tussen nu en het moment dat alles verwerkt is in een verordening de meest dramatische situaties gaan plaatsvinden. De huidige wetgeving is een heel strakke wetgeving; misschien iets minder strak dan wij willen, maar je kunt niet zeggen dat er de meest vreselijke situaties gaan ontstaan op basis van de huidige wetgeving. Dat zou namelijk betekenen dat de huidige wetgeving niet deugt. Wij hebben die wetgeving zelf vastgesteld in de Verordening ruimte en in de Provinciale milieuverordening. Alles is hier in de Staten vastgesteld. Het zou afbreuk doen aan onze eigen manier van wetgeving vaststellen.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Dan ben ik de olifant. Mevrouw Geeraedts zegt feitelijk dat wij een nieuwe denklijn gaan instellen omdat dit nodig is. Vervolgens zegt zij dat er eigenlijk niets nodig is omdat wij een Verordening ruimte hebben waarin alles goed geregeld is.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat heb ik niet gezegd.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Ik heb het zo geïnterpreteerd. Juist in de geest van die nieuwe denklijn zeggen wij dat het belangrijk is om nu geen ontwikkelingen meer toe te staan die tegen de richting van die denklijn gaan. Het gaat niet om excessen. Wij ondersteunen de denklijn en wij willen dat er tot het moment dat die denklijn wordt vastgesteld geen nieuwe ontwikkelingen komen die daar niet binnen passen.

De *voorzitter*: Dit argument is nu een paar keer gewisseld. Volgens mij weten wij allemaal welke vraag hier voorligt. De gedeputeerde heeft daarop een helder antwoord gegeven. De vragen die er in technische zin nog waren, zijn beantwoord. Als die beantwoording niet duidelijk is, horen wij dat in tweede termijn. Ik stop dit debat en de heer De Boer gaat verder met het geven van commentaar op de nog resterende moties.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Dat zijn er nog acht, voorzitter.

De *voorzitter*: Ik vraag nogmaals om stilte in de zaal. Het is erg rumoerig. Ik snap dat het onderwerp heel belangrijk is, maar wij luisteren nu naar de gedeputeerde.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Met motie M10 wordt het college opgedragen om de staatssecretaris van Economische Zaken te vragen instrumenten te ontwikkelen die op de concentratie van vee in de Peel en de Kempen kunnen sturen. Het college heeft tegen deze motie geen bezwaar.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik wil de indieners erop wijzen dat de motie voor tweeërlei uitleg vatbaar is, namelijk dat wij ook kunnen sturen op meer dieren. Er staat namelijk kunnen sturen op de concentratie van vee. Ik vind dat een beetje onzorgvuldig.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Je kunt naar de letter of de geest van deze motie redeneren, maar ik denk dat de geest heel erg duidelijk is. De heer Van der Wel kan er gerust op zijn dat ik de motie niet de andere kant op lees. Ik denk dat mevrouw Dijkema dezelfde mening is toegedaan. Nu roep ik wat zij moet vinden en dat doe ik liever niet. Dat mag zij zelf doen.

Motie M11 is bijna Statenbreed ondertekend. Het is een lastige motie omdat in het verzoek aan het college letterlijk staat: "geen gronden te verkopen aan ASVAM". Als de Staten daartoe besluiten, gaan zij op de stoel van het college zitten. Gezien het aantal ondertekenaars is de mening van de Staten wel heel duidelijk. Als het dossier voorligt in de collegevergadering zal ik deze motie bij de stukken voegen zodat de collega's die nog een keertje kunnen lezen. Ik ben benieuwd welke moties en amendementen worden aangenomen en hoe het Statenbesluit er uit ziet dat uiteindelijk voorligt. Dat is het totale beleidsinstrument dat ik wil meenemen. Deze motie betreft een specifieke aanwijzing over een specifieke casus. De uitwerking hoort bij het dagelijks bestuur. Ik kan niet zeggen dat ik de motie ontraad of geen

bewaar heb. Ik ben duidelijk geweest in wat ik ervan vind.

De *voorzitter*: U laat het oordeel aan de Staten.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Ik heb in eerste termijn een redelijke vraag gesteld over dit onderwerp. Ik vind het voorliggende stuk best mooi. Wij doen dat voor de burgers van Brabant. De burgers van Deurne hebben een probleem. Dat wordt ook door niemand ontkend. Betekent het dat op grond van dit stuk ASVAM daar niet kan komen?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik zou mijn collega's op een ernstige manier schofferen als ik de heer Mondriaan op dit moment een antwoord geef op die vraag. Wij vormen een collegiaal bestuur. Dat geldt trouwens voor elke gemeente en elke provincie. Ik heb geen minister Hillen verantwoordelijkheid, anders had ik die vraag nu stante pede kunnen beantwoorden. Het is aan het college om hierover uiteindelijk een besluit te nemen, gehoord hebbende de mening van de Staten. De voorliggende motie geeft duidelijkheid over wat de Staten van deze casus vinden.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Ik heb het niet over de motie, hoewel die belangrijk is. Het gaat om het feit dat wij stukken maken om problemen op te lossen. Nogmaals, ik vind het een goed stuk. Dat stuk heeft een doel, namelijk het terugdringen van de ellende die de veehouderij op dit moment in de Peel voortbrengt. Is dat concrete stuk voldoende om dit tegen te houden?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Wat denkt de heer Mondriaan van de locatie Molenweg 12 in plaats X, of van de Driesprong in plaats IJ? Ik laat mij op dit moment niet verleiden tot uitspraken over een bepaalde casuïstiek. Wij bepalen nu met elkaar het beleid. Op basis van het beleid zetten wij de volgende stappen en leggen wij de individuele cases langs de lat die de Staten vandaag vaststellen.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voorzitter!

De *voorzitter*: Mijnheer Mondriaan, u hebt twee keer geïnterrupteerd. Het houdt een keer op en wel nu. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Motie M12 vraagt om een versterking van de handhaving op de stilzitters. Het gaat over de RUD's waarover mevrouw Klitsie al eerder sprak. Ik kan geen enkel bezwaar hebben tegen wat er gesteld wordt bij het eerste gedachtestreepje van het dictum. Ik heb ook geen enkel bezwaar tegen het verzoek bij het tweede gedachtestreepje. Dat doen wij al. Wat staat achter het derde gedachtestreepje is echter wel lastig. Ik heb daarover al gesproken. Het financiële afwegingsmoment is de voorjaarsnota of de begroting. Ik spreek ook namens collega Van Heugten als ik zeg dat het wat kort door de bocht is om nu al in een motie vast te leggen dat wij geld zullen reserveren. De integrale afweging ontbreekt en op dat moment hebben wij ook geen beeld of er voldoende geld en manschappen zijn en of een en ander efficiënt wordt uitgevoerd. Het gestelde bij het derde gedachtestreepje gaat voor mij net iets te ver. Daarom wil ik deze motie ontraden.

Motie M13 heeft betrekking op de compartimentering in het stelsel van dierrechten. Met de motie roepen de indieners mij op met de staatssecretaris hierover te spreken. Ik doe dat graag en voel mij daarbij gesteund door deze motie. Over het tweede deel van het dictum heb ik niets te zeggen. De Staten bepalen zelf welk bericht zij naar de Eerste of Tweede Kamer willen sturen. Ik heb dus geen bezwaar tegen het eerste deel over het tweede deel gaan de Staten zelf.

Motie M14 wil ik ontraden, niet omdat ik de volksgezondheid niet voorop wil stellen, maar vanwege de opdracht aan GS om "met oplossingsvoorstellen te komen indien de nieuwe gezondheidsnormen door bestaande bedrijven worden overschreden." Ik heb al gezegd dat ik met smart wacht op de mening van het kabinet over het rapport van de Gezondheidsraad. Vervolgens denk ik dat als het op deze manier wordt omschreven, het juridisch en beleidsmatig onmogelijk is om dit uit te voeren.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Is de

gedeputeerde het met mij eens dat het gaat om het principe? Als wij nu zeggen dat wij bij uitbreidingsgevallen volksgezondheid belangrijk vinden en als blijkt dat in een bestaand geval niet aan die normen wordt voldaan, is het toch onze plicht als overheid om daaraan iets te doen? Dat zegt deze motie!

De heer *De Boer* (GS;VVD): Nogmaals, mijnheer Smeulders, ik begon mijn reactie op deze motie met de opmerking dat ik daarvan op geen enkele manier een tegenstander bent, maar de wijze waarop het hier is opgeschreven is niet werkbaar. Als in deze motie had gestaan dat dit grote aandacht en misschien wel prioritaire aandacht dient te hebben in de uitwerking van de BZV, bent u mijn man.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Het punt is nu juist dat het niet alleen moet gelden voor de BZV en voor de nieuwe ontwikkelingen die wij gaan toestaan, maar ook voor de bestaande bedrijven. Als wij als overheid een situatie ontdekken die gevaarlijk is voor de volksgezondheid, is het toch onze plicht om daar iets aan te doen.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voor zover de provincie daaraan iets kán doen. Ik heb in de inleiding van mijn eerste termijn gesproken over rolhygiëne. De overheid die provincie heet, heeft slechts een zeer beperkt aantal maatregelen tot haar beschikking. Nogmaals, het beperkte aantal maatregelen dat wij hebben op dit dossier, passen perfect in onze maatlat. Ik heb al gezegd dat de stilzitters de grootste uitdaging vormen. Er is geen oplossing te bedenken voor een stilzitter of je moet komen met andere wetgeving of met een AMvB. Dan kun je nieuwe normen stellen en komt het verhaal weer aan de orde bij de BZV. Ik denk dat wij elkaar in de staart bijten. Wij bedoelen precies hetzelfde, alleen de in de motie aangegeven route is voor mij niet werkbaar.

Mevrouw *Spierings* (D66): Ik denk dat de gedeputeerde de motie te strikt uitlegt. Als wij zien dat bestaande situaties een gevaar vormen voor de volksgezondheid, kunnen wij hier in het

provinciehuis toch niet zeggen dat wij niets kunnen doen, dat wij niet eens kunnen nadenken over een oplossing? Zo'n oplossing kan ook inhouden dat wij het Rijk en een gemeente vragen om in te grijpen. Volgens mij is dat de geest van de motie. Als de gedeputeerde de motie op die manier leest, kan ik mij niet voorstellen dat er nog bezwaar tegen kan zijn.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik vraag de indieners om de motie anders te verwoorden. Als er een breder terrein wordt bedoeld dan nu in de motie staat, zie ik graag een gewijzigde motie tegemoet in de tweede termijn om dan mijn oordeel te kunnen vellen. Het is immers een onderwerp dat ons allemaal raakt. Ik verwijs naar ons eigen Statenvoorstel waarin volksgezondheid in bijna elke paragraaf wordt genoemd en benoemd.

Het college vindt motie M15 overbodig en wil haar ontraden. Wat met deze motie aan ons wordt gevraagd, doen wij al jaarlijks. Dit onderwerp hoort bovendien volgens mij niet thuis bij het Brabantberaad. Dat heeft een andere doelstelling. Het laat natuurlijk onverlet dat ook de foodcomponent in het Brabantberaad aan de orde is geweest, maar niet langs deze lijn.

Motie M16 wil ik ontraden. In het debat is correct geconstateerd dat er geen €10 mln. meer beschikbaar is. Ik vind het niet juist om dat geld zomaar te gebruiken voor het op die manier beëindigen van bedrijven in plaats van deze te verplaatsen. Wij hebben in het Statenvoorstel geconstateerd dat de BIV- en VIV-regelingen niet voldoen. Het zijn leunstoelen voor situaties die wij ongewenst vinden. Met de BZV in de hand moeten wij bekijken of de knelpuntenpot voldoende is en als blijkt dat dit niet zo, hebben de Staten nog altijd hun budgetrecht.

Ik kan niets vinden van motie M17, voorzitter. De Staten beslissen zelf of zij een brief sturen naar de Eerste en Tweede Kamer met het verzoek om alle landbouwdieren onder het stelsel van dierrechten te brengen. Ik vraag mij alleen af wat de realiteitswaarde daarvan is als daar ook parelhoenders, kalkoenen en ander jong vee bij moet komen, maar ik ben noch lid van de Eerste Kamer noch lid van de Tweede Kamer.

De heer *Van Vugt* (CDA): Muggen en olifanten, voorzitter!

De heer *De Boer* (GS;VVD): Motie M18 is de laatste motie die op mijn tafel ligt en heeft betrekking op mestvergiftiging. Die motie wil ik ontraden. Wij hebben daarover voldoende argumenten gewisseld.

Tot zover mijn eerste termijn, voorzitter.

De heer *Kap* (OSN): Voorzitter! Ik heb de gedeputeerde een vraag gesteld over de commissie Van Doorn en wil graag een reactie.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Mijn excuus, mijnheer Kap. U vroeg of er geen spagaat ontstaat of geen diametrale werking tussen wat wij vandaag afspreken en hetgeen in het stelsel van de commissie Van Doorn staat. Dat is niet het geval. In mijn optiek kan de lijn van de commissie Van Doorn worden opgepakt als systeemdenken in het kader van de landbouw. Dat spelletje is al eens eerder op die manier gespeeld met een andere tak van sport: de visserij. Door Van Doorn is specifiek aangegeven welke partijen hun verantwoordelijkheid moeten nemen in dat proces. Vandaag hebben wij een discussie gevoerd over de verantwoordelijkheid die wij in deze Staten voelen en de verantwoordelijkheid die ik voel in de dialoog met en in de opdrachten voor de gemeenten en in de dialoog met ondernemers en burgers. Het ligt dus in het verlengde daarvan. Wij vullen daarmee een stap in die in de benadering van Van Doorn is genoemd.

De heer *Kap* (OSN): Van Doorn zei ook dat de markt zijn werk moet doen. Er moeten niet al te veel regels komen. Los van de verantwoordelijkheid die het college voelt en die ik ook voel, zou het misschien kunnen betekenen dat Van Doorn zich in de wielen gereden voelt door de BZV die wij nu opstellen. Heeft het college eraan gedacht om de heer Van Doorn advies te vragen over dit stuk?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Natuurlijk heb ik de heer Van Doorn hier advies over gevraagd. Als

geestelijke vader van dat rapport wil hij natuurlijk weten hoe een en ander handen en voeten krijgt in de verschillende gremia. Hij juicht dit toe. Ik heb al gezegd dat wij proberen om de regeldruk zo klein mogelijk te maken. De BZV moet in mijn optiek enerzijds stellende regels bevatten bijna in de vorm van toelatingsplanologie, terwijl anderzijds meer sprake moet zijn van een verleidingsplanologie waarmee gestimuleerd wordt dat de transitie op gang komt. Waar excessen zijn, treden wij hard op.

De *voorzitter*: Hiermee komt een einde aan de beantwoording van de zijde van het college. Wij gaan nu de tweede termijn van de zijde van uw Staten voorbereiden. Een aantal fractievoorzitters heeft gevraagd om een ruime schorsing. Ik stel vast dat een half uurtje daarvoor voldoende is.

De vergadering wordt van 15.20 uur tot 15.50 uur geschorst.

De *voorzitter*: Aan de orde is de tweede termijn van de zijde van uw Staten.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Hij heeft gezegd dat wij in een complex proces zitten. In het vervolgtraject zal zeker een uitgebreide dialoog plaatsvinden met alle partners, burgers en al degenen die met dit onderwerp te maken hebben. Dat is prima. Mijn fractie heeft er vertrouwen in dat deze dialoog goed gevoerd wordt. Ik wil even stilstaan bij een aantal moties en amendementen. Ik begin met amendement A4. Wij hebben vertrouwen in het Brabantberaad en vinden niet dat wij op dit moment een voorbereidingsbesluit moeten nemen.

In onze eigen motie M2a hebben wij bewust het referentiekader verwoord. Wij vinden dat uitvoering en beslissing inzake ASVAM bij GS liggen.

Wij stemmen niet in met motie M6. Ik heb mij laten informeren dat de AMvB Huisvesting geldt voor minder dan 2000 vleesvarkens; grotere bedrijven vallen onder de IPPC-richtlijn.

Wij stemmen in met motie M8 als het de bedoeling dat PS dit gaan doen, want GS hebben hierin hun eigen verantwoordelijkheid.

De heer *Van Vught* (CDA): Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor de zeer uitgebreide beantwoording van de diverse inbrengen in eerste termijn.

Op de Ruwenberg zijn wij op basis van vertrouwen uiteen gegaan. Het heeft nogal wat kruim gekost om tijdens dat Brabantberaad een compromis te bereiken. Zoals onze interim-fractievoorzitter en mijn naamgenoot al heeft gezegd, willen wij nu geen voorbereidingsbesluit nemen, maar wij zijn wel voor een goede monitoring. Toen het ging over de mug en de olifant heb ik al opgemerkt dat degenen die de komende weken nog een vergunning aanvragen, moeten voldoen aan heel veel richtlijnen op het gebied van dierenwelzijn, van uitstoot, etc.. Er zullen dus geen drama's geschieden.

Er moet nog veel worden uitgewerkt. Het is heel wezenlijk hoe die maatlat eruit komt te zien. Wij hebben al gezegd dat hij eenvoudig en begrijpelijk moet zijn. Wij hopen dat de essentiële spelers daarbij betrokken worden.

De heer *Van Hattem* (PVV): Drama's zullen er misschien niet geschieden. Er is inderdaad sprake van complexe regels. Heeft de heer Van Vught niet liever dat die aanvragen worden behandeld op grond van een zorgvuldige maatlat in plaats van op grond van de op dit moment geldende regelgeving? Als wij nu een voorbereidingsbesluit nemen, worden aanvragen dus behandeld volgens de maatlat waarin goede eisen worden opgenomen, zowel voor de samenleving als voor de sector. Is dat niet veel beter?

De heer *Van Vught* (CDA): Wij hebben al heel uitgebreid gesproken over deze problematiek. Het heeft geen zin om dat nu weer te doen. In het Brabantberaad zijn wij op basis van vertrouwen uit elkaar gegaan. Ik vind dat dit vertrouwen ernstig geschonden wordt als wij op deze manier met de daar gemaakte afspraken omgaan. Dat willen wij niet. Met een voorbereidingsbesluit staat alles een

halfjaar stil. Dat kan niet anders. Daardoor kan er een stapeling van vergunningen optreden. Wij zijn daartegen.

De heer *Verhees* (VVD): Aan de heer Van Hattem en andere bange mensen hier in de zaal zou ik willen vragen of zij werkelijk denken dat, als over een paar maanden de retail zijn inkoopspecificaties bekend maakt, een ondernemer nu nog snel een stal bouwt die niet aan die specificaties voldoet waardoor hij straks een product heeft waarvoor geen belangstelling meer bestaat? Een ondernemer is niet gek.

De heer *Van Hattem* (PVV): Het gaat niet alleen om het product maar ook om de hoeveelheid aanvragen. Het is niet onoverkomelijk als wij normaal gesproken vijf of tien aanvragen ontvangen die volgens de oude regeling moeten worden afgehandeld, maar nu krijgen wij wellicht dertig of veertig aanvragen en misschien nog meer die anders allemaal volgens de nieuwe regeling kunnen worden afgehandeld.

De *voorzitter*: Mijnheer Van Hattem, ik ben best bereid het debat tot vanavond laat te laten voortduren, maar alleen als er echt nieuwe dingen worden toegevoegd. De vraag ligt helder op tafel, de afweging ligt voor ons en wij bewijzen elkaar een dienst door daarover straks een besluit te nemen. Tenzij iemand echt iets nieuws kan toevoegen aan dit debat, stel ik voor te concluderen dat de zaak duidelijk is.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Waarom wil de heer Van Vught niet meegaan in onze stelling dat vanaf vandaag iedere uitbreiding in de geest van de maatlat moet plaatsvinden?

De heer *Van Vught* (CDA): Dat heb ik zojuist uitgelegd. Wij vinden dat wij daarmee het vertrouwen schenden. Wij weten niet hoeveel vergunningen er extra aangevraagd zullen worden. Er zoemt hier een getal rond. Wij hebben die informatie niet en de gedeputeerde heeft die ook niet. Laten wij dit eerst maar eens monitoren en dan komt het vanzelf terug in de commissie TSP.

Als blijkt dat het uit de hand loopt, dan moet er ingegrepen worden.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ons inziens wordt dat vertrouwen helemaal niet geschaad. Er staat immers nadrukkelijk dat als een vergunning wordt aangevraagd in de geest van de concept-maatlat er bij GS een mogelijk is om die ontheffing te geven.

De heer *Van Vugt* (CDA): Ik wil mevrouw Knoet in overweging geven om toch nog eens kennis te nemen van het rapport van de Nationale Ombudsman. Hij signaleert daarin dat de overheid vooral bezig is burgers en bedrijven te benaderen vanuit wantrouwen. Die trend wil onze partij keren; 95% van de burgers en de bedrijven zijn van goede wil. Wij moeten ons niet altijd willen concentreren op de overige 5%.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Daarop concentreren wij ons wel in deze tijd, juist omdat wij iedereen willen steunen die in de sfeer van deze nieuwe maatlat aan de slag gaat.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ik wil graag aan de heren Van Vught/Van Vugt vragen, hoe zij denken dat de burger vertrouwen houdt in het beleid dat wij hier maken als wij nu geen knopen durven door te hakken en zeggen dat wij vanaf vandaag volgens die maatlat gaan werken en omdat die er nog niet is nu even een voorbereidingsbesluit nemen?

De *voorzitter*: Ik stel voor dat één Van Vug(h)t antwoordt.

De heer *Van Vught* (CDA): Mevrouw Knoet zegt dat als wij een voorbereidingsbesluit nemen GS toch ontheffing kunnen verlenen als een aanvraag in overeenstemming is met de geest van de maatlat. Dat kan natuurlijk nooit want er is nog geen maatlat. Waar moeten GS dan zo'n vergunning langs leggen? Dat betekent dat die aanvragen op een stapel blijven liggen.

Schijnbaar nemen wij in de ogen van mevrouw Spierings vandaag een slap besluit. Wij vinden dat niet. Wij zijn van mening dat wij vandaag opnieuw

een besluit nemen dat heel ver gaat. De hele sector zal zijn uiterste best moeten doen om te halen wat wij vandaag hier bespreken. Die opgave is niet gemakkelijk. Namens het CDA wens ik de boeren daarbij heel veel succes toe.

Mevrouw *Spierings* (D66): Ik vroeg hoeveel vertrouwen de burger nog in ons zal hebben als wij vandaag geen stevige besluiten durven te nemen.

De heer *Van Vught* (CDA): Mevrouw Spierings en ik verschillen van mening over wat stevige besluiten zijn. Het besluit dat wij vandaag nemen, vinden wij heel stevig. Het is niet zomaar een besluit.

De *voorzitter*: Ik vraag de heer Van Vught zijn betoog af te ronden.

De heer *Van Vught* (CDA): Wij zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde dat het onderwerp stalsaldering terugkomt in juni en dan gekeken wordt of een andere oplossing is. Ik wil de suggestie meegeven de Landschapsinvesteringsregeling die in veel gemeenten wordt toegepast, daarbij te betrekken. Dat is heel wezenlijk.

Wij zijn blij dat het college ook oog heeft voor startende ondernemers en gezinsbedrijven waarvoor mijn fractie ook staat.

Wij moeten vernieuwing en dynamiek stimuleren. Hoe meer vernieuwing er komt, hoe sneller dierenwelzijn verbeterd wordt en emissies verminderd. Wij zijn ook blij met de opmerking van de gedeputeerde dat food en agri buitengewoon belangrijk zijn voor Nederland. Wij zouden het plezierig vinden als er een EU-paragraaf aan gekoppeld wordt. Wij opereren immers in een Europees krachtenveld.

Wij zijn nu drie jaar onderweg. In 2010 hebben wij een heel belangrijk besluit genomen. Wij hebben de commissie Van Doorn ingeschakeld. Die is nu ongeveer halweg. Wij hopen dat zij met goede werkbare adviezen komt en dat alle betrokken partijen zich daarin kunnen vinden.

Wij beschouwen het voorliggende voorstel als het slotstuk van de Ruwenbergconferentie, ook al

moet het nog verder worden uitgewerkt. Er worden heel belangrijke stappen gezet om te komen tot een duurzame veehouderij in Brabant.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Het viel onze hele fractie op dat het debat tot nu toe nauwelijks lijkt te gaan over de visie en over de denklijn, maar vooral over de techniek en over details. Dat is heel jammer, want wij zijn bezig met een wezenlijke koerswijziging die uniek is in heel Nederland en waarschijnlijk ook daarbuiten en die een voorbeeld gaat zijn voor de rest van Nederland. Het blijkt hier niet zo, maar ik heb mij laten vertellen dat veel mensen meeluisteren, zowel van de zijde van de pers als van bestuurlijk Nederland. Wij spelen een voortrekkersrol maar daar is zo weinig aandacht voor. Ik vind dat wij ons collectief best mogen verheugen over het feit dat wij in staat zijn die koerswijziging te realiseren.

Wij vinden het ook bezwaarlijk dat sommige partijen voortdurend doen alsof dit voorstel leidt tot meer grootschaligheid en intensivering. Volgens de fractie van de SP is dat pertinent onwaar. Op die manier wordt nog meer wantrouwen gecreëerd in een tijd dat iedereen juist samen naar oplossingen wil zoeken. Dat laatste is op zich al uniek.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Bij onze fractie zou heel veel ongerustheid worden weggenomen als wij zo dadelijk niet besluiten om het GEP (Gebiedsgerichte Economische Perspectieven) los te laten. Als er geen schaalvergroting gaat plaatsvinden, hoeft je helemaal niet naar de emissierechten te kijken want je kunt met luchtwassers al ter plaatse reduceren. Met de voorliggende ontheffing kun je vergroten voor dierenwelzijn zonder dat er dieren bijkomen. Als wij dat hier dan ook stellen, nemen wij bij iedereen de ongerustheid weg.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik wil graag bij iedereen de ongerustheid wegnemen, maar niet op basis van een foute aanname zoals de heer Van der Wel dat doet.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Mevrouw Slegers gaat

niet op mijn opmerking in. Ik kan hier verder niets mee.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik heb gezegd dat u uitgaat van een foute aanname, mijnheer Van der Wel. Vorige week heb ik als toehoorder de commissievergadering bijgewoond die daarover ging. Daar is ook gesteld dat het een foute aanname is.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Dan zijn mevrouw Slegers en ik het met elkaar oneens.

De *voorzitter*: Dat is gebleken; geen polonaise dus.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Mevrouw Slegers heeft in eerste termijn zelf gezegd dat zij niet wil vasthouden aan 1,5 ha. Daarmee treedt zij ook in detail. Haar eigen achterban heeft hier nota bene vanochtend tegen geprotesteerd.

Mevrouw *Slegers* (SP): Terecht. Zij demonstreren voor een zorgvuldige en duurzame veehouderij. Wij hebben heel goed gehoord wat onze achterban zegt. Dat is een ondersteuning van onze inbreng hier in de Staten en overigens ook van ons partijprogramma zoals ik vanochtend al heb gezegd.

Ik vraag toestemming om als socialist Ronald Reagan te citeren. Toen hij nog bij de tijd was, zei hij altijd: vertrouwen is goed, controle is beter. Dat was een waar woord en dat zeg je niet gauw van Ronald Reagan. Maar wij doen het allebei.

De *voorzitter*: Mevrouw Slegers, ik maak u erop attent dat voor zover mijn geheugen correct is u niet zo ver van huis bent. Het was Lenin die dat zei en niet Ronald Reagan.

(geroffel op de bankjes)

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik wil dit corrigeren. Zij hebben beiden die uitspraak gedaan en Reagan heeft zich beroepen op Lenin.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik wilde al bijna mijn fractievoorzitter tot de orde roepen, want hij heeft

mij dat ingefluisterd. Zij hebben beiden gelijk.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Volgens Wikipedia is het Stalin, voorzitter.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik wil er nog eentje aan toevoegen, misschien tot genoeg van de SP.

Mevrouw *Slegers* (SP): Komt de heer Van Hattem nu misschien met Chávez?

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik weet heel zeker dat Michael Gorbatsjov het volgende heeft gezegd eind jaren tachtig in de DDR: "Wer zu spät kommt, den bestraft das Leben."

Ik zou graag willen dat wij niet te laat komen en daarom nu op tijd een voorbereidingsbesluit nemen. Kan de SP zo'n voorbereidingsbesluit steunen?

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik was nog niet klaar, ik was net begonnen met Ronald Reagan, Lenin en Stalin. De gedeputeerde heeft in eerste termijn gezegd dat het mogelijk om te monitoren en binnen twee weken met een rapportage te komen. Hij heeft die monitoring ook toegezegd. Dat lijkt ons goed. Als die rapportage er is, zullen wij zien of het over een mug of over een olifant gaat en op dat moment de maatregelen nemen die daarbij passen. Wij doen dat op basis van feiten in plaats van op een welles-nietes-discussie. Zo gaan wij in ieder geval juridisch niet nat, omdat wij dan een proportioneel besluit nemen op basis van de feiten.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Mijn vraag zowel aan mevrouw Slegers als aan de gedeputeerde is waarom er de afgelopen veertien dagen niet gemonitord is. Ik vond het in de commissievergaderingen van 1 en 8 maart al heel duidelijk. Ik begrijp dat er iets is gemonitord waaruit blijkt dat er sprake is van een toename van het aantal aanvragen. Wat willen wij in godsnaam met die veertien dagen? Wij lopen alleen maar risico!

Mevrouw *Slegers* (SP): Wij moeten ook niet te naïef zijn. Wij hebben twee weken geleden met een

redelijk brede commissiemeerderheid gezegd dat er iets moet gebeuren. Sommige fracties spraken over een voorbereidingsbesluit en wij hebben gezegd dat wij graag van het college wilden horen welke maatregelen mogelijk zouden zijn. Laten wij niet denken dat toen pas een beweging in gang is gezet. Als die beweging inderdaad in gang is gezet en het blijkt een olifant te zijn, dan is dat al vóór het Ruwenbergberaad, maar niemand weet dat. Wij zouden toch nooit besluiten nemen op basis van emotie maar op basis van feiten? Als dat binnen nu en twee weken kan, is volgens mij iedereen happy en gaan wij juridisch niet nat.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik deel de opmerking dat het misschien toen al is begonnen, maar niemand weet dat. Daarom vraag ik mij af waarom er niet eerder geïnventariseerd is en waarom wij nu dat risico willen lopen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Dat is geen vraag aan mij maar aan het college.

De heer *Van Hattem* (PVV): Misschien komen wij te laat als pas over twee weken een voorbereidingsbesluit moet worden genomen en er liggen er al heel veel aanvragen. Voor die aanvragen komt de maatlat als mosterd na de maaltijd. Dat is doodzonde, want zij hadden wel onder die maatlat kunnen vallen. Het is dan allemaal verspilde moeite.

De *voorzitter*: Er wordt een verklaring afgelegd maar geen vraag gesteld.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Mevrouw Slegers zegt een paar keer: laten wij een paar weken wachten, want dan gaan wij juridisch niet nat. Hoe kunnen wij juridisch nat gaan als wij nu dit voorbereidingsbesluit nemen?

Mevrouw *Slegers* (SP): Elk besluit moet worden genomen op basis van onderzochte feiten. Dat geldt ook voor een voorbereidingsbesluit. Als CDA en VVD zeggen dat het niet zo'n vaart loopt, is dat een uiting van een emotie. Het is ook een emotie als wij zeggen er begint een tsunami van

aanvragen los te komen. Dat argument houdt bij geen enkele rechter stand. Ik heb de afgelopen maanden geen enkel juridisch advies gekregen van wie dan ook, dus wij moeten onze eigen afweging maken. Wij vinden dat wij onze instrumenten niet meteen uit handen moeten geven.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Wij geven onze instrumenten niet uit handen want wij gaan de Verordening ruimte aanpassen. Er is maar gedurende twee maanden een voorbereidingsbesluit nodig.

De heer *Van Vugt* (CDA): Voorzitter! Ik vind dit een herhaling van zetten.

De *voorzitter*: U haalt mij bijna de woorden uit de mond.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): De SP zegt dat wij onze instrumenten niet uit handen moeten geven. Ik wil graag uitleggen dat wij die niet uit handen geven. Ik wil ook graag reageren op het inhoudelijke punt van de SP: de motivatie. Wij zijn de afgelopen week druk bezig geweest met dit voorbereidingsbesluit en het punt van de motivatie was het lastigste. Wij hebben daarover gesproken met onze juridische adviseurs. Uiteindelijk hebben wij gekozen voor de motivatie dat wij de overbelaste gebieden – de zestien gemeenten die wij hebben genoemd – willen ontlasten. Dat is voldoende reden en motivatie om nu dit voorbereidingsbesluit te nemen. Dat is waarschijnlijk nog een betere motivatie dan wanneer over twee weken blijkt dat er een aantal vergunningen is ingediend.

De *voorzitter*: Dit argument is nu al verschillende malen gewisseld. Wij zijn nu toe aan conclusies.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Mag ik toch nog een korte opmerking daarover maken?

De *voorzitter*: Dat mag, want u bent nog aan het woord.

Mevrouw *Slegers* (SP): De heer Smeulders was

degene die twee weken geleden hamerde op juridische houdbaarheid. Ik was het daar zeer mee eens. Gisteravond hebben wij het voorstel van GroenLinks voor het eerst gezien. Ik vind een avond en een nacht tekort om te kunnen bekijken of dit voorstel wel juridisch houdbaar en haalbaar is. Ik zeg niet dat het een slecht voorstel is, maar ik wil weten of het inderdaad houdbaar is. Dat lijkt mij een zorgvuldige werkwijze.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Dat heeft de gedeputeerde namens het college van GS, waaraan de SP deel uitmaakt, een uur geleden gezegd.

Mevrouw *Slegers* (SP): Wij zijn een zelfstandig opererende fractie en wij maken onze eigen afweging.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voorzitter! Ik wil mevrouw Slegers eraan herinneren dat zij zelf bij het overleg met de oppositie aanwezig was om o.a. dit besluit te bespreken. Het concept was wel degelijk tijdig ter beschikking.

Mevrouw *Slegers* (SP): Er ligt nu een heel ander voorstel van GroenLinks voor. Daarvan heb ik pas gisteravond laat gehoord. Wij hebben twee weken bij dat overlegje gezegd dat wij alle instrumenten in beeld wilden brengen. Wij wachtten toen op antwoord van het college. Dat is het hele punt. Ik heb nog een paar vragen. De eerste betreft amendement A8 van de PvdD en GroenLinks. Wij staan daar sympathiek tegenover, maar de gedeputeerde heeft gezegd dat daarover nog geen juridische helderheid bestaat. Mijn vraag aan de indieners is of dit amendement kan worden omgebouwd tot een motie en deze tot later kan worden aangehouden. Misschien kunnen zij daarover iets zeggen in hun tweede termijn?

Dan kom ik bij motie M10. Wij willen echte resultaten in de Peel en de Kempen en wij willen dus instrumenten om te kunnen sturen op concentraties en overbelasting. Vandaar dat deze motie zo belangrijk is.

In verband met motie M12 vraag ik zowel aan de fractie van D66 als aan de gedeputeerde hoeveel

zeggenschap de RUD's eigenlijk hebben over deze vergunningen en over deze aanvragen? Is het niet meer een taak van de gemeenten? In hoeverre heeft de provincie daar iets over te zeggen?

Motie M17 gaat over het handhaven van dierrechten voor alle landbouwhuisdieren. Het gaat dan ook over struisvogels, herten, eenden, etc. Wij vragen of de indieners erover willen nadenken om het woord "landbouwhuisdieren" te veranderen in pluimvee en rundvee?

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik had gehoopt dat mevrouw Slegers ook zou ingaan op motie M18. Die motie gaat over een onderzoek naar mestvergisters. Zij heeft een amendement ingediend waarin wordt voorgesteld om te besluiten het aantal van 30 mestvergisters terug te draaien naar enkele mestvergisters op daarvoor geschikte locaties. Wij vragen om een onderzoek naar o.a. volksgezondheid. Hoe staat zij tegenover deze motie?

Mevrouw *Slegers* (SP): Een paar maanden geleden is ons in de commissie toegezegd dat er informatiebijeenkomsten komen over hoe het nu zit met mestvergiftiging en mestverwerking. De rest komt in juni. Natuurlijk moet er onderzoek gedaan worden, maar het is de vraag of de provincie dat moet doen. Ik denk dat dit op rijksniveau moet gebeuren en dat daarvoor al initiatieven genomen zijn. Ik ben voldoende gerustgesteld door de commissiebehandeling om te wachten op de integrale behandeling in juni. Van te voren vergaren en krijgen wij informatie.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Wat vindt mevrouw Slegers van een motie waarin wij GS verzoeken om ons een verzameling van de beschikbare informatie voor te leggen waaruit wij dan een beleidslijn zouden kunnen abstraheren? Als iedere fractie op zoek gaat naar informatie, beschikken wij straks allemaal over verschillende informatie.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik begrijp de bedoeling van de heer Van der Wel. Ik moet even zien hoe de formulering dan wordt. Ik zie dat op papier. Ik heb mijn hele partij al gemobiliseerd op dit

onderwerp en ik wil de Staten daarvan graag deelgenoot maken.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Dit antwoord is voldoende. Dank u wel, mevrouw Slegers.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voorzitter! Onderdeel van het voorliggende Statenvoorstel is het aangaan van de dialoog met burgers. Vandaag hebben vele Brabantse burgers de moeite genomen om naar het provinciehuis te komen, daarvoor dank. Ik verbaas me dan ook erover als ik van hen hoor dat ze deze ochtend in een pauze niet eens de gelegenheid hebben gekregen om met hun volksvertegenwoordigers in een publiek toegankelijke ruimte te spreken. Ik wil hierop graag een reactie.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik vraag mij af hoe mevrouw Kardol erbij komt dat Statenleden niet met de mensen beneden mochten spreken. Het is gewoon een kwestie van hier een trap aflopen naar beneden en naar die mensen toegaan. Op die manier had zij met hen kunnen spreken. Ik ben mij er niet van bewust dat er een verbod is uitgegaan van de CdK of van de beveiliging om niet te spreken met mensen die hier te gast zijn.

De *voorzitter*: Ik ben zelf net ook beneden geweest en heb met een paar mensen kunnen spreken. Wellicht is er een misverstand.

Mevrouw *Kardol* (PVV): De heer Heijmans heeft mij niet goed begrepen. Ik geef aan dat dit geen beveiligde ruimte is en burgers toch beneden bij de trap worden tegengehouden. Zij mochten in de pauze hier niet naar toe komen om met de Statenleden te praten.

De *voorzitter*: Ik zal het laten uitzoeken, mevrouw Kardol. Gaat u verder.

Mevrouw *Kardol* (PVV): We hebben zojuist de persoonlijke definitie van de gedeputeerde aangaande duurzaamheid gehoord, maar wat is de definitie van zorgvuldig in dezen? Daarom verzoek

ik de gedeputeerde nogmaals om een reactie op deze vraag.

De PVV is voorstander van inzetten op volksgezondheid, leefbaarheid en dierenwelzijn. Door in te stemmen met dit dossier krijgen GS de vrije hand om "knelpunten op te lossen". In eerste termijn heb ik hierover een viertal vragen gesteld. Wellicht dat de gedeputeerde in deze termijn deze vragen alsnog kan beantwoorden? Ik wil de vragen graag herhalen:

1. Wat is knellend en welke criteria en uitgangspunten worden hiervoor gehanteerd?
2. Welke factoren bepalen of in een situatie sprake is van "overbelasting"?
3. In de nota van wijziging is zonder dit expliciet te vermelden de gebruikmaking van de "algemene ontheffingsmogelijkheid" vervangen door "vigerend instrumentarium". 4. Welke instrumenten bedoelen GS hier concreet mee?

Welke criteria zullen GS hanteren zolang er nog geen beschikking is over de BZV?

Er is een duidelijk maatschappelijk "nee" tegen megastallen. Dat hebben we vanochtend gezien in de protestactie van Megastallen Nee én van de verweesde achterban van de SP. Daarom zal de PVV het amendement van GroenLinks tegen uitbreiding boven 1,5 hectare steunen, gezien er nog geen duidelijkheid is over de invulling van BZV. Éerst moet er een duidelijke invulling in de BZV komen over waarborgen van de volksgezondheid, de leefbaarheid en het dierenwelzijn.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik wil de PVV in Brabant een compliment maken, omdat deze partij met haar steun de bevolkingsinitiatieven in Brabant een diametraal ander standpunt inneemt dan haar Kamerfractie. Brabant mag daarmee heel blij zijn.

De *voorzitter*: Mevrouw Kardol vervolgt haar betoog.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Volgens het blad Boerderij.nl – een journalist van dit blad is hier overigens vandaag aanwezig – blijkt uit een rondgang langs adviesbureaus die ondernemers begeleiden bij hun bedrijfsuitbreiding dat

tientallen bouwvergunningen versneld worden ingediend. Deze groep is al in bezit van milieuvergunningen en vragen nu versneld bouwvergunningen aan. De hele discussie van dit moment gaat over aantallen vergunningen. Wanneer gaan we dit voorbereidingsbesluit dan wél nemen in een extra Statenvergadering?

Om mijn fractievoorzitter te citeren "rather safe than sorry" stel ik voor dat wij als Staten vandaag daadkrachtig optreden door alle aanvragen vanuit de 16 overbelaste gebieden die na vandaag worden ingediend, aan te houden en te toetsen op de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij zodra deze effectief is. Juist door de maatschappelijke dialoog aan te gaan, creëer je duidelijkheid en vertrouwen onder de Brabantse burgers.

Uiteraard zijn wij tegen de komst van ASVAM, oftewel 17.000 varkens, naar het overbelaste Deurne. We hebben hiervoor een motie mede-ingediend.

Ik kom even terug op onze motie over meerdaagse activiteiten. Het is ons onbegrijpelijk en onacceptabel dat het college weigert om Provinciale Staten inzicht te geven in het uitgeven van belastingmiddelen, met name vooraf. Dit geeft GS een vrijbrief om te doen en laten wat ze willen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor de beantwoording. Volgens mij heeft de heer De Boer snel genoeg meegeschreven en niet zo heel veel gemist. Hij heeft mij bepaalde zaken toegezegd en ik wacht de uitwerking van de maatlat met vertrouwen af. Wij hebben ook vertrouwen in de partners van het Brabantberaad en in de ambtenaren. Wij zullen de uitwerking van de BZV beoordelen op de door ons ingebrachte punten.

Onze opmerking dat natuur een meer prominente plek moet krijgen, was zeker geen vraag om meer regels. Wij vragen wel om een goede beoordeling van de effecten en op basis daarvan een goede uitwerking in de maatlat op te nemen.

De gedeputeerde heeft niet gereageerd op onze suggestie om in de maatlat de eisen op te nemen dat alleen kan worden uitgebreid in die gemeenten waar een gebiedsprofiel is opgesteld bijvoorbeeld

samen met de dorpsraden. Wij laten die gedachte nog niet los. Ik wil nog graag een reactie hierop.

Ik trek motie M7 in. De adviezen van mijn collega's neem ik ter harte. De boodschap dat de PvdA vindt dat er in Brabant geen bedrijven moeten zijn met meer dan 250 koeien is duidelijk.

De *voorzitter*: Motie M7 is ingetrokken en maakt geen onderdeel van beraadslaging meer uit.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Het verheugt ons zeer dat wij unaniem van mening zijn dat het plan van ASVAM niet thuishoort in het overbelaste Deurne. Jammer, dat de coalitiepartijen niet tot één motie konden komen. Wij vragen GS om beide moties te honoreren en ASVAM te laten weten dat hun plannen voor Deurne door de volledige Staten worden afgekeurd. Kan daarover dan binnen veertien dagen een besluit genomen worden? Wij hebben het er al zo lang over. Het is ook voor het bedrijf zelf belangrijk dat er duidelijkheid komt. Het is zowel voor de burgers als voor het bedrijf hoog tijd dat er een besluit genomen wordt.

Ik heb een vraag aan mevrouw Slegers over amendement A3. Het is mij niet duidelijk waarom de SP niet zou kunnen meegaan met amendement A2, in het bijzonder omdat in amendement A3 gesproken wordt over locaties. Er wordt dus wel aangegeven dat er locaties zijn, maar hoeveel wordt in het midden gelaten.

Op grond van de reactie van GS op motie M9 vraag ik waarom er niet eerder gemonitord is. Volgens mij waren de signalen in de commissievergadering van 1 en 8 maart duidelijk. Als er een monitoring had plaatsgevonden, hadden wij vandaag een duidelijk besluit kunnen nemen.

De discussie gehoord hebbende, gaat mijn fractie mee met amendement A4. Er zijn nu nog overal lopende zaken waaraan wij niets meer kunnen doen. Daarom gaat de stallenbouw gewoon door. Wij willen niet dat wij nog jaren en jaren lopende zaken krijgen. Wij willen dat vanaf vandaag alle aanvragen gericht zijn op die nieuwe maatlat.

Ik herhaal onze complimenten aan alle betrokkenen voor de denklijn die voorligt. Het is ons immers allemaal te doen om een mooi Brabant

waar het goed wonen, werken en recreëren is.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voorzitter! Ik wil in de tweede termijn nogmaals benadrukken dat wij vandaag een mijlpaal bereiken in het veehouderijdossier. Ontwikkelruimte moet je verdienen. Dat is het leidende thema waarop wij eigenlijk alle onderwerpen benaderen. Die denklijn is een belangrijke mijlpaal omdat die richting geeft aan de toekomst en aan alle besluiten die wij de komende tijd moeten nemen. Een daarvan gaat over de vraag wat wij doen in de tussenliggende periode. Op dit moment lijkt de discussie zich daarop toe te spitsen. Wat gebeurt er in de tussenliggende periode met bedrijven die binnen de huidige verordening van 1,5 ha per bedrijf, nog ontwikkelruimte hebben? Wij hebben het immers niet over bedrijven die buiten die 1,5 ha gaan, maar over bedrijven die van 1 ha kunnen groeien naar 1,5 ha. Wij zouden die het liefst vandaag al laten opereren onder de maatlat. Hoe zorgen wij ervoor dat zij die ontwikkelruimte verdienen? Wij hebben vandaag een paar instrumenten langs zien komen. Het instrument compartimentering zorgt ervoor dat in gebieden met een te intensieve landbouw de intensiteit niet verder kan toenemen. Ik denk dat wij dit graag aanbevelen als een oplossing voor de middellange en de lange termijn. Wij houden die motie in stand en hebben haar enigszins aangepast opdat meer partijen zich daarin kunnen vinden.

Wij zijn nog niet uit het voorbereidingsbesluit. Wij kunnen dat vandaag nemen of wanneer er aanwijzingen zijn dat er ontwikkelingen plaatsvinden die wij niet willen. Wij vinden het lastig. Of wij nemen een besluit of wij zoeken een andere oplossing. Ik heb vandaag die oplossing al aangegeven, namelijk benut de Verordening stikstof. Die hoeft je vandaag niet te wijzigen. Er is wel reden om dat op termijn te doen, maar je kunt daarmee rustig twee of drie maanden wachten. Op die manier zet je een rem op het geheel in plaats van vandaag aan de noodrem te trekken en een voorbereidingsbesluit te nemen. Mijn persoonlijke mening is: benut de Verordening stikstof en houdt een voorbereidingsbesluit achter de hand. In de fractie moeten wij echter nog ons definitieve

standpunt bepalen.

Ik heb voldoende gezegd over de BZV. Wij zijn akkoord met de besluiten 9, 10, 11 en 12. De Verordening stikstof komt straks aan de orde. U kunt wel raden hoe wij daarin staan. Wij zijn ook akkoord met besluit 14. Besluit 15 betreft de bouwstop geiten. Wij kunnen meegaan in een verlenging van deze bouwstop maar wel met een enorme druk op het verzoek om de BZV snel tot stand te brengen, zodat de bouwstop ervan af kan, want die bedrijven zitten al heel lang in onzekerheid. Bovendien zijn er enkele knelgevallen in kernrandzones waaraan wij dringend iets moeten doen. Wij gaan dus mee met dit besluit, maar wel met een aantal clausules.

Besluit 16 betreft de grondgebonden veehouderij. Ik heb in de Ruwenberg erop aangedrongen om de rundveehouderij op te nemen in deze besluitvorming. Dat is op een goede manier verwoord en ook onderschreven door de partners. Het is een goede zaak om de intensivering van de rundveehouderij versneld tot stand te brengen en mee te laten lopen in een versnelde verandering van de verordening.

Wij vinden het te vroeg om nu al te besluiten over besluit 17 inzake mestverwerking. Wij willen dit punt in juni bespreken, maar vinden niet dat daarover vandaag een besluit moet worden genomen. Als het een procesafpraak is, heeft het ook niet veel betekenis en kan het er net zo goed uit.

Wij gaan akkoord met besluit 18 inzake de pelsdierhouderij. Dat geldt ook voor besluit 19 betreffende de uitvoering commissie Van Doorn. Wij steunen de opmerking dat retail een tandje bij moet zetten.

Mevrouw Slegers heeft gevraagd wat de verantwoordelijkheid is van RUD bij de vergunningen. Het gaat om twee momenten. Als er een bouwvergunning wordt ingezet, is de gemeente aan zet. Als er een milieuvergunning aan vast zit, is ook de RUD aan zet. Als het om een kleinere veehouderij gaat, valt die onder het activiteitenbesluit en komt de RUD er in de meest gevallen niet aan te pas, tenzij de gemeente de bouwvergunning ook bij de RUD heeft geplaatst.

In de toekomst handhaaft de RUD op vergunning

en vooral op het milieuaspect van de veehouderij. Misschien zijn er uitzonderingen, maar ik laat het graag aan de gedeputeerde over om daarop in te gaan. Die heeft er vast meer verstand van.

Tot slot dank ik GS en de ambtenaren voor al het werk dat zij hebben verzet en de zorgvuldigheid die zij daarbij hebben betracht. Het heeft ons geholpen om vandaag een goede discussie te voeren.

De *voorzitter*: Het dictum van motie M12 is gewijzigd en luidt bij het tweede gedachtestreepje als volgt:

"- op basis van een tussenrapportage te bepalen of handhaving voldoende prioriteit krijgt en deze rapportage te bespreken in de commissie TSP;"

bij het derde gedachtestreepje:

"- om bij een volgend integraal financieel afwegingsmoment gelden te reserveren indien gewenst ten behoeve van een tijdelijke versterking van de Handhaving Veehouderij voor 2 jaar indien dit uit het vorige punt noodzakelijk blijkt,"

De *voorzitter*: Deze gewijzigde maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M12a.

Het dictum van motie M13 is als volgt gewijzigd:

"roepen de Eerste en de Tweede Kamer op:

- het stelsel van dierrechten zo aan te passen dat binnen de provincies de mogelijkheid ontstaat om tot verdere regionale compartimentering te komen, zodat overbelaste gebieden als de Peel met maatwerk kunnen worden ontlast,"

De *voorzitter*: Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M13a.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Wij willen graag een nadere toelichting geven op vier moties die wij hebben ingediend. Wij dienen motie M14 "Volksgezondheid voorop" gewijzigd in. Wij verzoeken GS de commissie TSP te informeren als de nieuwe gezondheidsnormen door bestaande bedrijven worden overschreven. Als wij die informatie hebben, komen wij zelf wel met oplossingsvoorstellen.

Motie M15 gaat over aandacht voor natuur in het Brabantberaad. Dat kan op basis van bestaande gegevens, maar het viel ons op dat in het Statenvoorstel natuur niet wordt genoemd. Wij vonden dat gek en zijn van mening dat dit moet worden toegevoegd op basis van bestaande gegevens. Wij hopen dat GS met deze aanvulling alsnog positief adviseert over deze motie. Wij zullen deze motie zeker handhaven.

Op verzoek van de fractie van de SP wijzigen wij het dictum van motie M17. Dat luidt thans: "het stelsel van dierrechten uit te breiden naar melkvee en pluimvee". Wij hopen dat wij nu flinke steun krijgen voor deze motie.

De *voorzitter*: Het dictum van motie M14 is als volgt gewijzigd:

"verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *de commissie TSP te informeren indien de nieuwe gezondheidsnormen door bestaande bedrijven worden overschreven,"*

De *voorzitter*: Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M14a.

Het dictum van motie M17 wordt als volgt gewijzigd:

"roepen de Eerste en Tweede Kamer op:

- *het stelsel van dierrechten uit te breiden naar melkvee en pluimvee,"*

Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M17a.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): De discussie spitst zich vandaag toe op ons amendement A4. Laat ik beginnen met de opmerking dat wij dit niet allemaal zelf hebben bedacht. Vanaf deze plek wil ik hartelijk danken voor de ambtelijke ondersteuning die wij deze week hebben gekregen. Zonder die ondersteuning hadden wij dit voorstel nooit juridisch goed kunnen formuleren. Wij vonden die samenwerking bijzonder prettig. Mensen die zeggen dat ambtenaren lui zijn, krijgen het met mij aan de stok want dat klopt echt

niet.

Er liggen drie zaken voor in dat voorbereidingsbesluit. Ik wil die graag toelichten omdat ik merk dat daarover nog steeds onduidelijkheid bestaat.

Wat stellen wij concreet voor? Wij bereiden een spoedwijziging voor van de Verordening ruimte, inclusief een bouwstop. Die ligt vanaf komende week vier weken ter inzage en gaat per 1 juni in. Die geldt alleen voor de 16 meest overbelaste gebieden waar op dit moment minimaal veertig dieren per inwoner zijn. Wij vinden dat even genoeg. Dat is het eerste punt.

Het tweede punt is dat GS in deze verordening de mogelijkheid krijgen om medewerking te verlenen aan initiatieven die bijdragen aan de transitie naar een zorgvuldige veehouderij. De gewenste ontwikkelingen kunnen dus wel gewoon doorgaan. Als de conceptmaatlat er begin juni is, kunnen wij gewoon weer vooruit.

Het derde is dat wij tot die tijd het voorbereidingsbesluit nemen, dus eigenlijk maar tot 1 juni, om de komende maanden ongewenste ontwikkelingen te voorkomen. Het zijn dus geen zes maanden maar een paar maanden.

Op deze manier is er geen gat. Met de door GS voorgestelde manier van handelen is er wel sprake van een gat tussen het moment dat de maatlat er is en de huidige situatie en wel een gat van een jaar. Want pas in februari 2014 is de beleidsrijke wijziging van de Verordening ruimte waarschijnlijk helemaal ingevoerd. Wij geven boeren de keuze als wij kiezen voor het voorstel van GS en tegen dit amendement stemmen. Zij hebben de keuze of zij dit jaar een vergunning aanvragen zonder aan bovenwettelijke eisen hoeven te voldoen, of dat zij dat volgend jaar doen en dus wel aan die eisen moeten voldoen. Als ik boer was, dan wist ik het wel. Volgens mij snappen wij het allemaal, want in motie M9 van de SP die wordt gesteund door VVD en CDA wordt niet voor niets gesteld dat tot het ingaan van de maatlat een ongebruikelijke toename van vergunningaanvragen voor uitbreiding van veehouderijen die onder de huidige vigerende regelgeving vallen, moet worden voorkomen. Het staat gewoon in een voorstel dat door de drie coalitiepartijen wordt

ingediend en ondersteund. Dat is precies wat wij zeggen vandaag en dat is precies waar wij bang voor zijn. Toch vind ik het heel erg gevaarlijk wat deze motie verder doet. Daarin wordt namelijk voorgesteld om de komende weken te monitoren of er veel nieuwe vergunningen worden aangevraagd. Als dat gebeurt, dan moeten wij wel maatregelen gaan nemen, zo zegt de SP, en dan kunnen wij misschien zelfs met een voorbereidingsbesluit komen. Dit is juist een oproep om de komende weken tot een enorme run op het aanvragen van nieuwe vergunningen te komen. Ik vind dat onfatsoenlijk en een wassen neus.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik denk, mijnheer Smeulders, dat u die oproep tot het aanvragen van nieuwe vergunningen aan uzelf te danken hebt. U hebt in de commissie uitvoerig gezegd dat wij een voorbereidingsbesluit moeten nemen. De mensen die niet aan die maatlat willen voldoen en die denken dat er binnenkort een voorbereidingsbesluit komt, hebben dat allang aangevraagd. De rest vraagt dat niet meer aan. U vertelt nu precies wat uzelf tot nu toe hebt bewerkstelligd.

De *voorzitter*: Ik wil toch even zeggen dat ik mij herinner dat deze discussie een uur geleden ook al gevoerd is.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat ben ik helemaal met u eens, voorzitter, maar de heer Smeulders begint er weer over.

De *voorzitter*: Maar als wij dan allemaal weer mee gaan doen. Ik vraag de heer Smeulders zijn betoog af te ronden. Zijn spreektijd is om en het punt is gemaakt.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Ik wil dolgraag reageren op de opmerking van mevrouw Geeraedts, want zo is het precies. Wij hebben een paar weken geleden die oproep hebben gedaan, maar als wij nu zeggen dat wij over een paar weken weer gaan kijken, gebeurt het weer en dat moeten wij voorkomen. Als wij nu niets doen, dan geven wij geen twee weken maar een jaar de tijd

om aanvragen in te dienen en dan zijn de gevolgen heel groot.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Degenen die echt wilden aanvragen omdat zij dachten dat de maatlat eraan kwam, hebben dat allang gedaan, mijnheer Smeulders. Die kunt u helemaal niet meer tegenhouden.

De *voorzitter*: Ik hoor geen nieuwe argumenten meer.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Ik zou tegen mevrouw Geeraedts willen zeggen dat haar Tweede Kamerfractie het voorbereidingsbesluit in Brabant juist onder de aandacht heeft gebracht. Het is dus mede dankzij de landelijke VVD.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat zou best kunnen, maar de landelijke VVD is een andere dan die hier in Brabant. Wij hebben onze eigen bevoegdheden en wij kennen de situatie hier beter dan onze landelijke VVD. Ik vind het boeiend dat mevrouw Kardol dit vertelt, maar ik trek mij er niets van aan!

De *voorzitter*: Waarvan akte!

De heer *Van der Wel* (PvdD): Wij denken dat er op enig moment toch wel een run zou zijn gekomen. In de tussenliggende periode komen er altijd nog meer aanvragen dan in de komende twee weken het geval zal zijn.

De *voorzitter*: Ook dat argument heb ik al eerder gehoord. De heer Smeulders rondt zijn betoog af.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil nog een vraag aan mevrouw Geeraedts stellen die wezenlijk is voor het vervolg van dit debat. De SP heeft daarstraks gezegd dat wij moeten gaan monitoren. Als daaruit blijkt dat er de komende weken erg veel aanvragen zijn, dan roepen wij desnoods een extra Statenvergadering bijeen en kunnen wij alsnog een voorbereidingsbesluit nemen, aldus mevrouw Slegers. Vindt mevrouw Geeraedts dat een reële optie?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Op zich is dat een reële optie. Ik heb daar helemaal geen moeite mee, maar dan moeten wij wel duidelijk van te voren afspreken wanneer er sprake is van een hausse. Als er een aanvraag wordt ingediend en er wordt meteen geroepen: extra Statenvergadering want er komt een extra aanvraag, dan ben ik daar niet voor. Wij moeten eerst met elkaar formuleren wanneer wij het nodig vinden om een extra Statenvergadering te beleggen.

De *voorzitter*: Daarop is daarstraks eigenlijk al gepreludeerd. Als dat zich voordoet, kan de commissie TSP daarover spreken.

De heer *Heijmans* (SP): Ik wil toch even een opmerking maken tegen de heer Smeulders. Ik snap zijn ongerustheid, maar hij weet toch ook dat hij een extra Statenvergadering kan aanvragen zonder steun van de VVD, zonder steun van heet CDA, zonder steun van de SP. Negen leden kunnen zo'n vergadering aanvragen. Dan gaan wij daarover discussiëren. De heer Smeulders kan ook tellen. Als er echt ontwikkelingen zijn die wij niet willen, vindt hij de SP aan zijn zijde als het gaat om dit soort besluiten. Dat beloof ik hem en daar mag hij mij aan houden.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Ik wil de heer Smeulders laten weten dat de voltallige fractie van de PVV een verzoek om een extra Statenvergadering zal steunen.

De *voorzitter*: Ik stop dit debat. Ik meen buitengewoon serieus dat het nu echt een paar keer gewisseld is. Iedereen weet welke vraag er voorligt. Er is ook al aangegeven dat de theoretische mogelijkheid die zojuist besproken is, vraagt om nadere informatie en afspraken. Het ligt voor de hand dat de betreffende Statencommissie dat voorbereid. Een extra Statenvergadering is zoals de heer Heijmans heeft uitgelegd altijd mogelijk.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Ik vind dat mevrouw Geeraedts terecht opmerkt dat wij dan nu wel moeten weten wanneer er sprake is

van een hausse. Op dit moment weten wij niet hoeveel aanvragen er zijn ingediend.

De *voorzitter*: En dat komen wij gedurende dit debat niet meer te weten.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Dat vind ik niet goed.

De *voorzitter*: Dus verwijs ik nogmaals naar de commissie die dat fatsoenlijk voorbereidt.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mijnheer Smeulders, dat had u dan zelf even moeten uitzoeken, want u bent degene die het voortdurend roept. U moet wel uw huiswerk doen.

De *voorzitter*: Mijnheer Smeulders, de laatste zin.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Ik wil afsluiten met een oproep aan de SP: Kies voor gezondheid en leefbaarheid, stem voor het voorbereidingsbesluit en volg je idealen.

(applaus op de publieke tribune)

De *voorzitter*: Er wordt niet geklapt op de publieke tribune. Geen uitingen van steun of afkeuring, dat zijn de huisregels. Het spijt mij, maar het is nu eenmaal zo.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voorzitter! Na deze heftige discussie vraag ik mij af wat ik nu nog moet zeggen. Er valt niet veel nieuws te zeggen, alles is een herhaling, dus laat ik het maar niet doen. Wij moeten vertrouwen hebben en ik heb het grootste vertrouwen in onze gedeputeerde. Ik verwacht niet anders dan dat de transitie naar een betere landbouw echt een toppertje wordt. Wij gaan er gewoon van uit dat er geen uitbreiding van de veestapel is, dat er in de Kempen minder vee komt, dat het antibioticagebruik minstens komt het op niveau van Denemarken, dat er geen megastallen komen en dat de volksgezondheid enorm is. Hierbij wil het laten, voorzitter.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Het wordt

moeilijk om de passie van de heer Mondriaan te overtreffen denk ik.

In eerste termijn heb ik aangegeven hoeveel omzet er is vanuit de veesector richting het buitenland: 15 miljard euro. Ik heb echter niet verteld dat deze sector als enige de meeste kosten afwentelt op de samenleving. Die 15 miljard euro gaat bijna helemaal op aan kosten die ten laste komen van onze samenleving. Netto levert deze sector dus heel weinig op, behalve veel problemen.

De provincie stelt zelf voor de Verordening ruimte aan te passen door het invoeren van een maximum van 1,5 ha bouwblok voor grondgebonden veehouderijen. Als je het begrip grondgebondenheid gebruikt, moet je dat ook goed definiëren; niet in de maatlat maar gewoon in de Verordening ruimte. Vandaar dat ik nogmaals de aandacht vestig op ons amendement waarmee wij beogen het eens en voor altijd vast te zetten in de Verordening ruimte, zodat duidelijk is welke bedrijven grondgebonden zijn en welke niet en wel op een manier die recht doet aan wat grondgebondenheid intrinsiek betekent. Het heeft een relatie met de grond en met de omgeving, het sluiten van nutriënten en duurzame landbouw.

De *voorzitter*: Mijnheer Van der Wel, u hebt nog één minuut.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Wij begrijpen dat weidegang niet wettelijk afdwingbaar is. Wij willen toch een vaste definitie hanteren en vinden dat dit verankerd moet worden in het beleid, nog afgezien van de maatlat. Het moet een vaste definitie zijn. Het amendement over de knelpuntenregeling hebben wij veranderd in een motie zoals de SP ons heeft gevraagd.

De provincie geeft aan dat er 15 tot 30 grote mestvergisters komen in Brabant. Er ligt nu een amendement voor dat ertoe strekt de tekst te wijzigen. Voor ons zegt dat niet veel, want individuele gevallen kunnen net zo goed 15 tot 30 gevallen zijn. Wij sturen toch echt aan op dat onderzoek. Wij moeten kunnen beschikken over informatie over verschillende aspecten zoals life science analyses, volksgezondheid, ruimtelijke inpassing, draagvlak bij de omgeving, etc. Ik hoop

dat SP daarin kan meegaan.

Amendement A8 komt te vervallen, in plaats daarvan komt een motie.

De *voorzitter*: Amendement A8 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderwerp meer uit van beraadslaging.

Motie M18 is gewijzigd. Het dictum luidt thans:

"verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *binnen 6 maanden de commissie TSP te voorzien van een gegroepeerd aantal onafhankelijk onderzoek(en) over mestvergisting; die de onderwerpen volksgezondheid, milieugerichte Levenscyclus Analyse (LCA), leefbaarheid (verkeer) en subsidies expliciet behandelen,"*

De *voorzitter*: Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M18a.

Door de leden Van der Wel en P. Smeulders wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013, kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 16/13B inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020,

overwegende dat:

- *de regelingen BIV en VIV niet verder worden voortgezet in de huidige vorm;*
- *er derhalve naar alternatieven wordt gezocht voor deze regelingen;*
- *de voorgestelde regeling kan worden ingezet voor reductie van de veestapel,*

verzoeken Gedeputeerde Staten:

een regeling 'ruimte voor ruimte bij knelpunten' uit te werken, waarbij het uitgangspunt van de 'ruimte voor ruimte bij knelpunten regeling' is dat:

- a. *om in aanmerking te komen voor de regeling ruimte voor ruimte dient te worden aangetoond dat minimaal een gezamenlijke oppervlakte van 1.000 m² aan agrarische bedrijfsgebouwen wordt gesloopt;*
- b. *in geval van een volledige beëindiging van alle agrarische activiteiten op de slooph locatie, de omzetting van de oude bestemming die agrarisch gebruik van het perceel mogelijk maakt, naar een andere bij de omgeving passende bestemming;*

- c. de productie van dierlijke meststoffen feitelijk wordt beëindigd;*
- d. de milieuvergunning die betrekking heeft op de activiteiten van de intensieve veehouderij wordt ingetrokken;*
- e. de rechten voor de intensieve veehouderij die voor de intensieve veehouderij zijn geregistreerd zijn doorgehaald.*
- f. de bovenstaande vergunningen en rechten niet terugkeren om elders te worden gebruikt, maar worden vernietigd, en gaan over tot de orde van de dag."*

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M19.

De heer Kap ziet af van het woord in de tweede termijn.

Er zijn nog moties onderweg. Ik schors de vergadering voor een kwartiertje voor de voorbereiding van de termijn van de gedeputeerde.

De vergadering wordt van 17.00 uur tot 17.15 uur geschorst.

De *voorzitter*: Wij gaan luisteren naar de tweede termijn van de zijde van het college. Het woord is aan gedeputeerde De Boer.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! Ik stel het in hoge mate op prijs dat wij op deze manier het debat met elkaar voeren. Het is in het belang van Brabant om de besluitvorming zo efficiënt maar ook zo waardevol mogelijk te laten verlopen binnen het huidige politieke spectrum van deze Staten.

Een aantal punten is teruggekomen in de tweede termijn o.a. het voorbereidingsbesluit. U hebt in de Memorie van Antwoord kunnen lezen dat ook wij geworsteld hebben met de vraag of je daarin mee moet meegaan. Ik heb in eerste termijn duidelijk proberen aan te geven welke afweging het college heeft gemaakt.

De heer Van Vught vraagt om bij de staldering artikel 2.2 van de Verordening ruimte te betrekken. Dat ziet op de ruimtelijke kwaliteit. De gemeenten zijn daarmee bezig. In de RRO's (Regionaal Ruimtelijke Overleggen) wordt daarover regelmatig gesproken. Ik heb niet gezegd dat ik akkoord ben met het idee van de heer Van

Vught in dezen. Ik heb gezegd dat ik hem goed heb gehoord. Ik heb daarvan nota genomen en neem dat op die manier mee. Ik heb niet gezegd dat zijn suggestie de mijne is. Ik moet die weging nog maken.

Er zijn nog vragen gesteld over de RUD's. De betreffende motie is ook aangepast. Ik heb het even laten uitzoeken en het blijkt dat 98% van de gemeenten daarvoor primair verantwoordelijk is en wenst te blijven. Zij zijn vrij om te beslissen of zij het bij de RUD's plaatsen. Vanuit de provincie kunnen wij dat niet aansturen.

Mevrouw Kardol heeft gevraagd of ik nog een keer het debat wil voeren over de definitie "zorgvuldig". Dat zullen wij zeker doen. Ik heb net een poging gewaagd maar ga omwille van de tijd nu geen definitiedebatje met mevrouw Kardol voeren. Ik wil dat overigens graag een keer doen in de commissie TSP, want ik denk dat wij straks in polonaise de zaal uit kunnen gaan. Zorgvuldigheid willen wij allemaal in deze Staten. Wij hebben niet voor niets en dit debat en het Statenvoorstel op die manier benoemd.

Hetzelfde geldt eigenlijk ook voor de vragen van mevrouw Kardol waarop ik in eerste termijn niet ben ingegaan. Wanneer is het overbelast? Welke instrumenten heb je dan? Welke criteria gebruik je daarvoor? Ik denk dat deze ontwerpen thuishoren in de discussie over de BZV en het daarbij horende instrumentarium. Dat wordt best een ingewikkelde discussie, maar die moet wel gevoerd worden want anders bereiken wij niet wat wij beogen namelijk die ombuiging in de veehouderij handen en voeten te geven.

Mevrouw Kardol zegt het onacceptabel te vinden dat ik motie M4 heb ontraden. Ik kan mij daarbij iets voorstellen op grond van de uitleg die zij in tweede termijn heeft gegeven. Ik heb gezegd dat ik die motie zou willen ontraden als u er generiek beleid van wil maken. Ik heb ook gezegd dat wij altijd met elkaar de discussie moeten voeren over zaken die de Staten aangaan. Als wij zaken bespreken die de Staten in hoge mate aangaan, is het goed om aan zo'n proces inhoud en invulling te geven. Het college heeft echter bezwaar om generiek te stellen dat wij met uw Staten hierover zullen overleggen als er een- of meerdaagse

conferenties plaatsvinden. Wij leggen er altijd verantwoording over af. Ik heb geprobeerd alle nota's te overleggen zodat de Staten inzicht hebben in de gemaakte kosten, maar daar gaat het vandaag niet over. Vandaag gaat het over de beleidslijn.

De heer *Van Hattem* (PVV): Als wij als Statenleden worden uitgenodigd om deel te nemen aan een werkbezoek of aan een conferentie, moeten wij een afweging maken of wij dat zullen doen. Om die afweging te kunnen maken, willen wij wel weten wat het gaat kosten omdat wij er ook zelf op kunnen worden afgerekend. Dat is de insteek van de motie.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Statenleden nemen aan meer activiteiten deel die kosten met zich brengen. Wij kunnen in generieke zin niet meegaan met wat in de motie wordt gevraagd. Als er een conferentie wordt voorbereid waarin de Staten een belangrijke rol spelen, vindt daarover minimaal in de commissie besluitvorming plaats om draagvlak te krijgen. Dat zeg ik toe. Dat moet ook altijd op die manier gebeuren. De manier waarop het in de motie is verwoord, heeft naar mijn mening betrekking op generiek beleid en daarom ontraad ik de motie.

Mevrouw *Knoet* wil uitbreiding van bedrijven alleen mogelijk maken als de betreffende gemeente beschikt over een gebiedsprofiel. Dat kan in de praktijk wel eens heel lastig worden. Dat betekent namelijk dat alle gemeenten in Noord-Brabant een gebiedsprofiel zouden moeten maken. Ik heb aangegeven dat wij niet aan de gang willen gaan met een verplicht planproces, wij willen juist van onderop versterken en de gemeenten de gelegenheid geven. Ik heb al eerder gezegd dat sommige gemeenten vinden dat zij samen met hun burgers en met ondernemers dat profiel moeten maken. Soms doen gemeenten het met drie of vier samen. De weg die mevrouw *Knoet* voorstelt, is niet de mijne.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Het gaat mij minder om het feit dat het per gemeente gebeurt, want dat kan inderdaad per gebied verschillen. Ik

wil wel dat er gebiedsprofielen zijn die samen met de burgers worden gemaakt. Daarom sprak ik ook over dorpsraden. Bij de maatlat moet wel bepaald worden op grond van welke criteria wij een gebiedsprofiel kunnen steunen.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik snap de vraag van mevrouw *Knoet*. De drie pijlers waarop het geheel rust zijn: het bedrijfsniveau, het gebiedsniveau en de economische ontwikkeling. Daarover komen wij met elkaar te spreken.

Er is gevraagd waarom het college beide moties over ASVAM niet overneemt gegeven de sfeer in deze zaal. Ik heb nogmaals aangegeven dat de eerste motie het gevoel weergeeft om op die manier mee te denken in de besluitvorming. Ik zeg u toe dat het college binnen twee á drie weken daarover zal moeten besluiten om dat netjes af te werken. Ik heb gezegd dat het college na 22 maart daarover een afgewogen besluit kan nemen, gehoord hebbende de Staten en wat zij hebben vastgesteld. Die andere motie is in de volgorde der zaken een beetje lastig omdat ik dan een stap te vroeg zet in de collegiale besluitvorming. Nogmaals, ik heb wel heel duidelijk kennisgenomen van het gevoel in de Staten.

Motie M12a blijft voor mij lastig. Dat geldt voor het gestelde achter het derde gedachtestreepje van het dictum over de Handhaving Veehouderij. De gemeenten beslissen zelf of zij dat onderbrengen bij de RUD's of het zelf doen. Wat hier wordt gezegd, kan niet op dit moment. Derhalve ontraad ik de motie.

Van motie M13 nu gewijzigd in motie M13a heb ik al gezegd geen bezwaar te hebben tegen wat het college wordt opgedragen. En wat de oproep aan de Eerste en de Tweede Kamer betreft, de Staten hebben een en ander verwoord in moties en amendementen en zijn daarvoor zelf verantwoordelijk. Ik verwacht dan ook dat zij deze motie zelf naar Den Haag zullen sturen.

De gewijzigde motie M14a heeft als titel "Gezondheid voorop". Met deze motie wordt het college verzocht: "de commissie TSP te informeren indien de nieuwe gezondheidsnormen door bestaande bedrijven worden overschreden." Ik kan mij vinden in het eerste deel van deze zin dat wij

de commissie TSP moeten informeren. Zodra wij iets weten op dit soort gevoelige dossiers zal ik niets nalaten om de commissie te informeren en zeker ook als het Rijk iets heeft gevonden over dat fenomeen. In het tweede deel staat echter dat de commissie TSP geïnformeerd moet worden "indien de nieuwe gezondheidsnormen door bestaande bedrijven worden overschreden." Hoe zouden onze ambtenaren dat moeten weten? Bovendien is het Rijk hiervoor ten principale verantwoordelijk. Ook met het aangepaste dictum wil ik deze motie ontraden.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Als straks de maatlat met gezondheidsnormen wordt toegepast om te kijken of een bedrijf mag uitbreiden en het blijkt dat de situatie daar al dusdanig overbelast dat er sprake is van een gevaar voor de volksgezondheid, willen wij dat het college dit laat weten aan de commissie TSP. Dan kan de commissie nadenken of zij actie wil ondernemen om de overlast te beperken.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik dank de heer Smeulders voor deze verduidelijking. De vraag is altijd of wij in dezen de juiste acties kunnen ondernemen. Ik heb met mensen uit zo'n gebied gesproken. Zij hebben mij aangesproken op het onderwerp gezondheid. Ik neem uit die gesprekken een aantal dingen mee waarop ik wil gaan sturen. Nogmaals, ik vind de intentie van de motie goed. Ik heb toegezegd u blijvend te informeren, maar ik vind de motie te ver gaan omdat daarin dingen worden gevraagd die wij niet kunnen nakomen. Ik vind dat vervelend. Ik kan niet aangeven of er door bestaande bedrijven wordt overschreden. Hoe moeten wij dat weten? Wij zullen dan een stelsel moeten opzetten om dat soort dingen te weten te komen. Dat geldt natuurlijk niet voor de zaken waar wij zelf over gaan.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Er hoeft geen stelsel voor te worden opgezet. Als bij uitbreidingen blijkt dat de situatie zodanig is dat deze gevaarlijk is voor de volksgezondheid, willen wij dat GS ons dat laten weten zodat wij kunnen

kijken of wij dan actie willen ondernemen. Volgens mij is het heel simpel.

De *voorzitter*: De argumenten lijken mij gewisseld.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Wat mij betreft blijft de intentie steeds hetzelfde. Ik heb gezegd dat de communicatie met de commissie TSP over allerlei ontwikkelingen uitermate belangrijk is. Als de Staten denken dat zij iets willen of moeten doen met de informatie die zij krijgen, zijn zij mondig genoeg om dat met het college te delen en het debat daarover te voeren. Dat heb ik de afgelopen tijd wel gemerkt.

In de gewijzigde motie M17a staat nu: "het stelsel van dierrechten uit te breiden naar melkvee en pluimvee.". Voor pluimvee zijn er al dierrechten en ik verbaas mij erover dat de geiten er niet bij staan.

De *voorzitter*: Wat is uw oordeel over de motie?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Het is een oproep aan de Eerste en de Tweede Kamer, voorzitter. Het is aan de Staten om te beslissen of zij de motie op deze manier willen richten aan de Eerste en de Tweede Kamer.

Met motie M18a wordt het college van Gedeputeerde Staten verzocht om "binnen zes maanden de commissie TSP te voorzien van een gegroepeerd aantal onafhankelijke onderzoeken over mestvergiftiging, die de onderwerpen volksgezondheid, milieugerichte LevensCyclus Analys (LCA), leefbaarheid (verkeer) en subsidies expliciet behandelen." Deze motie verbaast mij want op 12 april aanstaande is er een hele vrijdagochtend ingeruimd om u te informeren over dit onderwerp. Ik doe dit samen met collega Pauli want het betreft onderwerpen uit onze portefeuilles. Ik denk aan energie en dat soort zaken meer. Het is uitermate belangrijk om daarover een oordeel te kunnen vellen nadat wij u informatie hebben gegeven of als die door derden wordt aangereikt. Bovendien moeten wij in september de BZV ter visie leggen. Daarvan hoort dit deel uit te maken. Ik vind het daarom zo bijzonder dat in de motie wordt gesproken over

een termijn van zes maanden. Ik begrijp dit niet. Ik zou de heer Van der Wel willen adviseren om de motie nu boven de markt te laten hangen, want ik kan er op dit moment heel weinig mee vanwege de afspraken die wij met elkaar hebben gemaakt.

De heer *Van der Wel* (PvdD): De motie is precies daarvoor bedoeld. Er staat binnen zes maanden, maar als het binnen drie kan hebben wij dat heel graag. Wij willen het college niet opjagen maar wij hebben deze gegevens nodig om onze positie te kunnen bepalen binnen de commissie. Ik vind het prima dat er een themadag komt, maar wij willen ook de verzamelde informatie over die onderwerpen ontvangen.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Nogmaals, ik heb toezeggingen gedaan over de ritmiek van afspraken en de daarbij behorende onderwerpen. Als de heer Van der Wel dan vindt dat de informatie over een bepaald onderwerp nog onvoldoende is, komt hij daar vanzelf mee. Ik heb kennis genomen van de motie maar ik vind haar ruim overbodig. Ik wil de motie ontraden omdat zij geen doel dient gezien de afspraken die wij hebben gemaakt.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Wij vinden dat de motie wel degelijk een doel heeft. Op de eerste plaats weten wij de inhoud van de expertmeeting niet en op de tweede plaats willen wij kunnen beschikken over een aantal rapporten over deze vijf onderwerpen om te besluiten.

De *voorzitter*: Motie M19 is gekomen in plaats van amendement A8.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Over het nu ingetrokken amendement heb ik gezegd dat ik daarvan de juridische consequenties niet kan overzien. Er is nu een motie waarin wordt gesproken over een regeling ruimte voor ruimte bij knelpunten die kan worden ingezet voor reductie van de veestapel. Alles wat ruimte voor ruimte kan helpen, zowel vanuit de financiële kant als vanuit de ruimtelijke kant, is ons welkom. Het college heeft dan ook geen bezwaar tegen deze motie.

De *voorzitter*: Ik kijken even rond of de Staten voor de afronding van dit debat nog behoefte hebben aan een derde termijn.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Op advies van de gedeputeerde hebben wij het woord pluimvee geschrapt in motie M17a en geiten en schapen toegevoegd,

De *voorzitter*: Motie M17a is gewijzigd. Het dictum luidt thans:

*"Roepen de Eerste en Tweede Kamer op:
- het stelsel van dierrechten uit te breiden naar melkvee, geiten en schapen,"*

De *voorzitter*: Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M17a1.

De heer *Van der Wel* (PvdD): De SP heeft een motie ingediend om het aantal vergunningen te monitoren. Wij willen graag dat specifiek wordt opgenomen om welke vergunningen het gaat, de stalgrootte etc. Kan dat?

De *voorzitter*: Daarvoor is nu geen ruimte meer. Ik stel voor dat wij de beraadslagingen over dit transitiedocument nu sluiten. De stemmingen vinden plaats na de behandeling van de Verordening stikstof en Natura 2000 omdat er samenhang is tussen de besluitvorming over deze Statenvoorstellen die voor het stemmen over de amendementen en de volgorde van de stemmingen betekenis kunnen hebben. Ik heb u dat vanochtend al aangekondigd en zal u daar straks nog aan herinneren.

Voor de efficiency van de vergadering lijkt het mij beter om nu aan te vangen met die behandeling en straks te schorsen voor een dinerpauze.

Nummer 22/13

Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013

De heer *Verhees* (VVD): Voorzitter! Het voorstel voor aanpassing van de Verordening stikstof en

Natura 2000 is zeer uitgebreid besproken in de commissie en die soms wel heel technische discussie willen we hier zeker niet herhalen. Wel wil ik graag aanhalen dat er een groot draagvlak voor het voorstel bij convenantpartners is. Er is uitgebreid overleg gevoerd en onderhandeld over de voorgestelde wijziging van de verordening. Naast de belangenorganisaties ZLTO, milieuorganisaties, de provincies Brabant en Limburg zijn ook de eigenaren/beheerders van de Natura 2000-gebieden, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, bij dit overleg betrokken. Het is op zich niet verwonderlijk dat deze terreinbeherende organisaties zich achter dit voorstel scharen, want de verordening is de afgelopen jaren zeer succesvol gebleken in het terugdringen van de ammoniakdepositie op deze natuurgebieden.

De VVD kan dan ook instemmen met dit voorstel. Het draagt er zorg voor dat de ammoniak uit veestallen die neerslaat in de natuurgebieden op den duur wordt verminderd met 70%. Deze doelstelling was al opgenomen in de oorspronkelijke convenantafspraken en wordt ook in deze aangepaste versie gehaald.

Toch is er ook kritiek van partijen op deze aanpassingen omdat het lijkt dat er sprake is van een versoepeling van de regelgeving, maar dat is in onze ogen niet terecht omdat bij het verlenen van een nieuwe vergunning altijd de best beschikbare techniek moet worden toegepast om stikstofemissie uit de stallen te reduceren. Bij varkensstallen is bijvoorbeeld 85% reductie vereist. Het niet meer toepassen van het gecorrigeerde emissieplafond doet hier niets aan af omdat altijd bij elke saldering wordt gewaarborgd dat de depositie in de natuurgebieden niet toeneemt, terwijl de totale emissie (uitstoot) sterk afneemt omdat er geen dieren bijkomen in het overschotgebied Oost Brabant/Noord Limburg.

Voorzitter. De VVD heeft bij diverse gelegenheden opgeroepen om de stagnatie in de vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet op te lossen. Dit is op deze wijze op een correcte manier gebeurd. Wij denken dan ook dat het stuwmeer van vergunningaanvragen nu snel afgehandeld kan

worden. Dat is goed voor de natuur en ook niet te vergeten voor de bouwnijverheid die het toch al niet al te gemakkelijk heeft in deze tijd. Er liggen een duizend aanvragen op de stapel. Als die snel worden afgehandeld geeft dat duizenden arbeidsplaatsen.

De heer *Kuijken* (CDA): Voorzitter! Het principe van de depositiebank is in het voorliggende stuk en in de commissie breed aan bod gekomen. Omwille van de tijd ga ik dat dan ook niet herhalen. Dat er een oplossing moest komen voor de stagnerende vergunningverlening kwam voort uit het Ruwenbergakkoord. De partners zijn aan tafel gegaan en zijn er ook uitgekomen. Als je nu als politiek een bom onder een zo moeizaam proces wilt leggen, be my guest, maar dan neem je als politiek niet je verantwoordelijkheid. Dan pleeg je een aanslag op de breekbare vertrouwensrelatie tussen milieu, boer en overheid. Dit zou een obstructie in het proces betekenen.

Als de ZLTO nu met aanvullende eisen komt, dan zeggen we: even niet. Als de milieugroeperingen met aanvullende eisen komen, dan zeggen we: even niet. We gaan niet bij voorbaat de afspraken schenden. We moeten als overheid nu niet verzaken. Pas als we als provincie onze zaakjes piekfijn in orde hebben, dan pas kunnen we de retail en de rest van de keten van voedselproductie de maat nemen en aanspreken op hun verantwoordelijkheid.

Mevrouw *Van Iersel* (SP): Voorzitter! De keutel is de sleutel, anders gezegd: "De prijs van poep". Het is een citaat van Rindert Kromhout en Eric Smaling.

Tjongejonge, wat wordt er veel gepoept door de koeien, varkens en kippen in Nederland. Door de Nederlandse dieren een hoeveelheid van 200 miljoen kilo per dag. We hebben lang niet al die poep nodig om als mest voor de akkers te gebruiken. Er blijft nog aardig wat over en dat is een probleem, want te veel poep is slecht voor het milieu.

Voorzitter. De Verordening stikstof en Natura 2000 is ingewikkeld maar ik houd van klare taal, dus houd ik het eenvoudig. Daar komt bij dat het

duidelijke antwoord van de gedeputeerde verleden week ons veel duidelijk heeft gemaakt. Daar is toen ook zijn tekentalent ontdekt.

Een overmaat aan ammoniak is een groot probleem voor de instandhouding van Natura 2000-gebieden en voor de volksgezondheid. In de provincie Noord-Brabant wordt het probleem van een overmaat aan ammoniak op Natura 2000-gebieden zwaar gevoeld. Noord-Brabant is de meest veedichte provincie van het land, waarin kwetsbare natuur en veehouderijen dicht bij elkaar liggen. De gewijzigde Verordening stikstof en Natura 2000 leidt tot duurzame veehouderij. Het dwingt boeren namelijk tot het nemen van bovenwettelijke maatregelen, noodzakelijk voor het realiseren van natuurdoelen.

De SP is hier voorstander van. De stikstofuitstoot vertoont in Brabant gelukkig al een dalende lijn, maar deze moet nog verder omlaag!

De verordening stelt (extra) technische eisen aan stallen. Hierdoor vermindert de ammoniakuitstoot. Door stikstofbeperkende maatregelen wordt gezorgd voor een blijvende depositiedaling. Daarnaast zijn er ook leuke boeren die steeds meer alternatieven bedenken zoals het gebruik van een watergordijn dat de bacteriën in een stal tegenhoudt, het varkenstoilet in de stal en mestverwerking op de eigen locatie.

De SP is tegen uitbreiding van de veestapel en GS hebben tijdens de commissievergadering in zijn beantwoording duidelijk laten weten dat door de gewijzigde verordening er geen uitbreiding van de veestapel in Brabant komt. Kortom, de gewijzigde Verordening stikstof en Natura 2000 leidt tot een vermindering van stikstofuitstoot en de wijziging ondersteunt tevens de transitie naar een duurzame veehouderij. Er ontstaat ruimte voor bedrijfsontwikkeling en de bedrijven worden verplicht vergaande emissiereducerende technieken toe te passen bij renovatie of nieuwbouw. Doordat er minder administratieve lasten voor het bedrijfsleven en de provincie ontstaan, treedt er een versnelling op van de procedures van de vergunningen. Gevolg: het inhalen van de opgelopen achterstand.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Om te

beginnen wil ik een misverstand wegnemen: dit voorstel is niet bedoeld om de komst van megastallen en meer beesten mogelijk te maken.

Zoals wij eerder vandaag duidelijk hebben gemaakt staan voor de PVV de volksgezondheid, de leefbaarheid en daarmee de aanpak van stankoverlast en het dierenwelzijn voorop en daarvoor zijn ook adequate maatregelen nodig in de maatlat.

De Verordening stikstof biedt in dit kader slechts schijnzekerheid en willekeur en is hier ook niet voor bedoeld; deze is slechts bedoeld voor de bescherming van de door de EU opgelegde Natura 2000-gebieden om te voorkomen dat brandnetels en berkenboompjes daar iets harder zullen groeien. Deze week is in antwoord op technische vragen nogmaals bevestigd dat deze verordening niet bedoeld is om te sturen op dieren aantallen.

Een maatregel inzetten waarvoor deze niet bedoeld is, is in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, het zogenaamde verbod op détournement de pouvoir. Eveneens als een betrouwbare overheid die met de sector in 2009 een convenant heeft gesloten over de Verordening stikstof op voorwaarde van een werkende depositiebank. Deze werkt nu niet en er is een stuk meer van Natuurbeschermingswetvergunningen ontstaan, wat de aanleiding is voor de nu voorliggende aanpassingen.

Van de motie die wij eerder indienden zijn nu drie suggesties overgenomen, behalve de verkleining van de afstandsnorm van 25 naar 10 km. Uit door ons gestelde nadere technische vragen is gebleken dat er twee maanden extra proceduuretijd nodig is om ook dit aan te passen, wat weer een ongewenste vertraging zou zijn voor de betrokken ondernemers.

Echter, mocht vanuit het Rijk de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) worden uitgesteld, dan kan het op langere termijn wenselijk zijn alsnog naar een kleinere afstandsnorm te kijken.

We zien liever dat de ondernemers werk maken van de voorwaarden uit de maatlat in plaats van zich bezig te houden met onnodig complexe natuur- en milieuregelgeving, zodat men zich niet druk hoeft te maken over brandnetels, maar over

bezorgde burgers.

Daarbij vinden we het ook relevant dat aan dit voorstel de randvoorwaarde is verbonden dat er geen toename van dieren aantallen plaatsvindt, zij het dat dit via een ander spoor gerealiseerd dient te worden.

We kunnen dit voorstel steunen, maar zullen het dossier ook aandachtig blijven volgen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Als ik het goed begrijp is de PVV van mening dat deze wetgeving, bedoeld om de natuur te beschermen, er eigenlijk niet toe doet.

De heer *Van Hattem* (PVV): Deze wetgeving is specifiek bedoeld om Natura 2000-gebieden te beschermen, gebieden die via de EU zijn aangewezen. Ik zeg dat we die wetgeving alleen daarvoor moeten inzetten waar die ook voor bedoeld is. Nu worden er allerlei andere dingen bijgehaald. Zo hoorde ik bescherming van volksgezondheid en zo noemen. Daarmee bied je de burger een schijnzekerheid. De volksgezondheid wordt niet met deze regelgeving beschermd. Enkel een paar brandnetels die te hard kunnen groeien. Dat wordt beschermd, maar niet de volksgezondheid of andere factoren.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik begrijp dat de PVV zich niets aantrekt van Europese regelgeving maar geconstateerd is dat de ammoniakemissie 30% te hoog is in bijna heel Brabant. Dan hebben we toch deze regelgeving nodig om de natuur te beschermen tegen te hoge emissie.

De heer *Van Hattem* (PVV): Een te hoge ammoniakemissie leidt slechts tot een iets hardere groei van berkenboompjes en brandnetels in die bewuste natuurgebieden. Dat vinden wij niet zo'n rampzalig probleem en dan hebben we liever dat men zich druk maakt om de zaken waar het echt om gaat: om de volksgezondheid, om de leefbaarheid, om het dierenwelzijn. Die iets harder groeiende brandnetels wat door de ammoniakuitstoot en de stikstof wordt veroorzaakt, zijn voor ons een echt ondergeschikt

probleem.

De *voorzitter*: Waarvan acte.

De heer *Kuijken* (CDA): Voorzitter! Ik heb deze discussie al eerder gehoord. De volgende zet is dat Patricia Brunklaus van GroenLinks vraagt hoe het met de Europese regelgeving zit en de PVV dan zegt dat de Europese regelgeving op hen werkt als een rode lap op een stier. Laten we de discussie afsluiten want we hebben die al eens gehoord.

De *voorzitter*: Dank u voor de samenvatting, maar het staat een ieder vrij hier het woord te voeren. Na de berken- en de beukenboompjes, de muggen en de olifanten is dan u het woord aan de heer Wagemakers.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Bij de agenderen van dit dossier in de commissievergadering waren wij daarop tegen. Het is ons niet gelukt. Ook de motie die in de vorige Statenvergadering hiertoe heeft geleid, heeft onze steun niet gekregen. Helaas heeft het naar ons gevoel het gehaald. Nu staan we hier. Complimenten voor de ZLTO en de Brabantse milieufederatie omdat zij in de gangen van de Ruwenberg tot een akkoord zijn gekomen. Het feit dat beide partijen niet aanwezig zijn op de tribune heeft naar ik hoop niets te maken met dit dossier. In de vorige Statenvergadering heeft de Partij van de Arbeid iets gezegd over een gebrek aan informatie. Dat hebben we geweten. Wat nog niet eerder hier is gepresenteerd is dat wij college hebben gekregen van de gedeputeerde. Dat scheelt hem vandaag 12 vragen. Hij heeft het gepresenteerd als een wiskundesom. Voorzitter, het had uw gedachte kunnen zijn. Wij hebben het niet geloofd maar wij hebben het wel begrepen. Ik heb ook in de commissie gezegd – het mag in deze tijd – Wir setzen uns in Tränen nieder, als een slotakkoord van de behandeling in die commissie. Voor ons had het verhaal drie kernen van bezwaren. Het eerste bezwaar is dat het emissieplafond eruit is gehaald. Wij wilden het juist niet eruit halen maar versterken, ook met nieuwe aanvragen.

De *voorzitter*: Mijnheer Wagemakers, u hebt nog een halve minuut.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Dan zal ik heel snel zijn. Wij hebben het idee dat er binnen de vergunningen nog ruimte is. In de commissievergadering is ook gebleken dat wil je iets bereiken met dit dossier, je inderdaad een maatlat nodig hebt. Omdat die maatlat nu is uitgewerkt, waren en zijn wij tegen de aanpassing van deze verordening.

Tot slot, voorzitter, het gaat in deze Staten maar om één ding, de kern van vandaag en ook van dit dossier: wij maken ons met ons allen zorgen in Oost-Brabant.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Het is al heel lang bekend dat er te veel stikstof op de natuur neerdaalt. Al in 1984 probeerde toenmalig CDA-minister Braks de groei van de varkensstapel aan banden te leggen. In 1997 werkte ik als student in het kader van het vak milieueconomie dat ik volgde aan de Universiteit Tilburg, zelf aan een voorstel om de stikstofdepositie op natuur te verminderen door een regionale sturing van de intensieve veehouderij.

Voorzitter, het is de afgelopen 30 jaar nog niet gelukt om het stikstofprobleem op te lossen. Brabant had een goed instrument ontwikkeld om te werken aan minder stikstof op natuur. Dit instrument had een paar zeer goede kenmerken:

- door de relatie te leggen tussen de afstand van een veehouderij tot de natuurgebieden, ontstond een sterke stimulans tot een afwaartse beweging én een regionale sturing;
- door het gecorrigeerd emissieplafond toe te passen, werd voorkomen dat er een prikkel ontstond voor bedrijven om zich niet te houden aan het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij en ontstond er een versterkte stimulans voor bedrijven om de stikstof op natuur te verminderen door ofwel verder van de natuur vandaan te ontwikkelen ofwel vergaand te investeren in emissiereducerende technieken;
- door stikstofruimte te reserveren voor de zogenaamde interimmers, werd geregeld dat

goedwillende ondernemers alsnog een vergunning zouden kunnen krijgen.

Dit instrument heette de Verordening stikstof. Het werkt met een stikstofbank. De vergunde stikstofdepositie van stoppende veehouderijen gaat in de bank. Bedrijven die willen uitbreiden kunnen stikstof krijgen uit de bank. Dit heet salderen.

Voorzitter. Vandaag wordt de Verordening stikstof aangepast. Samengevat komt het erop neer dat we gaan van stevig naar slap beleid. Ik heb mezelf de vraag gesteld waarom dit gebeurt. Dat antwoord is eenvoudig. Er zijn nu veehouderijen die lang moeten wachten op hun Natuurbeschermingswetvergunning, omdat er geen stikstof in de stikstofbank zit. En er zit geen stikstof meer in de bank, omdat er al veel beroep op is gedaan en er te weinig stikstof is en wordt ingeleverd door stoppende bedrijven. De depositie van stikstof op natuurgebieden is simpelweg te hoog. Op natuurgebieden als de Peel is de depositie zelfs 400% te hoog. Er moet dus nog heel veel gebeuren. Voor ons is de conclusie dan ook eenvoudig.

De heer *Kuijken* (CDA): Zit er te weinig stikstof in de bank of faalt de overheid tot dusverre om genoeg in de bank te krijgen en waren misschien de vergunningen dusdanig ingewikkeld dat ze niet aan de bank werden toegevoegd?

De *voorzitter*: Dit is geloof ik een retorische vraag.

Mevrouw *Spierings* (D66): Naar onze mening zit er om een aantal redenen te weinig stikstof in de bank. Deels worden de vergunningen van bedrijven die al gestopt zijn, te weinig ingetrokken en deels wordt er gewoon te veel een beroep op gedaan, bijvoorbeeld door de melkveehouderij. Daar speelt nog mee dat het besluit huisvesting een aantal keren is uitgesteld, waardoor bedrijven waarvan men had verwacht dat ze zouden stoppen, het nog maar eventjes uitzingen.

De heer *Verhees* (VVD): Voorzitter! We hebben in Brabant onze eigen bankencrisis, namelijk die van de solvabiliteit van de ammoniakbank. Op papier lijkt het alsof we met dit voorstel een versoepeling

hebben, maar als er niet meer varkens bij komen in de stallen en de varkens in een nieuwe stal komen waar 85% wordt gereduceerd, dan kan een kind toch natellen, dat uiteindelijk er minder ammoniak vrijkomt. Alleen kunnen we het nog niet boekhoudkundig verantwoorden. Dat komt alleen maar omdat het veel te lang duurt voordat de vergunning wordt ingetrokken. In die fase zitten we. We kunnen niets doen en dan worden die nieuwe stallen niet gebouwd en hebben we ook geen werk voor de aannemers en blijven de varkens in de slechte stal zitten. Wil mevrouw Spierings dat of wil ze toch die transitie maken en de varkens verhuizen naar die moderne stal met 85% reductie?

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! De heer Verhees heeft geen ongelijk maar ook niet volledig gelijk. Op het moment dat we het gecorrigeerd emissieplafond aanhouden, kunnen ondernemers uitbreiden als ze vergaande reducerende technieken toepassen. Het is mogelijk niet 85% te reduceren maar 95%. Vasthouden aan het gecorrigeerd emissieplafond leidt er dus toe dat in die nieuwe stallen meer maatregelen worden toegepast.

De heer *Verhees* (VVD): Voorzitter! In de verordening staat dat de best beschikbare techniek moet worden toegepast. Het klopt dat er luchtwassers zijn die 95% reduceren, maar dan moet men maar eens bij de mensen daar gaan praten over wat voor luchtwassers dat zijn. Uiteindelijk zijn de biologische luchtwassers van 85% de apparaten die én geur én fijnstof én ammoniak reduceren. Dat is de best beschikbare techniek.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Verhees. Hij vraagt ons nu om een voorschot te nemen op de vergunningen zodat het uiteindelijk allemaal beter wordt. Als we nu een voorschot nemen zodat alles op gang komt, is er dan uiteindelijk geen belasting meer van de Natura 2000-gebieden en houden we dan ook nog een volle depositiebank over? Dat zou volgens hem dan toch moeten gebeuren en dat is het ideale

geval.

De heer *Verhees* (VVD): Geld lenen is niet altijd interessant maar soms is het heel verstandig om wel geld te lenen voor een heel rendabele investering. Zo moet men dit ook zien.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Hoe wil de heer Verhees nu vastleggen dat we dan een renderend apparaat hebben zodat we uiteindelijk meer overhouden? Als het zo is als hij stelt, moeten we uiteindelijk geen belasting meer hebben op Natura 2000-gebieden en een volle depositiebank omdat er zoveel gereduceerd is dat het allemaal werkt en dat dit alleen maar gebeurt als we nu een beetje investeren. Een revolverend karakter, zo heet dat hier.

De heer *Verhees* (VVD): Stel dat de PAS er niet komt en wij met onze verordening doorgaan, dan raakt uiteindelijk de ammoniakbank overvol. We zitten nu in de overgangssituatie. In 2004 zijn de Natura 2000-gebieden aangewezen. We zijn nu afhankelijk van de vergunningen van boeren die in die tijd gestopt zijn. We zitten nu met een lacune. Boeren moeten drie jaar gestopt zijn, voordat we een vergunning kunnen intrekken. Die gaat niet zelf de gemeente bellen om te vragen de vergunning in te trekken. De RUD's komen langs voor controle en stellen vast dat er al vier jaar geen varkens zijn. Dan wordt de vergunning ingetrokken. Daar kan dan nog bezwaar tegen worden gemaakt, want de boer kan die vergunning misschien nog verkopen. Dat duurt dus vijf, zes jaar.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! De ontwikkelingen in emissiereducerende technieken gaan heel snel. Nog even en die emissiereducerende technieken van 95% werken ook prima.

Deze aanpassingen van de verordening leiden ertoe dat de stikstofdepositie op de natuur uiteindelijk hoger zal blijven dan bij de oorspronkelijke Verordening stikstof, misschien niet de eerste paar jaar maar wel uiteindelijk. Deze aanpassing is dus slecht voor de natuur.

Voorzitter. D66 is voorstander van een integrale blik op de zaken. En als we de aanpassing integraal bekijken dan komen wij tot de conclusie dat deze aanpassing ook slecht is voor de burgers. Deze aanpassing leidt er namelijk toe dat de groeimogelijkheden voor veehouderij in gebieden als de Peel en de Kempen, maar bijvoorbeeld ook mijn geboortegemeente Bernheze, toenemen. Deze gebieden zijn nu al sterk overbelast. Dan vraag ik me twee zaken af. Waarom zoveel haast met deze aanpassing, kon er dan echt niet gewacht worden op de maatlat, zodat de ontwikkeling van veehouderij integraal duurzaam wordt benaderd en niet alleen duurzaam qua stikstof? En mijn tweede vraag: zijn de geluiden van burgers uit de overbelaste gebieden dan nog steeds niet doorgedrongen tot deze zaal en dit college? Men wil er echt geen dieren bij. Hoe moet de burger nog vertrouwen kunnen hebben in politici en beleidsmakers.

Ook vanuit het perspectief van de agrarische sector vinden wij deze aanpassing geen goede ontwikkeling. Agrariërs zijn grotendeels goedwillende ondernemers die houden van hun vak en hun beesten. Maar er zitten ook boeren tussen die zich liever niet aan de regels houden, de zogenaamde freeriders. Deze leiden tot een versterking van het negatieve sentiment dat er in een deel van de samenleving heerst jegens de intensieve veehouderij. En juist de freeriders worden door dit voorstel beloond. Dat leidt tot meer weerstand in de omgeving. Daar heeft de hele agrarische sector last van, ook die goedwillende ondernemers.

Dan nog de interimmers. Zij hebben hun bedrijf uitgebreid voordat de verordening stikstof in werking trad. Zij hebben geen Natuurbeschermingswetvergunning, want er was toen niet helemaal duidelijk of dat nodig was. Later werd duidelijk dat dat wel en alsnog nodig is. Zij werken nu feitelijk illegaal. Dat willen ze niet. Enkele Statenleden hebben dit zelf van twee pluimveehouders gehoord. Op uitnodiging van het CDA zijn wij bij enkele pluimveehouders op bezoek geweest. De stikstofruimte die voor hen was gereserveerd op de bank, wordt nu voor nieuwe vergunningaanvragen gebruikt. Zij blijven

dus illegaal tot de PAS met een oplossing komt, als die met een oplossing komt. Tot die tijd kunnen er dus handhavingsverzoeken worden ingediend, waarmee de bedrijven van deze interimmers kunnen worden stilgelegd.

Dan nog een laatste punt, niet van inhoudelijke maar van procesmatige aard. Wij vinden dat het proces hier niet zorgvuldig is verlopen. Niet alle belanghebbenden zijn gehoord en dat had wel moeten. Wij menen dan ook dat hiermee de aangepaste verordening behoorlijk vatbaar is voor allerlei bezwaar- en beroepszaken. Wij denken dan ook dat het juridisch niet houdbaar zal zijn.

Voorzitter. Het meest vervelende aan dit voorstel vind ik dat dit voorstel niet nodig is om het doel van het college te dienen. De stikstofreducerende technieken zijn inmiddels dusdanig dat bedrijven ook bij toepassing van het gecorrigeerd emissieplafond kunnen uitbreiden. Dit betekent simpelweg dat ze een stap verder moeten gaan in het reduceren van hun stikstofuitstoot. En dat kan. Wij willen dat nieuwe stallen ook écht duurzaam zijn, dus met vergaande technieken om stikstofuitstoot terug te dringen. En wij willen dat de innovatie in technieken gestimuleerd wordt doordat er een vraag naar die technieken is. Dat krijg je alleen als ondernemers die technieken nodig hebben.

Ik heb nog een amendement om in ieder geval een zin aan de verordening toe te voegen zodat illegale situaties niet beloond worden.

De voorzitter: Door het lid mevrouw Spierings wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2013,

behandelend het Statenvoorstel 22/13 A inzake Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013,

besluiten in artikel 8 Indieningsvereisten salderingsverzoek na artikel 8.2 in te voegen:

"3. Salderingsverzoeken van bedrijven die niet voldoen aan het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij zijn niet ontvankelijk."

Toelichting:

Het is een verkeerd signaal om veehouderijbedrijven die niet

voldoen aan vigerende wet- en regelgeving in aanmerking te laten komen voor saldering.

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. A10.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voorzitter! Wij sluiten ons volledig aan bij D66. Ook wij vinden het voorstel niet rijp voor behandeling vanwege een proces. Ook inhoudelijk vinden wij het voorstel fout. De argumenten van GS ter onderbouwing vinden wij ook slecht. Dat ga ik nu toelichten in een zestal punten.

1. Het voorstel wordt gepresenteerd als een technocratische oplossing om tegemoet te komen aan die bedrijven die willen gaan uitbreiden. Door het gecorrigeerd emissieplafond (GEP) af te schaffen wordt onmiddellijk de mogelijkheid gecreëerd om nieuwe stallen te kunnen bouwen. Tot op heden kon dat niet omdat er vanwege het saldo aan stikstofdepositie geen ruimte meer was. Maar die ruimte willen GS nu maken door de oude vergunningen weer op te nemen in de depositiebank. GroenLinks vindt dit een heel verkeerde beweging omdat de stikstofdepositie in Brabant al veel te hoog is. Deze technocratische oplossing om de boerenbedrijven tegemoet te komen doet volkomen onrecht aan de gevoelens en discussies van Megastallen Nee en de richting die de Staten hebben aangegeven. En gehoord hebbend het debat van zojuist is mijn concrete vraag nu aan GS: Worden de 70 aanvragen die nu op de plank liggen daar maandag direct vanaf gehaald als dit voorstel wordt aangenomen en worden deze dan meegeteld in de zojuist besproken monitoring?

2. GS beweren dat dit op termijn gaat leiden tot een reductie van de uitstoot, want, zo beweren GS, de bedrijven zullen gaan uitbreiden en dan nieuwe technieken gaan gebruiken, zoals luchtwassers e.d. GS kunnen daarbij echter niet aangeven hoe groot die reductie zal zijn en de gedeputeerde heeft zelf ook aangegeven dat op korte termijn de uitstoot zal stijgen en deze pas veel later omlaag zal gaan.

3. Bovendien geven GS toe dat er nu niet te monitoren valt. Er moet eerst een kostbaar elektronisch monitoringsysteem worden gebouwd

om de boel in de gaten te houden en te kunnen handhaven. Een half jaar geleden hebben we hier met de commissie EH nog een hele discussie over gehad. Toen werd gesteld dat het werken met luchtwassers heel ingewikkeld zou zijn, dat bedrijven daarin geholpen moeten worden en ga zo maar door.

Voorzitter, GroenLinks heeft daar heel andere informatie over. Wij horen en ruiken regelmatig dat luchtwassers in het weekend worden uitgezet omdat ze duur zijn in gebruik. De goede bedrijven daargelaten! Hoezo veel minder uitstoot met modernere bedrijven?

4. Dan het argument dat er geen dieren bijkomen in Brabant. In de commissievergadering vorige week gaf de gedeputeerde grif toe dat er veel grotere stallen zullen komen met de opmerking dat er nog altijd de beperking is van 1,5 ha bouwblok grootte. Maar weten GS hoeveel varkens je kwijt kunt op 1,5 ha? Natuurlijk komen er dieren bij. Een bedrijf dat een nieuwe miljoenenstal gaat bouwen met de nieuwe vergunning bouwt geen stal voor 2000 varkens. Nee natuurlijk niet want de investering moet worden terugverdiend. Dat wordt een stal met veel meer dieren. Dus lokaal komen er grotere, megastallen. GroenLinks vraagt de gedeputeerde wat hij daarvan vindt.

De heer *Kuijken* (CDA): Mijn vraag is of mevrouw Brunklaus op de hoogte is van dierenrechten en welk deel van het verhaal van de heer Van den Hout verleden week zij niet heeft begrepen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik kom daarop nog verder in mijn verhaal terug.

5. Verder voert de gedeputeerde aan dat er geen dier bij komt omdat er nog altijd de dierenrechtenbeperkingen zijn. Maar GS weten toch net zo goed als GroenLinks dat daarover na 2015 nog helemaal geen landelijke afspraken zijn. Zoals het er nu uit ziet wordt dit instrument in 2015 losgelaten.

6. Ook voeren GS aan dat vanwege de compartimentering het gevaar op meer dieren geweken is. Is dat zo? Het Oost-Brabantse compartiment loopt tot Midden-Limburg. Zodra

via het loslaten van het GEP de weg vrij is gemaakt om nieuwe vergunningen af te geven om nieuwe stallen te bouwen kunnen de Limburgse dieren worden ingeruild voor Brabantse.

De heer *Kuijken* (CDA): In 2015 hebben we inmiddels toch de maatlat!

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Die maatlat is nu nog niet in werking getreden. Het gaat om de situatie die nu gaat ontstaan.

De heer *Kuijken* (CDA): Mevrouw Brunklaus schetst een doemscenario waarbij de dierenrechten in 2015 komen te vervallen, terwijl we een instrument ontwikkelen waarmee we de veehouderij in de gewenste richting kunnen duwen. Waar is dat doemscenario dan op gebaseerd?

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik heb het over de dierenrechten zoals die nu gelden en de stallen die nu gebouwd gaan worden. We hebben het in de commissie uitgebreid over de dierenrechten gehad. Die kunnen wel degelijk bijvoorbeeld uit Limburg gehaald worden want die zitten in hetzelfde compartiment als Oost-Brabant.

De heer *Verhees* (VVD): Ik weet niet waar mevrouw Brunklaus de angst vandaan haalt dat er heel veel rechten vanuit Limburg naar Brabant komen. Ik sprak tussen de middag met de heer Van Asten van ASVAM die een bedrijf heeft bij Horst aan de Maas. Daar heeft hij zonder enig probleem een bouwblok gekregen van 3,5 à 4 ha. Ik denk daarom dat er niet zo heel vele dieren van Limburg naar Brabant zullen gaan, eerder andersom.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Maar we weten het niet, de heer Verhees ook niet.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! De heer Kuijken is niet helemaal volledig want we laten ook het gecorrigeerd emissieplafond los, waardoor veel meer rechten beschikbaar komen. Die kunnen later wel opgevuld worden met meer dieren. Dan kunt u een maatlat neerleggen maar er komen dan

gewoon meer dieren bij na 2015. Dat is niet tegen te gaan op die manier.

De heer *Kuijken* (CDA): Die rekensom volg ik niet helemaal en die is gewoon pertinent niet juist. Meer chocola kan ik er niet van maken.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Als je het gecorrigeerd emissieplafond loslaat, komen er meer rechten vrij en krijg je meer mogelijkheden.

De heer *Kuijken* (CDA): Komen er dan meer dierenrechten of meer stikstofrechten vrij?

De heer *Van der Wel* (PvdD): Stikstofrechten natuurlijk. Die worden later ingevuld met dierenrechten.

De heer *Kuijken* (CDA): Je kunt toch geen aanvraag doen met bepaalde dierenrechten. Misschien kan de heer Van den Hout het straks uitleggen.

De *voorzitter*: Ik stel voor dat we het debat op dit punt nu stoppen. Mevrouw Brunklaus rondt haar betoog nu af.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik keer terug naar de achtergrond van dit Statenvoorstel. Deze verordening is ooit in het leven geroepen om de Natura 2000-gebieden te beschermen.

De hele technische uiteenzetting in dit voorstel leidt af van wat het effect zal zijn. GroenLinks vindt dat de wijzigingen in verordeningen zoals deze stikstofverordening alleen en vooral ingegeven moeten zijn om het woon- en leefklimaat, de lucht en de bodemkwaliteit weer op normaal niveau te brengen. Hierbij zijn wij er van overtuigd dat bescherming van de Natura 2000-gebieden automatisch leidt tot de bescherming van de gezondheid van de inwoners van Brabant. Wat GroenLinks betreft is dit de opgave die de provincie bovenal heeft!

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voorzitter! Het dossier heb ik vooral als toehorend Statenlid tot mij genomen en ik ben ongeveer vier keer van mening veranderd. Als ik dan onze gedeputeerde

hoor, vind ik het heel mooi klinken, maar dan hoor ik alle insprekers en dan vind ik weer dat er geen hout van klopt.

De *voorzitter*: De vraag is waar u nu ongeveer staat.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Ik denk dat ik tegenstem. Over de handhaving wil ik nog zeggen dat de zaken gecontroleerd moeten worden en bijgesteld. Organiseer dat er bedrijven komen die gecertificeerd zijn en in staat zijn die luchtwassers continu te monitoren. Als ze het niet goed doen, wordt de vergunning ingenomen. Dat zie je in de maatschappij wel meer gebeuren. Dat moet mogelijk zijn. Dan hoeft er wat minder met die RUD's gedaan te worden.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik constateer dat zo'n gemakkelijk onderwerp door verschillende fracties niet aan mij is uit te leggen en dat ze dan toch verwijzen naar de gedeputeerde. Dat is jammer. Ik doe echt mijn best om het te begrijpen maar ik hoor geen argumenten waarom de papieren werkelijkheid waar we nu inzitten, echt leidt tot een reductie van de ammoniakdepositie. Maar, dit ten derde male, we horen het zo van de gedeputeerde.

Voorzitter. Terecht is geconstateerd dat de teruggang van de biodiversiteit en de aantasting van de Natura 2000-gebieden vooral gerelateerd zijn aan de intensivering van de agrarische sector, met name de stikstofdepositie. Het doel van de verordening is een blijvende daling van de stikstofdepositie middels het terugdringen van de traditionele veehouderij en het faciliteren van stallen met emissiereducerende technieken. De gedeputeerde heeft gesteld dat het gebrek aan inzicht in de depositiebanken een rem vormt op de gewenste ontwikkeling. Daarom zouden er meer vergunningen moeten worden opgenomen en moet het gecorrigeerd emissieplafond worden losgelaten. Deze stelling is onjuist. Het emissieplafond en de daarmee samenhangende vulling van de emissiebank zijn niet de beperkende factor bij het tot stand komen van een nieuwe lage emissiestal. Immers, voor de bouw van een nieuwe stal zijn emissierechten nodig en om de stal te

kunnen vullen zijn dierenrechten nodig. Het aantal dieren per compartiment is gemaximeerd – ziet u wel, ik heb het begrepen – en dan doet het er niet toe hoe hoog of hoe laag de emissierechten worden vastgesteld. Het is per definitie altijd voldoende om te kunnen passen binnen de nieuwe stal met de best beschikbare techniek.

De heer *Verhees* (VVD): De denkfout van de heer Van der Wel is dat hij elke keer emissie en depositie door elkaar haalt. Het voorstel gaat over depositie in de natuurgebieden, dus hoeveel stikstof er neervalt per hectare in de natuurgebieden. Wat hij zegt over emissie en meer dieren doet niets af aan de discussie. Wij hebben als provinciale overheid een goede deal gesloten met het bedrijfsleven. Het bedrijfsleven had het probleem; het kreeg zijn vergunningen niet rond. De bewijslast dat er geen niet significante schade aan de natuur zou worden toegebracht lag bij de bedrijven en die hadden het daar moeilijk mee. Als overheid hebben wij toen gezegd dat wij daarbij wel willen helpen maar dat wij er wel iets voor terug willen, namelijk dat het bedrijfsleven vergaande technieken toepast, de best beschikbare methoden. Dat was een heel goede deal, heel goed voor de overheid en heel goed voor de natuur, een deal ook waar de burgers mee gediend zijn.

De heer *Kuijken* (CDA): Ik had een mooie constatering. De heer Van der Wel bracht twee keer dezelfde denklijn naar voren: eerst komen er meer stikstofrechten en die worden later ingevuld met dierenrechten en die komen uit hetzelfde compartiment. Dat klopt maar dat is wel hetzelfde principe als de depositiebank, want die dieren komen uit oude stallen uit de jaren 80. Vervolgens komen die in de nieuwe stallen en daardoor gaat de stikstofdepositie omlaag. Volgens mij zijn we er.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Het verklaart nog steeds niet waarom dan nu het plafond omhoog moet want dat gebeurt dan toch al. Als een oude stal wordt afgeschaft komen die rechten erbij en dan kan men veel meer varkens plaatsen in een andere stal en is het probleem verder opgelost. We kunnen er nu wel of kort over

praten maar als we echt verbetering willen, wil ik wel een tipje van de sluier oplichten. Wij denken er dan toch eerder aan die rechten te laten innemen zowel bij de inbreng van de rechten als bij de uitgaven, dus een dubbel plafond. Zelfs al zou het lukken alle dieren te verplaatsen naar nieuwe stallen dan nog geldt de reductie van stikstofdepositie alleen voor de uitstoot van de stallen en niet voor de totale emissie. Die wordt mede bepaald door het uitrijden van mest, het opslaan en andere zaken. Daardoor is de totale reductie niet 70% maar feitelijk 30-40%. Ik geloof dat de gedeputeerde dat in de afgelopen commissievergadering maar even is vergeten te zeggen.

Verder willen we constateren dat we hier alleen maar werken met een papierenreductie. Er wordt helemaal niets, niets gemeten. Er zijn technische vragen over gesteld. Er zijn twee meetpunten en daar is alles op gebaseerd.

Het gebruik van luchtwassers lost het probleem ook niet op maar verplaatst het probleem alleen maar ten koste van geld en energie. De stikstof wordt immers uit de lucht gefilterd maar komt wel overal terecht. Ze zijn ook nog eens duur in de aanschaf en de belastingbetaler betaalt mee via subsidie. Daarom is het systeem ook alles behalve duurzaam maar daarop hoeven we nu niet te letten want we hebben het vandaag alleen maar over stikstof in de lucht. Een beetje kortzichtig.

Voorzitter. De werkgroep Behoud de Peel wil een klacht gaan indienen bij de Europese commissie omdat Nederland de habitatrictlijn niet naleeft in natuurgebied de Peel. Ik zou van de gedeputeerde willen weten of hij een goed verhaal heeft voor de Europese commissie.

De heer *Kap* (OSN): Voorzitter! Aan ons is het de taak om over de nieuwe Verordening stikstof te besluiten. Een belangrijke taak omdat mede door deze verordening Natura 2000-gebieden in een gunstige staat van instandhouding kunnen worden gebracht. En juist dat, en dat alleen, is het doel van deze verordening. Onze fractie heeft zich verbaasd over andere doelen die de revue zijn gepasseerd waarmee wel vast komt te staan dat bij een hoop mensen verwarring heerst over deze toch

wel technische verordening.

Een nieuwe verordening biedt ook de mogelijkheid om terug te blikken. Wat hebben we sinds de inwerkingtreding van deze verordening bereikt? Wat zijn de pro's en contra's als we het hebben over de vorige verordening en dan met name wat is er nu verbeterd aan de Natura 2000-gebieden in de tussentijd. Is het beleid wat we voeren wel effectief?

Een dergelijke evaluatie, gezien van een ecologisch standpunt is niet voor handen. Bovendien gaat de bestaande tweede monitoringsrapportage slechts tot eind 2009. Onze fractie vindt dan ook ten principale dat er eerst deugdelijk geëvalueerd moet worden voordat nieuw beleid vastgesteld wordt.

Dan wat er wel in staat. Daar kan onze fractie voor een deel mee leven. Onze fractie hecht waarde aan het terugdringen van de administratieve regeldruk wat met deze verordening wordt bevorderd. Daarnaast hecht onze fractie waarde aan transparantie en gebleken is dat essentiële zaken zoals het saldo op de depositiebank en locatie van de N-gevoelige gebieden raadpleegbaar is. In dat laatste geval vraagt onze fractie overigens om een betere ontsluiting van deze informatie.

Iets anders is het gecorrigeerd emissieplafond. Onze fractie vermoedt dat de geboekte milieuwinst enigszins tegenvalt maar elke milieuwinst is meegenomen. En dat er milieuwinst is staat duidelijk in het stuk. In hetgeen in de commissie hierover verhandeld is heeft de gedeputeerde niet bij ons het gevoel kunnen wegnemen dat de winst wordt behaald als we het GEP afschaffen. Sterker nog, op het verhaal van de freeriders, dat hieraan gebonden is, is niet een bevredigend antwoord gekomen. Door het afschaffen van het GEP geeft de gedeputeerde een aanmoediging aan de ondernemers die zich niet aan de regels hebben gehouden. Met andere woorden, een volstrekt verkeerd signaal. Het zou daarom goed zijn indien eerst de maatlat van de BZV wordt opgesteld. Hoe denkt de gedeputeerde daarover? We vragen hem hier constructief over mee te denken.

Op dit moment vindt onze fractie dat het louter denken vanuit het saldo, het niet evalueren, het afschaffen van het GEP onvoldoende recht doet

aan Europese verdragen en de problemen op het gebied van leefbaarheid en afname van biodiversiteit.

De *voorzitter*: Hiermee zijn we aan het eind van de eerste termijn van de Staten. Ik schors nu voor een korte dinerpauze. We zien elkaar weer in deze zaal om zeven uur.

De vergadering wordt van 18.30 uur tot 19.00 uur geschorst.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Voorzitter! Ik heb mijn flap-over thuisgelaten want ik ga niet de commissievergadering overdoen. Gelukkig hebben de Staten dat ook niet gedaan; het was deze keer beduidend korter. Daarover verheug ik me ook. Ik heb begrip voor alle vragen die er nog zijn en de moeite die het kost om het dossier helemaal te laten doordringen. Het is technisch een van de meest ingewikkelde dossiers in dit huis. Ook als we in IPO verband over het stikstofdossier praten vergt het meer uitleg dan debat. Alle begrip daarvoor dus. Waar ik iets minder begrip voor hebben is de framing die ook plaatsvindt. Met de wijziging van de stikstofverordening organiseren we geen toename van vee. Daar gaat de stikstofverordening niet over en daar gaat deze wijziging niet over. De wijziging van deze verordening gaat geen megastallen toestaan.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Om maar meteen alle verwarring te voorkomen, met het compartiment zal de hoeveelheid vee niet stijgen want die is begrensd door dierenrechten, maar er kan wel degelijk een regionale toename van vee optreden.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dat kan altijd. Als een boer besluit een groot bedrijf in zeg Helmond neer te zetten en hij alle vergunningen daarvoor heeft, dan kan hij al zijn varkens uit dat deel van Brabant verhuizen naar die in één stal. Dat heeft niets met deze verordening te maken.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Het eerste deel van wat de gedeputeerde zegt is zeker waar

maar bij het tweede deel heb ik sterke twijfels. Deze verordening regelt wel een regionale sturing en op het moment dat we het gecorrigeerd emissieplafond vasthouden, is die regionale sturing vele malen sterker.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Nee, wat kan ik er nog meer op zeggen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Het compartiment loopt tot midden Limburg en er zouden dus veel dieren bij kunnen komen in Brabant. Kan dat?

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Daar zal ik twee antwoorden op geven. Het belangrijkste is dat deze verordening niet gaat over een dierenaantallen of over het verhuizen van varkentjes. Het tweede antwoord is ja. Binnen het compartiment mag men dieren zoveel verhuizen als men wil.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Kunt u dan ook bevestigen dat het effect van wat we nu aan het doen zijn kan zijn dat er meer dieren naar Brabant komen? Ze komen dan uit Limburg.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Nee, ze komen helemaal niet uit Limburg. Er is geen enkele reden om aan te nemen dat juist de wijziging van deze verordening uitlokt dat varkens van Limburg naar Brabant worden gebracht. Sterker nog, wij zijn veel strenger dan Limburg. Als er al een beweging plaatsvindt, dan is het de andere kant op. Ik denk aan het voorbeeld dat de heer Verhees noemde. De heer Van Asten die met het grootste gemak vierenhalf hectare in Limburg kreeg toegewezen om daar varkensstallen neer te zetten.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Kan de gedeputeerde dan bevestigen dat als we het gecorrigeerd emissieplafond loslaten, er meer depositie mag plaatsvinden?

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Nee. Absoluut niet. Dat had ik toch mijn flap-over mee moeten nemen. Het is nee, want elke beweging van dieren betekent dat dieren van de oude stal naar een

nieuwe stal gaan. Om die beweging te kunnen maken, moet de eigenaar van die nieuwe stal kunnen salderen. Dat doet hij via de bank. Als daar te weinig in zit, kan hij die beweging niet maken en blijven de varkens in de oude stal zitten en blijven ze dus meer stikstof emitteren. Elke verhuizing van een varken naar een nieuwe stal is beter voor de emissie en beter voor de depositie, beter voor de natuur. Wat wil je nog meer.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Er wordt niet meer afgeroomd.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dat maakt toch niet uit. De milieuwinst zit niet in het afkomen van de depositie, maar in het toepassen van de verordening, met name bijlage één waarin de eisen staan die aan de stalsystemen worden gesteld. Dat zorgt voor een vermindering van de emissie.

De heer *Van Hattem* (PVV): Nog even als reactie op wat mevrouw Brunklaus zojuist stelde. Ik heb onlangs gehoord dat Limburg ongeveer dezelfde regels gaat stellen op dit vlak als Brabant. Ik denk dat de zorgen hierover deels kunnen worden weggenomen door aanpassing van de regels in Limburg.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! De milieuwinst zit in nog twee punten. Op het moment dat we het gecorrigeerd emissieplafond vasthouden is het voor een veehouderijbedrijf gemakkelijker om uit te breiden als ze verder van natuurgebieden vandaan zijn gelegen en het is gemakkelijker om uit te breiden als ze heel vergaande technieken toepassen. Dat bereiken we alleen als we aan het GEP vasthouden.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Nee, dat bereiken we niet als we het GEP vasthouden, want als we dat vasthouden hebben we een tekort in de bank en kan niemand meer uitbreiden en kan niemand meer moderniseren. Dan verhuizen er geen varkens van oude naar nieuwe stallen. Dan krijgen we een stilstand in de ontwikkeling die juist zorgt voor milieuwinst door het moderniseren van stallen. Als men die ontwikkeling wil tegenhouden

moet men het GEP vasthouden of verhogen zoals zij in haar amendement probeert te doen. Dat leidt niet tot milieuwinst.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Het is niet tegen te houden maar hooguit te vertragen want die bank wordt langzaamaan wel gevuld. Mijn tweede argument ben ik nu even kwijt maar dat komt wel terug bij de rest van uw bijdrage.

De voorzitter: Wij wachten dat af.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ook het vertragen van die ontwikkeling is niet het doel van dit college. Dat bedoel ik met framing.

Deze verordening doet niets aan die een aantallen en aan megastallen en niets aan verruiming van mogelijkheden tot uitbreiding. Daarvoor zijn dierenrechten. Deze verordening stuurt niet op dieren. Steun voor dit voorstel dacht ik vooral te horen bij de fracties van de VVD, het CDA en de SP. Tegen de PVV zou ik willen zeggen dat het succes vele vaders heeft maar dat wij deze verordening echt niet aanpassen omdat zij een motie heeft ingediend. Integendeel, wij hebben de PVV gevraagd die motie aan te houden wat zij gelukkig ook heeft gedaan, omdat wij al bezig waren te onderhandelen met de convenantpartners over de voorstellen die op wonderbaarlijke wijze in de motie waren terechtgekomen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik lees toch wel letterlijk in de stukken van de commissievergadering dat drie punten uit de motie zijn overgenomen en alleen een vierde punt niet. Ik heb ook niet eens geclaimd dat het voorstel op basis van de motie is gedaan. Het is wel degelijk zo dat als die motie er niet was geweest, de druk veel minder groot was geweest en het voorstel misschien helemaal niet tot stand was gekomen.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dat mag u denken als u wilt.

Over het verkleinen van de afstandsnormen is een schriftelijke uitleg gegeven. Dat zou inderdaad een stilstand van minstens twee maanden betekenen en

dat is niet goed voor de ontwikkeling.

De heer Wagemakers van de Partij van de Arbeid heeft de meest interessante bijdrage geleverd. Hij zei het wel te snappen maar niet te geloven. Nu geloof ik wel dat hij het niet gelooft en ik snap wel waarom hij zegt dat hij het snapt maar daar geloof ik niks van.

Hij is tegen het wijzigen van de verordening omdat de maatlat er nog niet is. Daarvoor geldt hetzelfde als wat ik in het begin zei: dat wat wij regelen in de maatlat regelen we niet in de verordening en vice versa. Die twee hebben in die zin niets met elkaar te maken. Dat wat hij wil wat de verordening geregeld, namelijk dierenaantallen en teveel concentratie, regelen we straks in de maatlat en hebben we nooit geregeld met de stikstofverordening. Dat gaan we ook met de gewijzigde stikstofverordening niet doen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Aanpassing van de Verordening stikstof leidt tot een beweging in de intensieve veehouderij. Die beweging willen wij pas als de maatlat er is. De maatlat gaat niet alleen over dierenaantallen maar ook over allerlei andere duurzaamheidscriteria. Wij willen dat de veehouderij pas bewegingsruimte krijgt op het moment dat de maatlat er is en het echt duurzaam gebeurt en niet alleen duurzaam op het punt van stikstof. Ik ben benieuwd of de gedeputeerde mij kan uitleggen dat dat zal gebeuren.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dan heeft u een punt te pakken waar de heer Van Hattem het al over had, een zekere vorm van détournement de pouvoir. We kunnen de stikstofverordening niet gebruiken om als een quasi voorbereidingsbesluit te zorgen dat er nu niet kan worden uitgebreid en niet gemoderniseerd totdat we die maatlat hebben vastgesteld. Die twee zaken moeten we echt los van elkaar blijven zien.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ik heb al aangegeven dat we überhaupt geen reden zien om die Verordening stikstof aan te passen en dat wij er geen haast mee hebben. Ik vraag mij af hoe de gedeputeerde aan de buitenwacht gaat uitleggen dat die veehouderijbedrijven bewegingsruimte

krijgen zonder dat we een maatlat hebben. Het gaat hier ook om vertrouwen van de burger in de politiek in Brabant.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dat kan ik heel goed uitleggen omdat alle bewegingen die worden gemaakt als deze stikstofverordening meer ruimte geeft, bewegingen zijn van oude stallen naar nieuwe stallen en dus milieuwinst geven op het gebied van emissie en depositie. Daarvoor hebben we deze verordening ooit in het leven geroepen en nu zien we dat de klem daarin door de gestoorde verhouding tussen vraag en aanbod wordt opgeheven zodat de verordening weer kan werken zoals die is bedoeld.

De heer *Kap* (OSN): Heeft de gedeputeerde niet de ambitie zoals daarnet ook door de heer De Boer is aangegeven, naar een veel breder palet te streven, dus ook op het gebied van dierenwelzijn en dergelijke, als we het hebben over duurzaamheid en niet alleen ons te richten op stikstof? In mijn betoog heb ik ook gevraagd daarin constructief mee te denken en ook het aspect van de freeriders erbij te betrekken.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ik heb veel meer ambities dan alleen kunnen worden waargemaakt met de Verordening stikstof. Dit voorstel gaat echter alleen over de Verordening stikstof en niet over dierenwelzijn.

De heer *Kap* (OSN): U beslist toch zelf wanneer die verordening in werking treedt? U kunt dat toch zelf bepalen? U kunt toch ook zeggen.....

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Nee, de verordening is in werking getreden, maar het systeem functioneert niet zoals wij met ons allen hadden afgesproken dat het moest functioneren doordat de bank te leeg is. De opzet was dat door saldering er een beweging zou komen van oude naar nieuwe stallen. Dat wilden we bereiken met de verordening maar dat lukt nu even niet omdat de bank leeg is. Wij gaan nu de bank weer vullen zodat er beweging in komt en het weer werkt.

De heer *Kap* (OSN): Voorzitter!

De *voorzitter*: U hebt al twee keer geïnterrupteerd.

De heer *Kap* (OSN): Daar ben ik het niet mee eens, want de heer Van den Hout heeft mij onderbroken en daardoor heb ik mijn zin niet af kunnen maken.

De *voorzitter*: Misschien hebt u daarmee een punt. Ik geef u het voordeel van de twijfel.

De heer *Kap* (OSN): Dank u wel. De gedeputeerde zegt dat een reden is dat er geen saldo meer is. Het zou ook een reden kunnen zijn om vanuit een soort integrale gedachte de inwerkingtreding van de herziening van de Verordening stikstof op te schorten totdat de maatlat er is.

De *voorzitter*: Nu weet ik zeker dat u uw vraag herhaalt.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): De gedeputeerde zei net zelf in antwoord op een vraag van D66 dat we de beweging van oude stallen naar nieuwe stallen op gang moet krijgen en dat heeft hij in de commissie ook gezegd. Maar op mijn vragen daarover heeft hij ook gezegd – en dan gaat het wel over dierenaantallen – dat het onvermijdelijk is dat het grotere stallen worden. Dat heeft alles te maken met de investeringen die ondernemers moeten doen om die hele dure stallen te kunnen bouwen. De gedeputeerde heeft in de commissie zelf gezegd dat het op locatie grotere stallen zullen zijn. Kan de gedeputeerde dat nu bevestigen?

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ja, maar de grootte van de stallen regelen we niet per stikstofverordening. De grootte van de stallen hebben de Staten in maart geregeld met de bouwblokbepijking tot anderhalve hectare en te stellen dat de rest wordt geregeld in de maatlat.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Dat worden dan grotere stallen. De gedeputeerde zegt dan dat de limiet dat bouwblok is. Hij weet hoeveel dieren er op anderhalve hectare kunnen worden gehuisvest.

Hoe legt hij dan uit aan de Brabantse burger dat er toch meer grote stallen komen? Dat zal namelijk het effect zijn van het loslaten van dat plafond.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Volgens mij hebben we afgesproken dat we hier praten over gewone stallen en megastallen en dat de grens ligt bij anderhalve hectare. We hebben hier afgesproken dat er geen megastallen meer bij komen boven anderhalve hectare. Dat is uitgesloten. Volgens mij hebben de Staten dat vastgesteld en dat gaat de verordening niet veranderen.

De heer *Verhees* (VVD): Voorzitter! Er wordt hier door diverse partijen opgeroepen tot een soort van obstructie van deze verordening met betrekking tot de vergunningverlening. Ik wil hier benadrukken dat het hier niet gaat om vergunningaanvragen die vorige week zijn ingediend. Het gaat allemaal om plannen die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld en waarvoor milieu- en bouwvergunningen zijn verleend of in ieder geval aangehouden. Uiteindelijk zit men te wachten tot een verklaring van geen bezwaar in het kader van de Natuurbeschermingswet. Het gaat hier dus niet om vergunningen die verleden week zijn ingediend maar om trajecten die al jaren geleden zijn gestart. We kunnen dan nu niet obstructie gaan plegen.

De *voorzitter*: Dat is ook niet beweerd.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Wij plegen helemaal niets want de huidige wet is zoals die is en wij willen gewoon dat die blijft zoals die is. Van obstructie kan geen sprake zijn.

Voorzitter. Ik begrijp er helemaal niets meer van. Het is een kip-en-het-ei-verhaal. Er zit geen saldo in de bank omdat er gewoon niet goed gewerkt is. De bedrijven zijn uitgebreid veel te dicht bij de Natura 2000-gebieden en daardoor hebben ze veel meer saldo opgenomen dan zou moeten kunnen. Ze hadden gewoon verder van die gebieden vandaan moeten zitten. Die straal moet gewoon groter zijn. Als dat het geval was geweest, hadden ze verder van de Natura 2000-gebieden gezeten en was er meer in de bank geweest. Het is een kip-en-ei-verhaal. Wat er nog in de bank zit –

het is net als in Cyprus – halen de mensen allemaal van de bank. Zo is het ook....

De *voorzitter*: Dat is helder.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): U suggereert hiermee dat als we de bank gaan vullen, we dat doen met een illegaal soort stikstof.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik suggereer alleen maar dat het dichterbij de Natura 2000-gebieden komt.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Per saldo wordt de stikstof gebruikt die in de bank aanwezig is of kan zijn van oude vergunningen die zijn ingenomen. Meer is er niet. Die stikstof stoppen we nu versneld in de bank zodat het versneld kan worden uitgegeven.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Ik wil nog even reageren op mevrouw Brunklaus en de heer Van der Wel. Het is niet allemaal ongelimiteerd. Bedrijven die een grotere stikstofbelasting hebben dan 50 mol stikstof per hectare per jaar zijn al uitgesloten van die depositieregeling. Al die megastallen waarvoor zij zo bang zijn, zullen hiervoor niet in aanmerking komen. Dat is al een belangrijke clausule hierbij.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Door D66 werd gesteld dat interimmers illegaal blijven en daarmee kwetsbaar voor handhavingsverzoeken. Ze blijven illegaal omdat wij de reservering die wij hebben opgenomen voor interimmers, nu in de bank gaan inzetten. De problematiek van de interimmers speelt in heel Nederland en wordt opgelost met een programmatische aanpak stikstof. Daar zijn we nu voldoende zeker van zodat we de reserveringen die we hebben gemaakt, kunnen laten vrijvallen. Dat doen we bij de begroting regelmatig. Soms reserveren we geld totdat ze zeker weten dat we genoeg hebben en dan valt de reservering weer vrij.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ik ben heel benieuwd waar de gedeputeerde die zekerheid

vandaan haalt. Wij hebben overleg gehad met onze fractie in de Tweede Kamer en we hebben de beantwoording van de gedeputeerde bestudeerd. Ook hebben we de schriftelijke consultatie in de Tweede Kamer rondom het PAS-dossier gelezen. We zien nergens een zekerheid, eerder meer risico's dan de gedeputeerde hier schetst.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Er is nog geen volledige duidelijkheid. Het proces is nog in de onderhandelingsfase. Ik begrijp dat Tweede Kamerleden daar niet bij zitten maar ik wel en ik heb dus een idee welke kant het opgaat. Wij hebben er voldoende vertrouwen in, niet alleen op de blauwe ogen van een minister of een staatssecretaris maar omdat die hetzelfde doel nastreeft als wij. Als ze dat niet doet, krijgt ze van Europa op haar donder.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Dat is niet wat wij tot nu toe als antwoord op onze vragen hebben gekregen. Dat de gedeputeerde een idee heeft welke kant het opgaat, stelt ons geenszins gerust.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): De PAS is bedoeld om deze problematiek op te lossen. Deze wordt in het leven geroepen om beheersplannen te kunnen schrijven zodat we kunnen weten wat we wel en wat we niet moeten toestaan. Daar vallen straks de interimmers onder. Bovendien, ze zijn in zekere zin kwetsbaar voor handhavingsverzoeken, maar we hebben ook duidelijk gemaakt dat we ons handhavingsbeleid geprioriteerd hebben en dat we niet interimmers achter hun velden gaan zitten en niet op zoek gaan naar boeren waar hun illegaliteit bestaat uit het niet hebben van een papertje waarvan ze ten tijde van de uitbreiding dachten het niet nodig te hebben. Dat hebben we ze toen zelf verteld. Dat zijn administratieve problemen en daar gaan we met de handhaving niet achteraan.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! De interimmers balen hier zelf van. Die willen gewoon legaal opereren. Dan kan het zijn dat we als provincie niet handhaven maar een handhavingsverzoek kan uit de buitenwereld

komen en dan moeten we handelen.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dat kan zo zijn zo heb ik al gezegd, maar dan gaan we toch echt onze eigen prioriteiten volgen. Bovendien, het valt in de tussentijd reuze mee met de handhavingsverzoeken richting interimmers omdat iedereen snapt dat je ze wel kunt aanpakken maar dat je daarmee helemaal niets aan de werkelijkheid verandert. Die boer gaat niet veranderen, die stal gaat niet veranderen, de emissies gaan niet veranderen. Het is alleen een hele hoop gedoe en aan het einde ervan heeft hij een papertje. Dat is niet iets waar mensen tijd en energie in willen stoppen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Men zal maar de interimmer zijn die dat handhavingsverzoek wel krijgt.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dan kan hij rekenen op onze prioritering in die handhaving. Verder stelt mevrouw *Spierings* dat het stuk juridisch onhoudbaar is omdat het proces onzorgvuldig zou zijn verlopen en niet iedereen is gehoord. Dat verbaast me. Volgens mij hebben we zowel de oorspronkelijke verordening als deze wijziging besproken en is zij oké bevonden door de convenantpartners. Dat zijn natuurorganisaties, de BMF, de TBO's, (Terrein Beherende Organisaties) de waterschappen, de ZLTO. Ik weet niet wie zij er nog meer bij had willen hebben. Volgens mij hebben we echt iedereen gehoord.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! in ieder geval een werkgroep als die van Behoud de Peel voelt zich hierin niet gehoord.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Die is ook niet gehoord want die is geen belanghebbende.

Mevrouw *Spierings* (D66): Dan ben ik benieuwd wie hier bepaalt of iemand belanghebbende is, maar dat zal uiteindelijk de rechter dan wel gaan doen.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): De belangen van de

werkgroep Behoud de Peel worden wel gehoord maar die is geen onderdeel van het convenant. Die kunnen inspreken en zich via uw fractie laten horen. U bent via uw fractie toch ook niet bij die convenant besprekingen geweest? U heeft een ander moment om uw geluid te laten horen en dat geldt ook voor de werkgroep Behoud de Peel.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ik vraag mij af waar vastligt dat alleen de convenantpartners hierin belanghebbend zijn.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Er ligt helemaal niets vast. Sterker nog, bijna alle andere provincies hebben geen convenantpartners. Daar beslissen ambtenaren en gedeputeerden in hun eigen torentje wel hoe zo'n verordening eruit ziet en dan zien ze daarna wel wat er gebeurt. Het is geen wettelijke verplichting, het is gewoon Brabants dat wij van tevoren onze partners erbij betrekken. GroenLinks sluit zich aan bij D66. Dan heb ik het meeste wel beantwoord.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Nog even over het proces en het ter inzage leggen. De gedeputeerde zei dat er met de convenantpartners over is gesproken. We hebben het er in de commissie ook over gehad. Er staat in het stuk dat het op de conferentie is besproken. Maar dat is het niet expliciet. De gedeputeerde zei ook dat het allemaal in sessies daarvoor is gedaan en dat klopt ook. Daar zijn wij niet van op de hoogte geweest maar dat hebben wij van de gedeputeerde vernomen. Ik ben nu toch wel heel benieuwd of het voor iedereen duidelijk is wie die convenantpartners zijn die daarmee hebben ingestemd. Is er een lijst van die partijen?

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ik heb ze net opgenoemd. Dat waren ze.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Dat vond u voldoende?

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ruim voldoende.

De heer *Van Hattem* (PVV): In december was al

bekend dat 28 januari een overleg zou plaatsvinden met die convenantpartners. Dat is toen al publiekelijk aan de Staten bekendgemaakt.

De *voorzitter*: Dat hoeven we nu niet meer te herhalen.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): De fractie van 50PLUS wist het ook niet meer en daar kan ik mij iets bij voorstellen.

De Partij voor de Dieren heeft er een probleem mee dat alles rond de stikstofdepositie is berekend en niet te meten is. Dat klopt. Wij hebben in onze 21 Natura 2000-gebieden niet op elke vierkante kilometer een stikstofvanger staan. Dit kan niet anders dan met berekeningen plaatsvinden. Het is niet praktisch het anders te doen. Er zijn meetstations en die valideren het model dat achter de berekeningen zit.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Wil de gedeputeerde ons nog eens vertellen hoeveel meetstations er zijn? Wij weten het al, maar..

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Twee, maar dat is genoeg om het model te valideren.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Betreurenswaardig.

De heer *Kap* (OSN): Het gaat natuurlijk niet om het model. We hebben heel veel Natura 2000-gebieden en het is wel belangrijk de effectiviteit van onze verordening te meten. Volgens mij zijn twee meetstations sowieso niet toereikend. Ik weet niet hoe hij er zelf over denkt maar het is wel heel erg triest dat wij nu gewoon een andere koers gaan varen met deze Verordening stikstof terwijl wij als Provinciale Staten er helemaal geen inzicht in hebben – en GS ook niet – hoe effectief deze verordening is geweest.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dat inzicht hebben we wel. Alleen, als we het gaan meten maken we het ons zelf wel moeilijk want dan weet je niet alleen de depositie die komt van emissie uit stallen maar ook van industrie, van infrastructuur, ook van achtergronden vanuit Duitsland en vanuit de

zee. Alles komt dan in dat ene stikstofvangertje en als we dan aan een knopje draaien zien we misschien wel een daling maar als dan in het Ruhrgebied iets weer omhoog gaat, lijkt het alsof onze verordening niets heeft toegevoegd terwijl dat wel degelijk het geval is. Volgens mij zei de heer Verhees daarstraks al dat elk kind op zijn vingers kan natellen dat als je varkens verhuist van een stal zonder luchtwasser naar een stal met luchtwasser, het aantal varkens in het compartiment niet groter wordt maar er per saldo minder uitstoot is. Dus werkt het.

De heer *Kap* (OSN): Ik vind dat weinig objectief maar laat ik proberen naar een constructieve oplossing te gaan. Ik heb ook wel eens gehoord dat die luchtwassers dat kunnen meten. Kunnen we als we hier over twee jaar weer staan en ik dezelfde vraag stel wat het effect is geweest van die herziene Verordening stikstof, even afgezien nog van de PAS en dergelijke die nog in werking te gaan treden, horen wat de gedeputeerde heeft ondernomen om hier samen uit te komen.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ik kan getallen geven van de emissie van een stal en hoeveel deze afneemt door er een luchtwasser op te zetten. Dat staat namelijk ook in de vergunning waaraan men moet voldoen. Wat ik niet kan vertellen is wat alle emissies uit heel Nederland en uit de hele omgeving betekenen voor de depositie van stikstof in een natuurgebied.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Kan de gedeputeerde ons dan wel vertellen wanneer het monitoringsysteem gereed zal zijn?

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Alle bedrijven die nu nieuw bouwen moeten een luchtwasser hebben en moeten gebruikmaken van de best beschikbare technologie. In die zin is dat nu al het geval. Ze worden nu al verplicht luchtwassers te gebruiken. Wij zijn bezig uit te zoeken hoe we er voor kunnen zorgen dat het online is te controleren. Landelijke wetgeving is nu al dat luchtwassers elektronisch kunnen worden afgelezen. Dan moet er iemand even langs om de hele geschiedenis van die

luchtwasser af te lezen. Dan is het ook niet meer mogelijk de luchtwasser in het weekend uit te zetten want het werkt als een tachograaf en het is dus onmiddellijk te zien.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Kan de gedeputeerde mij ook een indicatie geven om welk percentage van het aantal bedrijven in Brabant het gaat.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Zo'n 40% van de bedrijven heeft een luchtwasser.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik krijg toch de indruk dat we hier weer een commissievergadering over zitten te doen. Er is een heel uitgebreide commissievergadering geweest en de vragen die daar zijn gesteld, worden nu hier ook weer gesteld. Ik denk dat dat niet de bedoeling is en ik zou u willen vragen, aan deze discussie een einde te maken.

De *voorzitter*: Zolang de gedeputeerde in gesprek is met uw Staten en de vragen worden beantwoord, geef ik daar toch even ruimte voor. Er is hier een paar keer aangegeven dat de elementen zijn die in de commissie aan de orde zijn geweest. Het is C-stuk en de Staten hebben samen afgesproken dat hier de plenaire behandeling volledig mag geschieden. We houden de tijd best in de gaten. Ik geef nog een keer het woord aan de heer Van der Wel en vraag de gedeputeerde daarna zijn betoog af te maken.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Het tempo waarin wij als commissie voor het blok worden gezet om hier besluiten te nemen heeft ons verbaasd. Ik wil eigenlijk van de gedeputeerde weten dat wij zo'n enorme haast maken met dit dossier omdat eigenlijk die luchtwassers helemaal niet passen in de Brabantse zorgvuldigheidsscore, omdat het gewoon niet duurzaam is.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Nee, geen sprake van. Wij hebben als GS geen dubbele agenda. Er waren twee redenen om haast te maken met het dossier. De eerste is dat de Staten het integraal

behandeld wilden hebben met het transitiedossier zoals dat daarstraks is behandeld. Dat lijkt mij ook gepast. Bovendien hebben de Staten een motie aangenomen waarin zij mij hebben opgedragen vaart te maken met het afgeven van vergunningen, die 1200, die hier al een jaar op de plank liggen. Dit is de manier om daarin versnelling aan te brengen en dus geef ik daarmee uitvoering aan een motie van de Staten.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ik heb het al eerder betoogd maar het vandaag behandelde vinden wij juist niet integraal. Wachten totdat de maatlat er is en het dan behandelen samen met de maatlat is volgens ons integraal.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Wij denken daar anders over. Dan is er ook nog de motie waarin wordt gevraagd haast te maken met die vergunningafhandeling.

Mevrouw *Spierings* (D66): Het andere argument van de gedeputeerde over de aangenomen motie klopt ook niet want het is een aangehouden motie.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Aangehouden zijn die vier eisen die werden gesteld aan de inhoudelijke wijziging. Aangenomen is de motie waarin mij werd opgedragen haast te maken met de vergunningverlening.

Luchtwassers helpen niet, zegt de Partij voor de Deren, want het verandert alleen het spoor van de stikstof. Het wordt uit de lucht gehaald en in het water gegooid. Daar is geen sprake van. Het is niet zo dat iemand zijn luchtwasser een week laat draaien en het vervolgens in de sloot kiepert. Als het al gebeurt dan mag het niet, zo kan ik verzekeren. De bedoeling met luchtwassers is dat ze de stikstof weer terugbrengen in meststoffen die daarna weer kunnen worden gebruikt. Het is het sluiten van een kringloop.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Daarna wordt het gewoon over het land uitgereden. Het komt niet in de sloot. Als je het legaal doet is het een meststof volgens de wet en dan gooi je het gewoon over het land. Of het nu via de lucht komt

of zo, het komt gewoon wat dichterbij.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Het is precies de bedoeling van deze verordening dat het niet in Natura 2000-gebieden valt maar op de boerenakker waar gemest moet worden want anders groeit er niets. Alles wat je zo op het land gooit hoeft je niet meer op een andere manier via kunstmest te importeren.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Wat de heer Van der Wel hier probeert aan te tonen is dat op het moment in de samenleving grote onrust ontstaat rondom het spuiwater van die luchtwassers en de problemen die zich daarbij lijken voor te doen door chemische reacties in de bodem. Ik hoop dat de gedeputeerde daar begrip en de aandacht voor wil hebben.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Daar waar dit soort calamiteiten zich voordoen hebben wij voor zover wij daartoe bevoegd gezag zijn – vaak is dat het waterschap – er zeker aandacht voor, maar ook dat staat los van de wijziging van deze Verordening stikstof.

De heer Kap merkte nog op dat het afschaffen van het GEP feitelijk het belonen van slecht gedrag is. Mensen die hadden moeten voldoen en niet voldeden worden nu door het afschaffen van het GEP in zekere zin beloond. Dat is zo en als u in mijn hart kijkt zou u zien dat ik er ook grote moeite mee heb. Als deze Staten nu een verzoeningscommissie of een VN tribunaal waren dat achteruit moest kijken om historische onrechtvaardigheden aan de kaak te stellen en op te lossen, dan zou de heer Kap groot gelijk hebben als hij zich daarop richtte. Wat we echter vandaag doen zowel met het transitiedossier als met deze stikstofverordening is vooruit kijken naar onze doelstellingen voor het platteland en voor Natura 2000. Dan is het door de milieuwinst die wij kunnen behalen met het afschaffen van het GEP beter het wel te doen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Dit kan niet waar zijn. De hele discussie rondom de transitie van de intensieve veehouderij gaat erover dat we

de freeriders niet willen belonen. Wat doen we nu met de aanpassing van de Verordening stikstof? We belonen de freeriders en de gedeputeerde geeft het nog toe ook.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): We belonen verder niemand maar we gaan niet terugkijken. We gaan de stikstofverordening niet gebruiken om historische onrechtvaardigheden recht te zetten. Daar is die verordening niet voor bedoeld. Met het afschaffen van het GEP creëren we meer ruimte in de bank zodat mensen vooruit kunnen met hun bedrijfsontwikkeling en dat levert milieuwinst op.

De heer *Verhees* (VVD): wat betreft de mensen die niet voldoen aan die AMvB-huisvesting, in het stuk staat dat het referentiekader voor de ammoniakuitstoot december 2004 is. We bevoordelen nu niemand. We benadelen enigszins de mensen die een natuurbeschermingsvergunning hebben aangevraagd want voor hen geldt het referentiekader dat is opgenomen in die vergunning. Er wordt hier dus in feite niet met twee maten gemeten want uiteindelijk is voor iedereen het referentiekader 2004.

De heer *Kap* (OSN): We benadelen die mensen wel, al is het alleen maar door de leges die ze betalen, wat ook niet gering is, en door de wachttijd. Maar het gaat ook om het vertrouwen in de overheid en daar gaat de heer Verhees volstrekt aan voorbij en dat vind ik een heel kwalijke zaak.

Richting de gedeputeerde zou ik nog willen vragen of het niet mogelijk is deze stikstofverordening zodanig vorm te geven dat we de mensen die goedwillend zijn belonen en de bad guys niet.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): We belonen geen bad guys. Mensen die hadden moeten voldoen aan de AMvB-huisvesting en dat niet hebben gedaan, wordt het nu in die zin wel gemakkelijk gemaakt omdat de mensen die wel een vergunning in het kader van de natuurbeschermingswet hebben aangevraagd, daarvoor moeite hebben moeten doen en leges hebben moeten betalen. Bovendien is voor hen dat referentiekader niet die van de

natuurbeschermingswetvergunning maar zoals die in 2004 was. Het zijn geen grote criminelen en we belonen ze ook niet. Ze moeten nog altijd precies voldoen aan alle eisen die wij stellen aan veehouders, inclusief die rond de emissie van stikstof.

De heer *Van Hattem* (PVV): Dit voorstel komt deels ook voort uit de sector zelf, een sector die zowel de voortrekkers als de achterblijvers heeft vertegenwoordigd. Het is dus iets wat breed is gedragen. Ik denk daarom dat we deze discussie over de rug van die sector niet hoeven te voeren.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): In amendement A10 wordt gevraagd in de verordening op te nemen, salderingsverzoeken van bedrijven die niet voldoen aan het Besluit ammoniakemissie huisvestingveehouderij niet ontvankelijk te verklaren. Daarmee spannen we werkelijk het paard achter de wagen. Dit zijn de mensen waarvan wij vinden dat ze eigenlijk al lang vooruit hadden moeten gaan, wat wij nog steeds vinden, en wat wij mogelijk willen maken door juist te kunnen salderen. Pas dan kan namelijk iemand die al lang achterblijft, nu wel de stap zetten naar een modern bedrijf. Die mensen wilt u niet ontvankelijk verklaren bij een verzoek om saldering. Het zet de situatie klem. Mensen die al die jaren niet vooruitlopen zet u daarmee vast. Ze moeten maar in hun oude stal blijven zitten en mogen van ons niet eens moderniseren. Daarmee gaat echt milieuwinst in rook op.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ze komen niet klem te zitten want ze kunnen gewoon hun bedrijf vernieuwen en zelfs uitbreiden op het moment dat ze vergaande emissiereducerende technieken toepassen. Ze hoeven geen beroep te doen op de depositiebank om te kunnen uitbreiden. Ze kunnen ook zelf technieken toepassen.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Daarmee zou u bijna zeggen: er is geen probleem. Toch is er een probleem en kunnen bedrijven niet moderniseren, geen luchtwassers plaatsen als ze niet kunnen

salderen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Dat kunnen ze wel. Alleen moeten ze dan een kleine extra inspanning leveren. Ik kan mij voorstellen dat ze liever salderen en dat gun ik de bedrijven die zich keurig aan de regels hebben gehouden, maar de bedrijven die om wat voor reden dan ook er geen zin in hebben gehad om te voldoen aan de AMvB-huisvesting, hoeven daarvoor niet beloond te worden. Die mogen het wat mij betreft nu zelf oplossen.

De *voorzitter*: Het punt lijkt mij helder en voldoende gewisseld.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Wij ontraden om de aangegeven reden het amendement.

De *voorzitter*: Hiermee zijn we gekomen aan het eind van de eerste termijn van de kant van het college en gaan we over tot de tweede termijn van de kant van de Staten.

De heer *Verhees* (VVD): Voorzitter! Mijn opmerking is eigenlijk een blijde boodschap. Er werd net gezegd dat er eigenlijk te weinig meetpunten zijn en dat het allemaal niet duidelijk is. Maar in de grote Peel is het hoogveen weer aan het groeien en dat had eigenlijk helemaal niet mogelijk kunnen zijn omdat de ammoniakuitstoot daar nog 400% te hoog is. Het is een goede boodschap dat het hoogveen daar toch weer groeit.

De heer *Kuijken* (CDA): Het was een kunst om het dossier te begrijpen. Dat bleek vandaag ook. Maar het is een nog grotere kunst om het zo goed uit te leggen als de heer Van den Hout vandaag heeft gedaan.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Ik kan heel kort zijn. Het is al in de commissie aan de orde geweest en daar heeft het heel lang geduurd. Vandaag vallen we hier ook over details. Wij voelen ons niet geroepen hiermee in te stemmen omdat wij de verantwoordelijkheid niet willen

nemen. Wij komen hierop terug bij de TSP-behandeling. Dat belooft wat.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Mijn stem is er inmiddels bijna schor van, maar dat heb ik natuurlijk vooral aan mezelf te danken. Ik wil graag een motie van treurnis indienen. Alle argumenten zijn vandaag door mij al voldoende voor het voetlicht gebracht. De motie van treurnis spreekt uit dat door vandaag een besluit te nemen over de Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013 Provinciale Staten zich doof tonen voor de zorgen en wensen van de maatschappij en blind voor de eigen beleidslijnen.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Spierings, mw. Brunklaus en Kap wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 22 maart 2013,

behandelend het Statenvoorstel 22/13A inzake Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013,

overwegende dat voorliggend voorstel:

- *volstrekt voorbij gaat aan de luide roep van burgers om een stop op de groei van intensieve veehouderij in overbelaste gebieden;*
- *voorbij gaat aan de integrale benadering die beoogd wordt in het Statenvoorstel 16/13A inzake Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020 en derhalve strijdig is met de gewenste transitie;*
- *freeriders belooft en daarmee afbreuk doet aan het imago van de veehouderij;*
- *voorlopers straft voor de reeds gedane investeringen en daarmee een verkeerd signaal is aan de veehouderijsector specifiek en de maatschappij in algemene zin;*
- *innovaties in duurzame staltechnieken afremt;*
- *het bereiken van de doelen voor de Natura 2000-gebieden moeilijker maakt,*

spreken uit dat door vandaag een besluit te nemen over de Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013 Provinciale Staten zich doof tonen voor de zorgen en wensen van de maatschappij en blind voor de eigen beleidslijnen,

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderdeel uit van

de beraadslaging. Zij krijgt nr. M20.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voorzitter! Wij dienen deze motie mede in, want wij zijn er net zo treurig over.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Ik hoorde net opmerken dat de heer Wagemakers er geen hout van begreep. Laat ik mij daar dan bij aansluiten. Dan voel ik me erg happy.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Wij dienen bij dezen een motie van afkeuring in. Wij constateren dat de gedeputeerde van ecologie en ruimte is aangesteld ten behoeve van versterking en bescherming van de Brabantse ecologie waaronder worden verstaan natuur, landschap en milieu, inclusief bodem, lucht en water, dat door het loslaten van het gecorrigeerd emissieplafond 70 extra salderingsverzoeken kunnen worden ingewilligd, terwijl de natuur al te lijden heeft onder een te hoge mate van stikstofemissie en – depositie, dat de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten om uitvoeringsbepalingen vast te stellen, mede op het gebied van het hanteren van eigen rekenmethodes voor stikstofdepositie, afdoet aan de rechtszekerheid van agrariërs en belanghebbenden, dat Gedeputeerde Staten de keuze hebben gemaakt om vorm te geven aan het formaliseren van ontwikkelingen op het gebied van stikstofemissie in het heden, in plaats van aan die uit het verleden, dat Gedeputeerde Staten hiermee onzes inziens te kwader trouw handelen in de uitvoering van Europese wetgeving, zijnde de habitatrichtlijn, dat geen van de maatregelen in Statenvoorstel 22/13A Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013 tot doel heeft om de Europese instandhoudingsdoelstellingen wat betreft Natura 2000-gebieden te behalen, overwegende dat een landelijke voortrekker van biodiversiteit in eigen provincie het beschermen en versterken van biodiversiteit verzaakt door geenszins bij te dragen aan de reductie van stikstofemissie, maar alleen aan het faciliteren van bedrijfsontwikkelingen binnen de intensieve veehouderij, spreken afkeuring uit over deze handelwijze van de gedeputeerde voor ecologie.

De heer *Kuijken* (CDA): Voorzitter! Ik maak hier ontzettend veel bezwaar tegen. Ik hoorde iets zeggen als Europese regels aan de laars lappen of iets dergelijks.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Dat heb ik niet gezegd.

De *voorzitter*: Laten we dadelijk eerste motie lezen.

De heer *Kuijken* (CDA): Ik vind het echt gewoon belachelijk. De heer Van der Wel snapt het zelf niet helemaal. De heer Van den Hout heeft het perfect uitgelegd en dan gaat de heer Van der Wel hier zomaar een motie van afkeuring indienen. Ik vind het niet correct.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik constateer dat de heer Kuijken een mening geeft. Dat mag.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik wil even kort op de motie reageren. Regelmatig heb ik moties tegen deze gedeputeerde gesteund, maar dat wil ik in dit geval toch niet doen. Dat nu ophemeling van allerlei overbodige EU regelgeving ten koste moet gaan van deze gedeputeerde, vind zelfs ik te ver gaan.

De heer *Kap* (OSN): Voorzitter! Ik kan mij helemaal aansluiten bij mevrouw Spierings. Daarbij wil ik nog zeggen dat zolang wij maar twee meetstations hebben, wij deze verordening niet goed kunnen evalueren en dat is een kwalijke zaak. Alleen al om deze reden zou ik niet moeten instemmen met deze verordening.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Een vraag van orde. Stemmen wij bij dit dossier nu eerst over TSP of later?

De *voorzitter*: Nee. Intussen kan ik melden dat het amendement dat bij de Verordening stikstof is ingediend, niet verstrekkender is dan de voorstellen die wij in stemming brengen bij het dossier 16/13, Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020. Wij zullen dus dadelijk eerst

stemmen over het transitiedossier en daarna conform de daarvoor geldende procedures over het besluit inzake de Verordening stikstof.

Door het lid Van der Wel wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 maart 2113, constaterende:

- *dat de gedeputeerde van Ecologie en Ruimte aangesteld is ten behoeve van versterking en bescherming van de Brabantse ecologie, waaronder verstaan wordt natuur, landschap en milieu inclusief bodem, water en lucht;*
- *dat door het loslaten van het Gecorrigeerd Emissieplafond 70 extra salderingsverzoeken kunnen worden ingewilligd, terwijl de natuur al te lijden heeft onder een te hoge mate van stikstofemissie;*
- *dat de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten om uitvoeringsbepalingen vast te stellen, mede op het gebied van het hanteren van eigen rekenmethodes voor stikstofdepositie, afdoet aan de rechtszekerheid van agrariërs en belanghebbende;*
- *dat Gedeputeerde Staten de keuze hebben gemaakt om voorrang te geven aan het formaliseren van ontwikkelingen op het gebied van stikstofemissie in het heden, in plaats van aan die uit het verleden;*
- *dat Gedeputeerde Staten hiermee onzes inziens te kwader trouw handelen in de uitvoering van Europese wetgeving, zijnde de Habitatrichtlijn;*
- *dat geen van de maatregelen in Statenvoorstel 22/13A Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013 tot doel heeft om de Europese instandhoudingsdoelstellingen wat betreft Natura 2000-gebieden te behalen,*

Overwegende

dat een landelijke voortrekker van biodiversiteit in eigen provincie het beschermen en versterken van biodiversiteit verzaakt door geenszins bij te dragen aan de reductie van stikstofemissie, maar alleen aan het faciliteren van bedrijfsontwikkelingen binnen de intensieve veehouderij, spreken afkeuring uit over deze handelwijze van de gedeputeerde voor Ecologie, en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Zij krijgt nr. M21.

Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

De vergadering wordt van 19.45 uur tot 19.50 uur geschorst.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Voorzitter! Er zijn weinig vragen meer gesteld. Ik wil nog een correctie aanbrengen. De twee meetstations die ik noemde, staan inderdaad in de Peel, maar er staan er tientallen in een netwerk over Brabant en de rest van Nederland. Op basis van die meetstations wordt het systeem gekalibreerd.

Tegen beter weten in probeer ik het toch nog maar met een argument. Als we het GEP aanhouden, is de bank minder vol. Ook veehouders die niet voldeden en voldoen aan de AMvB-huisvesting destijds, doen een beroep als ze willen uitbreiden op die ene pot. Met die ene pot wordt geen verschil gemaakt als het erom gaat waar de stikstof vandaan komt en wie het aanvraagt. Zolang we het GEP aanhouden, zit er minder stikstof in de bank en kunnen dus ook de goedwillende boeren die wel voldoen aan alles wat nodig is, niet salderen en niet ontwikkelen. Met het vasthouden van het GEP worden alle veehouders precies even hard gedupeerd. Met het amendement van D66 wordt dat nog veel erger.

De motie van treurnis gaat over de Staten zelf en zij mogen daarover zelf een uitspraak doen.

De motie van afkeuring vind ik prima hoor, maar ik vind het wel verbazingwekkend dat zij is gebaseerd op de zogenaamde feiten die gewoonweg niet kloppen en die hierin nog eens fijntjes worden opgesomd. De heer Van der Wel heeft het dossier niet begrepen en dat hoeft ook niet. Het is erg ingewikkeld; er zijn meer mensen die dat toegeven. Ik vind het wel heel erg irritant om uitgerekend van de heer Van der Wel te horen dat ik bezig zou zijn met het niet uitvoeren van Natura 2000-wetgeving en de Habitatrichtlijn. Overigens is dat een landelijke verplichting die niet aan mij is opgelegd maar aan de minister. Ik weet zeker dat deze stikstofverordening met de wijziging die wij daarin aanbrengen milieuwinst oplevert en dus de facto beter is voor Natura 2000 dan het te laten zoals het is. In antwoord op de opmerking dat ik alleen maar oog zou hebben voor het faciliteren van bedrijfsontwikkelingen binnen de intensieve veehouderij, kan ik de Staten verzekeren

dat alle intensieve veehouders daar heel anders over denken. Om die reden alleen al zou ik de motie willen ontraden.

De *voorzitter*: Ik zie dat er geen behoefte meer is aan tijd voor beraad. Dan sluit ik hiermee de beraadslaging.

Nummer 16/13

Transitie naar zorgvuldige veehouderij 2020

De *voorzitter*: We gaan nu eerst stemmen over het voorstel Transitie naar zorgvuldige veehouderij en de daarbij behorende amendementen.

Vanwege de mogelijk complexe gang van zaken zal ik even toelichten hoe wij het gaan doen. Wij stemmen eerst over de amendementen die zijn ingediend bij het voorstel Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020. Wij beginnen met amendement A1, vervolgens stemmen wij over amendement A9, dan over A2, A3, A4, A5, A6 en A7. Daarna beslissen wij en bloc over de besluiten 1 t/m 7 en daarna over de besluiten 8 t/m 20 afzonderlijk. Het wordt een hele toer. Daarna komen de moties M2a, M3, M4, M5, M6, M8, M9, M10, M11, M12a, M13a, M14a, M15, M16, M17a1, M18a en M19.

Vervolgens stemmen wij over de Verordening stikstof. Wij beginnen met amendement A10, daarna het besluit zelf en vervolgens over de moties M20 en M21.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! U geeft aan dat wij over de besluiten 1 t/m 7 van Statenvoorstel 16/13 en bloc stemmen, maar wij willen bij sommige van die voorstellen anders stemmen. Wij willen graag aparte stemming per besluit voorstellen.

De *voorzitter*: U mag dat voorstellen. Er was eerst afgesproken om 1 t/m 7 in één stemming te doen. Wenst u stemming per voorstel?

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Ja, voorzitter.

De *voorzitter*: Dan gaan wij dat doen. Soms verlang je naar elektronisch stemmen. Dit is zo'n moment. Wij gaan het voor elkaar krijgen. Ik vraag om stilte in de zaal, om uw plaatsen in te nemen en u te concentreren op de stemming.

In stemming komt amendement A1.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en de OSN tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A9.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, de PvdD en de OSN voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A2.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, 50PLUS en de OSN tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A3.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en 50PLUS voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A4.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voorzitter! Mag ik om een hoofdelijke stemming vragen?

De *voorzitter*: Wij gaan hoofdelijk stemmen over amendement A 4. De stemming begint bij nr. 6 van de presentielijst.

Voor dit amendement hebben gestemd de leden: P. Smeulders, mw. Lestrade-Brouwer, Kerkhoff, mw. Kardol, mw. Frijters-Klijnen, mw. Van der Kammen, Knoet-Michels, Van Hattem, Leenders, mw. Wijnands, S. Smeulders, mw. Oomen-Peeters, Van den Berg, Kap, mw. Brunklaus, Van der Wel, Spierings, Mondriaan, Van Liempd en Bouwman.

Tegen dit amendement hebben gestemd de leden: Heijmans, Ten Harmsen van der Beek, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, Van der Doelen, Van Lopik, mw. Prins-Afman, mw. Arts, Van der Staak, Verhees, mw. Geeraedts, Kuijken, Burger Dirven, Brenninkmeijer, mw. Klitsie, mw. Roozen, mw. Van Iersel, Van Agtmaal, mw.

Slegers, Van Vught, Vissers, Kouthoofd, mw. Tsoutsanis-van der Koogh, Altundal, Van Vugt, mw. Keijzers-Verschelling, mw. Van Extel-van Katwijk, Wijers, Van Gruijthuijsen, Koevoets en Wagemakers.

Stemverklaringen:

Mevrouw *Klitsie* (D66): Ik vind het een hele worsteling om dit besluit te nemen. Ik had liever andere oplossingen gezien. Ik volg hier mijn gevoel. Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Ik heb hierover heel lang nagedacht. Ik vind de maatregel sympathiek maar te groot voor de provincie. Tegen.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Ik heb er ook over nagedacht, voorzitter. Ik stem voor.

De heer *Bouwman* (GroenLinks): Ik stem voor met de stemverklaring dat ik blij ben dat ik wat mag zeggen.

De *voorzitter*: Het amendement is verworpen met 30 stemmen tegen en 20 stemmen vóór.

In stemming komt amendement A5.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PvdA, D66 en 50PLUS tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A6.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, de PvdD en de OSN voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A7.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, GroenLinks, de PvdD en de OSN voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Wij gaan nu stemmen over de afzonderlijke onderdelen van Statenvoorstel 16/13. In afwijking van het eerdere voorstel, stemmen wij over alle besluiten afzonderlijk. Daarna hoeven wij niet meer te stemmen over het hele voorstel.

In stemming komt besluit nr. 1.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Tegen.

Voorzitter. Zo lang voor vervuiling van lucht, water en bodem geen serieuze oplossing in zicht is, kan simpelweg geen extra ontwikkelruimte mogelijk zijn.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

Voorzitter. Wij stemmen tegen met dezelfde stemverklaring als de fractie van GroenLinks.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de PvdD tegen dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 2.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de PvdD tegen dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 3.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de PvdD tegen dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 4.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat dit besluit met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 5.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.
Voorzitter. Wij stemmen tegen omdat wij vinden dat het begrip grondgebonden niet voldoende gedefinieerd is.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.
Voorzitter. Wij stemmen tegen met dezelfde stemverklaring als de Partij voor de Dieren.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdD en de OSN tegen dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 6.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het aanwezige lid van de fractie van de PvdD tegen dit besluit heeft gesteld en die van de overige fracties ervoor, zodat

het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 7.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Dit besluit is met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 8.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het aanwezige lid van de fractie van de PvdD tegen dit besluit heeft gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 9.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Dit besluit is met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 10.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.
Voorzitter. Wij vinden het voorstel nog niet voldoende uitgewerkt.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdD en de OSN tegen dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 11.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Dit besluit is met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 12.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het aanwezige lid van de fractie van de Partij voor de Dieren tegen dit besluit heeft gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 13.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en de PVV voor dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 14.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Dit besluit is met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 15.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Dit besluit is met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 16.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het aanwezige lid van de fractie van de PvdD tegen dit besluit heeft gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 17.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

Voorzitter. Wij vinden dat het dossier op een

aantal essentiële onderdelen tekortschiet.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA en de SP voor dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 18.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Dit besluit is met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 19.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV en de PvdD tegen dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt besluit nr. 20.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het aanwezige lid van de fractie van de PvdD tegen dit besluit heeft gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

De *voorzitter*: Daarmee hebben wij het hele voorstel behandeld. De uitkomst van de stemmingen is bekend.

Wij gaan nu stemmen over de moties.

In stemming komt motie M2a.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Voorzitter. Wij vinden dat in het overbelaste Deurne geen plek is voor een stal van 17.000 varkens.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

Voorzitter. Wij willen nadrukkelijk aangeven dat het niet de ondernemer is die maakt dat wij op deze manier stemmen, maar de locatie en de overlast voor het natuurgebied.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

Voorzitter. Wij stemmen tegen met dezelfde stemverklaring als de PVV.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PvdA en 50PLUS voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M3.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, de PvdD en de OSN tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M4.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

Voorzitter. Wij vinden deze motie buiten de orde.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Tegen.

Wij zijn tegen met dezelfde stemverklaring als D66.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV en de OSN voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M5.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Deze motie is met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie M6.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA en de PVV

tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M8.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

Voorzitter. Wij gaan ervan uit dat het de bedoeling is dat PS dit gaan organiseren.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Voorzitter. Hiervoor is gelegenheid geweest tijdens het Brabantberaad. Het is een taak voor het Verbond van Den Bosch.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, de PvdD en de OSN tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M9.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het aanwezige lid van de fractie 50PLUS tegen deze motie heeft gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M10.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Voorzitter. Wij vinden motie M13 beter en hopen dat die motie het ook haalt.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Wij stemmen voor met dezelfde stemverklaring als de PvdA.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

Wij stemmen ook voor met dezelfde stemverklaring als de PvdA.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

Ik doe hetzelfde, voorzitter. Ik sluit mij aan bij de stemverklaring van de PvdA.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

Wij stemmen voor met dezelfde stemverklaring als de PvdA.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

Zonder stemverklaring.

De *voorzitter*: Motie M10 is met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie M11.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.
Voorzitter. Met deze formulering wordt niet bereikt wat men wil. Iemand anders kan deze grond kopen en aan ASVAM verhuren.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.
Voorzitter. Het kan inderdaad anders, maar wij hopen dat in de geest van de motie wordt gehandeld.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M12a.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.
Voorzitter. Ik verwijs naar het derde gedachtestreepje van het dictum. Wij willen geen blanco cheque afgeven.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M13a.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M14a.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA en de SP tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M15.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.
Voorzitter. Deze motie is overbodig.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en de PVV tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M16.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PVV, D66 en de OSN tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M17a1.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA en de PVV tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M18a.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PVV, de PvdA en D66 tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties voor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M19.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Kardol* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PVV en D66 tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

Nummer 22/13

Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013

De *voorzitter*: Dames en heren, we gaan nu over tot de stemmingen behorende bij het voorstel tot vaststelling van de Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013, nummer 22/13.

In stemming komt amendement A10.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen.

De heer *Kuijken* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Van Iersel* (SP): Tegen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik stel vast dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en de PVV tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt Statenvoorstel 22/13.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voor.

De heer *Kuijken* (CDA): Voor.

Mevrouw *Van Iersel* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik stel vast dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en de PVV voor dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt motie M20.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen.

Gedeputeerde Van den Hout verdient geen motie van treurnis. Hij heeft het voortreffelijk gedaan. Hij heeft het hele voorstel uitstekend uiteengezet in de commissie. Als partijen dit voorstel kennelijk niet willen begrijpen of echt niet begrijpen maar alleen maar hun zin willen krijgen, dan verdient een gedeputeerde niet een dergelijke motie van treurnis. Daarom zijn wij tegen.

De heer *Kuijken* (CDA): Tegen.
Het enige waar het CDA treurig over is, is het beperkte begrip van het dossier bij sommige Statenleden.

Mevrouw *Van Iersel* (SP): Tegen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Het uitspreken van het zich doof tonen voor de zorgen en de wensen van de maatschappij vinden wij in deze context ongepast, want er zijn veel grotere zorgen in de maatschappij over volksgezondheid, leefbaarheid en dierenwelzijn. Die worden met deze maatregelen niet aangepakt. Het slaat dus de plank volledig mis.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voor.

We vinden het enigszins flauw dat allerlei aanvallen rondom de kennis van het dossier nu bij de stemming worden gedaan. Ik weet zeker dat ik het dossier heel goed begrijp.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

Wij gaan niet in op de inhoudelijke discussie.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*: Ik stel vast dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66, GroenLinks, de PvdD en de OSN voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M21.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen, met dezelfde stemverklaring als bij de vorige motie.

De heer *Kuijken* (CDA): Tegen.

Wij nemen met klem afstand van deze motie.

Mevrouw *Van Iersel* (SP): Tegen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Ook al zouden er genoeg andere onderwerpen zijn waarop wij deze gedeputeerde willen aanpakken, deze motie vinden wij niet gepast.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Tegen.

Wij vinden deze motie te verstrekkend, hoewel we haar wel als een waarschuwing aan de gedeputeerde beschouwen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Tegen, met dezelfde stemverklaring als D66.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Tegen.

Je moet zoiets alleen voor bijzondere gelegenheden bewaren.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

Wij vonden het in dit geval bijzonder genoeg.

De heer *Kap* (OSN): Tegen.

De *voorzitter*: Ik stel vast dat het aanwezige lid van de fractie van de PvdD voor deze motie heeft gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Hiermee is een einde gekomen aan de behandeling van deze twee samenhangende onderwerpen die, hoewel er volgens sommigen vandaag nog te veel woorden aan gewijd zijn, mij er nu toe brengen al degenen te danken die in en buiten dit huis de afgelopen tijd hierin veel tijd en energie in hebben gestoken. Dat geldt voor onze externe partners, voor onze medewerkers en niet in de laatste plaats uzelf, in commissieverband en elders. Dank voor alle inzet.

Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

De vergadering wordt van 20.35 uur tot 20.40 uur geschorst.

De *voorzitter*: Dames en heren. Ik durf het bijna niet meer te vragen, maar wilt u uw plaatsen innemen.

Nummer 15/13

Kadernota ICT-beleid 2013-2015

De *voorzitter*: Een enkeling heeft het woord gevraagd op dit dossier. Het woord is allereerst aan de heer Heijmans van de fractie van de SP.

Kan iemand de heer Heijmans even vlot optrommelen? Ondertussen geef ik het woord aan mevrouw Van der Kammen van de fractie van de PVV.

Mevrouw *Van der Kammen* (PVV): Voorzitter! De Kadernota ICT-beleid is een uitwerking van de gekozen richting voor ICT, namelijk dat de basis op orde moet zijn en de provincie enkel volgend moet zijn bij nieuwe ontwikkelingen. Dat is wat de PVV betreft ook meer dan genoeg, want ICT is een middel en geen doel op zich.

De basis op orde brengen betekent dat er van een historisch ontstane lappendeken aan systemen moet worden toegewerkt naar een samenhangend applicatielandschap op basis van een ICT-architectuur. Daarnaast moet er veel gebeuren op het gebied van beveiliging van informatie en systemen. Dit zijn zaken waarin het bij overheden en in de non-profit sector nogal eens misgaat en deze thema's baren onze fractie dan ook zorgen.

Over de informatie- en systemenbeveiliging wordt gesteld dat er zowel technisch van alles moet gebeuren, maar ook tussen de oren van de mensen. Wij vinden dat dit laatste punt minder vrijblijvend moet worden aangepakt dan in de kadernota wordt gesteld.

Voor het op orde krijgen van de basis moet veel gebeuren. De komende tijd worden volgens de nota veel systemen vernieuwd. Dat betekent dat veel ICT-projecten worden uitgevoerd en ook in de beheerorganisatie een en ander zal gebeuren.

Een van onze zorgen daarbij is dat de beheersing en beheersbaarheid van de ICT-kosten in het geding komen. Het is onze vrees dat het college hierover te gemakkelijk denkt. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de Memorie van Antwoord. De vragen van onze fractie over applicatie-uitfasering en implementatie van nieuwe oplossingen en de daarbij komende kosten, zijn in onze ogen op naïeve wijze beantwoord.

Gesuggereerd wordt bijvoorbeeld dat de beheerslast lager zal zijn, omdat er dadelijk minder applicaties zijn. Dat is een onzinstelling, want applicaties verschillen nou eenmaal in de beheerslast en de bijkomende kosten. Er wordt gesteld dat de interne beheerslast afneemt, omdat er beheer bij een GBO (Gemeenschappelijke Beheer Organisatie) wordt ondergebracht en omdat er gedeeld wordt met andere provincies. Ook dat is een onzinstelling, want als je er in de samenwerking een potje van maakt of een niet efficiënte beheersorganisatie optuigt, ben je evengoed duurder uit.

Ten slotte wordt gesteld dat de beheerslast lager gaat uitvallen omdat het beheer van standaardapplicaties voor een belangrijk deel buitenshuis wordt uitgevoerd. Ook deze claim raakt kant noch wal, want een externe partij zal het werk echt niet gratis doen.

Voorzitter, onze zorg is reëel: met name bij overheden en in de non-profitsector worden de ICT-kosten niet zelden gigantisch overschreden. Legio instanties gingen financieel nat omdat ze zich rijk rekenden, maar de kleine lettertje in de offertes en contracten niet hadden gelezen, of omdat het mooie nieuwe systeem in de praktijk opeens veel minder kon dan de gelikte powerpointpresentatie vooraf deed vermoeden. Inhuur en expertise van buitenaf klinkt heel leuk, maar niet zelden is de eindfactuur een stuk duurder dan oorspronkelijk bedacht.

De belastingbetaler moet waar krijgen voor zijn geld. De huidige systemen en methodiek zijn achterhaald en versnipperd en dus is er inderdaad veel werk aan de winkel. Maar dat betekent niet dat hier nonchalant beweerd moet worden dat de ICT goedkoper en efficiënter wordt, omdat er wordt samengewerkt, uitbesteed en standaardpakketten worden aangeschaft.

De *voorzitter*: Mevrouw Van der Kammen, u hebt nog een halve minuut.

Mevrouw *Van der Kammen* (PVV): Voorzitter! Ik hoor graag hoe het college gaat waarborgen dat bij deze provincie niet hetzelfde gaat gebeuren als bij veel overheidsorganisaties gebeurt, namelijk dat de

ICT-kosten gierend uit de hand lopen.

Er ligt een heel zware taak voor de parttime CIO (Chief Information Officer). Mijn fractievoorzitter vraagt of er alsjeblieft geen windmolens in het applicatielandschap gaan verschijnen.

De *voorzitter*: Ik geef nu het woord aan de heer Van Liempd van de fractie van de PvdA. De heer Heijmans sluit straks achteraan met een korte bijdrage.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voorzitter! Ik ga wat minder diep op de materie in dan mevrouw Van der Kammen, omdat wij vinden dat daar onze rol niet ligt, maar het college heeft wel zo'n bijdrage over zich afgeroepen met het stuk dat ons is voorgelegd.

Het college heeft het ons behoorlijk lastig gemaakt, want het heeft een document geproduceerd waarin kaderstelling en beleidsuitvoering dwars door elkaar lopen en heeft daar vervolgens kadernota boven gezet. Wilt u dat alstublieft nooit meer doen? Door de gekozen opzet moet de echte kaderstelling – het deel waarover wij gaan – er met een vlaskam worden uitgehaald. Dan nog is in onze ogen de samenhang ver te zoeken, laat staan dat wij op basis van dit stuk op dit moment kunnen zeggen dat hier de besluiten genomen worden die de komende jaren broodnodig zijn voor de ICT-ontwikkeling binnen de provincie. Om die beoordeling te kunnen maken, moet je de kaderstelling kunnen toetsen aan de ontwikkeling van de informatiebehoefte binnen onze provinciale organisaties en aan de bedrijfsprocessen de komende jaren. Dat kunnen wij niet. Dat soort zaken staat normaal gesproken in een informatieplan, maar hier is vorig jaar besloten om die stap over te slaan. Eerlijk gezegd, dan kun je zo veel nota's schrijven als je wilt, maar je kunt zonder deze basis nooit zeggen dat je voor je organisatie als geheel met je ICT-beleid de goede dingen aan het doen bent. Dat is jammer.

Gelet op het rapport van de Rekenkamer en de omarming van de conclusies van dat rapport door het college en de Staten, had deze nota een stap vooruit moeten worden en dat is niet zo. Wij twijfelen er niet aan dat de in de nota beschreven

acties ICT-technisch hun nut zullen hebben, maar daarvoor zitten wij hier niet want wij zijn geen technuten. Wij twijfelen wel een beetje aan de wijze waarop de prioritering methodisch is aangepakt, maar uiteindelijk zitten wij daar ook hier niet voor want wij zijn geen beleidsadviseurs.

Wij willen kunnen vaststellen dat wij met deze ICT-nota op een adequate manier invulling geven aan de informatiserings- en de automatiseringsvraag in de organisatie en dat kunnen wij niet op basis van dit document, maar dat is wel waarop wij willen kunnen sturen.

De beslissing om zonder informatieplan een kadernota ICT-beleid te maken, gevolgd door de beslissing om in die kadernota de uitwerking tot bijna op uitvoeringsniveau op te nemen, leiden, zonder de ons door het college voorgehouden noodzaak tot urgentie in twijfel te willen trekken, voor mijn fractie wel tot de conclusie dat haastige spoed niet aantoonbaar goed is. Dat is voor de fractie van de Partij van de Arbeid niet goed genoeg.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Zoals wij ook in de commissie hebben aangegeven, zijn wij het eens met de fractie van de PvdA over de kwaliteit van de notitie. Het kaderstellende zit er wel in, maar het gaat heel veel om uitvoering en dat hoort inderdaad niet in een kadernota.

Wij willen het hebben over de C van ICT en de positie van de CIO. Om met het laatste te beginnen: de argumenten van het college om geen aparte CIO te benoemen conform het advies van de Zuidelijke Rekenkamer maken op ons geen indruk. Als het college de functie wil onderbrengen bij een lid van de directie, waarom dan niet bij de directeur Strategie en Beleid? Het gaat immers om strategie en beleid en niet om de uitvoering van een financieel programma. Dat volgt er misschien wel uit, maar dat is niet de hoofdlijn. Is deze optie die D66 veel logischer lijkt, in beeld geweest? Zo ja, wat waren dan de argumenten om het niet te doen? En zo nee, zou het college daar dan niet eens over gaan nadenken?

Het onderzoek in december 2012 naar CIO's bij de overheid laat allerlei valkuilen zien waarop GS niet anticiperen. Dat betreft de grote politiek-

bestuurlijke competenties die nodig zijn en het positioneren in de technische, in dit geval de financiële, dus aanbodgerichte hoek van de organisatie.

Het valt ons op dat in de hele nota het aspect communicatie veronachtzaamd wordt. Het wordt wel genoemd, maar wat het werkelijk betekent en wat GS ermee zouden moeten doen, dat er niet in. Zij blijven steken op bekende voorbeelden en benoemen niets op strategisch niveau. Ik zou de gedeputeerde willen aanraden een werkbezoek naar Estland te ondernemen waar echt e-government is ingevoerd, dat naast een grotere service ook nog besparing oplevert. De Esten gaan de Britten helpen de publieke dienstverlening te organiseren. Dat zou 1,7 mld. pond moeten opleveren. Daar kan de gedeputeerde ook leren hoe hij het publiek en ook ons als PS kan bedienen met werkelijk goede informatie. De nieuwe ambtenaar – naar ik hoop inmiddels toch wel zeker 3.0 in plaats van 2.0 – maakt infographics voor publiek en politiek met Layar en daaronder dieper gravende stukken zoals film, Prezi's, etc. Dat is andere koek dan iPad's die niet duurzaam zijn in productie en in gebruik en functioneel alleen geschikt als consumeermiddel. Verantwoordelijk ICT-beleid houdt zich namelijk ook met die aspecten bezig.

De heer *Kap* (OSN): Voorzitter! Na de commissievergadering hebben wij nog even ruggespraak gehad met de Zuidelijke Rekenkamer over enkele zaken die voor mijn fractie nog niet duidelijk waren. Gedeputeerde Pauli heeft een Memorie van Antwoord gestuurd die een en ander heeft verhelderd. Wij willen hem daarvoor danken. Het gaat met name om het onderkennen van de specifieke competenties van een CIO die inderdaad in de functieomschrijving van de directeur financiën geïntegreerd zijn. Verder gaat het om het nauwgezet volgen van de gekozen structuuroplossing. Er wordt echter niet gesproken over een evaluatie van deze belangrijke structuuroplossing. Mijn simpele vraag is dan ook, of mede gezien de inhaalslag die wij moeten maken deze structuuroplossing geëvalueerd wordt en zo ja, wanneer kunnen wij daarover een

informerend bericht ontvangen.

De heer *Heijmans* (SP): Thank you, mr. Chairman, bring your own cloud. Daarover wilde ik het hebben: bring your own en werken in de cloud. Beide zaken hebben te maken met veiligheid en privacygevoeligheid. Werken in de cloud heeft risico's voor privacy. Heeft het college overwogen in onze eigen cloud te gaan werken?

Een ander punt is "bring your own". Ik hoor van veel kanten dat dit vaak betekent: bring your own bugs and your own viruses. Het meebrengen van apparatuur van thuis en die dan hier inloggen, heeft enorme risico's voor veiligheid en privacy. Ik wil het college aanraden strikt af te wege of wij dat wel moeten bevorderen en stimuleren.

Mevrouw Van der Kammen sprak al over de externe inhuur. Ik wil het college adviseren om bij inhuur van externen bij de eindafrekening altijd rekening te houden met een stevige testfase. Er is niets zo dramatisch als wanneer de ingehuurde personen weggaan en het systeem moet echt gebruikt gaan worden, de problemen tevoorschijn komen.

Ik wens het college veel sterkte met dit ICT-dossier. Wie weet, zien wij elkaar nog een keer in de cloud!

De *voorzitter*: Thank you very much, mr. Heijmans!

De heer *Pauli* (GS;VVD): Voorzitter! Ik zou tegen de laatste twee sprekers een beetje flauw kunnen zeggen: sterk spul, fisherman's friends. Zij hadden beiden een beetje moeite met hun stem. Ik zal proberen luid en duidelijk over te komen.

Ik begin met in herinnering te halen waar wij vandaan komen. Bij de aanvang van deze coalitieperiode was er geen ICT-beleid, waren er grote problemen, de afgelopen jaren hebben wij tientallen miljoenen euro's uitgegeven aan ICT. Er is eigenlijk maar een noodzaak: no-nonsense, krijg de basis op orde, aan de slag. Wij zeggen u toe dat voor het eind van deze coalitieperiode de basis op orde is. Wij zijn daarmee in 2011 onmiddellijk begonnen. Wij streven echt naar zeer sterke basisbezetting. Wij besteden alleen uit waar de topspecialistische kennis ontbreekt, of indien het

oogpunt van privacy en beveiliging elders goedkoper kan omdat het gedeeld wordt. Zo werken wij samen met provincies, met de TU Eindhoven, wij werken zo veel mogelijk met bestaande applicaties en wij proberen het aantal van zes platforms in dit huis aanzienlijk terug te brengen.

Dat is inderdaad een cultuurverandering. Die cultuurverandering is gelukkig een afgeleide van de organisatie die wij eerder met de Staten afgesproken hebben. Het beleid en de strategie richten zich op ontwikkeling en een bedrijfsvoering no-nonsense zorgt voor de backbone in de organisatie die zorgt dat de zaken op orde zijn. Dat gebeurt professioneel en tegen zo laag mogelijke kosten.

Bij de functie van directeur Bedrijfsvoering hoort het functioneren als CIO. Daarvoor hebben wij uitdrukkelijk gekozen. Ik begrijp dat de heer Van Liempd een groot specialist is op ICT-gebied, maar wij hebben ook onze specialisten. Wij werken samen met hoogleraren van de TU Eindhoven, met provincies waar al bewezen is dat de doorgevoerde ICT-systemen goed zijn en met HEC (. Die adviseren ons de CIO-functie op directieniveau te organiseren, samen met de functie van directeur Bedrijfsvoering. Wij staan daarachter, want, zo kunt u lezen in de Memorie van Antwoord, op die manier organiseer je niet alleen de vraag goed maar ook het aanbod. Samen met het team Kennis en Onderzoek moet dat de komende jaren een mooie zaak kunnen opleveren op IT- en ICT-gebied. Maar wij zijn helaas nog niet zo ver. Laat de verwachtingen niet te hoog gespannen zijn. Ik begrijp de grote wensen van mevrouw Lestrade, ik ken ook onze eigen wensen, maar wij moeten geen grotere broek aantrekken dan die wij op dit moment aankunnen. De prioriteit ligt echt bij het op orde krijgen van de basis en een goede volger te zijn in de markt. Laten wij niet de fout maken door aan dit systeem weer allerlei noviteiten te hangen die wij in de praktijk nog niet kunnen waarmaken. Wat ons betreft gaan wij niet naar Estland maar zoeken het vooral dicht in de buurt: in goede samenwerking met andere provincies, met de TU in Eindhoven en met de specialisten van HEC. Zij zijn echt

gespecialiseerd op overheidsgebied.

U kunt ervan overtuigd zijn dat dit college fel is op het beheersbaar houden van de kosten. Wij geloven samen met onze deskundigen maar ook op grond van praktijkvoorbeelden dat wij door te kiezen voor bestaande applicaties, door te kiezen voor minder platforms, door samen te werken met andere partijen, meer zaken zelf te doen en minder uit te besteden, die kosten kunnen beheersen. Wij zullen die kosten uiteraard terdege volgen. De Staten kunnen dat ook. Want wij hebben toegezegd dat wij de Staten bij de gebruikelijke P&C-cyclus zullen rapporteren over de voortgang en, zoals u hebt kunnen lezen in het stuk, wij zullen eind 2014 voor een goede evaluatie zorgen waaraan u een en ander kunt beoordelen en eventueel tot bijstelling kunt komen.

Beveiliging is een belangrijk vraagstuk. Wij besteden daaraan ongelooflijk veel aandacht. Beveiliging zit ook echt geborgd bij de directeur Bedrijfsvoering die vanuit de CIO-functie rechtstreeks verantwoordelijk wordt voor de beveiliging van ons systeem, met gebruikmaking van moderne middelen zoals clouds waarover de heer Heijmans sprak. Kan je alles 100% beveiligen? Helaas niet. Wij streven er wel naar. Wij werken samen met grote beveiligingsfirma's. Wij hebben onze protocollen en houden regelmatig steekproeven op alle systemen die wij hebben, maar er lopen in deze wereld altijd wel ergens slimme jongetjes rond die toch ontdekken hoe je in een systeem kunt inbreken. Wij zijn ervoor gewapend en gaan er driftig mee aan de slag.

Het college heeft de absolute overtuiging dat wij met deze nota waarin inderdaad kader en uitvoering door elkaar lopen op de goede weg zijn. Alle hens aan dek, zo zeg ik tegen de heer Van Liempd, wij moeten vooruit. Het is bovendien een taak die behoort bij GS, maar vanwege de zeer grote betrokkenheid van de Staten en vanwege het rapport van ZRK hebben wij gezegd dat wij dit toch wilden delen met PS. Wij moeten vooruit. Wij kunnen niet nog langer tijd besteden aan uitvoeringsprogramma's. Wij gaan aan de slag. Nogmaals, aan het einde van deze periode moet de basis op orde zijn. Wij volgen de

ontwikkelingen. Ik hoop van harte dat een nieuwe Staten en een nieuw college in de volgende periode over nieuwe ambities zullen spreken.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voorzitter! Ik hoop ook dat de basis snel op orde komt, maar ik vraag mij wel af hoe het college gaat toetsen dat die basis straks op orde is als het geen referentiekader heeft.

De heer *Pauli* (GS;VVD): Dat is heel simpel, mijnheer Van Liempd, dat vindt u terug in de notitie. Wij zijn daarmee overigens al volop bezig. Ik heb verteld dat wij hiermee al vanaf 2011 bezig zijn. Wij brengen het bestaande aantal platforms terug. Wij werken met bestaande applicaties en met bestaande programma's. Wij zorgen dat wij de zaken zo veel mogelijk in eigen uitvoering doen met een eigen bezetting. Wij werken samen met andere gremia die al veel ervaring hebben met deze systemen. Als er een nieuwe ontwikkeling op de markt komt, zijn wij een goede volger. Dat doen wij samen met andere entiteiten om het risico te minimaliseren. Natuurlijk kunnen de Staten zeggen dat wij nog nadrukkelijker moeten zijn in de uitvoeringsprogramma's, maar dat is leuk en aardig als je van scratch begint. Hier was echter sprake van een drijvend schip in nood. Als een schip in nood is, moet je niet te lang nadenken over de koers die je moet volgen, dan is het alle hens aan dek en moet je aan de slag.

De *voorzitter*: Bestaat er behoefte aan een tweede termijn? Ik zie dat dit niet het geval is. Ik sluit de beraadslaging over dit onderwerp met dank aan de gedeputeerde. Wij gaan over tot stemming.

In stemming komt Statenvoorstel 15/13.

De heer *Koevoets* (VVD): Voor.

De heer *Van Vugt* (CDA): Voor.

De heer *Heijmans* (SP): Voor.

Mevrouw *Van der Kammen* (PVV): Voor.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Tegen.

Voorzitter. Zelfs al je alle hens aan dek hebt, is het belangrijk dat je een heldere koers bepaalt want anders kun je nog op de klippen lopen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

Voorzitter. De uitvoeringsnota geloven wij wel, maar wij zijn het nog steeds niet eens met de argumentatie van het college over de CIO. Dat gaat ook in tegen het advies van de Zuidelijke Rekenkamer.

De heer *Bouwman* (GroenLinks): Voor.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De heer *Kap* (OSN): Voor.

De *voorzitter*. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66 en de PvdD tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de andere fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

Vragenuurtje

De *voorzitter*. Wij hebben nog twee onderwerpen te gaan. Er zijn vragen ingediend over een subsidieregeling voor de schaapkuddes en er is een motie over edelherten. Gelet op het tijdstip van de dag leg ik u de vraag voor, mijnheer Van Hattem, of u wilt persisteren in uw verzoek, of dat het mogelijk is dat de door u gewenste informatie snel schriftelijk wordt verstrekt. Dat zou een mooi tussenoplossing zijn op dit uur, maar u hebt uiteraard het volste recht om die zaken nu hier te behandelen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Ik kan daar tweeledig op antwoorden. De vragen kunnen schriftelijk beantwoord worden en daarmee kan het vragenuurtje worden geschrapt.

De *voorzitter*. Dan besluit ik dat wij het vragenuurtje laten vervallen. De vragen worden schriftelijk afgedaan.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Ik ben van mening dat mijn motie actueel is. Ik wil graag dat die wel behandeld wordt. Mijn toelichting kan heel kort zijn.

De *voorzitter*. U hebt het volste recht daartoe, mijnheer Van Hattem. Ik heb het verzoek voorgelegd vanwege de klok. Ik stel voor meteen door te gaan.

Motie over een niet geagendeerd onderwerp

De *voorzitter*. Motie M1 is gewijzigd. Het dictum luidt thans:

"vragen GS:

- *geen financiële medewerking te verlenen vanuit de provincie aan herintroductie van het edelhert of andere soorten uit de "Big Five",*

De *voorzitter*. Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M1a.

Conform de reglementen geef ik de indiener graag de gelegenheid om de motie kort toe te lichten. Hij heeft daarvoor twee minuten.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Het staat de initiatiefnemers in het Groene Woud altijd vrij om zelf projecten te starten met edelherten of andere dieren, ook al behoren zij tot de "Big Five". Met de gewijzigde motie M1a vragen wij het college geen financiële medewerking vanuit de provincie te verlenen aan herintroductie van het edelhert of andere soorten uit de "Big Five". Dit is in lijn met het feit dat PS per motie hebben besloten af te zien van herintroductie van de "Big Five". Het gaat ons om de financiële component. Per 1 april gaat de eerste tender van start van Landschappen van Allure en daarom is het belangrijk dat deze motie nu behandeld wordt.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Voorzitter! Deze motie raakt aan twee besluiten die wij hier eerder genomen hebben. De indiener refereert aan een hier eerder aangenomen motie over de "Big Five".

Ik zal het dictum van die motie even voorlezen. Met deze motie wordt het college verzocht "af te zien van door de provincie introduceren van de "Big Five" in Brabant." Wij hebben gezegd dat die motie voor ons aanvaardbaar was. Vervolgens hebben de Staten deze motie aangenomen. Wij hebben haar opgenomen in BrUG. In BrUG is echter het beleid rond de "Big Five" niet weggeamendeerd. Niet actief herintroduceren door de provincie maar door anderen. Die uitleg werd ook aan de motie gegeven. Dat is terecht, want op hetzelfde moment was ook het bidboek van de Landschappen van Allure actueel. In dit bidboek stond het voorstel van Brabants Landschap om in overleg met alle belanghebbenden en in een gesloten omgeving het edelhert te herintroduceren.

Deze motie raakt aan de procesafspraken die wij samen gemaakt hebben over hoe wij omgaan met projecten van Landschappen van Allure. Dat vind ik eigenlijk veel belangrijker. Wij hebben daarvoor de volgende procedure gekozen. De tender gaat 1 april formeel van start. De voorstellen van Landschappen van Allure worden dan pas formeel bij GS ingeleverd. Wij hebben de indieners opgedragen om vooraf daarover met uw commissie te overleggen. Dat is eind januari begin februari gebeurd. Er is bijna een dag lang overleg gevoerd met de commissie. Alle voorstellen zijn daar gepasseerd. Wij hebben afgesproken dat de leden daar hun bezwaren tegen bepaalde voorstellen kenbaar konden maken en dat in de tender die straks bij GS zou worden ingediend, gemotiveerd moest worden ingegaan op de zienswijze van PS. Daarna komt het stuk niet meer terug in PS omdat het uitvoeringsmandaat bij Gedeputeerde Staten ligt. Het is aan GS om die tenders wel of niet goed te keuren en niet aan PS. De enige reden waarop wij nog terug zouden kunnen komen, is als wij vinden dat er onvoldoende gemotiveerd gereageerd is op de inbreng van de Staten tijdens de commissiebehandeling van die eerste tenders. Deze motie is in strijd met die afspraak. Als deze motie wordt aangenomen, gaan de Staten zich alsnog bemoeien met de financiering van onderdelen van projecten uit de Landschappen

van Allure en dat is bepaald niet de bedoeling. Precies om dat te voorkomen, hebben wij de procesafpraak gemaakt waarop ik zojuist doelde. Het proces verloopt volgens die afspraak. U hebt uw inbreng geleverd in de commissie en hebt toen ongetwijfeld aan Brabants Landschap te kennen gegeven dat u edelherten niet zag zitten in het Groene Woud. Als Brabants Landschap hierin volhardt, zal zij dat zeer goed moeten motiveren bij het indienen van de tender. Daarmee is de kous af. PS hebben wat mij betreft niet de mogelijkheid om financieel in te grijpen in onderdelen van projecten van Landschappen van Allure.

De voorzitter: Ik stel voor dat wij de partijen die hierover willen spreken het woord geven in de volgorde die voorzien is. Daarna mag de indiener nog eenmaal het woord voeren, dan de gedeputeerde en daarna gaan wij stemmen over deze motie.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik zou graag vijf minuten schorsing hebben. Zou dat kunnen?

De voorzitter: Dat is geen enkel probleem. Ik schors de vergadering vijf minuten voor beraad.

De vergadering wordt vijf minuten geschorst.

De voorzitter: Neemt u uw plaatsen in. Dames en heren. Ik moet u medelen dat de vergadering een halfuur is geschorst.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Deze motie lag er al om kwart voor tien vanochtend. De grote fracties hebben mensen genoeg om zich over een paar onderwerpen te verdelen en die discussie alvast te voeren.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Niet als wij zo lang door mevrouw Spierings worden opgehouden!

Mevrouw *Spierings* (D66): Daar hoeft niet de hele VVD-fractie zich bezig mee te houden.

De voorzitter: Het spijt mij bijzonder, maar er zijn in dit soort vergaderingen politieke momenten van

overleg. Dat maakt u elders ook weleens mee en dat is hier nu nodig. Mij is om die schorsing verzocht en dat verzoek ga ik honoreren. Wij zullen die zo kort mogelijk houden. U hebt net ook uw tijd genomen. Ik snap dat sommigen het juist op dit tijdstip heel vervelend vinden, maar het is niet anders. Ik schors de vergadering en wij zien elkaar over een halfuur. Ik doe mijn best om de schorsing korter te laten duren.

De heer *Bouwman* (GroenLinks): Voorzitter! Het onderwerp is gemotiveerd als urgent en dat is het totaal niet.

De vergadering wordt van 21.35 uur tot 22.00 uur geschorst.

De *voorzitter*: Ik heropen de vergadering. Ik stel voor door te gaan waar wij gebleven waren. De partijen krijgen een voor een de gelegenheid om het woord over de motie te voeren, daarna de indiener nog en tot slot eventueel nog de gedeputeerde. Daarna is de stemming over de motie aan de orde.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Wij hebben goed nagedacht over deze motie. Wij zijn tot de conclusie gekomen dat wij die motie niet zullen steunen omdat wij een procedure hebben afgesproken ten aanzien van de Landschappen van Allure. In die procedure moeten GS hun eigen afweging maken met inachtneming van de motie die wij destijds over de "Big Five" hebben aangenomen.

De heer *Van Vugt* (CDA): Voorzitter! Ook ik kan kort zijn. Wij volgen de argumentatie van de VVD. Wij zijn tegen de motie hoewel wij haar sympathiek vinden. U is bekend dat de CDA-fractie tegen edelherten is.

De heer *Heijmans* (SP): Hoe kan men tegen edelherten zijn? Wat hebben die beesten u misdaan, mijnheer Van Vugt? Wij zijn niet tegen edelherten, maar daar gaat het in deze motie ook niet om. Mevrouw Geeraedts heeft de procedure precies omschreven. Die is zo afgesproken. De

afweging ligt inderdaad bij het college. Dat betekent uiteraard dat wij de motie niet zullen steunen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voorzitter! Het gaat wat ons betreft niet over de vraag wel of geen edelherten. Na alles wat hier vandaag allemaal gezegd is over vertrouwen, partners, Brabantberaad, en het niet schaden van vertrouwen, heb ik mij hooglijk verbaasd over wat hier nu gebeurt. Dat er zelfs partijen zijn die hierover moeten nadenken, vind ik eigenlijk ronduit schande. Wij hebben afgesproken dat maatschappelijke organisaties met draagvlak bij de Landschappen van Allure hun voorstellen kunnen doen. Wij zouden naar die voorstellen luisteren, wij zouden adviezen geven maar de besluitvorming ligt bij GS. Dat klopt. Maatschappelijke organisaties en partners doen samen voorstellen en dan deugt het werkelijk niet om er één onderdeel uit te pikken omdat dat ons niet aanstaat. Het heeft ons hooglijk verbaasd dat deze motie überhaupt in behandeling is genomen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ik kan mij alleen maar van harte aansluiten bij het betoog van mevrouw Knoet van de fractie van de PvdA.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voorzitter! Wij sluiten ons helemaal aan bij de reactie van de PvdA. Het verbaast mij hooglijk dat het nu zo urgent wordt gevonden dat er een motie voor moest worden ingediend. Die plannen waren al lang bekend. De gedeputeerde heeft ook weleens gezegd dat die edelherten gewoon in het plan van het Groene Woud zitten. Er was niets nieuws onder de zon. Ik vind het heel erg wat hier vanavond op het laatste moment van de vergadering gebeurt. Het is bijna niet te vatten.

De heer *Mondriaan* (50PLUS): Laat mij nog maar even doordenken, voorzitter. Ik stop.

De *voorzitter*: Die kans geef ik u graag.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Wij hebben geen bijdrage.

De *voorzitter*: Tot slot geef ik het woord aan de indiener van de motie.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Ik ben verbaasd hoeveel tendensen dit teweeg heeft gebracht binnen de coalitiepartijen. Dat wil ik toch even vaststellen. Voor mij is het duidelijk dat nog altijd via een financiële omweg de introductie van de "Big Five" mogelijk kan worden gemaakt als deze tender wordt toegekend aan het project in het Groene Woud. Wij hebben ons duidelijk daartegen uitgesproken en daarmee moet rekening worden gehouden in de besluitvorming door GS. Als GS dat niet doen, negeren zij het eerder door PS genomen besluit en dat zou een trieste zaak zijn. Ik vind dit van belang en wil graag een hoofdelijke stemming over mijn motie.

De *voorzitter*: Wij gaan nu over tot de stemming van de motie. Wij beginnen met nr. 22.

Voor de motie hebben gestemd de leden: mw. Van der Kammen, Van Hattem, Van den Berg, Mondriaan, Kerkhoff, mw. Kardol en mw. Frijters-Klijnen.

Tegen de motie hebben gestemd de leden: Burger Dirven, mw. Knoet-Michels, Brenninkmeijer, Leenders, mw. Klitsie, mw. Roozen, mw. Van Iersel, Van Agtmaal, mw. Slegers, Van Vught, Vissers, Kouthoofd, mw. Tsoutsanis-van der Koogh, S. Smeulders, mw. Oomen-Peeters, Altundal, Van Vugt, mw. Keijzers-Verschelling, mw. Brunklaus, Van der Wel, mw. Spierings, mw. Van Extel-van Katwijk, Wijers, Van Gruijthuijsen, Koevoets, Wagemakers, Van Liempd, Bouwman, Heijmans, P. Smeulders, Ten Harmsen van der Beek, mw. Zwijnenburg- van der Vliet, Van der Doelen, Van Lopik, mw. Prins-Afman, Van der Staak, mw. Lestrade-Brouwer, Verhees, mw. Geeraedts en Kuijken.

De *voorzitter*: Ik constateer dat 40 leden tegen deze motie hebben gestemd en 7 leden ervoor, zodat zij is verworpen.

Sluiting

De *voorzitter*: Hiermee komt een einde aan de behandeling van de motie over een niet geagendeerd onderwerp en komen wij aan de sluiting van deze bijzondere vergadering. Ik nodig u graag uit om nog een even een drankje te nemen op het Statenveld.

Ik wens u allen een goed weekend.

De voorzitter sluit te 22.10 uur de vergadering.

Besluit 56/13

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gezien het voorstel van de griffier d.d. 26 augustus 2013, nr. 3460042,
- gelet op artikel 40, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2012;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering op 22 maart 2013 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 20 september 2013

Provinciale Staten voornoemd,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, voorzitter,

mw. drs. C.J.M. Dortmans